BODE

DES

HEILS IN CHRISTUS.

„De Heer is nabij."
Fil. 4 : 5.

EEN EN TWINTIGSTE JAARGANG.

Uitgave van H. C. VOORHOEVE Jzn.
Den Haag, Dunne Bierkade 17.
1878.

INHOUDS-OPGAVE.

VAN DEN

Een en Twintigste Jaargang.

Bladz.

1. *Jezus' armoede onze rijkdom* . . . . . 1.
2. *Verscheidenheid en eenheid* . . . . . 11.
3. *Beantwoording van vragen over de Schrift. Gen.* I. 15.
4. *De openbaring voor den rechterstoel van Christus* . 17.
5. *Een Filadelfiër* . . . . . 26.
6. *Korte gedachte.* . . . . . 32.
7. *Reiniging en Gemeenschap* . . . . . 33.
8. *Beantwoording van vragen over de Schrift. Efez.* III; *Kol.* I : 24—29; *Luk.* XVI : 19—30 . . . 47.
9. *De aardsche pelgrimsreis en de hemelsche woonplaats.* 49.
10. *Geen rustplaats op aarde* . . . . . 65.
11. *Beantwoording van vragen over de Schrift. Luk.* XVIII : 1—8; *Luk.* XV : 1—7. . . . . 80.
12. *Een nieuwe schepping in Christus Jezus.* . . . 81.
13. *Ziet, Hij komt!* . . . . . 91.
14. *„Hij zal in u zijn".* . . . . . 95.
15. *Kort overzicht van de Openbaring.* . . . . . 97.
16. *De Morgenster.* . . . . . 110.
17. *Een onverdeeld hart voor den Heer* . . . . . 113.
18. *De slaven* . . . . . 123.
19. *Werpt uwe zorgen op den Heer!* . . . . . 127.
20. *Korinthe en de secten* . . . . . 129.
21. *De dienende Jezus* . . . . . 145.
22. *De reine en onbesmette godsdienst.* . . . . . 155.
23. *Geen vereeniging van de menschheid met Christus in zijne menschwording* . . . . . 161.
24. *De Gemeente of „één lichaam en één Geest"* . . 181.
25. *Toewijding aan den Heer* . . . . . 189.

JEZUS' ARMOEDE ONZE RIJKDOM.

Arm te zijn is niet begeerlijk. Velen verlangen naar rijkdom en eer, doch niemand zal zeggen: Was ik maar arm! En geen wonder. Arm te zijn wil niets anders zeggen, dan aan het noodige gebrek te hebben, in kommer en ellende terneer te zitten, van anderen afhankelijk te zijn. En toch is er iets, dat nog erger is. Iemand, die in armoede geboren en opgevoed is, die zijn leven lang in kommervolle omstandigheden heeft doorgebracht, is in betrekkelijken zin daaraan gewoon; hij weet niet beter; hij heeft nooit anders gekend. Maar als men rijk is, en men wordt dan arm; als men alles had, wat men begeerde, en men heeft dan aan alles gebrek; als men in eer en aanzien verkeerde, en men moet dan van aalmoezen leven, zie, dat is verschrikkelijk. Van zulk een toestand kan zelfs een arme, die altijd arm was, zich geen begrip vormen.

Welnu, geliefden! in zulk een toestand was onze Heer Jezus Christus, toen Hij hier beneden rondwandelde. Hoort wat de Apostel van Hem zegt: „Gij weet de genade van onzen Heer Jezus Christus, dat Hij om uwentwil is arm geworden, daar Hij rijk was, opdat gij door zijne armoede zoudt rijk worden." (2 Kor. 8 : 9.) Kostelijke woorden! Gezegende openbaring! Wonderbare, onuitsprekelijke liefde! Heerlijk heilgeheim, waarin de engelen zich verheugden, en

't welk wij, door Gods genade, vol aanbidding en vreugde aanschouwen.

Hij was rijk. Ja, rijker dan de rijkste vorst op aarde. Alle schatten waren zijn eigendom. Het goud en het zilver waren zijn. Hemel en aarde behoorden Hem toe. Het heerlijk Vaderhuis was zijne woning. De duizende engelen waren zijne dienaren. De aarde was een voetbank zijner voeten. Alle macht, alle heerschappij kwam Hem toe. Alles vloog op zijne wenken. Alle krachten stonden Hem ten dienste. Slechts één woord uit zijnen mond, en wat niet was, bestond. Hij was de Schepper zelf — de Schepper van het heelal. De Koning der koningen en de Heer der heeren.

En dit alles verliet Hij; dit alles gaf Hij prijs. Den hemel der heerlijkheid verwisselde Hij met deze arme, zondige aarde, vol kommer en ellende. Hij werd een mensch zooals wij, zonder zonde voorzeker, afgescheiden van de zondaren, maar toch een mensch zooals wij, in alles den broederen, die Hij verloste, gelijk. (Hebr. 2 : 17.) Zijne goddelijke heerlijkheid verbergde Hij achter de nederige gestalte van een timmermanszoon. Van zijne macht en majesteit deed Hij afstand; zijn heerschersstaf legde Hij neer, om een dienstknecht, een slaaf te zijn hier beneden. Hoort slechts, wat de Apostel zegt: „Die, in de gestaltenis Gods zijnde, het geen roof geacht heeft Gode gelijk te zijn, maar heeft zichzelven vernietigd, de gestaltenis eens slaafs aannemende, den menschen gelijk geworden zijnde; en in gedaante gevonden als een mensch, heeft hij zichzelven vernederd, gehoorzaam geworden zijnde tot den dood, ja, den dood des kruises." (Fil. 2 : 6—8.) Hij was in de gestaltenis Gods, d. i., Hij was Gode gelijk, Hij was zelf God, en behoefde derhalve de Godheid niet te rooven, zooals de eerste Adam had trachten te doen. Maar Hij vernietigde zichzelven, d. i., Hij ontdeed zich van zijne goddelijke heerlijkheid en majesteit, en nam de gestalte van een slaaf aan. Hij hield niet op God te zijn. O neen! Dit was onmogelijk. Hij kon zijne heerlijkheid verbergen, zijne majesteit prijsgeven, zijn heerschersstaf neerleggen, maar zijn wezen kon Hij niet ver-

anderen. Hij bleef, hoewel Hij als mensch hier beneden wandelde, hoewel Hij slavenwerk verrichtte, (zie Joh. 13) nochtans altijd de eeniggeboren Zoon, die in den schoot des Vaders *is*. (Joh. 1 : 18.) Dit was Hij van eeuwigheid; dit was Hij hier beneden; dit is Hij nu in den hemel, tot in alle eeuwigheid. Hij was, hoewel Hij zich als leeraar in Israël met Nicodemus onderhield, nochtans de Zoon des menschen, die in den hemel *is*. (Joh. 3 : 13.) Al had Hij ook voor het oog der wereld geen gedaante noch heerlijkheid; al was er ook voor de ongeloovige Israëlieten geen gestalte aan Hem, dat zij Hem zouden begeerd hebben; (Jes. 53 : 2.) zoo ontdekte nochtans het oog des geloofs onder die nederige gedaante de heerlijkheid en majesteit Gods. „Gij zijt de Christus, de Zoon des levenden Gods" — zoo luidde de belijdenis van Petrus, door vleesch en bloed hem niet geopenbaard, maar door den Vader, die in de hemelen is. Telkens en telkens weer vertoonde zich die goddelijke heerlijkheid. Denkt slechts — om één voorbeeld te noemen — aan dat schoone tooneel op het meer van Tiberias. Daar lag Jezus, door vermoeienis uitgeput, te slapen in het achterste gedeelte van het schip. Door den storm beangst, wekken de discipelen Hem op, en roepen Hem toe: „Meester! bekommert het u niet, dat wij vergaan?" En de Heer rijst op uit den slaap, en als de Almachtige, „die den wind in zijne vuisten verzamelt," en „de wateren in een kleed heeft gebonden," bestraft Hij den storm en doet de golven bedaren. Wonderbare vereeniging der goddelijke en menschelijke natuur! De mensch, die daar, niet in schijn, maar werkelijk, door den arbeid vermoeid, ligt te slapen, is God boven allen te prijzen tot in eeuwigheid. Neemt een ander voorbeeld — de geschiedenis van den stater. Onder de gestalte van een schatplichtige des keizers aanschouwen wij de heerlijkheid van den Heer der gansche aarde, van de zee en hare volheid. Als zoon was Hij vrij, nochtans betaalt Hij de schatting; maar die schatting doet Hij komen uit het hart der zee. Op hetzelfde oogenblik, dat Hij cijnsbaar wilde zijn, is de volheid der aarde aan Hem onderworpen. En bij een andere gelegenheid zien

wij onder de nederige gedaante van een gewoon bruiloftsgast, den Schepper van hemel en aarde het water in wijn veranderen. En zóó zouden wij kunnen voortgaan. Honderde bewijzen zijn er aan te voeren. Gelijk de zon, als zij achter de wolken verborgen is, nochtans van tijd tot tijd hare heldere stralen vertoont, zoo ziet het geloof de goddelijke heerlijkheid van Jezus gedurig te voorschijn treden achter de nederige gedaante van den Menschenzoon.

Voor het uitwendige evenwel had Hij geen gedaante noch heerlijkheid. Niet in Griekenland of Rome werd Hij geboren, maar in het kleinste land der wereld. En in dat land woonde Hij, niet in Jeruzalem, de koninklijke stad, maar in het verachtste gedeelte des lands, zoodat de Joden smalend zeiden: „Onderzoek en zie, dat er uit Galiléa geen profeet is opgestaan." En van dat verachte gedeelte koos Hij zich de kleinste stad ter woning, zoodat Nathanaël uitriep: „Kan uit Nazareth iets goeds zijn!" Daar in dien vergeten achterhoek der aarde bracht Hij het grootste gedeelte zijns levens door. Dertig jaren leefde Hij als een onbekend burger hier beneden. Welk een vernedering! Maar in die vernedering welk een grootheid en heerlijkheid! De Schepper van hemel en aarde, de Heer der heeren en de Koning der koningen, God geopenbaard in het vleesch, vertoefde dertig jaren hier beneden, zonder dat iemand zich om Hem bekommerde, terwijl bijna niemand wist, dat Hij er was. Als een arme timmermanszoon sleet Hij zijne dagen in vergetelheid en eenzaamheid — zoo zelfs, dat er van al die jaren geen enkele gebeurtenis in de Schrift staat opgeteekend, dan zijn optreden in den tempel op twaalfjarigen leeftijd. Wie knielt hier niet in aanbidding neer! Vol bewondering hebben voorzeker de engelen hunne blikken gericht naar dat kleine, verachte Nazareth, waar hun Heer en Koning, niet enkele dagen, maar dertig lange jaren, als ware Hij een gewoon mensch — een mensch zonder beteekenis, doorbracht. Waarlijk, ik kan mij niets verheveners denken. Geen tooneel uit Jezus' levensgeschiedenis maakt zulk een indruk van goddelijke grootheid en heerlijkheid op mij, dan die jaren zonder

geschiedenis. Elk oogenblik had Hij uit zijn schuilhoek te voorschijn kunnen komen, en toch Hij bleef daar tot op den bepaalden tijd voor ieders oog verborgen.

Jezus was rijk, en Hij werd arm. Ja, armer dan een van ons, armer dan de armste mensch. Niet in een koninklijk paleis; maar in een stal werd Hij geboren. Als een profetie voor geheel zijn volgend leven was er geen plaats voor Hem in de herberg. Een beestenkribbe was zijne eerste rustplaats. Wonderbare aanblik! Gods Zoon liggende als een hulpeloos wicht in een kribbe! Zóó arm waren Jozef en Maria, dat, toen zij hem in den tempel den Heere voorstelden, zij slechts een paar tortelduiven of twee jonge duiven konden offeren. Te Nazareth hielp Hij Jozef in zijn werk, en voorzag Hij als timmerman in zijne eigene behoeften. (zie Mark. 6 : 3.) En toen Hij openlijk in Israël was opgetreden, toen had Hij geen plaats, die Hij de zijne kon noemen. De vossen hebben holen, en de vogelen des hemels hebben nesten, maar de Zoon des menschen heeft geen plaats, waar Hij zijn hoofd kan neerleggen. Het gansch heelal behoorde Hem toe, en toch kon Hij op aarde geen enkel stukje grond, geen enkel huis het zijne noemen. Geld had Hij evenmin. Wat Hij voor zich en zijne discipelen noodig had, werd Hem gegeven door anderen. Enkele vrouwen onderhielden Hem van hare goederen; (Luk. 8 : 3.) Judas droeg de beurs, en in die beurs was het geld, dat gegeven werd; (Joh. 12 : 6.) en van dit geld maakten zij gebruik, zoowel om in hunne behoeften te voorzien, als om den armen te geven. (Joh. 13 : 20; Joh. 4 : 8.) Soms was er geen geld. Toen de ontvangers van de schatting voor den tempel aan Petrus vraagden: „Uw meester betaalt hij de didrachmen niet?" en Petrus met zijne gewone overijling toestemmend had geantwoord, was er geen geld om te betalen. Ware er geld voorhanden geweest, Jezus zou geen stater uit de zee hebben doen opkomen. Nooit deed Hij een wonder voor zichzelven. En deed Hij er een voor anderen, dan gebruikte Hij toch steeds hetgeen voorhanden was.

Bedenken wij hierbij, dat Jezus elk oogenblik de omstan-

digheden, waarin Hij was, veranderen kon. Vooronderstel, gij waart arm, maar gij hadt de macht om u in één oogenblik rijk te maken, zoudt gij het niet doen? Voorzeker; gij zoudt er u niet over bedenken. Welnu, de Heer Jezus had de macht om het te doen; doch Hij deed het niet. Hij was niet alleen rijk en werd arm, maar toen Hij arm was, kon Hij, indien Hij wilde, elk oogenblik rijk zijn. Hij kon vijfduizend mannen met weinige brooden verzadigen, ja, zelfs maken, dat er meer overbleef, dan er geweest was; en toch zat Hij als een moede pelgrim, hongerig en dorstig, bij Jakobs fontein neder, en werd de schuldenaar voor een dronk waters bij een arme, overspelige vrouw. Hij kon geld in overvloed uit de zee doen opkomen, en toch liet Hij zich onderhouden en dienen door de vrouwen, en wandelde als een arme vreemdeling door Palastina's steden en dorpen. Hij kon water in wijn veranderen, maar toen Hem hongerde in de woestijn, weigerde Hij om van steenen brood te maken. Met één woord deed Hij de bende krijgsknechten ter aarde vallen, en trad in den hof, ter bescherming zijner discipelen, als bevelhebber op; en toch liet Hij zich binden en gevangen nemen. Twaalf legioenen engelen stonden Hem ten dienste om Hem te verlossen, doch Hij gebruikte ze niet; integendeel als een lam ging Hij ter slachtbank, en als een schaap, dat stemmeloos is voor dien, die het scheert, gaf Hij zich over in den schandelijken kruisdood. Elk oogenblik was Hij bij machte verandering in zijnen toestand te brengen en zich met al de goederen der aarde te omringen; doch Hij deed het niet. Hij was arm en veracht, een man van smarten en door lijden verzocht. Hij was moede, en hongerig, en dorstig. Hij werd gehoond en berispt, geslagen, bespuwd en gegeeseld — met één woord, Hij was voor het natuurlijk oog de onwaardigste onder de menschen. Niemand begeerde Hem; allen wendden ten slotte hun aangezicht van hem af, en verdreven Hem van den aardbodem. Wonderbare liefde! Onuitsprekelijke genade!

Want ja, zijne vernedering was een *vrijwillige*. „Gij weet de *genade* van onzen Heer Jezus Christus, dat Hij om

uwentwil is arm geworden, daar Hij rijk was," zegt de Apostel. Voorzeker, de Vader zond zijnen eeniggeboren, veelgeliefden Zoon op deze aarde om voor ons te lijden en te sterven, en Jezus was aan het bevel des Vaders gehoorzaam tot den dood, ja, tot den dood des kruises. Dit verklaart ons de liefde Gods ten onzen opzichte, en de volmaakte gehoorzaamheid van Jezus. Het was zijne spijze den wil te doen des Vaders, die in de hemelen is. Maar de Zoon kwam ook uit zichzelven, gedreven door de liefde zijns harten, met innerlijke ontferming bewogen over ons lot. Komende in de wereld, zegt Hij: zie, ik kom om uwen wil te doen; o God! In de gestaltenis Gods zijnde, achtte Hij het geen roof God gelijk te zijn, maar vernietigde zichzelven, en nam de gestaltenis van een slaaf aan. Gelijk een slaaf in Israël, zoo liet Hij zijn oor doorboren, gaf zich vrijwillig over, om den wil van God te volbrengen. Hij wist, waarom Hij den hemel verliet en op aarde verscheen. Hij wist al wat Hem daar wachtte. Het einde van den weg kende Hij van het eerste oogenblik af. Hij deed het vrijwillig. Het is de *genade* van onzen Heer Jezus Christus. Het is niet alleen een bloote uitvinding van den menschelijken geest, maar den Heer onwaardig, als men leert, dat Jezus als kind niet wist, wie hij was, en slechts langzamerhand door de lezing des Ouden Testaments en de merkwaardige voorvallen bij zijne geboorte tot het vermoeden, en van het vermoeden tot de zekerheid kwam, dat Hij de beloofde Messias was. Om te verklaren wat onmogelijk verklaard kan worden, neemt men de toevlucht tot dergelijke, Gode onwaardige, voorstelling. Men vergeet, dat de Zoon des menschen tevens de Zoon van God is; dat Hij, hoewel een waarachtig mensch, ons in alles gelijk, uitgenomen de zonde, nochtans was de eeniggeboren Zoon des Vaders, die in den schoot des Vaders *is;* en hoewel op aarde wandelende, toch tegelijkertijd in den hemel zich bevond. En bovendien, de geschiedenis van den twaalfjarigen Jezus in den tempel werpt de geheele theorie omver. Of zou men waarlijk meenen, dat, wanneer Jezus tot Maria zegt: „Wist gij niet, dat ik zijn moest in de dingen mijns

Vaders?" hij de beteekenis dier woorden niet begreep, en zich zijner zending niet ten volle bewust was? De Schrift leert ons duidelijk, dat zijne komst op aarde, zijn wandelen hier beneden, zijne overgave aan al de moeiten, zorgen en ellenden des levens een daad was van zijnen eigenen wil. Bij al wat Hij deed, wist Hij, waarom Hij het deed. Elke nieuwe vernedering was een nieuwe daad van zelfverloochening, een nieuwe genade, welke Hij openbaarde.

Indien wij aldus Jezus' leven op aarde beschouwen, hoe groot en heerlijk wordt ons dan zijne liefde. Vol bewondering en aanbidding buigen wij ons voor Hem neer. Ja, Hij had ons lief, zóó lief, dat Hij alles, alles voor ons prijs gaf — zijne hemelsche en aardsche heerlijkheid, zijne grootheid en majesteit, zijne macht en heerschappij, alles, tot zelfs zijn eigen leven! Hij gaf niet alleen alles, wat hij had, Hij gaf zichzelven. Hoe meer wij dit verstaan, des te meer zal onze ziel zich aan Hem verbonden gevoelen. Al wat schoon en heerlijk is op deze aarde verdwijnt daarbij in het niet; zelfs de heerlijkheid des hemels is daarbij niet te vergelijken. De liefde zijns harten toch is meer dan de heerlijkheid. De heerlijkheid is een *deel* van Hem; de liefde is *Hij-zelf*. God is liefde, en Jezus is het afschijnsel van Gods heerlijkheid, het uitgedrukte beeld zijner zelfstandigheid. Dit deed Paulus zeggen: Ik acht alle dingen schade en drek bij de uitnemendheid der kennis van Jezus Christus, mijnen Heer. Wonderbare genade, dat wij verwaardigd zijn om ons te verlustigen in Hem, die de vreugde, het welbehagen des Vaders is — verwaardigd zijn om alzoo gemeenschap te hebben met God, van nu aan tot in eeuwigheid.

Ja, van nu aan tot in eeuwigheid! Want hoort slechts wat Paulus zegt: „Gij weet de genade van onzen Heer Jezus Christus, dat Hij *om uwentwil* is arm geworden, daar Hij rijk was, *opdat gij door zijne armoede zoudt rijk worden!* Om onzentwil. Hij was rijk en werd arm, en dit deed Hij om onzentwil. En waarom? Hij wilde ons rijk maken. Er wordt hier niet gesproken van de verzoening of van de verlossing, hoewel wij weten, dat wij onmogelijk rijk konden

worden, indien wij niet eerst met God verzoend en van de zonde en den dood verlost waren. Op andere plaatsen der Schrift wordt ons dit duidelijk geleerd. Hier wil de Heilige Geest ons de diepe vernedering van den Heer Jezus voorstellen, en de liefde, die Hem dreef om zich aldus te vernederen. En uit dit oogpunt beschouwd, zijn wij door de armoede van Jezus rijk geworden. Ware Hij in den hemel gebleven, had Hij zichzelven niet vernederd, ware Hij niet een arm mensch, een slaaf hier beneden geworden, wij hadden onmogelijk rijk kunnen worden. Hij moest alles verlaten om ons alles te kunnen geven; Hij moest in onze ellende neerdalen, om ons uit onze ellende te kunnen opheffen; Hij moest de laagste plaats op aarde innemen, om ons te kunnen dienen. En zie, dat heeft Hij gedaan, en daardoor zijn wij rijk geworden.

Rijk geworden, ja, geliefden! en wel zoo rijk als Jezus is. Hoort slechts, wat Hij-zelf zegt in zijn gebed tot den Vader. „Ik heb U verheerlijkt op de aarde; ik heb voleindigd het werk, dat Gij mij gegeven hebt om te doen; en nu verheerlijk mij, Gij Vader! bij U zelven, met de heerlijkheid, die ik bij U had, eer de wereld was." Dit bidt Hij voor zichzelven. En de Vader heeft Hem verhoord, en Hem gezet aan zijne rechterhand in den hemel, en Hem daar met eer en heerlijkheid gekroond. Maar dan bidt de Heer voor ons. „En ik bid niet alleen voor dezen, maar ook voor hen, die door hun woord in mij gelooven zullen; opdat zij allen één zijn, gelijk Gij, Vader! in mij, en ik in U, dat ook zij in ons één zijn, opdat de wereld geloove, dat Gij mij gezonden hebt. En ik heb hun de heerlijkheid gegeven, die Gij mij gegeven hebt; opdat zij één zijn, gelijk als wij één zijn; ik in hen, en Gij in mij; opdat zij volmaakt zijn in één, en opdat de wereld bekenne, dat Gij mij gezonden hebt, en hen liefgehad hebt, gelijk Gij mij liefgehad hebt. Vader! ik wil, dat waar ik ben, ook die bij mij zijn, die Gij mij gegeven hebt; opdat zij mijne heerlijkheid mogen aanschouwen, die Gij mij gegeven hebt, want Gij hebt mij liefgehad vóór de grondlegging der wereld." Voorwaar, dit

overtreft al onze gedachten. Als de Heer zelf het niet gezegd had, wij zouden het onmogelijk kunnen gelooven. Niets minder toch dan de eigene heerlijkheid, die Jezus van den Vader ontvangen heeft, zal ons deel zijn: Zijne heerlijkheid zullen wij aanschouwen en met Hem deelen. Daar, waar Hij is, zullen wij zijn. Dezelfde liefde, waarmede de Vader Hem liefheeft, is de liefde, waarmede wij bemind worden, en waarin wij ons eeuwiglijk zullen verlustigen. Ja, Hij heeft ons tot kinderen Gods gemaakt, en omdat wij kinderen zijn, zijn wij ook erfgenamen. Van wien? Van God zelven. En omdat Hij, de Zoon, de erfgenaam is van alles, wat de Vader heeft, zijn wij erfgenamen met Hem. Jezus is de eerstgeborene veler broederen. Nu reeds zijn wij in Hem, maar wij zullen eeuwig met Hem zijn. Wij zullen Hem zien gelijk Hij is, en Hem gelijk zijn. Van het oogenblik af, dat Hij ons opneemt in den hemel, in het Vaderhuis met zijne vele woningen, zullen wij altijd bij en met Hem zijn. Welk een rijkdom! Een onverderfelijke, onbevlekte en onverwelkelijke erfenis is ons deel. Deze erfenis wordt in de hemelen voor ons bewaard, en wij, de erfgenamen, die nog hier beneden vertoeven, worden in de kracht Gods bewaard tot de zaligheid. Die erfenis bestaat in al wat God aan Christus gegeven heeft, en dit is alles wat Hij bezit. Maar meer dan de erfenis is onze vereeniging met Christus, is het wonen in het Vaderhuis, is het genot van Jezus' liefde en van de liefde des Vaders. O, moge de Heer ons geven, dat wij ons nu reeds meer verlustigen in de oneindige liefde van Jezus, in de onuitsprekelijke heerlijkheid van zijn Persoon! Een heerlijkheid zóó groot, dat de hemelen haar niet bevatten kunnen — zóó groot, dat zij de onuitputtelijke bron zal blijven van ons genot en van onze vreugde.

Verscheidenheid en eenheid.

Het is belangrijk en leerrijk tevens om de verschillende zijden der waarheid, gelijk ons die in het Nieuwe Testament worden voorgesteld, op te merken, welke allen hun middelpunt vinden in dien Eénen, die *de* waarheid is. Wij zien dit zoowel in de Evangeliën als in de Brieven. Ieder van de vier Evangelisten geeft ons, onder de rechtstreeksche leiding en kracht van den Heiligen Geest, een verschillende voorstelling van den Persoon van Christus. Mattheüs stelt Hem voor in zijne joodsche verhouding — als den Messias, den Zoon van David, den Zoon van Abraham, als erfgenaam van de beloften aan de vaderen gegeven. In Markus staat Hij voor ons als de ernstige arbeider, de ijverige dienstknecht, de werkzame profeet, de onvermoeide prediker en leeraar. Lukas stelt ons „den Mensch Christus Jezus" voor oogen, in zijne menschelijke verhoudingen, den Zoon des menschen, den Zoon van Adam. Johannes spreekt ons van den Zoon van God, den Zoon des Vaders, den hemelschen Mensch.

Derhalve heeft ieder van hen zijne eigene kenmerkende voorstelling. Geen twee zijn hetzelfde, en toch komen allen met elkaar overeen. Er is liefelijke verscheidenheid, maar de meest volkomene harmonie; verscheidenheid en toch eenheid. Mattheüs is niet in strijd met Markus; noch Markus met Lukas, noch Lukas met Johannes. Er is geen botsing, omdat ieder in zijn eigen kring zich beweegt, en allen zich scharen rond het ééne groote middelpunt.

Ook zouden wij geen van hen kunnen missen. Er zou een leemte zijn, indien er een ontbrak. Wij kunnen onmogelijk een enkelen straal van de zedelijke heerlijkheid van Gods Zoon ontberen; en wij kunnen er geenszins in toestemmen om een van de werktuigen terzijde te stellen, door welke de Heilige Geest ons Hem voor de oogen geschilderd heeft. Wij behoeven ze allen. Ieder neemt zijne eigene plaats in en vervult zijne eigene bediening, onder de leiding des Heiligen Geestes.

Zoo is het ook in de Brieven. Paulus' voorstelling van de waarheid is onderscheiden van die van Petrus, Petrus' van die van Johannes, Johannes' van die van Jakobus. Geen twee zijn hetzelfde, doch allen komen met elkaar overeen. Er is geen botsing, omdat, gelijk bij de Evangelisten, ieder zich in zijn eigen kring beweegt; en allen rondom het eene algemeene middelpunt zich vereenigen. De kring is verschillend, maar het middelpunt is één. Paulus leert ons de groote waarheid van 's menschen verhouding tot God, op grond van de volbrachte verlossing, en tevens Gods raadsbesluiten omtrent Israël en de Gemeente. Petrus stelt ons de christelijke vreemdelingschap voor oogen en de regeering Gods over de wereld. Jakobus dringt aan op praktische rechtvaardigheid. Johannes spreekt over het eeuwige leven, eerst bij den Vader, en dan geopenbaard in den Zoon; medegedeeld aan ons, en eindelijk ontvouwd in de glorierijke toekomst.

Nu zou het de grootste dwaasheid zijn, indien wij een vergelijking wilden maken tusschen deze verschillende zijden der waarheid, of tusschen de geliefde en geëerde werktuigen, die gebruikt werden om ons de waarheid te openbaren. Hoe dwaas zou het wezen om Mattheüs tegenover Markus, Markus tegenover Lukas, Lukas tegenover Johannes, of Johannes tegenover al de overigen te stellen! Hoe onzinnig zou het zijn om te zeggen: „Ik houd mij aan Paulus. Jakobus is ver beneden ons standpunt. Petrus en Johannes heb ik niet noodig. Paulus, dat is mijn man. Zijne bediening bevalt mij. De anderen kunnen mij niet bekoren, noch mijne ziel voeden."

Dit alles zouden wij als de meest zondige dwaasheid beschouwen. Het zou geen oogenblik te verdragen zijn. De onderscheidene zijden der waarheid loopen allen op een heerlijk en gezegend middelpunt uit. De verschillende werktuigen worden allen gebruikt door één en denzelfden Geest, tot één groot doel, namelijk de voorstelling van de zedelijke volmaaktheden van Christus. Wij behoeven ze allen. Wij kunnen evenmin buiten Mattheüs of Markus, als wij buiten Lukas

of Johannes kunnen; en wij zouden zeer verkeerd handelen, indien wij Petrus of Jakobus geringschatten, omdat zij niet zulke verhevene waarheden voorstellen als Paulus of Johannes. Ieder is noodig in zijne sfeer. Ieder van hen heeft zijne eigen plaats in te nemen, zijn eigen werk te verrichten, zijn hem toevertrouwd deel van de waarheid mede te deelen; en wij zouden onze zielen groot nadeel toebrengen, en tevens de onschendbaarheid der goddelijke openbaring in gevaar stellen, indien wij ons slechts tot ééne zijde van de waarheid bepaalden, of ons uitsluitend aan één werktuig vasthielden.

De Korinthiërs vervielen in die grove dwaling, en berokkenden zich daardoor de scherpe terechtwijzing van den apostel Paulus. Sommigen waren van Paulus; anderen van Apollos; sommigen van Kefas; anderen van Christus. Allen stonden verkeerd; en zij die zeiden „dat zij van Christus waren, hadden even groot ongelijk als de anderen. Zij waren vleeschelijk, en wandelden naar den mensch. Het was louter dwaasheid om den een boven den ander te stellen, daar zij allen dienstknechten van Christus waren, en zij allen tot de geheele Gemeente behoorden.

En zoo is het nog in de Gemeente Gods. Er zijn verschillende soorten van arbeiders, en verschillende zijden der waarheid; en het is ons gelukkig voorrecht, om niet te zeggen onze heilige roeping, om hen allen te erkennen en ons in allen te verblijden. Een van Christus' dienaren gering te schatten is niets anders dan de waarheid, die hij brengt, te verachten, en onze zegeningen prijs te geven. „Alles is uwe; hetzij Paulus, hetzij Apollos, hetzij Kefas, hetzij de wereld, hetzij leven, hetzij dood, hetzij tegenwoordige, hetzij toekomende dingen, zij zijn allen uwe. Doch gij zijt van Christus, en Christus is van God." (1 Kor. 3 : 21—23.)

Ziedaar de ware en goddelijke wijze, om de zaak te bezien; en dit is tevens de weg om sekten, partijen en clubs in de gemeente Gods te vermijden. Er is één lichaam, één Hoofd, één Geest, ééne goddelijke en volmaakte openbaring — de Heilige Schriften. Er zijn vele leden, vele gaven, vele zijden der waarheid, vele onderscheidene bedieningen.

Wij behoeven ze allen, en daarom heeft God ze allen gegeven.

Doch God heeft de verschillende gaven en bedieningen niet geschonken, om de eene tegenover de andere te stellen; maar opdat wij ze allen nederig en dankbaar zouden gebruiken, en door hen gezegend zouden worden overeenkomstig zijne genadige bedoelingen. Indien allen Paulussen waren, waar zouden de Petrussen zijn? Indien allen Petrussen waren, waar zouden de Johannessen zijn?

En niet alleen dit; wat toch zou het gevolg zijn, als wij slechts ééne bijzondere zijde der waarheid of ééne enkele bediening wilden aannemen? Dit zou slechts ten gevolge hebben, dat wij een onvolmaakt Christelijk karakter zouden verkrijgen. Wij zijn allen geneigd tot eenzijdigheid; en niets voedt dit kwaad meer dan een buitengewone gehechtheid aan een bijzondere waarheid, met uitsluiting van anderen, die van even groot gewicht zijn. Het is door *„de waarheid,"* dat wij geheiligd zijn, en geenszins door de eene of andere waarheid. Wij moeten ons in elk gedeelte der waarheid verblijden, en wij moeten ieder vat of ieder werktuig, 't welk onze God gebruiken wil, om zijne waarheid aan onze zielen mede te deelen, hartelijk welkom heeten. Den een boven den ander te verheffen, is niets anders dan meer bezig te zijn met het vat, dan met hetgeen dat vat inhoudt, meer bezig te zijn met den mensch dan met God. En dit is een grove dwaling! „Wie is dan Paulus, en wie is Apollos, anders dan dienaren, door wie gij geloofd hebt, *en dat, gelijk de Heer aan een iegelijk gegeven heeft.*"

Ziedaar het groote beginsel. God heeft verschillende werktuigen voor zijn werk. Wij hebben ze allen noodig, en wij moeten ze allen waardeeren als *zijne* werktuigen, en als niets meer. Het is altijd het doel van den duivel geweest, om Gods volk te brengen tot het vormen van hoofden van stelsels, leiders van partijen en middelpunten van clubs; en zoo doende de gemeente Gods in sekten te verdeelen en hare zichtbare eenheid te verwoesten. Geven wij wel acht op zijne listen, en „bewaren wij de eenheid des Geestes door den band des vredes!"

En hoe zullen wij dit heerlijke doel bereiken? Eenvoudig, door ons dicht bij het middelpunt te houden — door in Christus te blijven — door dagelijksche gemeenschap met Hem — door in zijnen Geest in te dringen en in zijne voetstappen te wandelen — door aan zijne voeten te zitten, in ware gebrokenheid van geest en ware nederigheid des gemoeds, door onbepaalde toewijding aan zijne dienst, door het bevorderen van zijne zaak en van zijne heerlijkheid, en door het zoeken van het welzijn en den zegen van ieder geliefd lid van zijn lichaam.

Zoodoende zullen wij bevrijd blijven van strijd en verdeeldheid, van het beredeneeren van ijdele vragen en onnutte theoriën, van partijschap, vooroordeel en voorliefde. Wij zullen dan bekwaam zijn om al de verschillende zijden der waarheid te zien en te waardeeren, welke allen uitloopen op één goddelijk middelpunt, welks stralen voortkomen uit één en dezelfde eeuwige bron van licht. Wij zullen ons dan verheugen in het groote feit, dat er in al de wegen en werken van God, in de natuur en in de genade, in de dingen op aarde en in den hemel, in den tijd en in de eeuwigheid, geen doodsche eenvormigheid, maar liefelijke en heerlijke verscheidenheid bestaat. In één woord, Gods algemeen en eeuwig beginsel is *„verscheidenheid en eenheid."*

Beantwoording van vragen over de Schrift.

Gen. I. — A. P. S. te H. vraagt, hoe Gen. 1 vs. 3—5, waar staat, dat God het licht op de duistere aarde deed schijnen, in overeenstemming te brengen is met vs. 14—18, waar wij lezen, dat de zon geschapen werd? Hoe kan er licht zijn, eer de zon er was?

Het eerste vers: „In het begin schiep God den hemel en de aarde", staat geheel op zichzelf. In het tweede vers begint een nieuwe periode. Tusschen hetgeen in het 1ste vers

en hetgeen in het 2de vers wordt medegedeeld, kunnen duizenden jaren liggen. „In het begin" — wanneer, weten wij niet, maar in elk geval lang voordat de aarde in den tegenwoordigen toestand werd gebracht — schiep God den hemel en de aarde. Niet alleen de aarde, maar ook den hemel, met zijne duizende hemelbollen — zon, maan, sterren en planeten. Van het tweede vers af wordt niet meer over den hemel gesproken. Wij hooren daar alleen van de aarde en van hetgeen met de aarde in betrekking staat. De reden daarvan is, dat, terwijl al het andere in den toestand was gebleven, waarin God het geschapen had, de aarde daarentegen uit dien toestand was geraakt. „De aarde was woest en ledig," lezen wij. Zoo had God haar niet geschapen, maar zoo was zij geworden door een oordeel Gods. De woorden „woest en ledig" toch worden in de profeten gebruikt voor een toestand, die ontstaan is door een oordeel van God. Welk oordeel de aarde getroffen heeft, en om welke oorzaak dit oordeel gekomen is, wordt ons in de Schrift niet medegedeeld, maar zeker is het, dat de aarde niet „woest en ledig" uit Gods handen is te voorschijn gekomen. Wat wij dus van vers 2 af lezen, is niet de *schepping* der aarde, maar het brengen van de aarde in den tegenwoordigen toestand. In zes dagen bracht God de aarde met den dampkring, waarin wij leven, en het uitspansel, gelijk wij dit aanschouwen, in den toestand, zooals ons die in Gen. 1 beschreven wordt. De zon, maan en sterren waren er dus reeds lang vóór dien tijd, en daarom kon God beginnen met op de aarde, waar duisternis heerschte, licht te doen schijnen; terwijl ons in vs. 14—18 wordt medegedeeld, niet dat God de zon, de maan en de sterren *schiep*, maar dat Hij ze voor de aarde stelde tot licht voor den dag en tot lichten voor den nacht.

Het is tevens belangrijk op te merken, dat waar in het eerste vers het woord *scheppen* gebruikt wordt, in vers 4, 7 en 16 van *maken* wordt gesproken; terwijl er bij de dieren en bij den mensch weer spraak is van *scheppen*. Vooral in het Hebreeuwsch is dit onderscheid van groot gewicht.

De openbaring voor den rechterstoel van Christus.

Door een van de lezers van de „Bode" zijn mij enkele vragen gedaan omtrent onze openbaring voor den rechterstoel van Christus, welke ik, om de belangrijkheid van het onderwerp, een weinig uitvoeriger dan gewoonlijk wil beantwoorden, hopende dat zulks voor al de lezers tot zegen zal zijn.

Zullen *wij* ook gesteld worden voor den rechterstoel van Christus? Ziedaar de eerste vraag.

Het antwoord op deze vraag is niet twijfelachtig. De Schrift leert ons ten stelligste, dat alle menschen, geloovigen zoowel als ongeloovigen, voor den rechterstoel van Christus zullen geopenbaard worden. Lees 2 Kor. 5, en gij zult zien, dat daaromtrent niet de minste twijfel kan bestaan. Nadat Paulus het vurig verlangen zijner ziel heeft uitgedrukt om met onze woonstede, die uit den hemel is overkleed te worden, en nadat hij verklaard heeft, dat God ons daartoe bereid heeft, en ons het onderpand des Geestes gegeven heeft, zegt hij: „Daarom hebben wij altijd goeden moed, en weten, dat wij, inwonende in het lichaam, uitwonen van den Heer; (want wij wandelen door geloof, niet door aanschouwen) maar wij hebben goeden moed, en willen liever uit het lichaam uitwonen, en bij den Heer inwonen. Daarom beijveren wij ons ook om, hetzij inwonende, hetzij uitwonende, hem welbehagelijk te zijn." (vs. 6—9.) Paulus beijvert zich dus om ten allen tijde, wanneer en waar ook, hetzij inwonende in het lichaam, of uitwonende van het lichaam, den Heer welbehagelijk te zijn. En als reden daarvoor geeft hij op: „Want wij allen moeten geopenbaard worden voor den rechterstoel van Christus." Uit het verband blijkt derhalve duidelijk, dat Paulus zichzelven en zijne medearbeiders en de geloovigen, aan wie hij schreef, onder die „wij allen" rekent. Doch niet alleen de geloovigen, ook de ongeloovigen. Want de

gedachte aan den rechterstoel van Christus, waar de ongeloovigen slechts kwaad zullen wegdragen, doet hem uitroepen: „Wij dan, wetende den schrik des Heeren, overreden de menschen." — Voor den geloovige is dus de openbaring voor Christus' rechterstoel, in de eerste plaats, een reden om zóó te leven en te wandelen, dat hij den Heer welbehagelijk is, opdat er vóór dien rechterstoel slechts Gode welgevallige daden openbaar worden; en in de tweede plaats, een reden om de arme menschen, die Jezus nog niet kennen, en voor wie die dag niet anders dan de schrik des Heeren wezen kan, het evangelie te brengen en hen, zoo mogelijk, te overreden in Jezus te gelooven.

Rom. 14 vs. 10 is de tweede plaats, waar van den rechterstoel melding wordt gemaakt. Wordt er in 2 Kor. 5 over den rechterstoel gesproken met het oog op een goeden, heiligen wandel, hier wordt de rechterstoel in verband gebracht met het oordeelen van de broeders. „De een gelooft alles te mogen eten, maar die zwak is, eet moeskruiden." „De een neemt den dag in acht, en de ander niet." Welnu, een iegelijk staat of valt zijn eigen heer. Oordeelt daarom uwen broeder niet, en minacht uwen broeder niet; want wij zullen allen voor den rechterstoel Gods *) gesteld worden, en een iegelijk onzer zal voor zichzelven Gode rekenschap geven." Ook uit het verband, waarin deze woorden voorkomen, is het duidelijk, dat de geloovigen voor den rechterstoel zullen gesteld worden.

Nu is het de vraag: wat beteekent deze openbaring voor den rechterstoel van Christus voor den geloovige? Dit is een zeer belangrijke vraag; en het antwoord op die vraag zal hoogst verblijdend en geruststellend voor onze zielen zijn. Het is geen oordeel. O neen! „Voorwaar, voorwaar, ik zeg u, — zeide de Heer — wie mijn woord hoort, en gelooft Hem, die mij gezonden heeft, die heeft het eeuwige leven,

---

*) Volgens de meeste handschriften moeten wij hier lezen „de rechterstoel *Gods*", en niet „de rechterstoel van Christus." Zie de nieuwe vertaling van het Nieuwe Testament, bij den Uitgever dezes verschenen.

en *komt niet in het oordeel*, maar is uit den dood overgegaan in het leven." (Joh. 5 : 24.) En Paulus zegt: „*Zoo is er dan geen verdoemenis voor hen, die in Christus Jezus zijn.*" Voor de ongeloovigen zal de openbaring voor den rechterstoel het oordeel zijn; want het is den menschen gezet, eenmaal te sterven en daarna het oordeel; naar voor hen, die gelooven, is er geen oordeel meer, aangezien Christus, die eenmaal geofferd is om veler zonden te dragen, ten tweeden male zonder zonde verschijnen zal aan hen, die hem verwachten tot behoudenis. (Hebr. 9 : 28.) In plaats van Jezus als Rechter ten oordeel te verwachten, verwachten zij Hem als hun Heiland en Heer, die om hunnentwil leed en stierf, en nu verschijnen zal ter hunner volkomene behoudenis.

En waarom komt de geloovige niet in het oordeel? Omdat de Heer Jezus het oordeel, dat wij verdiend hadden, in onze plaats heeft ondergaan. Op het kruis droeg Hij niet alleen het oordeel over onze zonden, maar ook over de in ons wonende zonde. Hij droeg onze zonden in zijn lichaam op het hout, en Hij werd tot zonde voor ons gemaakt. Ten gevolge daarvan hing Hij in de duisternis, was Hij door God verlaten, en stierf Hij. En Gods gerechtigheid en heiligheid zijn ten volle bevredigd; want de heilige en rechtvaardige God heeft Hem, dien Hij aan het kruis in onze plaats strafte en verbrijzelde, uit de dooden opgewekt en met eer en heerlijkheid gekroond aan zijne rechterhand in den hemel. Wanneer wij dus voor den rechterstoel staan, dan staan wij daar als dezulken, die reeds geoordeeld zijn; want het oordeel, 't welk Jezus trof, is *ons* oordeel, *zijn* dood is *onze* dood. Derhalve kan er van oordeelen geen spraak meer zijn. *Wij zijn geoordeeld.* Doch niet alleen dit; maar wij zijn ook aan Jezus gelijkvormig gemaakt. God heeft niet alleen onze straf over Hem doen komen, en het oordeel, dat wij verdiend hadden, over Hem uitgestort, zoodat Hij in alles onze plaats innam; maar Hij heeft ons in Hem overgeplant. Wij waren kinderen van Adam; wij zijn dit niet meer. Wij behoorden tot de eerste schepping; en wij behooren er niet meer toe. Wij zijn niet alleen met Christus gestorven, maar

ook met Hem opgewekt; en God ziet ons in Hem reeds verheerlijkt. Als zoodanig verschijnen wij dus voor den rechterstoel. Hij, die op den rechterstoel zit, en zij, die vóór den rechterstoel staan, zijn op het innigst met elkaar verbonden. Zij hebben hetzelfde leven. Zij nemen hetzelfde standpunt voor God in. Zij worden gelijkelijk door den Vader bemind. (Joh. 17: 26.) Ja, zij hebben eenzelfde lichaam. Want wij zullen een lichaam ontvangen, gelijkvormig aan het heerlijk lichaam van Jezus. (Fil. 3: 21.) Indien gij hierover nadenkt, lieve lezer! dan zult gij mij gereedelijk toestemmen, dat er geen heerlijker oogenblik, ten dezen aanzien, zal wezen, dan wanneer wij, die eertijds verloren zondaars en vijanden van God waren, zullen staan voor den rechterstoel zonder vlek of rimpel, beschenen door de heldere stralen van Gods eeuwig licht, waardoor de witheid van het kleed, dat wij aanhebben, des te beter zal uitkomen. Nimmer zal Gods genade zich heerlijker openbaren, nooit zal de verlossingsmacht des Heeren schitterender zich vertoonen, dan wanneer wij voor den rechterstoel zullen staan, aan den Rechter gelijk. Hebben wij dit verstaan, dan is reeds nu, ofschoon wij nog in zwakheid op aarde wandelen, alle vrees voor de openbaring voor den rechterstoel uit onze harten verbannen; en dan hebben wij — gelijk Johannes zegt — vrijmoedigheid in den dag des oordeels, aangezien Gods volmaakte liefde ons geleerd heeft, dat wij zijn, gelijk Hij — Christus — is.

Om deze reden spreekt de Apostel van een *geopenbaard worden* voor den rechterstoel van Christus. Had hij alleen het oog op de ongeloovigen gehad, dan zou hij van *oordeelen* gesproken hebben; maar nu hij van allen — van geloovigen zoowel als van ongeloovigen — spreekt, zegt hij: wij allen moeten *geopenbaard* worden; terwijl het uit het verband moet blijken, wat dit openbaar worden voor den een en voor den ander wezen zal. Voor den ongeloovige zal het zijn de schrik des Heeren; voor den geloovige daarentegen de voleinding zijner zaligheid, omdat alsdan de genade Gods zich op het heerlijkst vertoonen zal. Daarom *verlangde* Paulus naar dat oogenblik.

Nochtans is de gedachte aan die openbaarwording zeer ernstig; en behooren wij onzen wandel met het oog daarop in te richten. Wij behooren niets te doen, wat niet in het licht van God bestaan kan. Ons geheele leven zal voor den rechterstoel geopenbaard worden. Als wij daar staan in het volle licht van God, kan er niets verborgen blijven. Het licht openbaart alles. Elke duisternis verdwijnt. Wij zullen kennen, gelijk wij gekend zijn. Door het licht zullen wij in staat zijn zelf alles in zijne ware gedaante te beoordeelen. En aangezien wij naar Gods raadsbesluit vóór de grondlegging der wereld zijn uitverkoren, zoo zal daar een iegelijk onzer zijne eigene geschiedenis, van het begin tot het einde, lezen, en tevens de geschiedenis van Gods genade en lankmoedigheid ten zijnen opzichte. Geen oordeel zal het zijn, maar een openbaarwording — een openbaarwording van Gods wegen van liefde met ons, en van onze wegen van tegenstand en vijandschap, eer wij bekeerd waren, en van onze gehoorzaamheid of van onze struikelingen, nadat wij geloovig geworden zijn. Hebben wij gewandeld naar het vleesch, wij zullen daar zien, hoevele zegeningen wij daardoor misten; en aan den anderen kant zullen wij al de wegen Gods met ons, die wegen van wijsheid, genade en geduld volkomen kennen en verstaan. De geschiedenis van een iegelijk onzer zal in al hare bijzonderheden volkomen juist voor ons liggen. Gij zult het zien in welke gevaren gij waart, en hoe Hij u behoedde; hoe uw voet struikelde, en Hij u weer oprichtte; welke vijanden u aanvielen, en hoe Hij u beschermde; in welke afgronden gij dreigdet te storten, en hoe zijn arm u tegenhield.

De nieuwe natuur zal dan komen tot de volle kennis van de zorg en liefde, die ons, in ware heiligheid en gerechtigheid, met genade, stap voor stap volgden gedurende onze geheele loopbaan, van onze geboorte af tot onze komst daarboven. Welk een aanblik zal dat zijn! Een zee van liefde doet zich op voor onzen verbaasden blik. Sommige gedeelten van ons leven, tot op dat oogenblik geheel duister en onverklaarbaar voor ons, zullen ons dan volkomen duidelijk zijn. Al de raadselen des levens zijn dan opgelost. Wat ons

hier vaak deed zuchten en weenen, omdat wij Gods bedoelingen niet begrepen, zal ons daar doen juichen. Alle kastijdingen, die ons hier soms zwaar en moeielijk te dragen vielen, zullen daar als zoovele blijken van Gods Vaderliefde voor onze oogen staan. Alles, alles — voor en tegenspoed — lijden en verdrukking niet het minst — zal dan blijken te zijn tot lof en eer en heerlijkheid van God. En ook onszelven zullen wij dáár kennen, zooals nooit te voren. De verdorvenheid des vleesches, de vijandschap onzer booze natuur zal in het volle licht zich vertoonen; en hoe zullen wij God danken, dat wij voor altijd van die natuur, van dat vleesch verlost zijn; en dat daar geen verzoekingen meer kunnen binnendringen, geen stoornis meer wezen zal, maar een onophoudelijk, ongestoord, volmaakt genot van Gods eeuwige liefde in Christus!

De tweede vraag luidt: Zal dit stellen voor den rechterstoel uitsluitend een zaak tusschen ons en den Heer zijn.

Voorzeker; indien daarmeê bedoeld wordt, dat de ongeloovigen er niets van zullen bemerken. Al worden alle menschen — geloovigen en ongeloovigen — eenmaal voor den rechterstoel geopenbaard, dan is daarmeê volstrekt niet gezegd, dat zulks tegelijkertijd zal plaats hebben; integendeel, de Schrift leert ons — gelijk wij straks zullen aantoonen — dat er verschillende perioden in die openbaarwording zijn. Het zal stellig een zaak tusschen ons en den Heer zijn. Evenwel met dien verstande, dat niet ieder geloovige persoonlijk alleen voor den Heer zal verschijnen, maar dat alle geloovigen te zamen geopenbaard en in het licht gesteld zullen worden. Uit de hierboven behandelde plaatsen blijkt dit duidelijk. Zie ook wat Paulus zegt in Fil. 4: 1 en 1 Thess. 2: 19, 20. Het bezwaar, dat voor sommigen hierin ligt, valt weg, als men bedenkt, dat dan alles in een gansch ander licht verschijnt. Jaloesie, eerzucht, leedvermaak en dergelijken zijn daar verdwenen; goddelijke reinheid en heiligheid zijn daar ons deel in elk opzicht; het gevoel van Gods onbegrensde genade zal zoo overweldigend zijn, dat wij er slechts aan denken zullen, ons in de genade te verlustigen

en haar gemeenschappelijk te loven. Wat de Heer reeds hier begonnen is te doen, in zijn Boek — den Bijbel — dat zal dan in alle bijzonderheden gebeuren: de geschiedenis van ieders leven zal als een geopend boek voor ons uitgebreid liggen.

Deze openbaarwording staat zeer zeker in verband met het bepalen van het loon, 't welk de Heer aan iederen trouwen dienstknecht heeft beloofd, al weten wij niet, of dit juist op dat oogenblik plaats zal hebben. Evenwel dat loon bestaat niet in een verschillende plaats, welke wij in den hemel zullen innemen, maar in de plaats, welke wij in het heerlijk koninkrijk van Christus hier op aarde zullen bekleeden. Allen zullen heerschen met Christus; doch aan een ieder zal een gedeelte dezer heerschappij gegeven worden. (Zie o. a. Luk. 19 : 11—27.)

In antwoord op de derde vraag: „Wanneer zal deze openbaring voor den rechterstoel plaats hebben?" herinner ik er allereerst aan, dat evenmin als de geloovigen en de ongeloovigen tegelijk zullen opstaan, zij ook tegelijk zullen gesteld worden voor den rechterstoel van Christus. Er is een eerste en een tweede opstanding. De eerste is die der geloovigen, de tweede die der ongeloovigen. Beiden zijn door een tijdsverloop van meer dan 1000 jaren van elkaar gescheiden. Aan het einde der regeering van Christus op aarde worden de dooden uit hunne graven opgewekt en voor den grooten, witten troon gesteld om geoordeeld te worden. Dit zijn degenen, die van het begin der wereld af gestorven zijn, en die niet tot de eerste opstanding behoorden. (Zie Openb. 20.) Meer dan 1000 jaar vroeger zijn alle ontslapen heiligen opgewekt geworden, en hebben deel ontvangen aan de regeering van Christus gedurende de 1000 jaren. Derhalve heeft hunne openbaarwording voor den rechterstoel niet plaats op hetzelfde oogenblik met de ongeloovigen.

Doch niet alleen dit; maar zelfs de ongeloovigen zullen niet allen tegelijk voor den rechterstoel gesteld worden. In Openb. 19 lezen wij, dat het beest en de valsche profeet bij de komst van Christus op aarde gegrepen en in den poel des vuurs geworpen worden. Deze zijn dus geoordeeld, en

komen niet meer voor den rechterstoel terug. En in Matth. 25 vinden wij de volken, die op het oogenblik van Jezus' komst op aarde leven, voor den rechterstoel van Christus staan. De schapen gaan het koninkrijk van Christus binnen, om zich in zijne heerlijke regeering te verheugen; terwijl de bokken de vreeselijke woorden uit zijnen mond vernemen: „Gaat weg van mij, vervloekten! in het eeuwige vuur, dat den duivel en zijnen engelen bereid is." Ook dezen zijn dus geoordeeld, en komen later niet meer voor den troon.

Hierbij bedenke men nog, dat de gemeente van Christus niet alleen met Christus *heerschen*, maar ook met Christus *oordeelen* zal. Zij zit met Christus op den troon, en voor haar, zoowel als voor Hem, zullen alle volken en alle menschen gesteld worden. „En ik heb hun de heerlijkheid gegeven, die Gij mij gegeven hebt, opdat zij één zijn, gelijk wij één zijn: ik in hen, en Gij in mij; opdat zij volmaakt zijn in één, en opdat de wereld *erkenne*, dat Gij mij gezonden hebt, en hen liefgehad hebt, gelijk Gij mij liefgehad hebt." (Joh. 17 : 22 en 23.) Dit gebeurt, wanneer Christus geopenbaard zal worden, want dan zullen wij met Hem geopenbaard worden in heerlijkheid. (Kol. 3 : 4.) En dan zullen zij komen, en zich neerbuigen voor onze voeten, en bekennen, dat wij door den Heer bemind zijn. (Openb. 3 : 9.)

Gelijkerwijs nu de ongeloovigen eerst voor den rechterstoel zullen gesteld worden, nadat zij uit hunne graven zijn opgewekt, zoo zal ook de openbaarwording der geloovigen voor dien rechterstoel eerst plaats vinden, nadat de Heer de ontslapenen opgewekt en de levend overgeblevenen veranderd zal hebben. Al zullen wij ook na onzen dood meer weten dan nu, zoo kan er toch van een gesteld worden voor den rechterstoel eerst spraak zijn, als wij onze nieuwe lichamen hebben. Niet *onze zielen*, maar *wij* worden geopenbaard. En dit ligt in den aard der zaak, aangezien hetgeen geopenbaard wordt datgene is, wat in het lichaam geschiedde. — *Mij* dunkt, dat onze openbaarwording plaats zal vinden, zoodra wij tot den Heer zijn opgenomen, en Hem zien zullen, gelijk Hij is. Dan zijn wij in het licht; dan omringen wij

Gods troon, en dan kennen wij, gelijk wij gekend zijn.

In Openb. 4 en 5 vinden wij een tooneel beschreven, 't welk in dit opzicht belangrijk en leerrijk is. Hoewel ik geenszins beweer, dat ons daar onze openbaarwording voor den rechterstoel beschreven wordt, zoo vinden wij er toch een voorstelling van de heiligen, die den rechterstoel omringen. De vier en twintig oudsten, als vertegenwoordigers van de schaar der hemelsche heiligen, omringen den troon van God en het Lam. En deze troon is niet de troon der genade, maar de troon des gerichts. Er gaan donderen en bliksemen en stemmen van dien troon uit. Voorzeker geen symbolen der genade! Die op den troon zit, heeft een boek in zijne handen, verzegeld met zeven zegelen. Niemand dan het Lam is waardig dat boek te openen en zijne zegelen open te breken. Het Lam, dat overwonnen heeft, neemt het boek, opent de zegelen, en stort de oordeelen op aarde uit. De Vader oordeelt niemand, maar heeft al het oordeel den Zoon gegeven. Rondom dien troon nu zitten de hemelsche heiligen in volmaakte rust. Hoewel zij Gods gerechtigheid aanschouwen, hoewel het Lam toornt, hoewel al de stralen van Gods heerlijkheid hen beschijnen, zij houden niet op te zingen het nieuwe lied der verlossing; en alleen dan, als er sprake is van de toebrenging van alle eer en heerlijkheid aan Hem, die op den troon zit, staan zij op van hunne tronen, en werpen zich vol aanbidding neder aan zijne voeten. Ja, zoo zal het eenmaal zijn. Onze verlossing is een volkomene. Geen oordeel kan ons meer treffen. Zonder vlek of rimpel staan wij voor den troon. Gods heilig licht kan ons niet verschrikken; integendeel, wij verheugen er ons in; en zullen dan eerst recht de genade prijzen, die ons van de zonde en van al hare gevolgen heeft bevrijd, en aan Christus gelijkvormig heeft gemaakt.

Een Filadelfiër.

„En schrijf aan den engel der gemeente te Filadelfia: Dit zegt de Heilige, de Waarachtige, die den sleutel Davids heeft; die opent en niemand zal sluiten, en die sluit en niemand zal openen: Ik weet uwe werken, zie, ik heb een geopende deur voor u gegeven, die niemand kan sluiten: want gij hebt kleine kracht, en gij hebt mijn woord bewaard, en mijnen naam niet verloochend." (Openb. 3 : 7 en 8.)

Deze boodschap aan de gemeente te Filadelfia is, mijns inziens, een wondervolle tentoonspreiding van de handelingen der goddelijke genade met den mensch. God zegt daardoor als het ware: Vóór de ontknooping, vóór dat het oordeel losbreekt over de aarde, wil Ik een volk bezitten, dat een uitdrukking is van getrouwheid aan Christus. Ik zal, zegt God, vóór het einde aanbreekt, de waarheid doen herleven door middel van Filadelfia, d. i. afscheiding van het kwade en getrouwheid aan Christus; en alzoo doot Hij.

Op twee punten wensch ik vooral opmerzaam te maken: ten eerste, wat het kenteeken is van een Filadelfiër; ten tweede, hoe God iemand tot een Filadelfiër maakt, dat wil zeggen, hoe Hij den geloovige loswikkelt uit de verwarring der kerkelijke verdorvenheid.

Indien ik een alledaagsch beeld mocht gebruiken, zou ik zeggen: het is gelijk aan een groot spinneweb. De geloovigen zijn de vliegen, in dat spinneweb gewikkeld. De loswikkeling van Gods kinderen uit dit spinneweb komt overeen met het opbrengen der gevangen Joden uit Babylon. De wijze hunner verlossing, de werkzaamheden der ziel, waardoor zij heengingen van stap tot stap, van Babylon naar het huis des Heeren, zijn beschreven in de vijftien trapliederen (Hammaäloth) Ps. CXX—CXXXIV; doch ik vestig hier alleen de aandacht op één vers uit Ps. CXXIV, om aan te toonen,

hoe zij spraken over hunne bevrijding uit Babylon: „Onze „ziel is ontkomen, als een vogel uit den strik des vogel- „vangers; de strik is gebroken, en wij zijn ontkomen." (vs. 7.)

Dit was de wondervolste vrijmaking, de gezegendste ten-toonspreiding van genade. Zij werden uit de gevangenschap in de vrijheid gesteld, verlost uit al de strikken, waarin zij verward waren, en gebracht tot de gelukkige genieting van het Huis Gods. Juist hetzelfde is de Heer thans bezig te doen met zielen, die verstrikt zijn in het Babylon van kerkelijke verdorvenheid. Hij breekt den strik. Hij bevrijdt uit het spinneweb. Hij heeft u niet alleen bekeerd, maar Hij heeft u uit den strik losgemaakt, uwe voeten in vrijheid gezet, en u gebracht in de afgezonderdheid van een heiligen wandel met Christus en voor Christus op de aarde.

Nu is er een kenteeken, een onderscheidend teeken, waaruit gekend kan worden, dat gij een Filadelfiër zijt, namelijk: *een geopende deur*, het omgekeerde van het kenmerk eens Laodiceërs. Bij Laodicéa staat de Heer kloppende aan *een gesloten deur;* bij Filadelfia geeft Hij *een geopende deur*. Ik kan mij niet vereenigen met het algemeene begrip omtrent hetgeen een deur is. Men hoort de menschen zeggen: „o, daar is een geopende deur op die of die plaats, want groote scharen stroomen toe om het evangelie te hooren!" Zie op Paulus te Korinthe. (Hand. 18.) Hij wenschte die stad te verlaten, omdat hij niet veel vrucht zag op zijn werk, maar de Heer zegt tot Paulus: Blijf aldaar, en ga niet heen, want „ik heb veel volks in deze stad." Toen bleef hij er gedurende een jaar en zes maanden. Daar was een deur voor hem geopend door den Heer, die hem voortleidde in trouwen dienstijver. Een deur is de weg des Heeren. Een deur wordt geopend voor het geloof. Neem de geschiedenis van David zelf, want de Heer stelt zich in zijne boodschap aan Filadelfia voor als „die den sleutel Davids heeft." Lees zijne geschiedenis tot hij den troon innam. Alles is tegen hem. Hij is omringd door moeielijkheden aan alle kanten. Hij zou wel nooit slagen, is de gedachte omtrent hem in het midden van Israël,

David zelf denkt eenmaal zoo, als hij zegt: „Nu zal ik een der dagen omkomen door de hand van Saul." Doch toen alles tegen hem was, vond de Heer een weg voor hem uit al zijne moeielijkheden en beproevingen. Dat nu is een deur. Het is de gezegende bewustheid, die een ziel verkrijgt, dat zij niet behoeft te vreezen, of zij er wel doorheen zal komen, daar de Heer gezegd heeft: „Ik zal een weg voor u openstellen." Het is niet hierin gelegen, dat iemand een groote vertooning maakt van zijnen arbeid of zijne dienst, maar het bestaat in de vaste overtuiging, dat alles goed zal uitkomen, al is de moeielijkheid nog zoo groot.

Neem tot een ander voorbeeld de drie hebreeuwsche jongelingen Sadrach, Mesach en Abednego. Zij waren in hun tijd getrouw voor God, en moesten daarom den gloeienden oven in, maar daar was een deur door God voor hen geopend, en wel zulk een, als weinigen van ons zouden verkiezen. Wat was het gevolg van deze wondervolle verlossing, deze geopende deur uit den gloeienden oven? Het geheele koninkrijk van Babylon werd er door omgekeerd.

Zoo ging het ook met Jozef. Zie hoe de Heer een deur opende voor hem. Waarlijk, indien er iemand is, die getrouw is aan Christus in den tijd, waarin hij leeft, zoo opent Christus een deur voor hem, en dit is het kenteeken, dat ik bedoel. Ik zal er niet langer bij stilstaan, maar wat ik heb wenschen aan te toonen, was de wijze van handelen van Christus jegens de zoodanigen in dezen tijd, die oprecht getrouw zijn voor Hem in het midden des algemeenen vervals, en voor wie Hij, welke ook de moeielijkheden zijn, den weg baant en een geopende deur geeft. De Filadelfiër is de eenige in al den tijd des vervals, die geen berisping ontvangt. Uwe woorden kunnen de omstandigheden niet veranderen; doch Christus zal een deur voor u openen, indien gij getrouw zijt. Gij moogt zijn gelijk David in den beginne, gij moogt niet gevoelen, dat gij een deur hebt, maar David had er nochtans een, gelijk hijzelf wist. Ik heb te doen met „den Heilige en Waarachtige," en mijn pad moet heilig en waarachtig zijn; en ik heb te doen met hem, die den sleutel

Davids heeft, en Hij *zal* een deur openen, zooals Hij deed bij David. Ik kom van Christus, hierop sta ik gegrond — Christus opent een deur, hierdoor kan ik voortgaan in mijne dienst.

Ten tweede: hoe maakt God iemand tot een Filadelfiër?

Een Filadelfiër is iemand, die is losgemaakt uit Thyatire (de roomsche kerk) of uit Sardis (de protestantsche kerk), uit alle kerkelijke stelsels bevrijd, om te wandelen in den weg der afgescheidenheid van alle leerstellig en zedelijk kwaad, in heiligheid en waarheid, zich verre houdende van de lichtvaardige vrijdenkerij van Laodicéa. Thyatire, Sardis, Filadelfia en Laodicéa loopen als vier gelijkloopende stroomen voort tot aan de komst des Heeren; en de eenige, die geen berisping verneemt, is Filadelfia, 'twelk zich kenmerkt door „een weinig kracht," waardoor het zich verheffen kan boven het kwade in zijne vele vormen, en een zuiveren grondslag kan innemen en bewaren als getuige van Christus in het midden des algemeenen vervals, zichzelven gereinigd hebbende van al de verdorvenheden des Christendoms, en wedergekeerd zijnde tot de eenvoudigheid van het bewaren zijns woords en het eeren zijns naams.

Hetgeen ik nu echter wensch aan te toonen is, hoe iemand tot een Filadelfiër wordt gemaakt; en met deze bedoeling verwijs ik u naar het tweede hoofdstuk van Hozéa, waar gij het groote beginsel vindt aangegeven, waardoor dit bewerkt wordt. Gij treft daar aan de wijze, waarop God de gevangenen uit Babylon bracht, hetwelk in beginsel de wijze van losmaking is, die de Heer aanwendt om zijne geloovigen los te maken uit de menschelijke stelsels. Twee handelingen worden daar vermeld in de wijze van uitvoering door den Heer. De eerste is in vers 5: „Daarom ziet, Ik zal uwen weg met „doornen betuinen, en Ik zal een heiningmuur maken, dat „zij hare paden niet zal vinden;" enzoovoort tot vers 13. Zonder bij deze woorden uitvoerig stil te staan, zult gij door een enkelen blik daarop zien, dat, wat hier bedoeld wordt, tegenspoeden zijn. God maakt de omstandigheden hinderlijk voor u; de dingen zijn tegen u, en gij wordt teruggeworpen

op Hemzelven. Hij begint met zijne hand te leggen op hetgeen de natuur tot steunsel en vertrouwen heeft, opdat Hij het hart moge trekken tot Hem. Hoe wezenlijk is dit in de geschiedenis van elke ziel! Zie op Naömi. Zij had het land van Jehova verlaten, en zich begeven naar Moäb. De God van Israël was vergeten, en zij zou tevreden geweest zijn met in het verre land te blijven. Maar God had zijn oog op haar. Hij neemt haar man weg — toch blijft zij. Daarop neemt Hij hare twee zonen weg, en snijdt elken band los, die haar aan Moäb verbindt. „*Toen* stond zij op." (Ruth. 1 : 6.) Hoe wonderbaar handelt God met de zijnen, in getrouwheid en toch in liefde! Het treffende omtrent dit tweede hoofdstuk van Hozéa is, dat het geschreven werd lang voor de gevangenen naar Babylon gingen, en toch vindt gij er de wijze voorgesteld, waarop God ze uit de gevangenschap verlost.

De tweede handeling van God vindt gij in het 13e en 14e vers: „Daarom ziet, Ik zal haar lokken, en zal haar voeren in de woestijn, en Ik zal naar haar hart spreken. En Ik zal haar geven hare wijngaarden van daar af, en het dal Achor, tot een deur der hoop; en aldaar zal zij zingen, als in de dagen harer jeugd, en als ten dage toen zij optoog uit Egypteland."

Deze handeling is zijn eigen woord. „Ik zal naar haar hart *spreken*." Welk een moeite getroost zich de Heer met een ziel! Vindt gij iemand, verlost uit al de verwarring, waarin hij verstrikt was, en die u vertelt, hoe hij is geleid geworden, dan zal niets zoo in het oogvallen als de groote moeite, die de Heer zich getroost heeft om hem uit te voeren uit den strik, soms zelfs tot het wegnemen van zijne gezondheid, en dit alleen om den weg te bereiden voor zijne tweede handeling, dat Gods Woord in de ziel dringt, en haar Gods gedachten omtrent alle dingen leert kennen.

Hij gebruikt niet alleen de omstandigheden, maar Hij wil u lokken, in de woestijn voeren, naar uw hart spreken, u een wijngaard geven, een deur der hoop, en gij zult zingen als in de dagen uwer jeugd.

Nog een ander gedeelte der Schrift drukt dit alles mis-

schien nog duidelijker uit. Ik bedoel Lukas XXIV : 27: „En begonnen hebbende van Mozes en van al de profeten, leide hij hun uit, in al de Schriften, hetgeen van hem geschreven was." Mij dunkt, dit is hoogst belangrijk, omdat het ons toont, hoe de Heer zijn volk in de waarheid leidt. De menschelijke leeningen zijn het tegenovergestelde. Neem, bijvoorbeeld, de gemeente, welke is de pilaar en vastigheid der waarheid, hoe vindt gij haar beschreven in de boeken der godgeleerden? „De kerk is de vergadering der geloovigen, waar de sacramenten behoorlijk bediend worden en het evangelie zuiver wordt gepredikt." *Waar staat dat ergens in den Bijbel?*

„En beginnende van Mozes en van al de profeten, leide hij hun uit in al de Schriften, *hetgeen van* HEM *geschreven was.*" Gelijk een vrome ziel eens tot mij zeide: Ik heb vijftien jaar achtereen den Bijbel gelezen, en ik zag er vroeger nooit Christus in, doch tegenwoordig zie ik Christus op elke bladzijde. Gij begrijpt, naar ik hoop, de meening van dit alles. Ik gevoel het zelf diep, dat God zooveel moeite *moest* gebruiken, om mij tot het licht te brengen.

Waarom zou God deze verlossing in deze laatste dagen juist vóór de eindoplossing verleenen? Om zijne genade te verheerlijken. Waarom ben ik uit de strikken losgemaakt? Waarom ben ik niet, gelijk de anderen, in de verwarring en duisternis der menschelijke stelsels? Ja, waarom zijn er, dank zij God! zoovelen met mij daaruit verlost? Is het omdat wij beter waren dan de anderen? Hebben wij het aan onszelven te danken? Neen, maar *Christus zelf* heeft ons onderwezen, en Hij heeft ons onderwezen aangaande *hetgeen van Hem geschreven was.* Wat heeft de ketterij te voorschijn geroepen? .. Het verdedigen van een waarheid, afgescheiden van Christus. Doorzoek al de ketterijen van de dagen der apostelen af, en gij zult vinden, dat zij allen voortgebracht zijn door goede menschen, die zoo vervuld waren met een bijzondere waarheid, dat zij al de andere waarheden uit haar verband rukten. Even als iemand, die zoo bezig was met zijn oog, dat hij zijn geheele aangezicht schond. Op deze wijze is elke ketterij ontstaan. Goedgezinde menschen

verdedigden zoo vurig een zekere waarheid, en schoven ze zoo op den voorgrond ten koste van andere waarheden, dat zij zelf ongezond in de leer werden. Wat hadden zij moeten doen? Christus voorstellen. In Lukas 24 vindt gij den Heer, aan zijne discipelen in al de Schriften uitleggende hetgeen *van Hem* geschreven was. Niet uitleggende deze waarheid of die waarheid, omtrent de tegenwoordigheid des H. Geestes of het oordeel, maar hetgeen *van Hem* geschreven was. Zoo onderwijst de Heer de zijnen. Hij verlicht hen aangaande Hemzelven. De Heer geve ons dit te verstaan!

Zegt de een of andere nieuwbekeerde ziel: „ik was nooit in het spinneweb." Goed, zorg dan dat gij er uit *blijft*, of gij komt nooit tot vaste rust en besliste helderheid.

J. B. S.

Korte gedachte.

God bewerkt, dat het reine licht, 't welk in het aangezicht van Jezus Christus straalt, in onze harten schijnt. Christus is de volmaakte uitdrukking van alles wat Gode welgevallig is. Wij zijn in Hem, en zijn karakter moet zich door ons openbaren. Hij heeft ons in het licht en in de heiligheid van het Vaderhuis gebracht; en daar wij gemeenschap met Hem hebben, zoo kunnen wij ons tot Hem wenden en elke gedachte en elke zorg aan Hem bekendmaken. Is er in onze handelingen zulk een weerkaatsing van het leven van Christus, dat allen, die ons omgeven, ons niet kunnen begrijpen, zonder Christus te kennen? Het hart van Christus was, toen Hij op aarde wandelde, steeds in den hemel; en alles stond voor zijnen geest in den vollen geur van de liefde des Vaders. Hij was één hart en ééne ziel met den Vader. O, ik wensch te zijn gelijk Christus; ik wensch, dat de wereld kon zeggen: „Zoo de Heer, zoo de knecht!" Het doel van Jezus is, hier beneden een volk te hebben, 't welk door gedachten, woorden en werken openbaart, hetgeen Hijzelf is.

Reiniging en Gemeenschap.

JOHANNES XIII.

Bij de overdenking van het gedeelte der Schrift, dat voor ons ligt, wensch ik de aandacht te bepalen op twee onderwerpen, die, zoowel in letterlijken als in geestelijken zin, elkander opvolgen, namelijk *de reiniging*, die wij moeten ondergaan, om deel te hebben met Christus, en *de rust*, welke het gevolg daarvan is.

Een iegelijk, die den toestand van Gods volk in deze tijden nauwkeurig gadeslaat, kan niet nalaten op te merken, dat de ware *rust* der ziel slechts zelden bij de geloovigen wordt gevonden. Ik wil voor een oogenblik aannemen, dat men ernstig, ijverig, kundig en wel onderwezen is; maar toch kan men één of meer dezer eigenschappen bezitten, en de ware rust der ziel niet deelachtig wezen. Slechts zelden ontmoet men tegenwoordig Christenen, die haar bezitten. En hebt gij u wel ooit afgevraagd, vanwaar dit komt, en waarom in dit opzicht de geloovigen zoo weinig verschillen van degenen, die hen omringen? Ik hoop, zoo mogelijk, in deze overdenking het antwoord op deze vraag te leveren.

Er werken tegenwoordig twee beginselen onder hen, die den naam van Christus dragen, door welke de zielen tot rust zoeken te komen: 1°. de *bedrijvigheid*, een ernstig, onophoudelijk bezig zijn, waarbij het hart ingenomen is met hetgeen in zichzelf vaak goed en recht is, maar 't welk toch geen rust geeft, noch geven kan. Integendeel zult gij soms vinden, dat deze bedrijvigheid grooter is, naarmate het gebrek aan zielerust zich meer doet gevoelen, daar zij, die onrustig zijn, zich vaak ijverig betoonen, om toch vooral niet met zichzelven bezig te zijn. 2°. *de verbetering van den natuurlijken mensch*, een leerstuk, dat door Christenen, ware kinderen Gods, verkondigd en maar al te veel aangenomen wordt, en waarmede zij bedoelen,

dat de onderwerping van onzen eigen wil, door de kracht van dien wil, ons de ware rust moet schenken. De ongerijmdheid van een dergelijk beweren springt in het oog; en nochtans houdt men vol, dat men de rust verkrijgt op het oogenblik, dat de wil zich overgeeft, met andere woorden: zichzelven doodt. Ik wensch u thans aan te toonen wat, volgens de Schrift, voor de ziel een verhindering is om die volmaakte rust te genieten, waarvan Johannes, zijn hoofd op Jezus' borst leggende, ons in dit hoofdstuk het voorbeeld geeft, en daarna op te merken, waarin die rust bestaat, en welke hare gevolgen zijn.

Ik geloof, dat de reden voor het ontbreken van de rust bij de geloovigen hierin is gelegen, dat hunne voeten niet gewasschen zijn; want, en merkt wel op, dat dit de groote waarheid is, die Joh. XIII doet uitkomen, zonder de voetwassching zijn wij ongeschikt deel te hebben met Jezus *dáár, waar Hij is.* De Heer reinigt ons toch niet alleen van de smetten, die ons in onzen dagelijkschen wandel aankleven; maar wij vinden hier nog een diepere beteekenis: het hart wordt geschikt gemaakt met Christus te zijn, daar waar Hij is, gereinigd om gemeenschap, om deel met Hem te hebben in de heerlijkheid.

„En gedurende den maaltijd" (want zoo moet de aanvang van vers 2 vertaald worden) (*) breekt de Heer de gemeenschap af, waarin Hij met de Zijnen op deze wereld geweest was, staat Hij uit hun midden op, en toont hun, hoe Hij hen geschikt kan maken in een andere en veel betere betrekking met Hem in te gaan. Het is, als wilde Hij hiermede zeggen: tot hiertoe plaatste ik mij op *uw* standpunt, om gemeenschap met u te hebben; maar nu wil ik u toonen, hoe ik u geschikt kan maken om gemeenschap met mij te hebben op *mijn* standpunt in de omgeving en de plaats, die ik nu ga intreden. — Hierop neemt Hij het bekken, het water en den linnen doek, en in het volle bewustzijn, dat Hij „van

(*) De redacteur wenscht voortaan bij de aanhaling van woorden uit het Nieuwe Testament gebruik te maken van de nieuwe vertaling van het Nieuwe Testament, onlangs bij hem verschenen. (Zie de annonce op den omslag.)

God uitgegaan was, en tot God heenging," vernedert Hij zich om deze dienst te verrichten aan hen, die Hij liefhad.

En ziehier de bron en de drijfveer van hetgeen Hij aan hen verrichtte: „Alzoo hij de zijnen, die in de wereld waren, liefgehad had, zoo heeft hij hen liefgehad tot het einde." Welk een heerlijke liefde! welke wondervolle genade! Al veranderden de tijden en omstandigheden, zijne gehechtheid aan en zijne liefde voor de zijnen houden immer stand. Hoe heerlijk is het zoo door te mogen dringen tot de bron zelve van de handelingen van den Heer Jezus; en wat begrijpen wij nog weinig, dat de beweegreden zijner handelingen *in Hemzelven* ligt! Het eenvoudige feit springt in het oog, dat hetgeen zijne genade in beweging zet, alleen zijn oorsprong heeft in zijn eigen hart. Dat is het wat er Hem toe brengt om de zijnen geschikt te maken voor zijne tegenwoordigheid en voor de gemeenschap met Hem dáár, waar Hij nu heenging. Dat alleen kon het hart van Christus bevredigen. Hebben gij en ik de overtuiging daarvan, dat niets beter beantwoordt aan de wenschen van onzen dierbaren Verlosser, dan ons geschikt te maken voor zijne tegenwoordigheid? Gevoelen wij, dat het de begeerte zijns harten was, arme, ellendige schepselen, zooals u en mij, bekwaam te maken om gemeenschap te hebben met Hem in de nieuwe plaats, die Hij heeft ingenomen? Het zijn niet alleen onze behoeften en ellenden, maar de begeerten zijns harten, die Hem doen handelen om ons geschikt te maken voor Hem dáár, waar Hij is. Daartoe neemt Hij het bekken en het water, wascht de voeten zijner discipelen, en droogt ze af met den linnen doek, waarmede Hij zich omgord had.

Weten wij wat Christus bedoelt, waar Hij aldus met ons handelt? Ik spreek over zeer eenvoudige dingen, die velen onzer misschien zeer goed kennen; maar de oude zaken moeten in onze harten vaak opnieuw verlevendigd worden; want zij verliezen hunne kracht dikwijls juist daardoor, dat zij reeds sedert lang bekend zijn, en dat te meer naarmate alles om ons heen meer zijne werking uitoefent. Weten en gevoelen wij op dit oogenblik, dat de Heer Jezus onze voe-

ten in zijne hand houdt? Weten wij, wat het zegt de voorwerpen te zijn van de handeling zijnerzijds — een handeling geschikt om elk smetdeeltje te verwijderen, dat ons ongeschikt zou maken om gemeenschap met Hem te hebben. Hebben wij het verstaan, dat zijn hart meerdere vreugde smaakt in de gemeenschap met ons, dan het onze in de gemeenschap met Hem? Zijn wij er van overtuigd, dat de Heer zich alzoo met ons bezighoudt? Laten wij het toe, dat door Hem onze voeten gewasschen worden? Vinden wij goed, dat Hij zich voor ons omgordt, en door onze voeten te wasschen, alles verwijdert, wat ons ongeschikt maakt zoowel voor Hemzelven als voor zijne gemeenschap? Ik stel deze vragen, omdat Christus in deze liefdedienst *niets ontziet.* Dit is zeer ernstig. Ik geloof niet, en ik zeg het vrij uit, dat wij over 't algemeen onderworpen zijn aan de doordringende en heiligende kracht des Woords, waardoor zelfs het minste in ons, dat met Christus niet overeenstemt, geoordeeld en verwijderd wordt. Wij kennen allen een plaats der Schrift, (Hebr. IV vs. 12 en 13.) die duidelijk leert, wat te dien opzichte in de harten van een ieder onzer gegrift moest wezen: „want het woord Gods is levend en krachtig, en scherper dan eenig tweesnijdend zwaard, en doordringende tot de verdeeling der ziel en des geestes, zoowel der gewrichten als des mergs, en een oordeelaar van de gedachten en overleggingen des harten. En geen schepsel is voor Hem onzichtbaar, maar alle dingen zijn naakt en geopend voor de oogen van Hem, met wien wij te doen hebben."

Hier vinden wij de goddelijke verklaring van de wijze, waarop de Heer alles wegneemt, wat voor ons een verhindering is om gemeenschap met Hem te hebben. Hij bezigt daartoe *Gods woord.* Het woord van God is het water; dat beeld zult gij nagenoeg overal in de Schrift terugvinden. Het water is de reinigende kracht, die alles wegneemt, wat niet past voor de tegenwoordigheid des Heeren. Wanneer het levende woord het geweten en de ziel bereikt en doordringt, dan brengt het ons in de tegenwoordigheid Gods; en door hetzelve wordt het oordeel Gods toegepast op alles, wat zich

binnen in ons bevindt. Ook zien wij in deze plaats van den brief aan de Hebreërs, hoezeer het vleeschgeworden en het geschreven woord met elkander vereenzelvigd worden. „*Het woord* Gods is levend en krachtig, enz. . . . . En geen schepsel is voor *Hem* onzichtbaar, maar alle dingen zijn naakt en geopend voor de oogen van *Hem*, met wien wij te doen hebben." Voor de oogen van wien? Voor welke oogen? — Voor Gods oogen! Zoodat wat waar is van God, ook waar is van zijn woord; en de volmaaktheden Gods, de levende en doordringende kracht van den gezegenden God, die de harten en neigingen des harten proeft, worden ook aan zijn woord toegekend. Ik wijs hierop met te meer nadruk, daar ik vrees, dat wij niet innig genoeg overtuigd zijn van het zoo hooge gewicht des woords, noch van de wijze, waarop het op ons geweten zou werken, zoo wij ons meer overgaven aan de werking van dat woord. Neemt Gods woord in werkelijkheid de plaats in onze zielen in, die het bij de heiligen van vroeger tijden bezat? Ik erken, dat er tegenwoordig, zelfs tot een merkwaardige hoogte, vermeerdering van kennis bij de Christenen wordt gevonden; maar ik vraag of de kracht, die Gods woord vijftig jaren geleden op de zielen uitoefende, nog in dezelfde mate werkt op hen, die oogsten, wat anderen gezaaid hebben. Ik twijfel er zeer aan, of wij allen gevoelen, hoe heerlijk het is elke gedachte, elken beweeggrond, elke levensdaad aan de doordringende kracht van dat levende woord te onderwerpen.

Zoo dit waar is, behoeft men er zich dan nog over te verwonderen, dat zoovele zielen geen rust genieten? Ik begrijp, dat de rust ontbreekt, waar dat water niet reinigt van alles, wat met de tegenwoordigheid des Heeren onbestaanbaar is; en het is een goedheid Gods, dat Hij ons geen rust doet hebben, zoolang wij nog niet *in staat zijn* die rust in zijne tegenwoordigheid te *genieten*.

Daar ik hier van de voetwassching spreek, wil ik nog opmerken, dat wij de diepe beteekenis dezer handeling niet voldoende begrijpen, zoo wij den Heer slechts met die zaken bezig zien, welke rechtstreeks onbestaanbaar zijn met zijne

tegenwoordigheid; want onze dierbare Heiland voorziet en voorkomt vele zaken, die, zoo zij doorwerkten en geduld werden, de gemeenschap zouden verstoren. Die opmerking trof mij, toen ik dezer dagen een andere plaats der Schrift las. Wij nemen het feit aan, dat de Heer in genade *opricht*, dat Hij de voeten wascht, die verontreinigd *zijn*; maar er zijn in onzen levensloop vele gevallen, die wij uit een ander oogpunt zouden bezien, indien onze harten onder den indruk waren, hoe de Heer ook de werking *voorkomt* van beginselen, die zonder zijne tusschenkomst een zedelijke verwijdering tusschen Hem en ons zouden veroorzaken.

Hij *voorkomt* zoowel als dat Hij *wegneemt*. Zegt Paulus ons niet in 2 Kor. XII vs. 7: „En opdat ik mij door de uitnemendheid der openbaringen niet verheffe, is mij een doorn voor het vleesch gegeven, een engel des satans, om mij met vuisten te slaan?" Hier zien wij, dat niets aanleiding had gegeven tot een verwijdering tusschen Paulus en Christus. Het vleesch had in Paulus niet gewerkt, maar het was in hem, en gereed om te handelen; het *beginsel*, waaruit eene scheiding tusschen Christus en hem kon ontstaan, was aanwezig. Er bestaat voor den mensch, zelfs al is hij tot den derden hemel opgetrokken geweest, altijd aanleiding, dat het vleesch werkzaam worde. Daarom zegt de apostel: „opdat ik *mij niet verheffe*, is mij een doorn voor het vleesch gegeven."

Ik vrees, dat deze gedachte niet op onze harten werkt met al de kracht, die zij moest uitoefenen. Wij bepalen ons tot het verlangen, dat de scheiding, als zij reeds door de werking van het vleesch is voortgebracht, weggenomen worde; en wij begeeren niet genoeg, dat de Heer de middelen bezige om die scheiding te voorkomen. Welk een licht zou er voor ons opgaan, indien wij daaraan meer dachten, over zoovele onzer levensomstandigheden, over zoovele wegen, die wij betraden, over zoovele moeielijkheden, angsten, verdrietelijkheden, droefenissen en treurige gebeurtenissen, die wij zoo gaarne anders hadden willen zien! Wij zouden helderder zien, zoo wij meer doordrongen waren van dat goddelijk gevoel, dat Hij, die ten hemel gevaren is, ons met een

eeuwige liefde bemint, dat Hij aan ons denkt, dat Hij weet, dat er in ons een natuur is, die in verzoeking kan komen en in werking gebracht kan worden, om ons van Hem te verwijderen, en dat Hij juist weet, wanneer Hij tusschenbeide moet treden. Hoeveel licht zou dat ons geven over zoo menigen donkeren dag! Welk een liefde, die niet alleen afdaalt om ons van elke reeds bestaande smet te reinigen, maar die ook de werkzaamheid der booze natuur in ons voorkomt, welke ons van Hem verwijderen zou! Hij verhindert die, en schenkt ons het voorrecht in de gemeenschap *Gods* te leeren wat het vleesch is, in plaats van de ondervinding daarvan te moeten opdoen in de gemeenschap van den *duivel;* want op een dezer twee wijzen moeten wij het leeren kennen. Als gij de ondervinding van wat gij zijt niet, zooals Paulus, *met God* opdoet, zult gij het, evenals Petrus, *met den duivel* leeren. Hoe ernstig is dit! Maar voor Paulus was het de voorkomende liefde des Heeren: *„een scherpe doorn* voor het vleesch is mij gegeven." O, dierbare Heiland, groote Herder, getrouwe Vriend van arme schepselen als wij, maar die U dierbaar zijn als gegevenen Uws Vaders en als de vrucht van Uwe trouwe liefde!

Weet gij nu, wat het zegt geschikt te zijn voor de gemeenschap des Heeren? Hebt gij iets begrepen van deze gemeenschap met God? Ik vrees, dat wij slechts zeer gebrekkig de ware gemeenschap kennen, en het is verwonderlijk, dat zij ons zoo weinig schijnt bezig te houden. Zijn onze gedachten, onze belangen die van Christus in de heerlijkheid? Of moeten wij niet veeleer erkennen, dat onze harten zeer weinig op de hoogte zijn van deze dingen? Als iemand zegt: „Ik ben altijd gelukkig," dan kan dit volkomen waar zijn; maar dit is niet, wat Joh. XIII ons aantoont, want hier wordt gehandeld over de wassching der voeten, om geschikt te zijn voor de tegenwoordigheid Gods, zoodat alles, wat voor die tegenwoordigheid niet past, en ons zou kunnen verontrusten, geheel weggenomen wordt. Van dat oogenblik af is er geen verhindering meer om in volle gemeenschap met Hem te zijn, dáár waar Hij nu is, en om de *rust* te ge-

nieten, die daaruit volgt. Ik geloof, dat het gebrek aan rust bij de geloovigen daarvandaan komt, dat hunne voeten niet zijn gewasschen, om deel te kunnen hebben met Christus. Er is een afstand, een zedelijke verwijdering tusschen hen en Christus. Is dat ook nu met ons het geval? Is ons hart zedelijk van Christus verwijderd? Is er verhindering tusschen ons en Hem? Er is slechts zeer weinig noodig om die verwijdering te voorschijn te roepen.

Wij moeten opmerken, en dit is een zeer ernstige zaak, dat ik mijne voeten uit de handen des Heeren terug kan trekken, en Hem voor een tijd verhinderen kan ze te wasschen; te beletten, dat het woord op mij wordt toegepast; want er wordt hier gehandeld over hetgeen het werk van Christus is en niet over het werk van ons. Ik ontken dit laatste niet, want wij moeten waken en onszelven oordeelen; maar ik spreek hier over hetgeen Christus doet. Wij kunnen onze voeten uit zijne gezegende handen terugtrekken, de werkzaamheid van zijne liefde tegenstreven, zoodat de afstand tusschen ons en Hem blijft bestaan. Dan moet Hij ons op andere wijze leeren. Maar welke wondervolle handeling ten gunste van arme schepselen, welke genade die afdaalt om onze voeten te reinigen van alles wat niet in overeenstemming met Hemzelven is! Er is niet het minste, dat met Hem niet overeenstemt, of Hij draagt zorg het te verwijderen! Zijne volmaakte liefde toont zich ook daarin, dat Hij *niets* laat *voorbijgaan*. Onze *eigenliefde* openbaart zich meermalen daarin, dat wij veel laten voorbijgaan; maar zijne *liefde* acht niets te gering. De eigenliefde beweegt zich om haar zelve; de liefde houdt zich met een voorwerp buiten zich bezig, en offert zich daarvoor op. Zij denkt daaraan ten goede, en gedoogt niet, dat daaraan het minste kleve, wat niet aan hare genegenheid voldoet. En waarom? Om de vreugde te genieten van het voorwerp zóó te bezitten, als zij het wenscht. Wie kan over de vreugde van het hart van Jezus spreken? Wie kent slechts in flauwe mate die vreugde — zijne vreugde om ons *dáár* bij Hem te hebben, en zóó, dat wij in gemeenschap met Hem kunnen zijn? Hebben wij begrepen, dat

de vreugde des Heeren, om ons daar te kunnen plaatsen, waar Hij gemeenschap met ons kan hebben, grooter en inniger is, dan de onze kan zijn van dáár met Hem te wezen? Dat is de diepe beteekenis van deze zoo eenvoudige handeling in Joh. XIII.

Ik kom met nadruk hierop terug, omdat men in onze dagen met hunne uiterlijke bedrijvigheid gevaar loopt te vergeten, wat wij den Heer Jezus Christus zijn verschuldigd, en daar let zijn hart toch op. Ik houd mij overtuigd, dat hetgeen Christus in deze dagen van de Zijnen als getuigenis wenscht, niet is een volk te hebben, dat zich door groote daden onderscheidt en heldenfeiten verricht, maar een volk te bezitten, waarvan zijn God en Vader kan getuigen: ziedaar zielen, die getuigenis afleggen van de algenoegzaamheid en de kracht mijns Zoons, om alles voor hen te doen. Ja, God zoekt getuigen voor de genade en kracht van Jezus, om hen aan andere vermoeide en belaste zielen te toonen, en te zeggen: „Mijn Zoon kan en wil voor u doen, wat Hij voor dezen volbracht." Hebben wij binnen in ons die goddelijke overtuiging, dat God ons in deze wereld laat, om daar toonbeelden te zijn van wat Christus kan doen voor arme schepselen, zooals wij? Zijn wij er van overtuigd, dat Hij bezit kan nemen van onze harten om die geheel te vervullen en ze geschikt te maken om van Hem te genieten in die plaats der heerlijkheid, waar Hij hunne eeuwige vreugde en hunne rust is? Dat de Heer er ons voor beware van ons aan zijne hand te onttrekken, opdat wij ons gedurig vóór Hem bevinden met zijn dierbaar woord, om door hetzelve de geheime drijfveeren onzer zielen te doorzoeken, en zoo de volmaakte rust te genieten, die het gevolg daarvan is! Dat ons geweten niet zoeke te ontkomen aan de doordringende kracht des Woords! Laat ons niet vreezen, elke gedachte onzes harten, elke beweging onzer ziel aan hetzelve te onderwerpen! Laat ons niet vreezen door dat woord doordrongen te worden; maar wel bevreesd zijn voor alles, wat ons van hetzelve verwijderd houdt, en ons aan zijne reinigende werking zou kunnen onttrekken! Laat ons nooit vreezen voor de

kracht van het Woord Gods! Neen, vreezen wij nimmer de liefde, die zich bezighoudt met hetgeen voor ons het beste is! En dat doet de liefde van Jezus. De gedachte zijns harten is om ons te zegenen. Wij zijn de voorwerpen zijner liefde, die Hij zóó wenscht te vormen, dat zijne vreugde in ons kan blijven, opdat onze vreugde vol worde. Wij zullen ondervinden, dat wij op deze wijze *rust* zullen hebben; want alles, wat daarvoor een verhindering was, zal verwijderd zijn. Er zal rust wezen. Ik neem het feit eenvoudig zóó, als het ons wordt medegedeeld: Johannes lag aan Jezus' borst. Hebben wij ons hoofd ooit aan het hart van Jezus ter ruste gelegd? Hebben wij het bewustzijn, dat Hij onze voeten nam en ze wiesch, opdat wij daartoe in staat zouden zijn? Het een moet noodzakelijk aan het andere voorafgaan. Welk een gezegende plaats voor een vermoeide ziel! En meer nog, de liefde van Christus is ruim genoeg om plaats te hebben voor ieder zijner geloovigen.

Zonder twijfel zijn deze zaken beelden; maar, als ik mij aan het eenvoudig verhaal der Schrift houd, dan versta ik onder het leggen van ons hoofd aan Jezus' borst: onze gemeenschap, onze vertrouwelijkheid met Hem, zoodat Hij de volmaakte rust onzes harten is. Niet, wat wij *van Hem* ontvangen, maar *Hijzelf* is onze rust. Is er iets tusschen ons en Christus, dan kunnen wij, zoolang het niet opgeruimd is, geen rust hebben; want in dien toestand vreest ons hart de tegenwoordigheid des Heeren, door welke hetgeen tusschenbeide is, noodzakelijk aan het licht gebracht wordt. Daarom zien wij, helaas! zoo weinigen in staat *alleen* te zijn met Jezus en met God. Om niet te vreezen met God alleen te wezen, moet alles tusschen ons en God in orde zijn. Toen Jakob alleen gelaten werd, worstelde een man met hem tot aan den aanvang van den dag; toen Jozef, na allen te hebben doen vertrekken, met zijne broeders alleen bleef, maakte hij zich aan hen bekend, waar niemand bij tegenwoordig was. Ik twijfel er niet aan, of dit is de reden, waarom zoo velen afleiding zoeken in alles, wat hen omringt; zij willen vermijden alleen met Christus of met God te zijn. Zoo er niets tusschen

ons en Christus bestaat, kunnen wij alleen wezen, en onze rust in het gezelschap van Christus vinden. Zijne tegenwoordigheid is dan de rust van ons hart. Hoe velen onder ons kunnen zeggen: Ik weet wat het zegt: mijn hoofd aan Jezus' borst ter ruste te leggen?

In Lukas VII vinden wij twee dingen, waaraan wij een oprechte ziel herkennen: 1°. ik moet Hem vinden, en dicht bij Hem zijn, en 2°.: Hij moet mijn alles wezen. Waar ik spreek van onze nabijheid bij Christus, daar bedoel ik bij Hem te zijn *dáár, waar Hij is;* want wij kunnen den Heer niet hier beneden doen afdalen, alsof Hij tot de ons omringende wereld behoorde; wij kunnen Christus niet op de aarde en in onze omstandigheden terugbrengen, zoodat wij ons in de wereld nog op ons gemak zouden kunnen gevoelen. En dat zien wij toch, helaas! overal om ons heen. Gij zult vinden, dat het geweten, soms zoowel van geloovigen als van zondaars, verlichting zoekt, in het samengaan met de wereld. En wat wij noodig hebben is niet een Christus, die in onze aardsche omstandigheden terugkeert, om ons op die aarde gelukkig te doen zijn; maar wel een Christus, die onze voeten wascht, die ons reinigt van alles, wat in de tegenwoordigheid Gods niet past, opdat er geen verhindering zij voor ons om in te gaan in de omstandigheden en in de plaats, waarin Hij zich bevindt. Indien ons hart ooit den zegen van de gemeenschap met Christus, waar *Hij* is, d. i. in *zijne* omstandigheden, gesmaakt heeft, dan kunnen wij den blik achterwaarts richten en zeggen: „Ik ben onafhankelijk van de dingen der aarde." Zoo wij bezitten wat daar boven is, keeren wij ons af van wat ons omringt, en wat slechts een namaaksel is van die blijvende goederen. De menschen zijn bezig met de aardsche goederen, omdat zij het ware goed niet bezitten. Zoo zij dit hadden, dan zouden zij ook kennen, wat daarmede strijdig is, en zij zouden die dingen niet begeeren. Niemand kan weten, wat volgens Gods oordeel onwaar is, tenzij hij het ware kenne. Wij moeten een voorbeeld hebben, waarnaar wij kunnen oordeelen, want wij kunnen nooit in het afgetrokkene iets werkelijk leeren

kennen. Indien wij de waarheid niet kennen, kunnen wij niet weten, wat onwaarheid is, en zullen wij nooit vaststaan tegenover de dwaling; terwijl wij, in het bezit van het uitstekende, weten wat slecht is, en dit onaangeroerd laten.

Wanneer de belangen van Christus de onze zijn, zoo houden wij ons in zijn gezelschap; dan is zijne tegenwoordigheid de rust onzer ziel, dan kent ons hart, evenals in den 23sten Psalm, de rust, die dáár heerscht; en deze psalm beschrijft geen aardsche dreven, want daar vinden wij geen „grazige weiden." Waar zouden zij zijn? Wij vinden die in den hemel; en ook de „stille wateren" vloeien hier beneden niet. Neen, te midden der maalstroomen en orkanen van de aardsche dingen is geen rust. Maar van het oogenblik af, dat mijn hart de gemeenschap met Jezus kent, en dat niets mij verhindert deze te genieten, kan ik mij van alle dingen der aarde, zelfs van de beste, afwenden, en zie ik alle listen en lagen van den duivel voor mij blootgelegd. En dat waarom? Omdat ik het beste goed bezit, dat mijn hart versterkt tegen alles, wat daarmede strijdig is; en niets dan dat kan mij voldoen.

En bovendien, zoo wij bij Christus zijn, zoo ons hoofd aan zijnen boezem rust, zoo wij die gemeenschap genieten, dan zijn wij op de rechte plaats om zijne gedachten te kennen. Weten wij, wat het zegt de mededeelingen van dien dierbaren Heiland te ontvangen? Weten wij, wat het is genoeg vrijgemaakt te zijn van onszelven en van hetgeen ons omringt, van de wereld en hare beroeringen, en in de tegenwoordigheid van Jezus te zijn, zoodat Hij ons zijne gedachten kan mededeelen? Laat ons een oogenblik bij dit onderwerp stilstaan! „Jezus, deze dingen gezegd hebbende, werd ontroerd in den geest, en betuigde, en zeide: Voorwaar, voorwaar, ik zeg u, dat een van u mij zal overleveren. De discipelen dan zagen elkander aan, twijfelende, van wien hij sprak. En een van zijne discipelen was aanzittende in den schoot van Jezus, welken Jezus liefhad. Simon Petrus dan wenkte dezen, dat hij vragen zou, wie hij toch ware, van wien hij sprak. En deze, vallende aan de borst van Jezus, zeide tot

hem: Heer! wie is het?" (vs. 21—25.) Dáár was vertrouwen en rust om het vertrouwelijke antwoord te ontvangen. Wat kan eenvoudiger, wat gelukkiger zijn? Aan hem, die zich het dichtst bij Jezus bevindt, kennen de overigen het recht toe om de innige vertrouwelijkheid als vriend te bezitten. Petrus, op een afstand, bedient zich van de nabijheid, waarin Johannes zich bevindt, niet alleen om de twijfelingen van zijn eigen hart en van dat der overige discipelen te doen bedaren, maar ook om de geheimen van Jezus' hart te kennen. Petrus wist, dat hij, die in Jezus' schoot aanzat, de geheimen zijns harten zou leeren kennen, de mededeeling daarvan zou kunnen ontvangen. Geliefde vrienden! dit is van het hoogste gewicht; de Heer geeft ons die mededeelingen niet op een afstand. Zoo wij verre van Christus zijn, kunnen wij noch zijne geheimen, noch zijne wenschen kennen. Ik zeg niet, dat Hij ons niet liefheeft; maar wat zijn hart bezighoudt met betrekking tot ons, zoo wij van Hem verwijderd zijn, is: ons in werkelijkheid dicht bij Hem te brengen, om de vreugde te smaken mededeelingen aan ons te doen; want daarin heeft Hij behagen. De overige discipelen waren niet dicht genoeg bij Hem om de geheimen van Christus te kennen. Johannes was dat wel; hij had daarenboven vertrouwen genoeg om te vragen: „Heer! wie is het?" en hij was rustig genoeg om Jezus het antwoord te kunnen hooren geven. Daar was *nabijheid, vertrouwen* en *rust.* Kennen wij die? Ik weet, door mijn eigen hart, dat wij *den Heer* vaak mededeelingen doen; maar het is zeldzaam, dat wij genoeg in vrede zijn, en dicht genoeg in zijne nabijheid, dat Hij *ons* mededeelingen kan doen. Ja, hoe zeldzaam is dat, helaas! en wat schijnen wij weinig te weten, dat Hij verlangt ons dicht bij zich te hebben, opdat zijn hart de vreugde smake ons te kunnen toonen, hoeveel liefde het voor ons bevat, zonder iets daarvan terug te houden. Dat de Heer ons dien vrede der ziel en die rust des harten en dat geopende oor geve om die mededeelingen te ontvangen, welke zijn hart verlangt te geven aan allen, die in zijne nabijheid zijn!

Zooals wij van het voorgaande een voorbeeld vonden in hoofdst. XIII, laat ons nu zien, wat wij in hoofdst. XXI van ditzelfde evangelie lezen. „De discipel dan, dien Jezus liefhad, zeide tot Petrus: Het is de Heer!" Een ander gevolg dus van de nabijheid des Heeren is, dat men de handelingen begrijpen kan, daar men den Persoon kent, die handelt; de kennis van Hem, die de handeling volbrengt, verbindt de handeling aan zijn persoon.

Ik wil hier nog doen opmerken, dat het doel, waarom wij de gemeenschap van Jezus zoeken, niet moet zijn om mededeelingen van Christus te ontvangen, noch om te kunnen zeggen: „Het is de Heer." Het moet ons te doen zijn om den persoon van Hemzelven, zonder andere beweegreden; wij moeten ons hoofd leggen aan de borst van Hem, die verlangt ons dáár te zien, alleen uit liefde voor dien persoon. Ik heb in zwakheid gesproken, zelfs beneden hetgeen ik van deze dingen gevoel; doch de Heer moge alles, zelfs het geringste beletsel, voor onze vrije gemeenschap met Hem, uit onze harten wegnemen; Hij onderwerpe ons aan zich, opdat Hij onze bezoedelde voeten in zijne gezegende handen kunne nemen, en ze door zijn woord reinigen van alles, wat ons zedelijk onbekwaam maakt om in zijne tegenwoordigheid te verblijven, dáár waar Hij is, en opdat wij gemeenschap met Hem kunnen hebben in de heerlijke plaats, die Hij heeft ingenomen. Dat er alzoo niets tusschen ons en Hem zij, en dat wij in zijne nabijheid ons hoofd ter ruste leggen, daar, waar Hij dat wenscht. Denken wij er aan, dat er onder Gods huisgenooten geen kind boven het andere wordt voorgetrokken; dat er geen *bevoorrechten* zijn! De plaats der vertrouwelijkheid is voor allen open, en er is voor allen plaats. De boezem van Jezus, het hart en de genegenheden van Christus zijn voor al de zijnen; allen worden uitgenoodigd hun hoofd ter ruste te leggen, waar Johannes het zijne deed rusten. Dat de Heer in deze dagen van koortsachtige gejaagdheid en bedrijvigheid, waarin de geest des menschen meer bezig is met de *hoeveelheid* dan met de *hoedanigheid*, ons te bedenken geve, wat aan het hart van Christus, aan zijne

liefde beantwoordt; dat Hij ons geschikt make te verstaan, wat met de hoogte onzer roeping overeenkomt, en dat Hij ons de zaligheid doe smaken van in onze geringe mate te kunnen arbeiden, en bewaard te worden in het wellicht eenzame en onopgemerkte pad met deze eenvoudige gedachte in onze harten: Mijne vreugde is het mij beschikbaar te stellen voor de genegenheden, het medegevoel en de begeerten des harten van Hem, die zichzelven voor mij heeft overgegeven.

Beantwoording van vragen over de Schrift.

Efez. III; Kol. I : 24—29. — Op de vraag van een onzer lezers, of Abraham, Jakob, Elia, enz. ook tot de Gemeente behooren, geven deze plaatsen een ontkennend antwoord. De gemeente was in het Oude Testament een verborgenheid, die in andere geslachten den zonen der menschen niet bekend gemaakt is, gelijk zij nu is geopenbaard aan zijne heilige apostelen en profeten in den Geest — een verborgenheid, die van alle eeuwen verborgen was in God. Aangezien de Gemeente in het O. T. nog niet bestond, kon derhalve niemand lid van die Gemeente zijn. Zoo zegt ook de Heer Jezus tot Petrus: „Op deze petra *zal ik* mijne gemeente *bouwen;*" derhalve was de gemeente nog niet gebouwd. Bovendien blijkt zulks uit het karakter van de Gemeente. Zij is het lichaam van den *verrezen* en *verheerlijkten* Heer. En in haar is noch Jood, noch Griek. Waar in het O. T. een muur van afscheiding was tusschen Joden en heidenen, en geen Jood met een heiden in gemeenschap mocht zijn, nog veel minder tot één lichaam mocht behooren, daar zijn nu die uit de volken medeërfgenamen en medeingelijfden en mededeelgenooten zijner belofte in Christus Jezus.

Luk. XVI : 19—30. — In de gelijkenis van Lazarus en den rijken man spreekt de Heer natuurlijk naar de bevatting der Joden; en voor hen was het rusten in Abraham's schoot het hoogste geluk. Volgens de woorden van den Heer tot den moordenaar aan het kruis spreken *wij* nu van het Paradijs als van de plaats, waar de zielen der ontslapenen in Jezus zich bevinden tot den dag der opstanding. — De naam van de plaats, waar de zielen der menschen na den dood heengaan, is „hades." In den „hades" kan zoowel vreugde als smart zijn. De rijke man en Lazarus waren beiden in den hades." In de hel „gehenna" is slechts pijn. Uit den „hades" gaan zij, die geloofd hebben, bij Jezus' komst naar het Vaderhuis over; uit den „hades" gaan de ongeloovigen aan het einde der eeuwen naar de hel. (Zie Openb. XX : 13, 14.) Ook de ziel van Jezus was in den „hades," (Hand. II : 27.) en dat gedeelte van den „hades", waarin de zielen der geloovigen zijn, wordt door den Heer het Paradijs genoemd. (Luk. XXIII : 43.)

Een nieuw lichaam krijgen wij eerst bij de komst des Heeren in de lucht; tot dat oogenblik woont onze ziel in bij den Heer, en ons lichaam rust in het graf. In het Paradijs hebben wij geen lichaam. Paulus zegt, dat hij liever wil overkleed, dan ontkleed worden, d. i. liever zonder te sterven een nieuw lichaam ontvangen, dan het lichaam verlaten. Wat er met het lichaam van Henoch en Elia gebeurd is, wordt ons niet meegedeeld. Uit de verschijning van *Mozes* en Elia af te leiden, dat zij een verheerlijkt lichaam hadden, gaat niet op, daar Mozes *gestorven* en zijn lichaam *begraven* is. Hunne verschijning kan op dezelfde wijze plaats gehad hebben, als de engelen in het O. T. verschenen.

De aardsche pelgrimsreis en de hemelsche woonplaats.

DEUTERONOMIUM VIII, XI.

De twee gewichtige onderwerpen, waarover ik met de hulp des Heeren u heden wilde onderhouden, zijn de aardsche pelgrimsreis en de hemelsche woonplaats.

Een der kenmerken van den Christen is, dat hij gedurende zijne aardsche loopbaan tegelijkertijd de ondervindingen van de woestijn en die van Kanaän opdoet; terwijl de Israëliet deze afzonderlijk, in onderscheidene tijdperken van zijne geschiedenis, doorleefde. Het is dus voor ons van belang, dat elke dezer ondervindingen op hare juiste plaats worde gehouden, daar onze neiging altijd is om Gods gedachten te beperken, en zoo weinig mogelijk te nemen van hetgeen de Heer ons schenkt. Dit is zoo met elke waarheid; en vandaar, vergun mij het te zeggen, dat iedereen zijne geliefkoosde waarheid, zijne uitverkoren leerstelling bezit; terwijl wij, indien wij waarlijk met God wandelen, niet minder zouden hebben dan *alles*, wat Hij ons heeft willen geven. Wij zouden dan vinden, dat elke waarheid hare plaats heeft, dat alle waarheden voor onze omstandigheden geschikt zijn, en, dit worde niet voorbij gezien, wij zouden die waarheden ook in onze harten opnemen *volgens de eigenaardige belangrijkheid, die elk derzelve naar Gods gedachten bezit.* Het is bijzonder heerlijk de waarheid Gods als *één geheel* te bezitten, en als zoodanig te waarderen, en haar terzelfder tijd in onze harten de plaats te geven, die daaraan toekomt.

Ik zal eerst spreken over de aardsche pelgrimsreis; dit is het ondergeschikte of liever het meest bevattelijke gedeelte van ons onderwerp. In vers 2 tot 6 van Deuteronomium VIII vinden wij hetgeen ik de aardsche pelgrimsreis noemde: den doortocht door de wereld, die voor ons een woestijn

geworden is. Van het oogenblik, dat wij *aan God* en aan zijne waarheid toebehooren, bevinden wij ons in de woestijn, en moeten wij die als pelgrims doortrekken. Dat is onze geschiedenis; dat onze weg te midden van de treurige tooneelen van het aardsche leven.

Laat ons in dit hoofdstuk op twee zaken opmerkzaam zijn; van vers 2 tot 5 leert God ons deze twee groote beginselen: 1°. dat de geschiedenis van de woestijn voor *ons* noodig was, en 2°. dat zij (ik zeg het met allen eerbied) ook noodig was voor *God;* met andere woorden, dat zij Hem de gelegenheid verschaft te openbaren, wat zijn hart voor ons bevat, juist in de omstandigheden, waarin wij ons in deze wereld bevinden.

Laten wij eerst nagaan hetgeen *ons* betreft. Wij leeren gedurende onze reis door de woestijn twee belangrijke dingen, welke de natuurlijke mensch nooit bezit, namelijk de *afhankelijkheid* en de *onderworpenheid.* Integendeel zijn de *onafhankelijkheid* en de *eigenwil* de twee groote kenmerken van den gevallen mensch als zoodanig, kenmerken welker oorsprong tot aan den hof van Eden opklimt. Maar zoo God ons eenmaal tot zich gebracht heeft, en ons *zijner* natuur deelachtig deed worden, dan zijn de kenmerkende eigenschappen dezer natuur, die wij als een gave zijner genade bezitten, de *afhankelijkheid* en de *onderworpenheid;* en de omstandigheden, welke wij in deze wereld doorleven, de moeielijkheden, beproevingen en verzoekingen van den weg zijn even zoovele gelegenheden om die hoedanigheden aan den dag te leggen en te beoefenen. De reis door de woestijn, hare vreugde en smarten, ja, alles wat wij gedurende dezelve doorleven, dienen alzoo ten zegen voor ons. Zoo het hart waarlijk voor God geoefend is, zoo wij door de werking van het nieuwe leven, in de kracht van den Heiligen Geest wandelen, dan leveren ons alle omstandigheden, alle tijdperken van ons leven, de beproevingen, angsten, moeielijkheden en smarten, die wij ontmoeten, de gelegenheid om onze onderworpenheid en onze gehoorzaamheid in toepassing te brengen. Laat ons opmerken, dat deze twee groote kenmerken bij-

zonder duidelijk zijn in de geschiedenis van den Heer Jezus, die in zijne liefde de gestalte van een mensch aannam, en als de volmaakte mensch hier beneden wandelde. Zoo wij ons de verzoeking in de woestijn (Lukas 4.) herinneren, dan zien wij, dat het eerste, wat de Heer tegen den duivel in deze verzoeking overstelt, de standvastigheid van den *afhankelijken* mensch is. „Er staat geschreven: De mensch zal van brood alleen niet leven, maar van alle woord Gods." Letten wij er op, dat de Heer deze woorden uit Deuteronomium aanhaalt. Hij doet dit opzettelijk, daar dit gedeelte der Schrift de geschiedenis der Israëlieten in de woestijn bevat; waar het Gods doel was hun gedurende deze pelgrimsreis afhankelijkheid en onderworpenheid te leeren, en God geeft er ons in zijnen eigenen Zoon, den volmaakten mensch, het voorbeeld van. Dit geeft veel licht over een andere plaats, die eenige moeielijkheid oplevert, namelijk Matth. 2 vs. 15: „Opdat vervuld zou worden hetgeen door den Heer gesproken is door middel van den profeet, zeggende: Uit Egypte heb ik mijnen Zoon geroepen?" Wat beteekent dit? Dat Christus in zijn eigen persoon de zedelijke geschiedenis van Israël weder begint. Israël, Gods volk, heeft als zoodanig gefaald in elke beproeving, in elke omstandigheid, waarin het geplaatst geweest is, gefaald in de woestijn, gefaald in Kanaän, gefaald in de achtereenvolgende toestanden, waarin het geplaatst werd. Jezus nu begint in zijn eigen persoon de geschiedenis opnieuw, en in elken toestand, waarin dit volk te kort schoot, werd Hij volmaakt bevonden. Hij was volmaakt in de woestijn, volmaakt in afhankelijkheid, volmaakt gehoorzaam, en, onnoodig eigenlijk om het te zeggen, volmaakt in elk opzicht. Het is voor ons oneindig heerlijk te zien, dat God ons in een mensch (Hem, die tegelijk èn mensch èn God was) den volmaakten mensch toont. God toont in den persoon van Christus de kenmerken, die eigen zijn aan een mensch voor God. Hij toont die in Jezus. Laat ons dit nimmer vergeten. Christus toonde in deze wereld, wat God voor den mensch was; maar Hij was terzelfder tijd de volmaakte mensch voor God.

De afhankelijkheid is het eerste kenmerk van den volmaakten mensch; daarom is het een winste zich in moeielijkheden te bevinden. Zoo wij afhankelijk zijn, is er zegen in de beproeving; zij geeft aanleiding tot gezegende oefeningen. Daarin ligt de reden, waarom vele van Gods kinderen niet weten, wat deze afhankelijkheid is; zij zijn nog nooit in de beproeving geweest. Ik beklaag hem, die haar nog nooit doorstond. Ik weet, dat wij allen gewis door dien weg heengaan; want God is jegens ons te getrouw, volgens de gedachte zijns harten, dan dat Hij ons den zegen niet schenken zou van niets anders te hebben dan den levenden God. Het is ons nut dáár geplaatst te worden, waar wij geen andere hulpbron vóór ons zien dan den levenden God. God doet zich dan aan onze ziel kennen, zooals wij Hem nooit te voren hebben gekend; wij weten dan, wat het is in de afhankelijkheid geoefend te zijn. Hebt gij ooit een boom op de helling van een heuvel zien groeien? Hoe meer de wind en de storm over de teedere planting heenvaren, des te dieper dringen de wortels in de aarde door, indien zij ten minste zuiver en gezond zijn. De storm is tot zegen, want hij doet de plant dieper in den bodem wortelen. Ik spreek hier natuurlijk van een mensch, die met God wandelt; want de uitwerking van moeielijkheden op hem, die *niet* met God wandelt, is, dat die moeielijkheid zich tusschen de ziel en God plaatst, en daaruit volgt noodwendig een geestelijke verslapping. In Numeri XIII en XIV, toen de kinderen Israëls op het punt stonden het land in te gaan, waren de moeielijkheden tusschen hen en God geplaatst; en wat was daarvan het gevolg? Zij verloren het gevoel van gehoorzaamheid. Zij zeiden: „Laat ons een hoofd opwerpen en wederkeeren naar Egypte!" Zij murmureerden, zij weenden en waren ongehoorzaam. Maar zoo het hart waarlijk geoefend is, en zoo men met het oog op God gericht wandelt, dan is het gevolg van de moeielijkheid, dat wij God op bijzondere wijze leeren kennen, en er is een geheime overeenstemming, die niemand anders kent. Kennen wij dat geheim? Ik geloof, dat de apostel daarop doelt, als hij zegt (Fil. 4 : 19): „*mijn* God zal al

uwe nooddruft vervullen." Hij zegt niet „*uw* God." En waarom niet? God was zonder twijfel de God der Filippiërs, zoowel als van Paulus, maar de apostel spreekt van God, zooals hij Hem voor *zichzelf* kende. Het is waar, dat Jezus zegt: „Mijn God en uw God." Maar als ik van God spreek, zooals ik Hem voor mijzelf *ken*, dan kan ik zeggen: „daar zijn geheimen tusschen God en mij; mijn God zal al uwe nooddruft vervullen." Ziedaar een der heerlijke weldaden van de woestijn. Wij ontmoeten moeielijkheden, die ons in het afhankelijk zijn van den levenden God oefenen.

Laat ons nu het tweede punt nagaan, dat de woestijn ons leert, namelijk de onderworpenheid of gehoorzaamheid. Wij lezen in Matth. 11 : 25: „In dien tijd antwoordde Jezus, en zeide: Ik prijs u, Vader! Heer des hemels en der aarde! dat Gij deze dingen voor wijzen en verstandigen verborgen hebt, en hebt ze aan kinderkens geopenbaard!" en dan volgt het verwonderlijkste woord van de geheele Schrift: „Ja, Vader! want alzoo is het welbehagen voor U geweest." Welke buitengewone woorden van die lippen gevloeid, gesproken door den eeuwigen Zoon des Vaders! Herlezen wij dat hoofdstuk. Alles in de uitwendige omstandigheden van Christus was geschikt om zijn hart te bedroeven. Johannes de dooper had twijfelingen ten aanzien van Hem; de steden, die de werken zijner macht gezien hadden, bekeerden zich niet. Israël was gelijk aan de kinderkens, voor welke men op de fluit had gespeeld, en die niet hadden gedanst; voor welke men klaagliederen had gezongen, en die niet hadden geweend. Kapernaüm, tot den hemel toe verhoogd, zou tot den hades toe nedergestooten worden. „*In dien tijd*," toen er geen enkele ster drong door de duisternis, die Hem omringde, vond het hart van den Heiland vertroosting in een volkomene onderwerping aan den wil zijns Vaders. „Ja, Vader! want alzoo is het welbehagen voor U geweest." Hij trekt zich terug in de volkomen onderwerping van den volmaakten mensch, en vindt daarin zijne voldoening.

En God toont ons dit alles in een mensch : de volmaakte afhankelijkheid, de volmaakte gehoorzaamheid! Welk een genade,

dat deze twee dingen ons in *een mensch* worden voorgesteld! Niet alleen worden zij ons geopenbaard, zooals dat voor God welbehagelijk was, maar zij worden tentoongespreid in den persoon, in de wegen, in den wandel en in de omstandigheden van dezen dierbaren Heiland — God geopenbaard in het vleesch. Laat ons nooit vergeten, dat Hij in deze wereld afdaalde, niet alleen om aan onze arme harten te openbaren, wat Gods hart voor ons bevatte, maar ook om voor God en menschen in afhankelijkheid en gehoorzaamheid te toonen, wat een volmaakt mensch voor God is.

In Deuteronomium VIII lezen wij: „En gij zult gedenken aan al den weg, dien de Heer, uw God, u deze *veertig jaren* in de woestijn geleid heeft." Een pelgrimstocht van veertig jaren was voor Israël noodig. Veertig jaren hebben zij in de woestijn gereisd, zonder afhankelijk noch gehoorzaam te zijn. Weten wij wat dit voor ons zeggen wil? Velen van ons zijn sedert dertig, veertig, misschien zestig of tachtig jaren op den levensweg, en hebben wij dit nog niet geleerd? Wij kunnen daarentegen zien, dat Christus zijne geschiedenis als mensch begonnen is in volmaakte onderworpenheid en gehoorzaamheid. Dat is het onderscheid tusschen Hem en ons. Wij hebben naar omstandigheden veertig, vijftig, tachtig jaren noodig, en zijn dan nog niet volmaakt. Voor Christus was de volmaaktheid het uitgangspunt. Zijne menschwording is een daad van gehoorzaamheid; Hij *begint* aldus als volmaakt mensch, God voor alle dingen te prijzen tot in eeuwigheid. Hij heeft mensch willen worden, zoowel als Hij waarlijk God was; volmaakt in alles, waarin wij niets doen dan te kort komen. Het is een groote zegen, Hem altijd zoo vóór ons te hebben. Welk een geluk voor een arm hart zich van alle andere dingen af te wenden, om slechts Hem te aanschouwen!

De afstand van Hem tot ons is zonder twijfel onmetelijk groot, maar het is een heerlijke troost te zien, dat God in een mensch, in zijnen eigenen, eeuwigen Zoon, alles gevonden en in volmaaktheid geopenbaard heeft, wat zijn hart wenschte, en wat wij nagelaten hebben aan God voor te stellen. Die gezegende persoon, het voorwerp van het eeuwig welbehagen van zijnen

God en Vader, wordt in al de volmaaktheid van zijnen wandel, in de volkomen afhankelijkheid en gehoorzaamheid, waarin Hij altijd deed, wat zijnen Vader behaagde, voor ons geplaatst als het voorbeeld van hetgeen God wilde, dat wij door zijne genade en door zijnen Geest zouden zijn. Ik spreek hier van het *feit*, en niet van de *kracht*, door welke de zaak volbracht is. Geve de Heer ons de woestijn voor dit doel te bezigen! De woestijn is niet alleen de plaats, waar de genade en de kracht van een reddenden God, te midden van onze moeielijkheden en beproevingen, tegen al onze behoeften opwegen en daarin voorzien; maar zij is ook de school, waarin God, overeenkomstig den oneindigen rijkdom zijner genade, ons praktisch vormt, zijn werk in ons voortzet, en zich van de tegenspoeden en moeielijkheden, van de doornen en distelen van den weg bedient om zijne plannen van genade in ons ten einde te brengen.

Voordat ik het tweede gedeelte van mijn onderwerp behandel, 't welk mij nog heerlijker toeschijnt dan het eerste, herinner ik er aan, dat ik de woestijn ook voor God noodzakelijk noemde in zijne wegen jegens ons. Dit moge vreemd schijnen, maar toch is het waar, dat de liefde Gods den weg door de woestijn van noode heeft om zich geheel naar waarheid te openbaren. De woestijn is de eenige plaats, die aan God de gelegenheid geeft de oneindige liefde zijns harten uit te oefenen. In den *hemel* zullen er geen zorgen, geen tranen, geen leed, geen beproevingen meer zijn; die behooren tot het tooneel dezer aarde, en God behoeft die om zichzelven te openbaren. Heerlijke gedachte! De goddelijke kracht ondersteunt de menschelijke zwakheid; de menschelijke ellende is het voorwerp van Gods liefde en barmhartigheid! Voorwaar! er was een wereld als deze noodig om de teederheid, die Gods hart jegens zijne arme, beproefde heiligen vervult, te openbaren. Hij nadert tot hen, Hij verzorgt hen, vertroost hen, en bevredigt hen, gelijk een moeder haar kind bevredigt. Denkt gij niet, dat, waar de ziel van Paulus versterkt werd, ook God van zijnen kant en Christus een bijzondere vreugde smaakten in het komen tot den apostel Paulus, om hem te zeggen:

„Heb goeden moed, Paulus!" Zoo deze omstandigheid in de geschiedenis van den apostel ontbroken had, zou God, naar mijne vaste overtuiging, een andere gelegenheid daartoe geopend hebben, niet alleen ter wille van Paulus, maar ook om te toonen, op welke wijze Christus verlangde tot zijnen dienaar te naderen. Hij zou de gelegenheid gegeven hebben het hart van zijnen getrouwen dienaar te ondersteunen in zijne standvastigheid, om Hem te belijden en voor zijnen naam smaadheid te ondergaan. Onze levensomstandigheden geven God de gelegenheid zich aan ons te openbaren; zij zijn echter niet de oorsprong van Gods handelingen. Er bestaat in Gods hart geen beweeggrond, die zijn oorsprong niet in God zelven heeft. Het is niet in *ons*, dat Hij die vindt; maar onze ellenden geven Hem de gelegenheid zijne barmhartigheid te toonen; daarin vindt Hij de geschikte aanleiding om de liefde zijns harten te openbaren; in onze droefheden toont Hij zijne vertroostingen, in onze moeielijkheden zijne ondoorgrondelijke wijsheid, die ons door dezelve heenleidt, maar alles vloeit uit *zijn* hart voort. Welk een zegen! Alle bronnen zijn in God zelf, maar onze omstandigheden geven Hem de gelegenheid ons te openbaren, wat reeds van te voren in zijn hart bestaat. Welke oneindige genade, die zoo diep kan afdalen! Gevoelen onze harten zulks op dit oogenblik? Is iemand in droefheid, in beproeving, in verzoeking? God waakt over ons; zijne kostbare hulpbronnen zijn dáár voor onze omstandigheden. O, dat wij dit meer gevoelden! Dat wij meer overtuigd waren, dat zijn hart tot ons wenscht te komen om ons te dienen, niet volgens *onze* gedachten, maar volgens *zijne* oneindige wijsheid en zijne groote liefde; want het is zijn *hart*, waardoor zijne *hand* bestuurd wordt.

Ik weet, dat ik zijne wegen niet altijd begrijp, zooals ik moest en kon; doch ik zie overal, dat niets in waarheid meer ongeloovig maakt, dan God te willen beoordeelen naar zijne wegen. Groote scharen worden in onze dagen medegesleept door het ongeloof, dat zich meer en meer uitbreidt. Ik ken er velen, die gevallen zijn, omdat zij slechts hunne omstandigheden, de wegen, waarlangs zij geleid werden, beschouw-

den; zij kenden God genoeg om Hem niet van hunne omstandigheden te scheiden; zij geloofden niet die afgrijselijke dwaalleer, dat alles door toeval ons overkomt; maar zij oordeelden over God naar zijne *wegen* jegens hen. Daardoor verloren zij het geestelijk evenwicht, en leden schipbreuk aangaande het geloof. Neen, aldus geeft God het geheim zijner wegen niet te kennen. Maar laat mij u zeggen, wat Hij ons kenbaar gemaakt heeft. Geen plaats in zijn hart, welke niet geopenbaard is; de geliefde Zoon heeft al de genegenheden van het Vaderhart geopenbaard. Wij kennen *Hem;* wij kennen zijn *hart;* en hoe heerlijk is het voor ons steeds dáárheen te kunnen wederkeeren!

Wat zijne wegen aangaat, die kunnen door wolken bedekt en duister zijn, wij kunnen aan het begin het einde niet onderscheiden; en God verbergt ons dit vaak opzettelijk; doch zoo wij tot uitgangspunt nemen zijne oneindige goedheid, de liefde, die zijn hart vervult, dan weten, gelooven en zeggen wij zonder vrees: „God, de Allerhoogste, de Almachtige, heeft ons altijd lief;" dan meten wij zijne wegen af naar zijn hart, en niet zijn hart naar zijne wegen. Ik herinner mij iemand, die het evangelie van Gods genade en den eenigen weg, door welken een zondaar tot Hem gebracht kan worden, van zich wees. „Ik begrijp uwe onophoudelijke prediking niet" — zeide hij — „het bloed, het bloed, altijd het bloed! Welk een God is toch uw God? Ik hoor u slechts van het bloed en van den dood spreken!" Wat zou uw antwoord aan dien mensch zijn geweest? Het werd hem in den vorm van een wedervraag gegeven. „Welke was de betrekking tusschen den God, van wien gij zoo spreken kunt, en het slachtoffer, 't welk *gij* zoo veracht, en 't welk *Hij* toebereid had?" Wonderbare genade! Het slachtoffer was *de Zoon zijns welbehagens!* De kennis van Gods liefde lost al deze vragen op. Zij beantwoordt de spotternijen van den ongeloovige, en zij bevestigt het arme zwakke hart, dat zich zoo licht laat verontrusten. God heeft zijnen eenigen Zoon gegeven, zijnen *eigenen* Zoon, den Zoon zijner liefde, den Zoon, die in alle eeuwigheid in den schoot des Vaders was. Hem,

van wien wij zelfs lezen, dat Hij hier beneden, op deze aarde wandelende, was: „de eeniggeboren Zoon, die in den schoot des Vaders is." God heeft Hem in de oneindige, ondoorgrondelijke, wonderbare grootheid zijner liefde gegeven, om aan ons allen te toonen, dat Hij *een hart* heeft! Aldus toont Hij zijne liefde. Hij heeft ons gegeven, wat Hem het dierbaarste was, om ons te toonen, dat de duivel ons voorloog, toen hij ontkende, dat God in zijne schepselen belangstelt. Geliefde vrienden, welk uitgangspunt voor ons! Wij meten dan Gods wegen aan zijne liefde, aan hetgeen Hij is; wij weten, dat zijne liefde volmaakt is. Die gedachte troost ons in de dagen van droefheid, in de moeielijke uren, in de oogenblikken des lijdens. De ziel rust bij dat ééne hart, dat nooit verandert, daar waar zij de eeuwige, onveranderlijke liefde van den eeuwigen God vindt, die de beproevingen noodig heeft om te toonen, dat Hij waarlijk is, wat Hij zegt voor ons te wezen.

Wij merkten reeds op, dat God ons niet alleen te gemoet komt in de omstandigheden, waarin wij ons bevinden; er is bovendien niets heerlijker dan dat kleine woordje in Lukas 12: „Uw Vader *weet*." Jezus zegt niet: Uw Vader zal u helpen, of uwe behoeften vervullen; maar Hij wijst onze harten op de *kennis*, die God daarvan draagt. „*Hij weet*." Is ons dat genoeg? Is het in elke omstandigheid voor ons genoeg, dat onze Vader *weet*, dat onze Vader een oog heeft, 'twelk nimmer sluimert, een oor, dat altijd geopend is, een hart, dat nimmer verandert? „*Hij weet!*" Wonderbare zegening! Is die werkelijkheid genoeg om ons te bewaren? Berusten wij in dat: „Hij weet?" — Dat de Heer ons de vertroosting en de heerlijke vruchten van het leven der woestijn leere kennen, want wij moeten daar in afhankelijkheid en gehoorzaamheid worden geoefend, en God vindt er gelegenheid de liefde zijns harten te openbaren, en te toonen, dat Hij in onze zwakheden en in onze moeielijkheden met ons mede lijdt, en dat Hij tot ons wil afkomen. Wie kan in zulke oogenblikken tot ons komen dan God alleen? Het medelijden des menschen bewijst in het gunstigste geval slechts zijne

eigene zwakheid; ik ondervond dat vaak; maar als God tot ons komt, welk een zegen! „De Heer was mij nabij," zegt de Apostel. „Een engel van den God, *wiens ik ben*, dien ik ook diene, is dezen nacht tot mij gekomen." Dat de Heer ons door zijnen Geest geve, de zaligheid dezer dingen te kennen, waar wij de dorre woestijn dezer wereld doortrekken!

Maar laat ons nu de andere zijde van het onderwerp beschouwen: de hemelsche woonstede, die niet genoeg wordt begrepen. Ik geloof, inderdaad, dat zij veel minder gekend wordt als tegenwoordig en werkelijk, als ontvangen en genoten door de ziel, dan de aardsche pelgrimsreis, waarvan wij spraken. Wij moeten beide kennen. De Heer make ons in die kennis overvloedig!

De oefeningen der woestijn zijn voor ons hart onvruchtbaar, zoo wij niet kennen, wat wij nu gaan behandelen. Laat ons Deuteronomium XI lezen. Wij vinden daar de goddelijke beschrijving van het land, van de woonplaats en van hetgeen haar kenmerkt. In vers 10—12 worden Egypte en het land Kanaän tegenover elkander gesteld. De wereld is voor ons zoowel Egypte als de woestijn, uit een zedelijk oogpunt *Egypte*, en wat de ondervindingen betreft *de woestijn*. „Want het land, waar gij naar toe gaat, om dat te erven, is niet als Egypteland, vanwaar gij uitgegaan zijt, hetwelk gij bezaaidet met uw zaad, en bewaterdet met uwen gang, als een kruidhof. Maar het land, waarheen gij overtrekt, om dat te erven, is een land van bergen en van dalen: het drinkt water uit den regen des hemels; een land, dat de Heer, uw God, bezorgt; de oogen des Heeren, uws Gods, zijn gedurig daarop, van het begin des jaars tot het einde des jaars." — Wat beteekent dit? Het eerste gedeelte dezer plaats zegt ons, geloof ik, dat alles in de woestijn dezer wereld met zorgen gepaard gaat; men vindt dáár geen onbewolkten dag. Zien wij, bijv., op den zaaitijd of den oogst, wat al zorgen komen daarbij. De landman zal ons zeggen, dat hij in elk jaargetijde in zorg is over zijnen oogst. Met moeite bereidt hij den grond, zaait hij het graan; tot aan den oogst toe is hij voortdurend in vreeze. Te meer was

dit zoo in Egypte, waarvan de Nijl de eenige bron tot vruchtbaarmaking is; men moest kanalen graven tot besproeiing der akkers, wanneer de rivier buiten hare oevers trad. Wat al werk en moeite vereischte dit! Waar is het kind Gods, dat niet ondervond, hoe niets hier beneden, zelfs niet het beste, datgene waarvan het hart het meest geniet, van zorgen en moeiten verschoond blijft. Zijn alle betrekkingen des levens geen bronnen van voortdurend verdriet? „Breidt den kring uwer betrekkingen uit," heeft iemand gezegd, „zoo verbreedt gij slechts het doelwit, waarop de dood zijne pijlen richt." Het dierbaarste voorwerp uws harten is niet uitgezonderd van het algemeene lot, voor alle menschen weggelegd in een wereld, waar dood en droefheid hun zetel hebben. Dat is het eerste kenmerk van Egypte in tegenstelling met Kanaän. Het tweede is, dat de beste zaken hier beneden vol gebreken, zwakheid en armoede zijn; terwijl God, van het land sprekende, zegt (Hoofdst. VIII): „Een land, waar gij brood zonder *schaarschheid* zult eten, waarin u niets ontbreken zal." Het is hier als op de bruiloft te Kana: er was een feest, maar de wijn ontbrak! Overal in deze wereld is gebrek, aan alles is er behoefte.

Geliefde vrienden! hebben onze harten dit ondervonden? Men stemt zonder twijfel wel toe, dat smarten en moeielijkheden de beste dingen der aarde aankleven; maar dat gevoel op zichzelf maakt het hart van de aardsche dingen niet los. Ik heb menschen gezien, gelijk aan boomen tot aan den wortel toe door den bliksem getroffen, zonder een enkelen schijn van groen: zij hadden *niets hier beneden*, en toch genoten zij niet hetgeen *hierboven* is; zij werden verteerd door het vuur der beproeving, maar hun hart werd noch versterkt noch bevestigd in een kring buiten dien, waar zij doorheen gingen. Ik geloof, dat God op de volgende twee wijzen op ons werkt: Hij laat den dood over ons heengaan, over onze omstandigheden en onze geschiedenis; Hij maakt deze aarde, waar onze harten zoo gaarne een blijvende woonplaats zouden vestigen, te moeielijk voor ons; Hij laat haar het verbeteringsmiddel voor haarzelve worden. Maar waar Hij dit aan de eene

zijde doet, toont Hij ons aan den anderen kant een voorwerp, geschikt om ons krachtig aan te trekken. Wanneer dan deze twee dingen samengaan: een gespeend hart, dat een voorwerp gevonden heeft buiten zichzelven en zijne omgeving; en de dood, die over de beste dingen dezer aarde heerscht, zoo werken deze twee mede tot een gezegende uitkomst. Voorwaar, indien wij een voorwerp gevonden hebben buiten deze onvruchtbare en verlaten wereld, zoo worden onze harten, als zij in droefheid zijn, bewaard ergens elders heen te zien dan naar het eenige voorwerp, dat in staat is ons te voldoen. Als de dood *in ons* werkt, dan wordt het leven door ons geopenbaard om *in anderen* te werken; dat is de zin van het woord des Apostels: „De dood werkt in ons, en het leven in u."

Merken wij tevens op het onderscheid, dat in hoofdst. XI gemaakt wordt tusschen de woestijn en het land." Het land, waarheen gij overtrekt om dat te erven, is een land van bergen en van dalen; het drinkt water bij den regen des hemels." Het heeft zijne eigene hulpbronnen. Het is niet afhankelijk van de dingen der aarde; zijne bronnen zijn in den hemel. „Het drinkt water bij den regen des hemels." — „Een land, dat de Heer, uw God, bezorgt; de oogen des Heeren, uws Gods, zijn gedurig daarop, van het begin des jaars tot het einde des jaars."

Waar is dan die plaats, waarop de oogen des Heeren geduriglijk zijn? Is zij niet dáár, waar Jezus is? Ik ken geen andere plaats, waarop Gods oog gedurig rust. En dat is de plaats, die Hij ons, u en mij, tot woning geeft! Hij wil, dat onze harten daar verblijven. Hij draagt daarvoor zorg, omdat zijne eigene liefde daar hare vreugde en hare voldoening vindt.

Laat ons een oogenblik daarover nadenken en die zalige plaats beschouwen, in welke de God aller genade ons toegang verleent, opdat wij daar rust zouden vinden. Laat ons daar ingaan, waar *zijne* liefde haar volmaakt welbehagen heeft gevonden, en waarop zijne oogen met eeuwige voldoening rusten. „De oogen des Heeren zijn gedurig daarop." Geliefde

vrienden! welk een voorrecht reeds nu eenigermate „de dingen, die boven zijn," te kunnen genieten? En doen wij dit reeds? Ik stem toe, dat voor ons allen die maat nog klein en zwak is; maar ik wensch, dat de Heer door zijnen Geest in ons de begeerte doe ontwaken, reeds nu het geluk te smaken van dáár te vertoeven, en daar te verblijven, omdat wij daar niet alleen een *schuilplaats* vinden te midden der stormen en der beproeving, maar ook een *te huis!* Welk een geluk een te huis te bezitten! Er is een groot verschil tusschen een schuilplaats en een woning. De eerste is de plaats, waar wij ons voor den storm verbergen, maar die wij verlaten, zoodra het onweder is geweken; de laatste is de plaats, waar onze liefde gevestigd is. Als Christus voor ons *een schuilplaats* is, zoo is Hij daarom nog niet altijd een woonstede voor ons. Wie Christus als zoodanig slechts prediken, toonen dat hun hart niet voortdurend bij Hem is. Maar als Christus een *woonstede* is, als ik het geluk, de vreugde, de rust, de gemeenschap, de liefde van het huis gevonden heb, dan zeg ik: Laat ons hier vertoeven: hier is onze woonstede, hier worden wij verkwikt, verzadigd, vertroost, hier is de plaats van het geluk. Ik kan het veranderlijke tooneel dezer wereld moeten doorgaan, maar *hier* is mijne woning. Een voorbeeld zal dit denkbeeld *ophelderen*. Velen onzer hebben gehoord van de mijnstreken, en waar en hoe de mijnwerkers hun dagelijksch brood verdienen. Zij dalen reeds vroeg in de mijn af, en werken daar den ganschen dag, maar wonen daar niet: zij werken daar, maar rusten er niet. Ieder rust bij zich te huis; hij gaat dagelijks daarvan uit, om aan zijne taak, die hem in den arbeid des levens is aangewezen, bezig te zijn, en komt des avonds daarheen terug. Wij moeten ook deze wereld doorgaan met het gelukkige gevoel, dat wij een te huis hebben. Men zal ons tegenwerpen, dat wij slechts op weg daarheen zijn; zonder twijfel moet het oogenblik nog komen, waarop wij daar lichamelijk zullen zijn, maar *nu reeds* hebben wij daar plaats door het geloof; in die omgeving rust ons hart. De wereld door te gaan met een hart vol hemelsche vreugde drukt ook den stempel des hemels op ons af. Het is

even gemakkelijk hem te onderscheiden, die zijne woonplaats en rust in den hemel gevonden heeft, als hem, die deze niet deelachtig is. Bedrijvigheid zal nooit de rust des harten schenken. Alles wat men doet, is het afdruksel van wat men is. Zoo het hart geen rust bij Christus in den hemel heeft gevonden, zullen de bedrijvigheid, de dienst en de arbeid steeds onrustig zijn. Maar het zijn in de gemeenschap met Christus maakt ons Hem gelijk. Het gezelschap, de gemeenschap, waarin wij leven, vertoont zich in alles, wat wij verrichten. Indien wij door Jezus de rust des hemels, den vrede des harten niet bezitten, dan zal onze bedrijvigheid, hoe werkzaam ook, steeds onrustig en gejaagd zijn. God zoekt harten, die voldaan, die rustig zijn, daar zij een vasten bodem gevonden hebben om in te ankeren, een vaste verzekerdheid in Hem, op wien het oog des Vaders met eeuwig welbehagen rust. Dat de Heer ons leere die plaats te genieten, en nu in de nabijheid van zijnen geliefden Zoon te verblijven!

En vraagt men: wat ons dáár bezighoudt, of dáár iets is, dat ons hart vervult en geheel inneemt, zoo leze men Deuteronomium XXVI. Alles in dit hoofdstuk: de *eerste vruchten*, de tent, de hoogepriester, stelt ons Christus voor, en heeft op Hem betrekking, die het groote tegenbeeld van al deze dingen is. Christus houdt mij dus bezig, trekt mij aan, neemt mij in, boeit mijne liefde, en beschikt over mij, mijne krachten, mijne tong, ja, over alles wat ik bezit. Alles wat in betrekking staat tot deze plaats, staat ook in betrekking tot Christus; op Hem zijn mijne oogen met aanbidding gevestigd; met Hem is mijn hart altijd bezig. Welk een zegen! Welk een heerlijkheid! Laat ons er steeds aan denken, dat wij alzoo niet met Hem bezig kunnen zijn zonder in het land ingegaan te zijn. Let op deze woorden: „Wanneer gij *in het land zult gekomen zijn*." (Deut. XXVI : 1.) In het land, en alleen dan, kunnen wij bezig zijn met Hem, die ons daarheen leidde, met Hem die zegent, met Hem en niet afgescheiden van Hem. Hij verwierf die plaats voor ons met zijn eigen bloed, en is daar ingegaan, opdat wij die zouden bezitten en daar verblijven, waar ons hart zijne woonplaats vond; en Hij, die de plaats aldus voor ons maakt, is daar ook het voorwerp, 't welk onze liefde bevredigt.

Herinneren wij ons het heerlijke derde hoofdstuk van den brief aan de Kolossers. In het 2e hoofdstuk voert ons de Apostel uit onzen eersten toestand, *den eersten mensch;* in

het 3e vereenigt hij ons met den tweeden Adam, uit de dooden opgewekt. Wij moeten ergens zijn. In hoofdstuk 2 zijn wij met Christus gestorven; zijn dood eindigde onze gansche geschiedenis in den eersten Adam, en wij zijn vereenigd met een opgewekten Christus. „Zoo gij dan met Christus opgewekt zijt, zoekt de dingen die boven zijn." — Geliefde vrienden! het is van belang zich af te vragen, waarom de Apostel niet omschrijft, welke die „dingen" zijn. Hij noemt ze niet op, want het is de *persoon* van Christus, die daaraan het karakter geeft. Het is de *persoon*, in wiens omgeving zij zijn, die deze voorwerpen der verkrijging waardig maakt. Ontmoeten wij iemand, die Christus lief heeft, en zeggen wij hem: „Christus is daar," dan is dat woord hem voldoende. Zijne tegenwoordigheid alleen is een volmaakte waarborg, en verklaart alle dingen voor het hart, dat Hem toebehoort. Men behoeft in geen bijzonderheden te treden, zoo Christus ons voorwerp is; want Hij maakt dat wij te huis, op ons gemak, voldaan zijn dáár, waar Hij is, te midden van alles wat Hem omringt. „O, welgelukzalig zij, die in Uw huis wonen en U onophoudelijk prijzen!" Zij zijn geheel vervuld en uitsluitend bezig met ééne zaak, namelijk zijnen lof!

Geve de Heer ons deze waarheden steeds hooger te waardeeren! Geve Hij ons die in hare goddelijke volgorde te genieten, om zoo versterkt en bemoedigd vooruit te gaan op den weg, waardig onzer roeping, ernstig, in vrede en het leven van Christus openbarende te midden van deze arme wereld met hare gejaagdheid en koortsachtige bedrijvigheid. Ja, geve de Heer ons harten, bekwaam om in vrede te blijven, te midden van de woelingen en stormen hier beneden — harten, die aan aller oogen toonen, wat het zegt tot Hem gebracht te zijn, en daar onze woonplaats gevonden te hebben!

Zaagt gij ooit een zeestoomboot, wit van schuim tot aan den top des schoorsteens, in de haven binnenkomen bij een geweldige en onstuimige zee? Zij werd zoo goed bestuurd, zoo behendig geleid, dat een ieder, die ze ziet, moet zeggen: Dat is een goed bemand en goed bestuurd schip, want het heeft al de stormen doorstaan. Mocht het ook ons zoo gaan! Door *Hem* geleid is geen golfslag te sterk, geen storm te zwaar, en wij zullen geen droefheid, geen beproeving minder verlangen; want wij zullen kunnen zeggen: „*Gij* zijt met mij."

Geen rustplaats op aarde.

JOHANNES XIV.

Het veertiende hoofdstuk van Johannes' Evangelie is ons allen bekend; wij hebben het menigwerf gelezen en herlezen; doch Gods Woord geeft altijd nieuw leven aan de ziel, die het ter hand neemt. Ik wensch niet het geheele hoofdstuk te behandelen, maar ik wil trachten drie dingen daaruit aan te toonen, die de Heer tot vertroosting van zijne discipelen voorstelt.

De eerste is de kostbare waarheid, dat de aarde voortaan geen rustplaats meer aanbiedt voor de discipelen des Heeren. Hierin moesten de Christenen in 't algemeen meer leven, vooral zij, die door de genade en de kracht des Heiligen Geestes eenigszins de waarheden leerden verstaan, die God in de laatste tijden aan het licht heeft gebracht.

Wij begrijpen en vatten veel gemakkelijker de andere zijde der waarheid, dat de mensch, als mensch in het vleesch beschouwd, geen plaats voor God heeft, en dat zijne geschiedenis aan het kruis van Christus is geëindigd. Mocht iemand deze waarheid nieuw of vreemd vinden, zoo wil ik trachten uit te leggen, wat dit beteekent. De mensch in zijnen natuurlijken toestand voor God beschouwd, is door God zelf op verschillende wijzen op de proef gesteld, en de uitslag van die proefneming is, dat de mensch, als mensch uit Adam geboren, geheel ter zijde is gesteld, en dat hij als zoodanig geen plaats meer heeft voor God. Maar van het oogenblik af, dat een mensch Christen wordt, dat hij in den Heer Jezus gelooft, is zijn toestand geheel verschillend van dien van den eersten mensch. God beschouwt hem niet meer als in betrekking staande met den eersten Adam, maar

als bekleedende een nieuwe plaats in Christus, die uit de dooden is opgewekt. Gode zij dank, geliefden! dat deze waarheid nu erkend en onderwezen wordt, hoe zwak en weinig zichtbaar hare uitdrukking ook op ons zij. Gave God, dat onze harten haar meer kenden! Voorwaar, welk buitengewoon feit! Voor God heb ik mijne plaats niet in Adam, maar ik heb een nieuwe plaats in Christus. „Indien iemand in Christus is — een nieuwe schepping; het oude is voorbijgegaan, zie, het is alles nieuw geworden." Zegt niet: Ik zou wenschen die waarheid te vatten; laat u liever door haar aangrijpen. Als zij waarlijk bezit had genomen van uwe ziel, dan zoudt gij niet terug kunnen komen tot iets uit den eersten Adam, zonder uw geweten in der waarheid geweld aan te doen; en naarmate gij met een goed geweten voor God wandelt, zal uw geweten werkzaam zijn, en u toonen, waar en hoe gij van den weg zijt afgedwaald.

Men misrekent zich vaak op dit punt. Men tracht er toe te komen deze of gene waarheid te vatten, en men is niet rustig genoeg in Gods tegenwoordigheid, opdat de waarheid ons bereiken en bezit van ons nemen kan. De *waarheid* moet werken, en niet *wij*. Natuurlijk houden wij daar niet van, en gevoelen ons daardoor vernederd; want wij wilden liever iets *doen*. *Wij* willen van de waarheid het voorwerp van onzen arbeid en van onze bedrijvigheid maken; doch *God* neemt ons, en plaatst ons in de rust van zijne tegenwoordigheid, ten einde aan de werking der waarheid door den Geest al hare kracht op ons geweten te verzekeren. Laat ons daarvan een voorbeeld aanhalen. Toen Mozes voor de tweede maal den berg beklom, om daar de tafelen der wet te ontvangen, werkte hij toen aan iets, dat reeds bestond, om de afstraling der heerlijkheid op zijn gelaat te verkrijgen? Neen, Mozes hield zich rustig voor den Heer, en de heerlijkheid Gods liet haar afdruksel en hare afstraling op het gelaat van Mozes achter; en toen hij van den berg afdaalde, was hijzelf de eenige uit het gansche volk, die de heerlijkheid, welke van zijn aangezicht afstraalde, niet bemerkte. Al de anderen zagen, dat Mozes in de tegenwoor-

digheid Gods was geweest, want zij bemerkten het uitwerksel daarvan. Ik gevoel, dat wij in onze dagen bijzonder deze zielsrust voor God noodig hebben, die rust des harten, die der waarheid toelaat ons te vormen naar haarzelve. Wanneer onze geest zich met de waarheid bezighoudt, als met een voorwerp voor onzen arbeid, leggen wij een der grootste hinderpalen voor hare ontvangst in den weg. Er is een onmetelijk groot verschil tusschen de waarheid Gods, door den Heiligen Geest hare werking uitoefenende op ons geweten, en het werk van onzen geest op die waarheid. Ons verstand kan met de waarheid bezig zijn; en juist door dat bezig-zijn kan de duivel ons belagen en eindigen met ons te overwinnen, omdat ons geweten niet genoeg voor God geoefend is, dan dat de waarheid daarop werke.

Wanneer ik mijne ware standplaats voor God inneem, buiten den eersten Adam en in Christus uit de dooden opgewekt, wanneer deze gedachte mijn geweten beheerscht, dan moet noodwendig alles, wat mij aangaat, met deze standplaats in overeenstemming gebracht worden. Geheel verschillend van het zoeken om de waarheid op onze omstandigheden toe te passen, is het door de waarheid gevormd te wezen, zoodat wij geschikt zijn voor God. Het is zijn welbehagen ons zóó te maken, dat wij beantwoorden aan de heerlijke plaats, waar Hij ons inleidt. Het komt ons niet toe om de zaken naar onze gedachten en omstandigheden te regelen; wij zijn voor God in de wonderlijkste standplaats gebracht, een plaats, die alles overtreft, wat eens menschen hart bevatten kan; en daar God zich bezighoudt met het volkomen in overeenstemming brengen van al, wat van ons is, met de plaats, die Hij ons heeft gegeven, neemt Hij ook alles weg, wat daarmee niet overeenkomt. Hoe meer ik alles ken, wat ik in Christus bezit, hoe meer ik de liefde mijns Gods geniet, des te meer zal ik bereid zijn alles schade te achten, wat niet Christus is.

Wij behooren echter niet alleen den eersten mensch toe, maar wij zijn evenmin van deze aarde. Misschien bevalt ons die waarheid niet. Iedereen is gelukkig te kunnen zeggen:

Goddank! ik ben een Christen. Als zoodanig behoor ik niet meer aan den eersten mensch, ik sta voor God in Christus uit de dooden opgewekt; ik behoor aan de heerlijkheid, aan Christus toe. Maar kunnen wij ook zeggen: Ik behoor deze aarde niet toe, mijn tehuis is elders? *De Christen is niet van deze wereld.* Beide deze waarheden zult gij in de twee eerste hoofdstukken van den brief aan de Efeziërs vinden: namelijk, de Christen is niet in Adam, en hij is niet van de aarde. Ik ontken niet, dat wij hier beneden in het lichaam zijn; maar het is van onmetelijk belang te weten, dat wij op de aarde geen *plaats* hebben. Zij is voor ons afgesloten. Had Christus hier geen plaats, dan is er evenmin plaats voor ons. Hoe heerlijk en ernstig tevens! En welk een kracht voor een hart, dat zuchtend vraagt: waar is mijne plaats, waar mijn tehuis? waar ben ik vrij om in en uit te gaan? Deze waarheid wordt ons in Joh. XIV voorgesteld. Jezus zegt tot de zijnen: Ik heb voor u een plaats buiten deze aarde van zonde en ellende. „In het huis mijns Vaders zijn vele woningen; ware het anders, ik zou het u gezegd hebben, want ik ga heen om u plaats te bereiden. En wanneer ik heengegaan ben, en u plaats bereid heb, kom ik weder, en zal u tot mij nemen, opdat gij ook zijn moogt, waar ik ben." Evenzoo in Kolosse III: „Indien gij dan met Christus opgewekt zijt, zoo zoekt de dingen, die boven zijn, waar Christus is, zittende aan de rechterhand Gods." Toont God ons daar niet een bepaalde plaats, opdat het hart van den geloovige wete en geloove, dat hij *een te huis* heeft?

Laat ons, eer wij verder gaan, opmerken, hoezeer de waarheid in Kol. III met die in Joh. XIV overeenstemt. De Apostel toonde in Kol. II aan, dat zij met Christus gestorven, niet meer in Adam waren, maar met Christus opgewekt, een nieuwe plaats bezaten; en voegt in hoofdstuk III daaraan toe: „Zoekt de dingen die boven zijn, *waar Christus is, zittende.*" Geliefden! deze woorden stemmen, wat de uitgebreide beteekenis aangaat, geheel overeen met dat heerlijke „*waar ik ben*" van Joh. XIV. Zij schenken alles,

wat noodig is voor een hart, dat Christus tot voorwerp heeft. De meer of min dichterlijke bepalingen en beschrijvingen, die ik vaak van den hemel hoorde geven, oefenen op mij geen aantrekkingskracht; ik geloof daaraan niet; en het stilzwijgen der Schrift over dit onderwerp is treffend. De Schrift spreekt zeer weinig over den hemel; de menschelijke verbeelding houdt zich daarmede zeer veel bezig; maar wat Gods Woord ons verzekert, is dit: wij zullen zijn *dáár waar Jezus is — de plaats wordt door den persoon gekenmerkt.* Het is heerlijk, dat de Heer ons bij zich hebben wil, dáár waar Hij is, en dat is voldoende voor het hart, dat Christus liefheeft. Christus is dáár — zijne tegenwoordigheid kenmerkt de plaats; zij beantwoordt aan alles. „Wij zullen altijd bij den Heer wezen." (1 Thess. IV.) De plaats, waar Christus is, welke die ook zij, bepaalt ook onze plaats. Hij wil, dat, waar Hij is, wij *met Hem zullen zijn. Hoe wonderbaar! Zijne liefde wilde* het alzoo, zijn hart zou anders niet voldaan zijn!

Een andere zijde van dezezelfde waarheid toont ons Hebr. XIII. In vers 12 en 13 lezen wij: „Daarom heeft ook Jezus, opdat hij door zijn eigen bloed het volk zou heiligen, buiten de poort geleden. Laat ons derhalve tot hem uitgaan buiten de legerplaats, zijnen smaad dragende." Letten wij hier wel op. Wij zagen, dat de Heer ons zegt, dat Hij daarboven in het huis des Vaders een plaats voor ons heeft; *woningen* — de beste plaats, die men denken kan, of die het hart kan verlangen; en zijne tegenwoordigheid kenmerkt die plaats, waar Hij is; dáár wil Hij ons bij zich hebben! Is dat niet heerlijk voor onze harten? Maar Hebr. XIII toont ons een andere praktische zijde der waarheid: „Laat ons derhalve tot hem uitgaan buiten de legerplaats, zijnen smaad dragende!" Welke vrijheid van Gods Geest! Zoo wij in de legerplaats blijven, ontkomen wij aan den smaad; zoo wij daarbuiten naar Jezus gaan, vinden wij dien. Wat brengt ons dan naar buiten, en verzacht den smaad? O! is het niet, dat wij *tot Hem* uitgaan? Het bestaat er niet in alleen uit te gaan, en zoo te protesteeren tegen alles wat daarbinnen is; er is meer: wij gaan uit ter wille van Chris-

tus. Het is waar, dat wij uitgaan, omdat ons geweten, voor God geoefend, ons niet meer veroorlooft daarbinnen te verblijven, maar wij gaan uit, aangetrokken door een levend persoon, die buiten staat. Wij heffen de oogen ten hemel en vragen: waar is Jezus? Hij is daarboven in het heiligdom. Wij ook treden daar binnen. En op aarde? Hij is buitengesloten. Hij heeft buiten de poort geleden, (verg. Lev. VI vs. 12—21; Num. XIX : 3.) en ik heb niets anders te doen dan uit te gaan — uit te gaan tot Hem. Dat zijn de twee gedeelten onzer geschiedenis: *wij gaan in* om te genieten van de vreugde des huizes; *wij gaan uit* om in gezelschap met Hem te zijn, die ons daarboven een plaats bereidde, „zijnen smaad dragende." Spreekt deze waarheid niet tot ons geweten, geliefden? Hebben wij Hem lief? Zonder twijfel is dit een waarheid, die gelijk een scherpsnijdend mes het leven raakt en tot de diepte doordringt; zij behandelt wat voor ons het gevaarlijkst is. Sommigen onzer zouden ons kunnen zeggen, *hoe*, *waar* en *wanneer* zij de scherpte van het mes gevoelden. Maar waar bleef de droefheid, sedert de Heilige Geest ons Jezus toonde in de woningen, die Hij ons bereidt buiten de bouwvallen dezer wereld, en sedert ons hart, naar die plaats heen getrokken, begrepen heeft, dat Hij voor *ons* een plaats gereed maakte? Dan kunnen wij het verlies der goederen hier beneden, den dorren wind der droefenissen, de onstuimige golven der beproeving verdragen! Wij kunnen staande blijven voor het zwaard des doods, 't welk niemand hier beneden spaart. Alles in deze arme wereld valt onder zijne slagen! Maar Jezus stijgt ten hemel, en zegt: „Ik ga u plaats bereiden, en zoo ik heenga en u plaats bereid heb, kom ik weder." Niet alleen bewaart Hij de plaats voor ons; zijne tegenwoordigheid zelve bereidt haar voor ons (want dat is de beteekenis van dit vers); maar ook, Hij wil zelf wederkomen, om ons tot zich te nemen, en ons daarin te voeren.

Ik geloof niet, dat Jezus nu *werkzaam is* om ons die plaats te bereiden; zijne *tegenwoordigheid* daarboven maakt die gereed. Met *ons*, met onze personen, is Hij in den he-

mel werkzaam, om ons geschikt te houden voor zijne tegenwoordigheid, waartoe zijn bloed ons reeds bekwaam gemaakt heeft. Zijn bloed is de *grondslag*, waarop wij voor Hem staan; zijne genade het *grondbeginsel*, dat ons aldaar geschikt houdt voor zijne tegenwoordigheid; maar zijne *tegenwoordigheid* bereidt de plaats, en maakt, dat zij gereed is. Eén ding ontbreekt ons nog: de *persoon*, die ons daar in zal leiden. De Heer zegt: ik ga u niet alleen plaats bereiden; ik wil u niet alleen rein bewaren, u bewaren van elke zedelijke scheiding van mij, terwijl *gij* hier beneden zijt en *ik* daarboven ben; maar de eerste welkomstgroet, die u in de plaats mijner tegenwoordigheid te gemoet klinkt, moet uit mijn eigen mond komen: „Indien ik heenga en u plaats bereid heb, kom ik weder en zal u tot mij nemen." *„Tot mij,"* dat is noch *de hemel*, noch *de heerlijkheid*, het is *zijn persoon*. „Opdat *gij* ook zijn moogt, waar *ik* ben." Welke vreugde!

Laten wij, eer wij verder gaan, vragen welken invloed dit op onze harten uitoefent. — De neiging van dezen tijd is, zooveel mogelijk partij van Christus te trekken, en Hem dan te vergeten; en wij worden maar al te vaak daardoor meegevoerd. Met alles, wat ons omringt, is het geheel gelijk als met den man, die in de gevangenis gelukkig was Jozef te hebben, om door hem versterkt te worden met het vooruitzicht van zijn toekomstigen voorspoed en geluk, en die hem vervolgens vergat. Iedereen zoekt *verlichting* voor zijn geweten of zijn hart, want wij hebben een geweten en een hart, hoewel velen die niet *schijnen* te bezitten. Een mensch met een geweten en zonder hart, of omgekeerd, zou geen mensch zijn. Welnu! wij hebben een geweten, dat noodig heeft gereinigd te worden; en wij hebben een hart, dat voldaan wil zijn. Het *bloed* van Christus maakt het geweten volmaakt vrij, zijn *persoon* voldoet aan de liefde des harten. Ik herhaal, dat wij ons vaak van Christus bedienen voor onze behoeften, en Hem vervolgens vergeten. Wat bekommeren wij ons, als de storm maar bedaard is, over het feit, dat Christus buiten deze aarde een plaats

voor ons heeft, en dat onze harten aldaar veilig zijn, als de adem des doods over de dingen dezer aarde gaat? Helaas! die plaats is voor ons vaak slechts een schuilplaats gedurende den storm; als de storm voorbij is, verlaten wij haar.

God wil van ons iets anders. Hij wil, dat het werk der verlossing in Christus, het bloed en de genade van Christus, de banden verbreken, die ons aan de wereld hechten, ons los maken van hetgeen *de aarde* is, en ons *daarboven* bevestigen. Van het oogenblik af, dat wij onzè woning maakten van die wondervolle plaats, waar Christus is ingegaan, denken wij er niet meer aan hier beneden een rustplaats te bezitten. Stelt u iemand voor, die eensklaps in een vreemd land wordt gevoerd; hij behoeft zich dáár geen vreemdeling *te maken*, en den geest of de gevoelens van een vreemdeling aan te nemen: *hij is dat*. Wat maakt hem daartoe? Het eenvoudige feit, dat hij van een plaats komt, waar hij *te huis* is. Hij is geen vreemdeling in zijn land; zijn hart bleef daar, zijne vreugde, zijne belangen, zijne wenschen zijn dáár, — maar hij bevindt zich aldus in een plaats, die niet voor hem is. Het zekerste bewijs, dat men geen pelgrim is, is de poging om het te worden. Men tracht altijd te wezen, wat men *niet is*. Maar hij, die waarlijk een pelgrim is, behoeft die pogingen niet; zijn karakter is het toonbeeld van zijn leven en van zijne natuur. De planten en boomen doen geen poging om te groeien. Zij hebben de warmte en het licht daartoe noodig; en daardoor groeien zij, en bevestigt zich hunne natuur. Twee dingen zullen wij nooit kunnen doen: wij kunnen noch het karakter van vreemdeling verkrijgen, noch als zondaars ons geschikt maken voor de tegenwoordigheid Gods; maar als ons hart de rust bij Christus heeft gevonden, dáár waar Hij is, dan zijn wij buiten den stroom der dingen hier beneden; zij vervreemden voor ons, zij houden op voorwerpen te zijn voor onze belangstelling of voor onze najaging.

Wie mijner lezers zal niet voor God moeten belijden, hoe weinig hij nog van deze wereld vervreemd is; hoe weinig wij rouw dragen en ons bedroeven over den toestand van al

wat ons omringt. Als wij daarboven leefden, gelijk een plant geplaatst in haar eigen klimaat, dan zouden wij gevoelen, dat de dampkring hier beneden aan onze natuur niet past. Maar, helaas! wij hebben ons hier gewend, wij zijn verhard door het leven in den geest der dingen, die ons omringen. Wij trotseeren de wereld, omdat wij ons gewenden aan hare koude en duisternis; wij willen er liever *wonen* dan er *doorreizen*. Maar Gods plan is, dat wij boven *wonen*, en de vreugde van het huis bij den persoon van Christus en in zijne gemeenschap vinden zouden, opdat wij hier beneden slechts doortrekkende vreemdelingen zouden zijn, en bij ons doortrekken de genade, volmaaktheid, zachtmoedigheid, kracht en macht van den Heer Jezus zouden meedragen.

Men vindt denzelfden geest, waarvan ik zooeven sprak, terug in de wijze, waarop men tracht de dingen hier beneden te trotseeren. Men voorziet de moeielijkheid, onderzoekt en weet haar, en tracht zich daar op voor te bereiden; maar dat is onmogelijk. Als het oogenblik komt, ondervindt men een bittere teleurstelling. Waarom? Omdat God, naar den rijkdom zijner genade, nieuwe kracht geeft, als de behoefte daar is. Dat is geen kracht, die men *vergaren* kan; en God geeft geen *voorraad*. Hij geeft ons naar de behoeften van het oogenblik. Welke goedheid! Welke wijsheid! Hij wist zeer goed, dat wij den voorraad, zoo Hij dien gaf, bezigen zouden om onafhankelijk te worden. In zijne oneindige barmhartigheid houdt Hij de zaken in zijne hand, om onze harten in de afhankelijkheid te bewaren voor al, wat wij noodig hebben. Wij hebben slechts dagelijks tot God te gaan voor de behoeften van elken dag. Hoemeer wij met Christus blijven, dáár waar Hij is, hoe meer wij genieten van de vreugde des huizes, des te meer trotseeren wij eenvoudig, natuurlijk, zonder krachtsinspanning, zonder vooruit versterking te zoeken, de moeielijkheden van elken dag. O! laat ons zoo *dagelijks* in het geduld, de kalmte, de rust van Christus wandelen; en als de moeielijkheden ons overkomen, zullen wij ze door zijne genade en kracht doorkomen.

Naarmate wij de plaats genieten, waar Jezus is, zullen wij

in staat zijn den tegenspoed te verdragen, en alles te boven te komen. Wij kunnen de moeielijkheden slechts te boven komen, zoo wij ze, van die plaats komende, tegentreden. Zij het dus, uitgaande van het heiligdom, met al den ernst, de kalmte, den vrede en de kracht van Christus, dat wij alles hier beneden trotseeren, waar wij slechts hemelsche bezoekers zijn. Laat ons meer in ons vaderland wonen, en daar slechts uitgaan, om in een vijandig land te strijden. De genade van Christus geopenbaard, toen Hij ons een plaats bij Hem gaf, wordt nu niet minder verheerlijkt, waar wij bekwaam gemaakt worden de ons omringende moeielijkheden te overwinnen.

Staan wij nu stil bij een tweede bijzonderheid in Joh. XIV. De Heer zegt in vers 23: „Zoo iemand mij lief heeft, die zal mijn woord bewaren; en mijn Vader zal hem lief hebben, en wij zullen tot hem komen, en woning bij hem maken." Zijn wij gereed op deze wijze onze liefde voor Jezus te toonen? De Heer spreekt niet van arbeid te verrichten; Hij zegt niet: „Zoo iemand mij lief heeft, die zal arbeiden." In deze tijden van koortsachtige bedrijvigheid, waarin wij leven, en waarin zelfs de evangelieverkondiging zoo vaak dit kenmerk draagt, zouden de menschen zonder twijfel liever wenschen, dat Jezus dit gezegd had. Het is verre van mij kwaad te willen zeggen van hetgeen God in Zijne majesteit en barmhartigheid goedvindt te doen, door welke middelen ook, om zijne plannen te volbrengen; — maar het is niet alles getuigenis af te leggen: men moet het woord van Jezus bewaren. Doen wij dat? Zoo iemand *mij liefheeft*, die zal *mijn woord* bewaren.

Het is zeer ernstig te bedenken, dat men onophoudelijk bezig, ijverig, werkzaam kan zijn, zonder dat er in den grond van dat alles eenige ware liefde voor Christus is. Gij denkt wellicht, dat ik overdrijf. Maar lezen wij Openb. II. Jezus, met oogen als een vlamme vuurs, wandelt te midden der gouden luchters; Hij hoort alles, ziet alles, oordeelt alles; en zegt: „Schrijf aan den engel der gemeente te Efeze: Ik weet uwe werken, en uwen arbeid, en uwe volharding, en dat gij de boozen niet kunt verdragen; en gij hebt beproefd degenen, die zeggen, dat zij apostelen zijn, en het niet zijn,

en hebt hen leugenaars bevonden; en gij hebt volharding, en gij hebt verdragen om mijns naam wil, en zijt niet moede geworden." Waar vinden wij heden, zeg mij dit, een gunstigen staat van zaken voor den doordringenden blik des Heeren! Hijzelf maakt voor alles gewag van dien arbeid, zooals Hij altijd doet met betrekking tot alles, wat Hij erkennen kan; doch Hij voegt daaraan toe: „Maar ik heb tegen u, dat gij uwe eerste liefde hebt verlaten." Ik weet niet, of wij ons genoeg rekenschap geven van de ernstige mogelijkheid de werken te verrichten, *terwijl de liefde ontbreekt.* Het is ontwijfelbaar, dat de Heer de liefde hooger waardeert dan de werken; en, aan den anderen kant, is het mogelijk, dat men arbeide, een werk verricht door Hemzelven erkend, zonder dat het hart Hem waarlijk en oprecht getrouw zij. Wachten wij er ons voor werken te verrichten, waar de rechte drijfveer, de liefde, ontbreekt. Toetsen wij alles, wat rondom ons geschiedt, aan dit eenvoudige woord van den Heer Jezus: „Zoo iemand mij liefheeft, *die zal mijn woord bewaren.*" Hebben wij liefde voor Jezus? Is ons hart bij Hem? Hebben wij onze liefde voor Hem uitgedrukt? Zeggen wij: ja, ik heb Hem lief? Wij leven in dagen, waarin een ieder vrijuit zijne gedachten zegt. Welnu, „zoo iemand mij liefheeft, die zal mijn woord bewaren." En zoo wij zijn woord, zijn raad, zijn geopenbaarden wil niet bewaren, is het dan niet ijdel te zeggen, dat wij Hem liefhebben? Herinneren wij ons, wat Delila tot Simson zeide. Die ellendige, schuldige, ontaarde vrouw begreep iets van de natuur der ware liefde; zij zeide: „Hoe zult gij zeggen: ik heb u lief, daar uw hart niet met mij is." — „Zoo iemand mij liefheeft, die zal mijn woord *bewaren.*"

Laat ons nu, in tegenstelling met de gemeente te Efeze, zien wat de Heer tot Filadelfia zegt. „Ik weet uwe werken," maar niets meer daarover: geen woord van de werken dan dat *Hij ze kent. Niemand anders*, daaraan twijfel ik niet, erkende die. De *werken* van Filadelfia waren zoodanig, dat het oog van Jezus noodig was om die te onderkennen en hun aard te begrijpen. Zij waren te onbeduidend, te verborgen voor de oogen der wereld; zij hadden een te bijzonder *karakter*,

oorsprong en *voorwerp*, om door een ander oog dan dat van Jezus gewaardeerd te worden. „*Ik* weet uwe werken." Daaraan voegt de Heer toe: „Gij hebt kleine kracht, en gij hebt *mijn woord bewaard*." Dat is dezelfde gedachte als in Joh. XIV: „Zoo iemand mij liefheeft, die zal mijn woord bewaren." En ziehier de belooning: „Mijn Vader zal hem liefhebben, en wij zullen tot hem komen, en *woning* bij hem maken." Dat is juist hetzelfde woord als in vers 2 van hetzelfde hoofdstuk. Gods Zoon heeft een woning voor ons daarboven; dat is wonderbaar! Maar nog verwonderlijker is het te bedenken, dat Hij, in afwachting, dat Hij ons daarin leidt, met den Vader in ons arm hart wil afdalen en er een woning maken wil! Hoe weinig denkt men tegenwoordig daaraan! Waar zijn de zielen, die begeerig zijne tegenwoordigheid verlangen, die er een welbehagen in vinden de woning van Jezus te zijn? Genieten wij, geliefden! deze zoo wondervolle zaak? Ons arme, kleine, zwakke, onstandvastige hart de woning geworden voor den Vader en den Zoon! Wij vinden dus hier de beste *plaats*, en nu ook het beste *gezelschap*. De Vader en de Zoon komen, niet ons bezoeken, maar hier beneden een *woning maken* in de harten, waar vroeger de wereld, het vleesch en de duivel regeerden. Dat de Heer ons door zijn Geest oefene, en mochten wij onszelven deze vraag stellen: Wenscht gij, dat zij bij u hunne woning maken, — de Vader en de Zoon? *Bewaar* dan het woord van Jezus!

Zijn wij alzoo geoefend? Hebben wij ooit een nacht doorgebracht in benauwdheid der ziel bij de overpeinzing van het feit, dat het woord van Jezus overal terzijde wordt gesteld? Wij spreken van onze liefde voor Jezus, van onze begeerten en gehechtheid aan zijn woord; en ik vraag u nu af, of onze harten bedroefd en gebroken zijn door te zien, dat allen met voorbedachten rade, stelselmatig hun eigen belang zoeken en niet de belangen van Jezus Christus, en dat zijn woord niet bewaard wordt?

Wij spreken van onze liefde, van onze gehechtheid — hoe klein, armzalig, ellendig, bevlekt en zelfzuchtig is dat! Zoo onze harten en gedachten oprecht en waarachtig bezig waren

met de liefde van Christus, zouden wij dan zoo gemakkelijk berusten in zooveel onverschilligheid voor zijne begeerten? Zou het ons niet bedroeven te zien, hoe weinig men den wensch zijns harten acht: „Opdat zij allen één zijn, gelijk Gij, Vader! in mij, en ik in U, opdat ook zij in ons één zijn." En hoe vaak vergeten wij het doel, waarvoor Hij stierf: „opdat hij ook de verstrooide kinderen Gods tot één zou vergaderen." (Joh. XVII : 21 en XI : 52.) — Letten zij, die den naam van Jezus dragen, op dit doel, op dit gebod, of is het niet eerder waar, dat zij er geen acht op slaan? „Indien iemand mij liefheeft, die *zal mijn woord bewaren.*"

Laat ons nu in de derde plaats zien, wat vs. 26—28 van ons hoofdstuk bevat. Wij spraken van de beste plaats en van het beste gezelschap, nu moeten wij op de *beste omstandigheden* letten. — De beste *plaats* is in den hemel bij Christus; het beste *gezelschap* hier beneden is „buiten de legerplaats" met Hem, en Hem en den Vader bij ons te hebben wonen. En nu de beste *omstandigheden?* Dat is een dubbele vrede — de vrede, dien Hij maakte door het bloed zijns kruises, en de vrede, dien Hij genoot als gehoorzaam en afhankelijk mensch, als Zoon bij den Vader. Hij *laat* ons den eersten; Hij *geeft* ons den tweeden. Bezitten wij dezen dubbelen vrede? Het is treurig te moeten erkennen, dat men zeer vaak bij hen, die belijden Gods volk te zijn, zelfs den eersten vrede niet vindt. Deze vrede beteekent, dat er geen vijanden meer zijn. Zoo wij zien, dat alle vijanden overwonnen zijn, bezitten wij den vrede, dien Jezus maakte door het bloed des kruises. Is er nog een enkele vijand, dien Christus niet overwon? De zonde? „Nu is hij eenmaal geopenbaard om de zonde te niet te doen door de offerande van zichzelven." De duivel? „Opdat hij door den dood te niet doen zou hem, die de macht des doods had, dat is den duivel." De dood? „Dood! waar is uw prikkel?" De hades? „Hades, waar is uwe overwinning?" Er is geen vijand meer! Zoo ons hart zich onderwerpt aan Hem, die alles op het kruis volbracht, en zoo wij ons vertrouwen in Hem stellen,

dan bezitten wij dien vrede, en kan geen vijand het hoofd *tegen ons* opheffen.

De tweede vrede komt voort uit de eenvoudige onderwerping des harten aan Jezus, uit de afhankelijkheid en de gehoorzaamheid. Die vrede wordt ons deel, zoo wij zijn juk op ons nemen en van Hem leeren. Men brengt gewoonlijk het juk in verband met den arbeid; maar men moet het juk van Christus opnemen om rust te vinden. „Neemt mijn juk op u ..... en gij zult rust vinden voor uwe zielen." Zoodra ik eenvoudig mijne plaats voor God inneem, erkennende dat ik als in het vleesch zijnde, terzijde gesteld ben; zoodra ik erken te zijn, wat ik voor God ben, een dood mensch, zonder eigen *wil;* zoodra ik, door de kracht van het leven in Christus, mij voor dood houd, en ik door het geloof dat feit erken, dan bezit ik dezen tweeden vrede. Wat ons zoo vaak verontrust, is dat wij geen rekening houden met God. Dat doet alleen het geloof, datgeen, waarmede het rekening houdt, dat brengt het ook in uitvoering. Zoo wij ons niet voor dood *houden*, worden wij door onzen wil *bestuurd;* en als die wil niet *bestuurd wordt*, kunnen wij dezen tweeden vrede niet deelachtig zijn; maar indien wij rekening houden met God, dan hebben wij het kruis boven onzen wil geplaatst, en genieten wij den vrede van een afhankelijk en onderworpen mensch. Onze *wil* houdt ons steeds daarbuiten; en ik zeg vrij uit: wij kunnen door de kracht van onzen wil geen afstand doen van onzen wil. Vorsten kunnen afstand doen, maar onze wil kan en zal dat nooit doen. Een ding slechts kan ons geheel terzijde stellen, d. i. het kruis. Wij moeten onze rekening met God maken; God heeft onzen ouden mensch met Christus gekruisigd; God heeft in den dood een einde gemaakt aan alles, wat ik *was;* en ik heb slechts één ding te doen: „mij zelven der zonde gestorven te rekenen."

Wij vinden in Joh. XIV nog een heerlijke waarheid, die op de omstandigheden betrekking heeft. „Indien gij mij liefhadt, zoo zoudt gij u verblijden, dat ik tot den Vader ga." Ik geloof, dat wij, waarde vrienden! weinig in deze gedachte doordringen. Het is, alsof de Heer zeide: „Ik heb

u zoo volkomen één met mij gemaakt; ik heb u in mijzelven in zulk een bijzonder gezegende plaats gebracht, dat ik op u reken om mijne eigene vreugde te deelen. Ik geef u een deel met mij, aan *mijne* vreugde. Kost het u veel uwe droefheid te vergeten, ter wille mijner vreugde?" — „Indien gij mij liefhadt, zoo zoudt gij u verblijden, dat ik tot den Vader ga." Hoe weinig treden onze arme, zelfzuchtige harten in *zijne* vreugde; zij bewegen zich steeds in den engen cirkel van het eigen-ik! Hoe weinig houden wij ons uitsluitend met Christus bezig, wij die zoo weinig onze vreugde in de zijne vinden! „Indien gij mij liefhadt, zoo zoudt gij u verblijden, dat ik tot den Vader ga, want mijn Vader is meerder dan ik." Geliefde vrienden! hetgeen voor ons wordt geplaatst, zijn grondwaarheden, waaraan God ons herinnert voor de dagen, die wij beleven. Ik weet, dat er onder de kinderen Gods kracht is voor de *dienst*, maar is er ook rust genoeg voor de *gemeenschap?* Ik ben overtuigd, dat niemand zijne plaats kan innemen in het getuigenis, dat God voor deze laatste tijden verwekt, als hij niet eenvoudig de rust kent, om gemeenschap te hebben met het hart des Heeren; wij kunnen geen gemeenschap hebben, zoo ons hart niet in rust is. Zoo ik de rust, zoowel die des harten, als die van het geweten, niet bezit, ben ik niet vrijgemaakt. Ook geloof ik, zooals ik reeds vroeger zeide, dat de toestand, waarin zich heden vele kinderen Gods bevinden, hen er toe brengt, de duizende zaken, die hen omringen, te beproeven, om zoo mogelijk het verschrikkelijk ledig te verbannen, dat daarvandaan komt, dat zij *de rust des harten voor God* niet bezitten.

Geve de Heer ons, waar er zooveel zwakheid van binnen en verval daarbuiten is, zoowel de heerlijke plaats te kennen, waar Jezus is ingegaan, opdat zij van nu af aan de woonstede onzer zielen zij, als dat wij, zijne tegenwoordigheid en zijn gezelschap genietende, voor de omstandigheden, die Hij goedvindt ons te doen doorleven, den vrede en de vreugde, die Hij geeft, smaken mogen, tot op het oogenblik, wanneer wij zijne stem zullen hooren, en wij opgenomen zullen worden om altijd met Hem te zijn!

Beantwoording van vragen over de Schrift.

Lukas XVIII: 1—8. — Men bedenke, dat wij hier geen geschiedenis, maar een gelijkenis voor ons hebben; en dat die gelijkenis volgt op hetgeen de Heer gezegd heeft omtrent de laatste dagen, wanneer de geloovige Israëlieten in groote verdrukking zullen zijn. Het zevende en achtste vers geeft de verklaring van de gelijkenis. Wij lezen daar volgens de nieuwe vertaling: „Zou God dan geen recht doen zijnen uitverkorenen, die dag en nacht tot Hem roepen, en zou Hij ten hunne opzichte langzaam zijn? Ik zeg u, dat Hij hun haastelijk recht doen zal." Die uitverkorenen uit Israël, die onder de onderdrukking van den Antichrist zuchten, roepen dag en nacht tot God om redding uit hunne ellende, en zou de Heer ten hunnen opzichte langzaam zijn, d. i., zou de Heer zijne hulp lang uitstellen? Neen, hij zal hun haastelijk recht doen, d. i. verlossen. Waar de onrechtvaardige rechter het geroep van de weduwe hoort, en haar verzoek inwilligt om van haar bevrijd te worden, zou God, de Heer, minder barmhartig zijn? Neen! Hij zal gewisselijk uitkomst geven. In Matth. 24: 22 zegt de Heer: „En indien die dagen niet verkort werden, geen vleesch zou behouden worden; maar om der uitverkorenen wil zullen die dagen verkort worden."

Lukas XV: 1—7. — Bij de verklaring van de gelijkenissen in Lukas XV bedenke men, dat zij het antwoord zijn van den Heer op de murmureering der farizeën: „Deze ontvangt zondaars, en eet met hen." Geheel Israël stond in betrekking tot God. De farizeën meenden, dat zij de rechte Israëlieten waren, en zagen daarom met verachting neer op de tollenaren en zondaren in Israël, die met berouw over hunne zonden tot Jezus kwamen. Naar Gods gedachten waren deze evenwel de ware Israëlieten, voor wie de Heer ter behoudenis gekomen was. De negen en negentig rechtvaardigen, die de bekeering niet van noode hebben, zijn dus de farizeën en schriftgeleerden; dat ééne schaap, dat verloren was en gevonden werd, stelt de tollenaars en zondaars voor. De oudste zoon is een beeld van de farizeën, de jongste van de tollenaars en zondaars.

Een nieuwe schepping in Christus Jezus.

„Indien iemand in Christus is, een nieuwe schepping; het oude is voorbijgegaan, zie, het is alles nieuw geworden." (1 Kor. V : 17.) Hoe noodig is het voor ons deze heerlijke woorden te verstaan. Allen, die in den Heer Jezus gelooven, zullen weten en erkennen, dat wij niets kunnen doen tot onze behoudenis; dat wij niets kunnen doen om onszelven te verbeteren; doch slechts weinigen verstaan, hoe slecht en verdorven onze natuur is; ja, zóó slecht en zóó verdorven, dat er niets van ons als kinderen van Adam te maken is, zoodat onze oude toestand te niet gedaan moest worden, en wij tot nieuwe schepselen moesten worden gemaakt. God-zelf kon onze oude natuur niet verbeteren, zoodat wij in zijne heilige tegenwoordigheid konden verschijnen. Men zal misschien zeggen: Maar God kan alles. — Dat is waar; God is almachtig; doch God doet niets, wat in tegenspraak is met zijne heiligheid en met zijnen wil. Neen, er bleef niets overig, dan dat onze oude mensch te niet gedaan werd, en wij als het ware opnieuw geschapen werden. Wij lezen in Rom. VIII: „Het bedenken des vleesches is vijandschap tegen God; want het onderwerpt zich aan de wet Gods niet, want het *kan* ook niet." De mensch heeft ten allen tijde bewezen, dat hij een vijand van God is; dat hij niets van Gods geboden, of van Gods wil verkiest te weten; hij is onverbeterlijk slecht, zoodat hij onmogelijk de wet van God kan onderhouden.

De mensch wil, o zoo gaarne! iets van zichzelven maken, hij wil zoo gaarne godsdienstig zijn, doch al zijne pogingen, al zijne bemoeiingen zijn vruchteloos. En God heeft in de Schrift bewezen, dat zij niet anders dan vruchteloos wezen kunnen. Als wij de geschiedenis van den mensch nagaan,

zooals God ons die in de Schrift meedeelt, dan treedt de verdorvenheid en de onverbeterlijkheid van den mensch duidelijk aan het licht.

Adam ontving een gebod van God, doch werd spoedig een overtreder. Tusschen den val van Adam, die een overtreder van Gods gebod was geworden, en den zondvloed verliepen twee duizend jaren; en in dien tijd was er geen gebod van God, geen wet; de menschen waren geheel overgelaten aan zichzelven; zij konden doen naar het goeddunken van hun hart, en wat hebben zij gedaan? Hebben zij voor God geleefd? Hebben zij hem gediend? Neen, integendeel, zij hebben zich overgegeven aan de zonde en de ongerechtigheid; ja, zóózeer, dat het God berouwde den mensch geschapen te hebben, en dat Hij een zondvloed over hen liet komen, en hen allen verdelgde. Slechts Noach en zijn huisgezin bleef gespaard.

Nu was er, om zoo te zeggen, een nieuwe aarde; de aarde was van de goddeloosheid gereinigd, en alles was nieuw; er was een geheel nieuwe toestand geboren. Noach dankt zijnen God; hij zendt zijn loflied op tot den Heer, en nu voortaan zal de mensch voor den Heer leven, en Hem dienen van heeler hart. Maar wat zien wij? Nauwelijks is de zondvloed voorbij; nog is het loflied als het ware op de lippen van den geredden mensch, of de zonde wordt wederom openbaar. Noach zelf zondigt, Cham veracht zijnen vader, en langzamerhand wijken de menschen zoover af, dat zij zich aan de afgodendienst overgeven. Nog grooter zondaars werden zij dan de menschen voor den zondvloed.

En wat doet de Heer nu? God neemt één uit het midden van die afgodendienaars, Abraham, om zijnen Naam op de aarde te bewaren. Abraham was ook een afgodendienaar; wij lezen dit in Jozua XXIV : 2. Abraham, Izaäk en Jakob worden tot stamvaders verkoren van een volk, de Israëlieten. Deze komen in Egypte, en geraken daar in de wreede slavernij van den koning van Egypte. Op wondervolle wijze verlost hen de Heer uit die slavernij, voert hen door de Roode zee, brengt hen in de woestijn, en geeft hun zijne wet,

om daarnaar te leven. Wij hebben alzoo een afgezonderd volk voor ons, door God uitverkoren en gezegend. Een volk, waaraan de Heer zijne almacht en majesteit heerlijk had geopenbaard, en aan hetwelk Hij zijne genade in overvloedige mate verheerlijkt had. En wat hooren wij? Dit volk meende, dat het zekerlijk de geboden van God zou kunnen houden, en die zou volbrengen. „Al wat de Heer zegt, dat zullen wij doen," is de eenparige getuigenis, die zij afleggen. En wat gebeurde er? Nog eer de wet der tien geboden, door God op Sinaï aan Mozes gegeven, in het leger gebracht werd, was die wet reeds in haar eerste en voornaamste gebod overtreden. De Israëlieten dansten om het gouden kalf, en riepen: Ziedaar, o Israël! uwe goden, die u uit Egypteland verlost hebben!

En wat deed de Heer toen? Verdelgde hij het volk? O, Hij had het volste recht om het te doen. Doch Hij deed het niet. Hij spaarde Israël. Hij schonk het genade. En op grond van die genade gaf Hij nogmaals de wet. En veranderde de mensch niet? Ach, neen! Hij bleef dezelfde. De wet werd weer overtreden — overtreden op de gruwelijkste wijze; zóó zelfs dat de Heer later tot Israël moest zeggen, dat zij grooter zonden en meer gruwelen bedreven hadden, dan de volken, die de Heer om hunner zonden wil, uit Kanaän verdreven had. En hoewel God hun telkens gezanten zond, om hen te waarschuwen en tot bekeering te leiden, zoo volhardden zij nochtans in hunne boosheid, en wierpen die gezanten in de gevangenis, of doodden hen.

Bedenken wij wel, dat deze geschiedenis van Israël, als het ware, de geschiedenis der menschheid is. De geheele menschheid was tot de gruwelijkste en bespottelijkste afgoderij vervallen. Israël alleen had de kennis van den waren God, had zijne wet, zijne dienst, zijne priesters. En wanneer dit volk, dat in den gunstigsten toestand geplaatst was, aan hetwelk God zich in kracht en majesteit geopenbaard had, en aan hetwelk Hij zich gedurig liet gelegen liggen, zóó slecht, zóó verdorven was, als de geschiedenis ons mededeelt, dan kan men gerust zeggen, dat de geheele wereld in goddeloosheid en ongerechtigheid verzonken was. Wanneer wij dus in het Oude

Testament al die ontzettende gebeurtenissen en gruwelijke zonden lezen, die in het midden van Israël openbaar werden, dan kunnen wij tot onszelven zeggen: Ziedaar de geschiedenis van den mensch, ziedaar de geschiedenis van mijn eigen hart.

Evenwel het hart der menschen was nog niet *ten volle* openbaar geworden. Als een goddelooze, als een overtreder van al Gods geboden had hij zichzelven doen kennen; maar nu moest het nog beproefd worden, of hij ook een verwerper van Gods onuitsprekelijke genade zou zijn. En wat deed God? Na zijne profeten zond Hij zijnen Zoon, zijnen eenigen, zijnen geliefden. Hij zond dien Zoon, niet om de wereld te veroordeelen, maar om der wereld het leven te geven. In Hem daalt God-zelf in genade neder. Jezus gaat het land door goeddoende. Hij helpt de lijdenden, geneest de kranken, wekt de dooden op, vergeeft de zondaars — met één woord, overal waar Hij komt, vertoont Hij zijne goedheid en liefde. „Nooit heeft een mensch gesproken gelijk deze," zoo moest men van Hem getuigen. „Is deze niet de Christus, die komen zou?" zoo riep men onwillekeurig uit, als men zijne machtige daden aanschouwde. En wat deed de mensch? Wat deed Israël, dat uitverkoren volk van God? Zij verwierpen Hem. Van het eerste oogenblik zijns levens op aarde tot het laatste oogenblik toe ondervond de Heer niets dan vervolging, spot en hoon. „Weg met Hem! Weg van de aarde met zulk eenen!" zoo riep men eindelijk. „Kruisig Hem, kruisig Hem! Wij willen niet, dat deze over ons koning zij!" En de mensch verdreef God van de aarde. De mensch werd de moordenaar van Gods veelgeliefden Zoon.

Zoo is de mensch niet alleen een goddelooze en een overtreder van Gods geboden, maar hij is een *vijand* van God. Alles heeft de Heer, als wij ons zoo mogen uitdrukken, met den mensch beproefd; en al die proefnemingen waren vruchteloos, omdat het hart des menschen onverbeterlijk slecht is. Ja, het kruis van Christus doet ons zien, wat er van den mensch te wachten is. Heeft hij zich niet ontzien om Gods eigen Zoon, die hem niets dan goeds gedaan had, te ver-

werpen en aan het vloekhout te nagelen, hoe zou er dan nog iets goeds van hem te verwachten zijn? Menigeen moge denken: als ik toen geleefd had, zou ik wel anders gehandeld hebben; doch dit is niets dan ijdele zelfmisleiding. Uwe eigene geschiedenis bewijst genoeg de onwaarheid uwer bewering. Waarom hebt gij dan Jezus niet aangenomen, en uw hart aan Hem toevertrouwd? Och neen! de mensch is ten allen tijde volmaakt dezelfde. De omstandigheden alleen verhinderen de openbaring van de boosheid zijns harten; maar ware hij in dezelfde omstandigheden als anderen, dan zou hij dezelfde gruwelen bedrijven en dezelfde vijandschap vertoonen.

Doch niettegenstaande de mensch door de kruisiging van Christus zijne vijandschap tegen God ten volle geopenbaard heeft, zoodat er geen kwestie meer wezen kan van eenige hoop op verbetering of verandering van den mensch, zoo heeft de Heer toch nog eenige bewijzen willen geven, zoowel van *zijne* liefde, als van de *voortdurende* onverbeterlijkheid van den mensch. Aan het kruis hangende, bidt Jezus voor zijne vijanden: „Vader! vergeef hun, want zij weten niet, wat zij doen." Zou God die bede verhoord hebben? Zeer zeker. De Vader verhoorde Jezus altijd. Aan Lazarus' graf zegt de Heer: „Vader! ik dank U, dat Gij mij gehoord hebt; doch ik wist, dat Gij mij altijd hoort." De bede van Jezus aan het kruis zien wij verhoord in Hand. III. Na de hemelvaart van Jezus zond God den Heiligen Geest in de apostelen, en liet door dien Geest nog eenmaal aan het Israëlitische volk het evangelie verkondigen en het koninkrijk in heerlijkheid aanbieden. Gij hebt den Heilige en Rechtvaardige verloochend, zegt Petrus tot het volk; gij hebt den Vorst des levens gedood, welken God uit de dooden heeft opgewekt. Indien gij nu evenwel berouw hebt over uwe schrikkelijke zonde en u bekeert, dan zal God uwe zonden uitwisschen en dan zullen de tijden der verkwikking komen van het aangezicht des Heeren, en dan zal hij Jezus Christus zenden, opdat al zijne beloften, door de profeten gedaan, mogen vervuld worden. (Zie vs. 14—21.) En wat deed Israël? Het verwierp ook deze genade. Zij hadden den Zoon verworpen,

zij verwierpen nu ook den Heiligen Geest. Niettegenstaande Gods groote liefde en genade, volhardt de mensch in zijne boosheid. Wij vinden dit in de geschiedenis van Stefanus, den man vol des geloofs en des Heiligen Geestes. Hij wijst hen op de hardnekkigheid huns harten, op hun ongeloof en op hunne vijandschap tegen God. Zijn aangezicht glinsterde als het aangezicht van een engel door de heerlijkheid van Hem, Dien hij, staande aan de rechterhand Gods, aanschouwde. En wat doen zij? Luisteren zij naar de woorden van Stefanus? Bekeeren zij zich in zak en asch? Werpen zij zich aan de voeten van Hem, dien zij uit hun midden verbannen hadden? O neen! zij vallen op Stefanus aan, slepen hem buiten Jeruzalem, en steenigen hem.

Doch de Heer toont ons nog meer. In de Openbaring, als de oordeelen over de aarde komen, en de menschen zullen meenen, dat de groote dag des Heeren is gekomen — ofschoon dit niet zoo zal zijn, want de groote dag des toorns komt eerst later; dit is nog maar een beginsel der smarten — en wanneer de smart zóó groot zal wezen, dat zij op hunne tong zullen kauwen van pijn, en zullen uitroepen: „Bergen valt op ons, en heuvelen bedekt ons!" en zij in de spelonken zullen vluchten om aan Gods oordeel te ontkomen, zullen zij zich dan bekeeren? Geenszins. Zullen zij neervallen voor de voeten van Hem, van Wien zij niets wilden weten? Geenszins. Liever de tong kauwen van pijn, dan het hoofd te buigen voor den Heer. Liever uitroepen: Bergen valt op ons, en heuvelen bedekt ons; liever de hevigste smart verdragen, dan zijnen wil te breken, en zich te bekeeren. Neen, geen verootmoediging, maar volharding in het booze!

En niet slechts zulk een volharding gedurende de oordeelen, maar zelfs wanneer zij de heerlijke zegeningen van de heerschappij van Christus genoten hebben; ja, dan zelfs blijven zij volharden in hunne boosheid. Wanneer Christus in het duizendjarig rijk over de geheele aarde zal heerschen, en de satan gebonden zal zijn, zoodat bijna geen openbare zonde zal bedreven worden, dan zullen de menschen den zegen en de heerlijkheid dier heerschappij rijkelijk ondervinden.

Maar zoodra de duizend jaren voorbij zijn, zoodra de satan wederom losgelaten wordt, zullen de menschen zich bij vernieuwing door hem laten verleiden, en zullen de koningen der aarde opstaan en strijden tegen Hem, onder Wiens heerschappij zij zoo vele voorrechten genoten hebben, en Dien zij nu uit hun midden willen stooten. Derhalve hoe de Heere God het ook maakt met den mensch, geen herstel is mogelijk. Maar er zullen toch ook gedurende dien tijd vele menschen bekeerd worden!? Zeer zeker; doch dit zal ook geschieden gedurende de oordeelen, en dit is ten allen tijde geschied. Overal in de Schrift vinden wij geloovigen; doch die zijn zulks alleen door de genade Gods. Ja, bedenken wij wel, dat de mensch uit zichzelven daartoe niet in staat is. Van zichzelven heeft hij geen lust om zich te bekeeren en God te dienen; want hij is een vijand van God; maar de Heer moet ze rukken uit den ellendigen toestand, waarin zij zich bevinden, en ze tot Hem brengen.

Het is derhalve bewezen, zoo klaar als de dag, dat de mensch een vijand van God is, onverbeterlijk slecht, niet in staat door het onderhouden der wet het eeuwige leven te verwerven; niet in staat, door de liefde en genade Gods gedreven, Hem te dienen; niet in staat door het ondervinden der verschrikkelijkste oordeelen, bewogen te worden zich voor God te buigen; ja, niet in staat, om door het genieten van de gezegende heerschappij van Christus zich te bekeeren. Wat dan? In onzen ouden toestand kunnen wij niet voor God verschijnen. In zijne tegenwoordigheid kunnen wij aldus niet vertoeven. Wij zijn derhalve verloren, onverbeterlijk slecht, er is geen uitkomst meer. Doch de Heer biedt een uitweg aan; en welgelukzalig hij, die door genade, dien uitweg kiest.

Wij lezen in Rom. 8 : 3. „Want hetgeen der wet onmogelijk was, dewijl zij door het vleesch krachteloos was, deed God, daar Hij zijnen eigenen Zoon in gelijkheid des zondigen vleesches en voor de zonde zendende, de zonde in het vleesch heeft veroordeeld." Geen verbetering van den ouden toestand. Die moest geoordeeld worden op het kruis; en die is ge-

oordeeld door God in Christus; die in Jezus gelooft, is een nieuw schepsel geworden. Het is noodig te bedenken, dat Christus voor ons als kinderen van Adam, die geheel verdorven van natuur zijn, aan het kruis hing. Het is waar, ook om onze zonden hing Hij daar, opdat wij vergeving zouden erlangen; en God zij geloofd! al onze zonden zijn vergeven door het bloed van Jezus; maar Hij hing daar evenzeer voor ons als kinderen van Adam. Daarom moest Hij uitroepen: *„Mijn God, mijn God! waarom hebt Gij mij verlaten!"* Het is niet, gelijk velen valschelijk meenen, dat de Heer Jezus de zondedrager was van de kribbe tot het kruis; o neen! Hij was gedurende zijn gansche leven in Gods gemeenschap en in het genot van het hemelsche licht, maar aan het kruis, in die drie uren van duisternis, was Hij door God verlaten om onzentwil. Hij droeg onze zonden in zijn lichaam op het hout; Hij werd tot zonde voor ons gemaakt. Hij was aan het kruis in den toestand, waarin wij ons bevonden. Hij was, om onzentwil, zonde voor God. Daarom kwam de duisternis over Hem. Daarom wendde God zijn aangezicht van Hem af. Bedenken wij echter wel, dat Christus dáár hing *in onze plaats*; want Christus heeft geen zonde gekend of gedaan; Hij is de vlekkeloos Reine, maar Hij heeft onze plaats ingenomen. Waar ik Hem zie, daar zie ik mijzelven. Waar God Hem oordeelt, daar oordeelt Hij mij; waar God het oog van Hem afwendt, daar doet Hij het van mij; en wij lezen in 2 Kor. 5 : 21: „Die geen zonde gekend heeft, dien heeft Hij zonde voor ons gemaakt, opdat wij zouden worden gerechtigheid Gods in hem." Waar is nu onze oude mensch? Die is geoordeeld op het kruis; de dood heeft er een einde aan gemaakt. Christus is voor mij gestorven; Hij is in het graf gegaan; Hij is opgestaan; Hij is gezeten in den hemel aan de rechterhand Gods; en ik ben in Hem.

Om de zaak duidelijk te maken, laat mij u iets voorstellen. Vooronderstel ik ben de eenige mensch op de aarde; vóór mij is er geen geweest en ook na mij zal er geen zijn. En vooronderstel ik had slechts ééne zonde bedreven, zoo zou ik toch van Gods tegenwoordigheid voor eeuwig verwijderd zijn.

En om mij tot God te brengen, om mij geschikt te maken voor Gods tegenwoordigheid, zou hetzelfde werk, dat nu geschied is voor millioenen, voor mij alleen hebben moeten gebeuren. Christus had evengoed den hemel moeten verlaten, en mijne plaats in het oordeel moeten innemen. Niets minder had er moeten geschieden. Welnu, waar ik Hem dus door God verlaten zie, daar zie ik mij verlaten; waar ik Hem zie lijden, daar zie ik mij lijden; waar ik Hem zie sterven, daar zie ik mij sterven; waar ik Hem zie opstaan, daar zie ik mij opstaan; waar ik Hem zie, gezeten aan de rechterhand Gods, daar zie ik mij in Hem. En al zijn er nu honderd millioenen vóór en ná mij geweest, ik zie van hen allen af; dit blijft alles hetzelfde. Ik zie op Jezus, als voor mij persoonlijk aan het hout hangende, en den ouden mensch geoordeeld door God, ja, te niet gedaan. „Derhalve, indien iemand in Christus is — een nieuwe schepping; het oude is voorbij gegaan, zie, het is alles nieuw geworden." „Zoo is er dan nu geen verdoemenis voor hen, die in Christus Jezus zijn." Christus is opgestaan uit de dooden; alles is weggedaan; de oude mensch is geoordeeld; alles is volbracht. Het is waar, wij moeten onze zonden belijden; wij moeten als verloren zondaars aan de voeten van den Heer Jezus komen; want zonder belijdenis te doen, zullen wij geen vergeving ontvangen; maar wij moeten niet trachten den ouden toestand te verbeteren, want die bestaat niet meer; het oude is voorbij gegaan, zie, het is alles nieuw geworden. „Zoo dan, wij kennen van nu aan niemand naar het vleesch; en indien wij ook Christus naar het vleesch gekend hebben, zoo kennen wij hem nu niet meer alzoo." Alles is weggedaan; onze oude toestand is verdwenen; want Christus is opgestaan uit het graf, is gezeten in den hemel; geen spoor van den ouden toestand is meer aan Hem overig gebleven, anders ware Hij niet uit het graf verrezen, anders ware Hij niet ten hemel gevaren; slechts de teekenen van zijn lijden zijn nog zichtbaar. Waar is de oude mensch? Op het kruis? Er is geen kruis meer. Op Golgotha? Er is geen Golgotha meer, dit alles ligt in het verledene; alles is geschied; niets wordt

meer daarvan gevonden; wij zijn gestorven en begraven. Wij zijn opgestaan en verheerlijkt.

Wij hebben geen lijdenden Christus meer, neen! een verheerlijkten Christus. Wij kunnen zijn lijden lezen in het Woord van God; wij kunnen het overdenken en bepeinzen, en niets is heerlijker dan dat; want hoe meer wij het kennen, des te meer verstaan wij zijne oneindige, onuitsprekelijke liefde. Wij doen het hier nog maar in groote zwakheid, doch wij zullen het eeuwiglijk doen daarboven. Doch wij zijn in een gansch anderen, geheel nieuwen toestand gebracht. Het kruis van Christus is het eind van den ouden, de opstanding van Christus het begin van den nieuwen toestand. „Want hetgeen der wet onmogelijk was, dewijl zij door het vleesch krachteloos was, deed God, daar Hij zijnen eigenen Zoon in gelijkheid des zondigen vleesches, en voor de zonde zendende, de zonde in het vleesch heeft veroordeeld; opdat de rechtvaardige eisch der wet vervuld zou worden in ons, die niet naar het vleesch wandelen, maar naar den Geest." De wet was krachteloos. Waardoor? Door het vleesch. Maar nu onze oude toestand is te niet gedaan, nu wij nieuwe schepselen geworden zijn, nu kan de rechtvaardige eisch der wet, dat is: God lief te hebben boven alles, en den naaste lief te hebben als zichzelven, in ons vervuld worden. Nu woont de Heilige Geest in ons; nu kunnen wij hier beneden wandelen tot eer van God; nu moeten wij onzen blik niet achterwaarts slaan; want het oude is voorbijgegaan, onze toestand als kinderen van Adam is te niet gedaan, de dood heeft er een einde aan gemaakt. Nu blijft er voor ons niets over dan een heerlijke toekomst, en de Heilige Geest richt ons oog daarop. In Rom. 8: 11 lezen wij: „En indien de Geest van Hem, die Jezus uit de dooden opgewekt heeft, in u woont, zoo zal Hij, die Christus uit de dooden opgewekt heeft, ook uwe sterfelijke lichamen levend maken, uithoofde van zijnen Geest, die in u woont." Welk een heerlijke verwachting! Geen verbetering van den ouden mensch; neen! die is geheel te niet gedaan. Wij zijn nieuwe menschen geworden, en wat ons lichaam betreft,

dat zal veranderd en gelijkvormig gemaakt worden aan het heerlijk lichaam van den Heer Jezus, en wij zullen voor eeuwig bij Hem zijn. Welk een verandering! Vroeger een vijand van God, nu zijn kind; vroeger onverbeterlijk slecht, nu in staat God te verheerlijken; vroeger op weg naar het eeuwig verderf, nu de eeuwige heerlijkheid in het verschiet, erfgenamen van God en medeërfgenamen van Christus! Geve de Heer ons meer en meer te verstaan, wat het werk van Christus voor ons gedaan heeft, en wat wij daardoor geworden zijn, opdat wij zijnen Naam mogen loven en prijzen!

Ziet, Hij komt!

EEN WOORD VOOR DEZEN TIJD.

Geliefde broeders en zusters in Christus! met rassche schreden nadert de dag van afval, en evenzoo die, waarop de Heer de Zijnen tot zich nemen zal. Het tegenwoordig oogenblik is zóó ernstig, dat ik mij gedrongen gevoel dit woord van vermaning tot u te richten. Overal zien de mannen Gods, die de teekenen der tijden opmerken, het oogenblik naderen, waarop de tegenwoordige bedeeling der genade zal eindigen; en zonder twijfel is de tijd gekomen om ronduit en beslist te spreken, en ons af te vragen, waar wij ons bevinden, en waarmede wij ons bezighouden.

Wij zijn door de genade, die, naarmate zij hare volle openbaring naderde, helderder scheen, uit den maalstroom van afgodendienst en goddeloosheid afgezonderd, waarmede nu het Christendom en de wereld gevoerd worden naar een verwoesting, die verschrikkelijker is dan die van Sodom en Gomorra in vroeger dagen; en ik vraag nu, of wij naar evenredigheid doordrongen zijn, zoowel van de verantwoordelijkheid, als van den zegen van het standpunt, waarop

wij ons bevinden, en of wij wandelen als zij, wier oogen geopend zijn. Geloof mij, dat er in de wereldgeschiedenis geen tijd als deze wordt gevonden; de duivel is met niemand zoo bezig als met ons; en de wijze, waarop hij dat doet, is te gevaarlijker, daar zijne handelingen zoo arglistig zijn. Zijn doel is onze aandacht van Christus af te wenden; terwijl wij gelooven veilig te zijn en niets te vreezen te hebben.

Wij *zijn* veilig, doch *alleen* wanneer Christus ons alles in alles is! Zoo er iets tusschen onze ziel en Christus wordt geplaatst, zoo wordt Filadelfia tot een Laödicea, en onze veilige veste even onzeker, als het overige gedeelte des Christendoms; onze kracht verdwijnt, en wij worden even zwak als alle andere stervelingen. Velen onzer zijn jong en pas bekeerd, of onlangs tot de rechte wegen des Heeren gebracht, en dan kennen wij de diepten des boozen nog niet. Maar bij dezen waarschuw ik u ernstig voor het gevaar; en als het ongeval ons overkomt, kunnen wij geen onwetendheid voorwenden. Ik herhaal, dat satan in 't bijzonder zijne oogen op ons heeft gericht, om, in welken vorm dan ook, de wereld tusschen onze ziel en Christus te plaatsen. Voor hoe weinig ook of in welken vorm is hem onverschillig. Wij zouden er van verbaasd staan, zoo wij wisten door hoe weinig hij zijn doel weet te bereiken. Hij stelt ons niet het grove, het schandelijke voor, dat is de *voortgang*, niet het *begin* van het kwade. Hij zoekt ons te schaden, niet door iets dat in 't oog loopt, maar door kleine en schijnbaar onschuldige beuzelingen, die niemand in den tegenwoordigen gang der zaken aanstoot geven, noch beleedigen zouden; en toch bevatten zij het arglistig verborgen en doodelijk vergif, bestemd om ons getuigenis te schaden en ons van Christus te verwijderen. Vragen wij welke die gevaarlijke teekenen zijn, en waaraan wij die herkennen, zoo toont dit duidelijk, welke de geest is van verdooving, die over ons heerscht.

Broeders en zusters! de wereldgeest dringt zoo licht tot ons door. Onze kleeding, manieren, gesprekken, gebrek aan geestelijk leven, verraden dit soms ten duidelijkste. Er ontstaat zoo licht een vorm van godzaligheid zonder kracht. Zoo wij

ons met de wereld vermengen, zullen wij tot hare diepte nederdalen. Dat is de gewone loop der zaken. Zoo moet het zijn. Zoo wij ons met de wereld vermengen, zal de bevoorrechte plaats, die wij innemen, in plaats van ons te beveiligen, ons slechts aan zwaarder oordeel blootstellen. Wij moeten kiezen, òf Christus òf de wereld, want Christus *en* de wereld kunnen niet te zamen gaan. Het is een feit, dat Gods genade ons in onze onwetendheid uit de wereld voerde; maar God zal nooit vergunnen zijne genade te misbruiken en bedriegelijk te handelen, terwijl wij van de wereld gescheiden zijn. Denken wij er aan, dat wij de plaats innemen en ons het voorrecht toekennen van hen, wier oogen geopend zijn; en is dit ontegensprekelijk de gezegendste toestand, zoo is de andere de treurigste plaats, die een menschelijk wezen kan innemen. Het is op de bruiloft verschijnen zonder bruiloftskleederen; het is „Heere, Heere" te roepen zonder te doen wat Hij verlangt; het is te zeggen „ik ga, Heer!" en niet te gaan.

Niets is zoo heerlijk als de plaats, die wij geroepen zijn in onze dagen in te nemen. Gedurende achttienhonderd jaren hebben de heiligen in moeitevolle dagen en nachten in de bres gestaan, en zij wachten slechts op de bazuin der overwinning om in te gaan, en bezit te nemen van de onverderfelijke erfenis. Anderen hebben gearbeid, en wij zijn tot hunnen arbeid ingegaan, en zouden wij dan onze waardigheid verlagen tot het peil der arme nietigheden dezer aarde, die slechts op de roede des overwinnaars (en ook de onze) wachten om verbrijzeld te worden? O, laat ons niet slapen of sluimeren! Laat ons onze afgoden wegwerpen, onze kleederen wasschen en naar Bethel gaan, waar wij onzen God zullen vinden, die beter is, dan wij Hem zelfs in onze beste dagen kenden. Laat ons het laatste overblijfsel onzer wereldschgezindheid afleggen! Bewaken wij onze tong, dat zij slechts van Christus en van de dingen, die Hem aangaan, spreke, en niet, zooals nu vaak het geval is, van alles behalve van Hem. Laten onze gebeden met die van andere heiligen op onze bidstonden opstijgen tot God. Nimmer was daaraan zoozeer behoefte. Verzuimen wij geen gelegenheid om onderwezen te worden door dat Woord,

'twelk alleen ons bewaren kan van de paden des verdervers, en laat ons de levende schatten toonen, die wij bij de lezing daarvan, 't zij in gemeenschap met anderen, 't zij alleen met den Heer, hebben vergaderd. — Zoo wij bezigheid behoeven, waaraan een heerlijke belofte van onzen geliefden Meester is verbonden, vragen wij Hem dan om ons in zijn werk te bezigen; dat zal ons nimmer berouwen, zoomin in deze als in de toekomende wereld.

Geliefden! verdraagt mij, ik ben naijverig over u met goddelijken naijver. Wij behooren Christus toe, en Christus is onzer. Verbreken wij den heiligen band niet. Dat de verloofde haren Bruidegom niet ontrouw worde. Waarom zouden wij ons laten berooven en plunderen? En waarvoor? Voor ledige struiken en bittere vruchten, terwijl na een kleine spanne tijds de zegening ons wacht. Al de kenmerken, hier in de kracht des Geestes verkregen, zullen onze schoonheid slechts verhoogen, en ons dierbaarder maken in de oogen van Hem, die ons aan Zichzelven verbond. Kunnen wij Hem weigeren zijn welbehagen in ons te hebben? Kunnen wij de vruchten van het werk zijner ziel aan Hem overgeven, die daar op Golgotha eens, stervende tusschen twee boosdoeners, hing als schouwspel voor menschen en engelen, en dat voor *ons*. Hij kon zonder het kruis de wereld veroverd en ons verlaten hebben, maar dat wilde Hij niet; en zullen wij nu, verrijkt door dien doodstrijd en dat bloed, de wereld verdragen en Hem verlaten? Onmogelijk, wij hebben slechts noodig daaraan herinnerd te worden! Laat ons derhalve van nu af aan moedig zijn. Mocht dáár, waar gebeden opgeofferd worden, welke het gebrek aan godsvrucht en toewijding belijden, dit woord aangenomen worden als een antwoord van den steeds genadigen, getrouwen Heer om ons te doen ontwaken en onze verkwijnende krachten te verlevendigen! — En dan hoe spoediger Hij kome, hoe beter. Wij zullen bij zijne komst niet beschaamd worden.

„Hij zal in u zijn."

In Hand. VII : 55, 56 worden twee feiten op duidelijke wijze in het licht gesteld; namelijk, dat de Zoon des menschen in den hemel verheerlijkt is, en dat de Heilige Geest in de geloovigen op aarde woont. Het laatste is van de zijde Gods het getuigenis en het antwoord op het verlossingswerk en de verheerlijking van den Heer Jezus. Het kostbare bloed van Christus heeft ons van al onze zonden gereinigd, en heeft het daardoor mogelijk gemaakt, dat de Heilige Geest in ons komt wonen. Gods handelingen met zijn volk Israël stellen ons dit duidelijk voor. Hij woonde niet bij hen, voordat het lam geslacht en het bloed op hen gesprengd was. Zoodra evenwel het volk op deze wijze met God verzoend was, sloeg Hij zijnen tabernakel in hun midden op, en woonde bij hen. Nu woont Hij door den Heiligen Geest *in allen*, die door het bloed van Christus gereinigd en verzoend zijn. Tot hen, die „afgewasschen", „geheiligd" en „gerechtvaardigd" zijn, wordt gezegd: „Weet gij niet, dat uw lichaam de tempel is van den Heiligen Geest, die in u is, dien gij van God hebt, en dat gij niet uws zelfs zijt? Want gij zijt voor een prijs gekocht; verheerlijkt dan God in uw lichaam." (1 Kor. VI : 19, 20.)

Het feit, dat Christus, nadat Hij de zonden en het oordeel der zijnen gedragen heeft, in den hemel verheerlijkt is, en dat de Heilige Geest in de zijnen op aarde woont, kenmerkt den tegenwoordigen tijd en onderscheidt dien van alle andere perioden. De geloovigen des Ouden Testaments hadden den in den hemel verheerlijkten Zoon des menschen niet tot hun voorwerp, en evenmin woonde de Heilige Geest in hen op aarde. „De Heilige Geest was nog niet, omdat Jezus nog niet verheerlijkt was." (Joh. VII : 39.) „Het is u nut, dat ik wegga; want zoo ik niet wegga, zal de Trooster tot u niet komen; maar zoo ik heenga, zal ik hem tot u zenden." (Joh. XVI: 7.) In de gedachten van vele kinderen Gods heerscht er groote verwarring omtrent de tegenwoordigheid des Heiligen Geestes in hen. Zij maken geen onderscheid tusschen hetgeen

Hij aan de ziel mededeelt en zijne persoonlijke tegenwoordigheid in hen. Hetgeen Hij mededeelt, is het goddelijke leven; doch dat is Hij-zelf niet. Wat mij iemand geeft, is geheel iets anders, als wat hij-zelf is. Het is een groot onderscheid, of de persoon, die mij een weldaad bewijst, op zekeren afstand van mij blijft, of dat hij in mijn huis woont. Het is geheel iets anders, het leven Gods door den Geest te bezitten, en den Heiligen Geest in ons te hebben, zoodat onze lichamen tot zijnen tempel zijn gemaakt, en onze harten gericht zijn op onzen verheerlijkten Heer in den hemel. Het getrouwe overblijfsel in Israël, hetwelk Jezus volgde, toen Hij op aarde rondwandelde, was uit den Geest geboren en had het leven Gods; doch op denzelfden dag, dat de Heer ten hemel voer, vergaderden zij zich in Jeruzalem naar het bevel des Heeren, om de uitstorting des Heiligen Geestes te verwachten. (Luk. XXIV: 49; Hand. I: 2.) En na het Pinksterfeest was Cornelius reeds uit den Geest geboren en bezat het leven Gods, voordat hij de boodschap der verlossing in Christus door den mond van Petrus vernam en den Heiligen Geest ontving. En de twaalf discipelen te Efeze in Hand. XIX hadden nog niet eens gehoord, dat de Heilige Geest er was. Deze discipelen twijfelden niet aan het bestaan van den Heiligen Geest; want daaraan geloofde iedere godvreezende Israëliet. Het Oude Testament had zijne komst voorspeld, en Johannes de doopèr had hem aangekondigd. Doch deze discipelen hadden nog niet vernomen, dat Hij reeds gekomen was; en toen hun de blijde boodschap des heils verkondigd was, ontvingen zij den Heiligen Geest. Er waren derhalve vóór en ná het Pinksterfeest geloovigen, die uit den Geest geboren waren en het leven Gods hadden, en in wie nochtans de Heilige Geest niet woonde. Als men het woord Gods met opmerkzaamheid leest, dan zal elke verwarring omtrent deze gewichtige en heerlijke waarheid verdwijnen. Zoo lezen wij in Efez. I: 13, 14: „In wien (Christus) ook gij erfgenamen geworden zijt, nadat gij het woord der waarheid, het evangelie uwer behoudenis, gehoord hebt, in wien ook gij, nadat gij geloofd hebt, zijt verzegeld geworden met den Heiligen Geest der belofte, die het onderpand is onzer erfenis, tot de verlossing der verkregen bezitting, tot lof zijner heerlijkheid."

Kort Overzicht van de Openbaring.

Ten onrechte wordt de Openbaring genoemd: de Openbaring van Johannes; het is volgens het eerste vers van het eerste hoofdstuk: *de openbaring van Jezus Christus*, door zijnen engel gezonden en te kennen gegeven aan Johannes.

Er is aan het lezen en bewaren van dit Boek een zegen verbonden. Zie hoofdst. I : 3 en XXII : 7. Het is ook een praktisch boek. God geeft nimmer het bestuur over de wereld geheel op, en alle dingen moeten eens uitloopen tot eer en heerlijkheid van Jezus.

Al wat wij in dit Boek lezen, behalve natuurlijk de inleiding en het slot, is aan Johannes in een gezicht, zijnde in den Geest, te zien gegeven. Johannes zag alles zóó vóór zich, en hoorde alles zóó, als wij het nu lezen kunnen. Wat hij zag en hoorde, moest hij opschrijven, en zenden aan de zeven gemeenten in Klein-Azië. Men denke niet, dat hij elken brief, in hoofdst. II en III voorkomende, aan de gemeente, aan welke die brief gericht was, afzonderlijk heeft gezonden; integendeel, hij moest al wat hij zag en hoorde, en dus ook die zeven brieven, in een boek schrijven, en dit boek zenden aan de zeven gemeenten; (zie hoofdst. I: 11.) zoodat die zeven brieven evenzeer een deel van de profetie uitmaken, als de visioenen, welke ons in de overige hoofdstukken beschreven worden.

Reeds in de inleiding wordt het karakter van het geheele Boek aangegeven, gelijk zulks ook bij de brieven gewoonlijk

het geval is. Johannes wenscht de gemeenten in Azië genade en vrede van Hem, die is, en die was, en die komt; en van de zeven Geesten, die voor zijnen troon zijn, en van Jezus Christus, den getrouwen getuige, den Eerstgeborene uit de dooden en den Overste van de koningen der aarde. God wordt aan de gemeenten voorgesteld als de alomtegenwoordige en eeuwige, die komt om te oordeelen. Dit oordeel geschiedt naar het inzicht van de zeven Geesten, d. i. de Heilige Geest in zijne volkomenheid, welke later uitgezonden worden in alle landen, om alles goddelijk te onderzoeken; terwijl het oordeel uitgevoerd wordt door Hem, aan Wien de Vader al het oordeel heeft overgegeven, zijnen Zoon Jezus Christus, die daarom hier niet als Heiland en Verlosser, maar als de getrouwe Getuige, als de Eerstgeborene uit de dooden en als de Overste van de koningen der aarde voorgesteld wordt. Hij, die op aarde een getrouwe Getuige van God geweest is, die, na den Vader in alles verheerlijkt te hebben tot in den dood des kruises toe, als de Eerstgeborene uit de dooden is opgewekt, is gezet tot een Overste van de koningen der aarde, om alle vijanden te leggen tot een voetbank zijner voeten.

Men moet dus in de Openbaring noch de leer des heils, noch de leer omtrent de gemeente, noch eenige andere leer omtrent de verhouding tot God of Christus zoeken. Wat wij in dit boek vinden, is de beschrijving van Gods oordeel over de christelijke kerk, over Israël en de wereld, gevolgd door de komst van Christus met zijne heiligen van den hemel, om zijne heerlijke regeering hier beneden te vestigen. De gemeente van Jezus, welke zijn lichaam is, is van hoofdst. IV af in den hemel, terwijl men daarna, in hoofdst. VI, het onderscheid tusschen Israël en de volken, 't welk in het Oude Testament ook bestond, doch thans geheel is opgeheven, weer ziet terugkomen.

De verdeeling van het Boek wordt door den Heer zelven gegeven in hoofdst. I vs. 19, waar Hij tot Johannes zegt: „Schrijf dan hetgeen gij gezien hebt, en hetgeen is, en hetgeen geschieden zal na deze dingen." Hierdoor is het Boek in drie hoofdafdeelingen verdeeld:

1°. *hetgeen gij gezien hebt;* — dit vinden wij in hoofdst. I vs. 10—20;

2°. *hetgeen is;* — dit lezen wij in het tweede en derde hoofdstuk;

3°. *hetgeen geschieden zal na deze dingen;* — dit wordt beschreven in het verdere gedeelte van het Boek, van het vierde hoofdstuk tot aan het einde.

I.

Hetgeen gij gezien hebt.

HOOFDSTUK I vs. 10—20.

Wat Johannes zag, was de verschijning van Jezus in heerlijkheid als de Overste van de koningen der aarde, als de Rechter der gansche aarde, om recht en gerechtigheid uit te oefenen. Dit oordeel wordt in de eerste plaats uitgeoefend aan de gemeente — hier niet beschouwd als lichaam van Christus of als Gods tempel, waarin Hij alleen levende steenen invoegt, maar als het huis Gods op aarde, waarin de mensch als Gods medearbeider is toegelaten, welk huis door den mensch bedorven is, gelijk zulks met alles geschied is, wat door God onder de verantwoordelijkheid van den mensch is gesteld.

Jezus wandelt in het midden van de zeven gouden luchters, en die zeven gouden luchters stellen de zeven gemeenten van Klein-Azië voor, aan welke dit Boek gezonden werd. In zijne rechterhand had de Heer zeven sterren, welke zijn de zeven engelen, d. i. de vertegenwoordigers der zeven gemeenten.

II.

Hetgeen is.

HOOFDSTUK II en III.

Hoewel de zeven brieven aan de zeven gemeenten van Klein-Azië, die toen ter tijd bestonden, met al het overige

van dit Boek gezonden zijn, en deze zich in de toestanden bevonden, welke in deze brieven beschreven worden, zoo maken deze brieven toch een deel uit van het boek der Openbaring, en als zoodanig zijn zij de beschrijving van *hetgeen is*, d. i. van hetgeen nu bestaat. Zij behooren tot de profetie van dit Boek. Dit blijkt duidelijk uit de verdeeling van het Boek door den Heer zelven, uit het getal zeven, 't welk het getal der volmaaktheid is, uit het feit, dat deze brieven geplaatst zijn tusschen de beschrijving van Jezus als den rechter der gansche aarde en de beschrijving van de verheerlijkte heiligen in den hemel; en uit den inhoud van de brieven zelven; waaruit men ziet, dat het kwaad in het klein begonnen, langzamerhand toeneemt, om eindelijk in het oordeel te eindigen.

Deze brieven geven ons een profetische geschiedenis van de achtereenvolgende perioden in de christelijke kerk op aarde. Men moet ze in twee deelen verdeelen: 1°. Efeze, Smyrna, Pergamus en Thyatire; 2°. Sardis, Filadelfia en Laodicéa. Zoowel in Thyatire als in Laodicéa vinden wij het eindoordeel. In Thyatire het oordeel over de Roomsche, in Laodicéa het oordeel over de Protestantsche kerk.

In Efeze is de eerste liefde verlaten. In Smyrna vinden wij de vervolgingen om Jezus' wil onder de romeinsche keizers, om, zoo mogelijk, de gemeente tot de eerste liefde terug te voeren; doch in plaats hiervan, zocht zij rust hier beneden, en vereenigt zich, in Pergamus, met de wereld, en wordt, in Thyatire, dienares der afgoden. Dientengevolge komt het oordeel. (zie vs. 23.) Nog altijd is dit niet uitgevoerd. De Roomsche kerk, wier karakter zoo duidelijk in Thyatire beschreven wordt, bestaat nog altijd in denzelfden toestand, doch gaat het oordeel des Heeren te gemoet.

In Sardis komt een nieuw tijdvak in de geschiedenis. Dit is duidelijk genoeg. Het is alsof de geschiedenis der kerk nog eens is aangevangen. De Hervorming bracht een groote verandering te weeg; doch eenige jaren later — en op dit standpunt plaatst zich hier de Heer — is de toestand geworden, zooals in Sardis. Dan zien wij in Filadelfia de ware ge-

loovigen bewaard uit de ure der verzoeking, die over de geheele aarde komt, d. i. opgenomen in den hemel vóór de oordeelen; en in Laodicéa de naamchristenen uit den mond des Heeren gespuwd. Het Protestantisme wordt niet geoordeeld, gelijk het Romanisme, maar vervalt zoodanig, en gaat zoo zeer tot openlijk ongeloof en afval van Christus over, dat de Heer het als iets verachtelijks uit zijnen mond spuwt.

III.

Hetgeen geschieden zal na deze dingen.

HOOFDSTUK IV—XXII.

Deze afdeeling beschrijft de dingen, die zullen plaats vinden na *hetgeen is*. Wij kunnen deze afdeeling weer in verschillende onderafdeelingen verdeelen. Eer wij hiertoe overgaan, moeten wij eenige algemeene opmerkingen maken, die van groot belang zijn voor de uitlegging van de Openbaring. Men vindt in deze afdeeling de gemeente niet meer op aarde, maar in den hemel. Wel wordt de opstanding der ontslapene en de verandering der levend overgeblevene leden der gemeente en hunne gezamenlijke opneming, den Heer te gemoet in de lucht, (zie 1 Thess. IV.) in de Openbaring niet beschreven; doch dit wordt als gebeurd voorondersteld. Na de beschrijving van de geschiedenis der christelijke kerk op aarde in hoofdst. II en III, vinden wij in hoofdst. IV en V de gemeente, onder het beeld van 24 oudsten, in den hemel, verheerlijkt en gekroond, den troon van God en van het Lam omringende. Deze 24 oudsten vinden wij in deze afdeeling verscheidene malen terug, doch altijd in den hemel, (zie hoofdst. VII, XI, XIV en XIX.) totdat zij in hoofdst. XIX voor de laatste maal voorkomen, aangezien dan het bruiloftsmaal in den hemel wordt gevierd, en de gemeente, als de vrouw des Lams, daarna met den Heer den hemel verlaat, om op aarde te verschijnen, zijne vijanden te verdelgen en zijn heerlijk koninkrijk hier beneden op te richten.

Heeft men dit begrepen, dan is aan een eerst vereischte

voor de uitlegging der Openbaring voldaan. Zoolang men toch de gemeente van Christus ná hoofdstuk IV en V, en dus gedurende de oordeelen, die over de wereld komen zullen, op aarde zoekt, komt men in de grootste verwarring, en is een goede verklaring van deze profetieën onmogelijk. De meeste uitleggers, die dit hoofdbeginsel niet verstonden, zijn er daardoor toe gekomen om allerlei berekeningen te maken, die telkens door de uitkomst zijn gelogenstraft; zoodat velen ten gevolge daarvan de Openbaring voor een onbegrijpelijk boek verklaren, 't welk men maar beter doet niet te lezen. Heeft men evenwel het bovenstaande begrepen, dan is de uitlegging der verschillende profetieën, op sommige kleine bijzonderheden na, gemakkelijk en eenvoudig.

Deze afdeeling is weer verdeeld in twee groote deelen, welke elk tot het einde toe doorloopen:

A. Hoofdstuk IV tot XI : 18;
B. Hoofdstuk XI : 19 tot XXII.

A.

1. Hoofdstuk IV en V.

Deze twee hoofdstukken staan geheel op zichzelven. De profeet wordt in den Geest verplaatst in den hemel, en aanschouwt daar, in visioen, de heerlijke plaats, welke de gemeente van Jezus inneemt.

De troon van God is hier niet de troon der genade, maar de troon des oordeels, evenals het boek, dat Hij in zijne rechterhand heeft, en hetwelk alleen het Lam waardig is te openen, het boek des oordeels is. Van den troon gaan uit bliksemen en stemmen en donderslagen; en bij het openen der zeven zegelen van het boek komen even zoovele oordeelen over de aarde.

Rondom den troon zitten vier en twintig oudsten op hunne tronen. Deze stellen zinnebeeldig de verheerlijkte heiligen voor. Zij aanbidden, en zingen ter eer des Lams.

Voor den troon zijn vier dieren, welke een zinnebeeldige

voorstelling zijn van de wijze, waarop God zijne oordeelen uitoefent, met kracht, volharding, inzicht en snelheid. Zij getuigen van Gods heiligheid.

Het Lam staat in het midden van den troon, en is alleen waardig het boek te nemen en te openen. Door zijnen dood aan het kruis heeft Jezus overwonnen, en heeft Hij van den Vader al het oordeel ontvangen. Tevens is Hij het middelpunt van de vreugde en de vereering des hemels. Rondom Hem staan in de eerste plaats de 24 oudsten, daarna de engelen en eindelijk de geheele schepping, alle in hunne mate en op hunne wijze den lof des Lams verkondigende.

2. Hoofdstuk VI—VIII : 1.

Het Lam opent de zeven zegelen. Bij het openen van elk zegel komt een nieuw oordeel over de aarde. Na het openen van het zevende zegel is er een half uur stilzwijgen, en dan komen de zeven engelen met de zeven bazuinen.

Hoofdstuk VII komt tusschen het zesde en zevende zegel, en vormt dus, als het ware, een tusschenzin. Van vs. 1—8 vinden wij de verzegeling van een groote schaar uit de twaalf stammen Israëls, en van vs. 9—17 een ontelbare schaar uit de volken, die zalig wordt. Dit zijn de heiligen, die, achtereenvolgens, gedurende de oordeelen op aarde leven, en aan het einde daarvan het koninkrijk van Christus beërven.

Spoedig na de opname der gemeente komen er weer gelooVigen op aarde, want reeds onder de eerste oordeelen worden er gedood. Uit hun roepen om wraak over hunne vijanden blijkt, hoe verschillend hun toestand is van den onzen. Dezelfde toestand en gezindheid, die in het Oude Testament bestond, en die wij vooral in de Psalmen vinden, is hier weer aanwezig.

3. Hoofdstuk VIII: 2—XI: 18.

De zeven engelen bazuinen. Bij de zes eersten komt er telkens een nieuw oordeel over de aarde. Daarna volgt weer een tusschentooneel, van hoofdstuk X : 1—XI : 13.

In hoofdst. X wordt Christus, de sterke engel, voorgesteld, zijne rechten over de aarde opeischende en handhavende.

In hoofdstuk XI : 1—13 wordt voor het eerst melding gemaakt van de tweede helft van Daniëls zeventigste week; 69 weken zijn vervuld, nog ééne week blijft er over. Die ééne week is in twee helften verdeeld, elk van $3\frac{1}{2}$ jaar. Van de eerste helft wordt in de Openbaring niet gesproken. Evenwel blijkt uit hetgeen ons hier wordt meegedeeld, dat de gebeurtenissen van hoofdst. VI, VIII en IX in die eerste helft zullen plaats hebben. Aangezien de Joden den waren Messias verworpen hebben, zullen zij een valschen Messias aannemen. Deze zal het verbond met hen versterken ééne week. Hij zal zich als koning opwerpen, en door het gansche volk als zoodanig erkend worden. Evenwel in het midden der week zal hij zich in zijne ware gedaante als de Antichrist vertoonen, het dagelijksch offer wegnemen, en de afgodendienst invoeren. Van deze tweede helft der week of $3\frac{1}{2}$ jaar, of 1260 dagen, of een tijd en tijden en een halven tijd, wordt hier en in de volgende profetieën gedurig gesproken. In dit hoofdstuk vernemen wij alleen, dat er gedurende dezen duisteren tijd, waarin bijna iedereen zich voor den Antichrist zal neerbuigen, toch nog een getuigenis voor den Heer zal zijn. Dit getuigenis zal tot het einde toe voortduren. De twee getuigen, waarvan hier gesproken wordt, zullen die $3\frac{1}{2}$ jaar profeteeren tegen den Antichrist en de afgoderij in Jeruzalem. Zij zullen, evenals Mozes en Elia, macht hebben om hunne vijanden te plagen. Aan het eind der $3\frac{1}{2}$ jaar worden zij gedood, doch na $3\frac{1}{2}$ dag komt de geest des levens uit God weer in hen, en worden zij ten aanschouwe hunner vijanden in den hemel opgenomen. In diezelfde ure wordt Jeruzalem en zijne inwoners geoordeeld, 't welk plaats heeft bij de komst van Christus op aarde.

Van vs. 15—18 vernemen wij uit den mond der 24 oudsten een korte beschrijving van de heerschappij van Christus, welke zich uitstrekt van zijne komst op aarde tot het oordeel over de dooden, 't welk in hoofdstuk XX uitvoerig beschreven wordt, zoodat wij hier reeds aan het einde van alle gebeurtenissen zijn.

B.

Hoofdstuk XI : 19—XXII : 5.

Dit is het tweede gedeelte van de derde afdeeling van dit Boek. In hoofdst. XI : 18 zijn wij reeds aan het einde van alle dingen gekomen; doch nu gaat de Geest er toe over, om de verschillende gebeurtenissen, welke in en ná de $3\frac{1}{2}$ jaar zullen plaats hebben, te beschrijven.

In hoofdstuk XII wordt de toestand van Israël of liever van Juda gedurende de $3\frac{1}{2}$ jaar voorgesteld. Ik zeg van Juda, omdat vóór de komst van Christus alleen de twee stammen naar Palestina zullen terugkeeren, terwijl de tien stammen eerst in het land zullen komen, als de Heer er reeds is. (zie Zach. XIII : 8, 9 en Ezech. XX : 27—38.)

De vrouw is Juda. Zij baart een mannelijken zoon, welke is Christus. De roode draak, het Romeinsche rijk onder leiding van den duivel, tracht dien zoon te dooden; doch God neemt hem op in den hemel, en de vrouw vlucht in de woestijn, waar zij 1260 dagen, d. i. $3\frac{1}{2}$ jaar gevoed wordt. Aldus wordt de voorledene geschiedenis der Joden in onmiddellijk verband gebracht met hunne toekomstige geschiedenis, en de tijd, waarin wij leven, als niet tot de gebeurtenissen dezer aarde behoorende, geheel overgeslagen en als niet bestaande beschouwd. Israëls geschiedenis is afgebroken door de verwerping van Christus, en wordt eerst in de laatste dagen weer aangeknoopt.

Het tweede tooneel is het werpen van den duivel met zijne engelen uit den hemel op de aarde. Groote vreugde is daarover in den hemel. Ellende en onheil komt er dan op de aarde. De duivel, wetende dat hij een kleinen tijd heeft, brengt de menschen tot volslagen afval van God en Christus.

Hoofdstuk XIII.

Vers 18 van hoofdst. XII behoort bij dit hoofdstuk.

Wij vinden hier de beschrijving van twee beesten. Het eerste stijgt op uit de zee, d. i. uit het midden der volksstammen, die in oproerige beweging zijn; het tweede komt

op uit de aarde, d. i., nadat de revolutiegeest tot bedaren gekomen is, en er een geregelde orde van zaken is ontstaan.

Het eerste beest stelt het Romeinsche rijk voor, 't welk weder hersteld zal worden in zijne vroegere grootheid, doch nu verdeeld in tien koninkrijken. (Men vergelijke Daniël II en VII.)

Het tweede beest is de Antichrist of de valsche profeet, gelijk hij in de Openbaring genoemd wordt. Door den duivel geleid en beheerscht — men zou wel kunnen zeggen: de personificatie (verpersoonlijking) van den duivel — doet hij allerlei teekenen op aarde, verleidt daardoor de menschen, en brengt hen tot afgoderij, terwijl hij allen vervolgt, die zich tegen hem verzetten. (Men vergelijke Daniël XI.)

Hoofdstuk XIV.

Wij vinden hier de wegen Gods op de aarde gedurende de macht van het beest (het Romeinsche rijk) tot het einde der oordeelen. De zevenvoudige resultaten in genade en in oordeel treffen wij aan in de verzen 5, 7, 8, 11, 13, 16 en 20. Hierom is het in dit hoofdstuk te doen, en niet om de volgorde in de gebeurtenissen.

De 144,000, die op den berg Sion staan, zijn een schaar van heiligen, die onder de oordeelen geleden hebben, en hemelsche heerlijkheid deelachtig worden.

Hoofdstuk XV en XVI.

De zeven laatste plagen worden uitgestort over de aarde; met deze is de gramschap Gods voleindigd.

Eer die zeven schalen van Gods gramschap worden uitgestort, zien wij een schaar van heiligen, staande op de glazen zee, hebbende harpen Gods. Deze gaan door die laatste oordeelen, en behalen de overwinning over het beest en zijn beeld; en worden door de komst des Heeren uit hunne ellende verlost.

Hoofdstuk XVII en XVIII.

In deze twee hoofdstukken wordt het oordeel over de bedorven kerk of christenheid beschreven. De kerk is de groote

hoer en Babylon geworden. Als geestelijke macht is zij de groote hoer. Zij draagt den naam van de gemeente, de bruid van Christus, doch heeft zich van Hem afgewend, en zich met de goden dezer aarde verbonden. Als staatkundige macht is zij aan Babylon gelijk. Doch beide als geestelijke en als staatkundige macht zal zij ophouden te bestaan. Na nog eenmaal hare macht te hebben doen gelden — de vrouw zit op het beest — zal zij door de volken der aarde vernietigd worden en van den aardbodem verdwijnen.

Hoofdstuk XIX—XXI: 1—8.

Alsnu komen de laatste gebeurtenissen. Na het oordeel der groote hoer is de weg bereid voor de bruiloft des Lams in den hemel en voor de ontwikkeling der laatste gebeurtenissen, welke aan de komst van Christus onmiddellijk voorafgaan en daarop volgen.

Achtereenvolgens, naar tijdorde, worden ons deze gebeurtenissen in dit gedeelte voorgesteld.

Na de uitdrukking van de vreugde des hemels over het oordeel der groote hoer, (hoofdst. XIX: 1—5.) vinden wij de beschrijving van de bruiloft des Lams, die in den hemel gevierd wordt. (vs. 6—10.)

Daarna komt de Heer met zijne hemelsche heirlegers van den hemel, om zijne oordeelen uit te voeren en zijne heerschappij te aanvaarden. De volken der aarde (der profetische aarde) zijn rondom Jeruzalem ten strijde vergaderd. God heeft ze daar te zamen gebracht, om ze daar te oordeelen. Het beest (de keizer van het Romeinsche rijk) en de valsche profeet (de Antichrist) worden levend geworpen in den poel des vuurs, d. i. de hel. De overigen werden gedood met het zwaard van hem, die op het paard zat. (vs. 11—21.)

De Heer is nu op aarde met de zijnen. Zijne voeten zullen staan op den Olijfberg, denzelfden berg vanwaar Hij opgevaren is. (zie Zach. XIV : 4 en Hand. I.) De duivel, de oude slang, wordt voor duizend jaren gebonden, zoodat hij de volken niet meer verleiden kan. (hoofdst. XX : 1—3.) In

plaats van zijne booze macht komt de heerlijke en zalige regeering van den Koning des vredes.

De heiligen, die met Jezus van den hemel gekomen zijn, heerschen met Hem gedurende de duizend jaren. Ook is het oordeel hun gegeven. (vs. 4, zie ook 1 Kor. VI : 2, 3.)

De heiligen, die gedurende de oordeelen gedood zijn, (zie hoofdst. VI, XII en XIII.) worden opgewekt, en ontvangen evenals de anderen deel aan de heerschappij met Christus gedurende de duizend jaren. Hiermede is de eerste opstanding die met de opstanding van Christus begon, (zie 1 Kor. XV: 20.) afgeloopen. Die tot deze eerste opstanding niet behoort, is verloren.

Na de duizend jaren wordt de duivel voor een kleinen tijd uit zijne gevangenis losgelaten. Hij gaat heen om de volken te verleiden. Dit gelukt hem, want velen hebben zich slechts geveinsdelijk onderworpen. Er daalt vuur neder uit den hemel om hen te verslinden. Daarna wordt de duivel geworpen in den poel van vuur en zwavel, om daar gepijnigd te worden, dag en nacht, tot in alle eeuwigheid. (vs 7—10.)

Hierop volgt de beschrijving van wat men het laatste oordeel zou kunnen noemen. De dooden worden gesteld voor den grooten witten troon, en geoordeeld naar hetgeen in de boeken geschreven staat. Dit is de tweede opstanding, elders genoemd de opstanding der verdoemenis. Zij worden allen geworpen in den poel des vuurs.

Hiermede zijn alle vijanden gelegd tot een voetbank van Jezus' voeten. Niemand behoeft meer geoordeeld te worden. De dood is teniet gedaan. Daarna komt er een nieuwe hemel en een nieuwe aarde, waarop gerechtigheid woont. Wat dan tot in eeuwigheid de toestand en het geluk van de bruid, de vrouw des Lams zal wezen, wordt ons in weinige woorden in het begin van hoofdstuk XXI beschreven. De heilige stad, het nieuwe Jeruzalem — voorstellende de gemeente van Jezus — is de tabernakel Gods bij de menschen, en door haar zal God bij de menschen wonen. (hoofdst. XXI : 1—6.)

Hoofdstuk XXI : 9—XXII : 5.

Met het vijfde vers van hoofdstuk XXI is de reeks van

gebeurtenissen gesloten. Wij zijn daar in den eeuwig gelukzaligen toestand. Er kan dus niet meer volgen, dan alleen een nadere beschrijving van hetgeen reeds met een enkel woord medegedeeld was. Dit vinden wij hier ten aanzien van de gemeente des Heeren. In dit gedeelte geeft de Heilige Geest ons een zinnebeeldige voorstelling van de heerlijkheid der gemeente — de bruid, de vrouw des Lams. Onder het zinnebeeld van een stad, zooals er geen kan bestaan, wordt zij ons voorgesteld. Al wat heerlijk en schoon en kostelijk is op aarde, vinden wij hier vereenigd om ons eenig denkbeeld te geven van de onovertrefbare schoonheid van haar, die de volmaking is van Hem, die alles in allen vervult. Die heerlijkheid van de gemeente duurt natuurlijk eeuwig. Evenwel worden er hier eenige bijzonderheden bijgevoegd, die alleen betrekking hebben kunnen op de plaats, welke zij in het duizendjarig rijk inneemt. Immers er wordt gezegd: de volken zullen in haar licht wandelen, en de koningen der aarde zullen hunne heerlijkheid tot haar brengen; en de bladeren van den boom des levens waren tot genezing der volken. Zulks kan natuurlijk in de eeuwigheid niet meer plaats vinden.

Hoofdstuk XXII : 6—21.

Het Boek wordt besloten met waarschuwingen en aanmoedigingen. Driemaal kondigt de Heer zijne spoedige komst aan, telkens in verband met een andere zaak.

1. „**Zie, ik kom haastelijk!** *Welgelukzalig die de woorden der profetie dezes boeks bewaart!*" (vs. 7.)

2. „**Zie ik kom haastelijk,** *en mijn loon is bij mij, om een iegelijk te vergelden, gelijk zijn werk zijn zal.*" (vs. 12.)

3. „*Die deze dingen getuigt, zegt:* **Ja, ik kom haastelijk.**" (vs. 20.)

Heerlijke belofte!

Mogen wij allen, uit den grond onzer harten, antwoorden: „**Amen! kom, Heer Jezus.**"

De Morgenster.

Wij lezen in de Schrift viermaal van de Morgenster; en wel in Jesaja XIV, 2 Petrus I, Openb. II en Openb. XXII. De eerste van deze Schriftuurplaatsen staat, zooals duidelijk blijkt, vlak tegenover de drie laatsten; er is daar geen spraak van Christus, maar van zijnen tegenstander en vijand. In de drie anderen wordt Jezus ons voorgesteld als de morgenster, die eenmaal in hemelsche en volmaakte genade zal verschijnen, en tevens geopenbaard zal worden als de Heer, die recht heeft op alle dingen.

Dit is van veel belang voor ons, omdat de erkenning van Christus als „Heer" grooten invloed heeft op onzen wandel. Het is mogelijk, dat men de genade kent, en toch slordig wandelt; doch als men verstaan heeft, dat Christus niet alleen „Heiland," maar ook „Heer" is, en dientengevolge alle rechten op ons heeft, dan begrijpt men ook, dat aan den eigen wil niet mag toegegeven worden, maar dat men verplicht is Hem, die „de Heer" is, gehoorzaam te zijn. Deze beide waarheden: de volmaakte genade in Jezus als Heiland en zijne rechten als Heer, kunnen niet van elkaar gescheiden worden; zij behooren te zamen. Jezus zal nooit de volmaaktheid zijner genade ten koste zijner rechten prijsgeven; doch evenmin zal Hij zich ooit zijne rechten ten koste zijner genade laten ontnemen. Deze beide waarheden vinden wij ook in de drie Schriftuurplaatsen, die van de Morgenster spreken.

In 2 Petrus I spreekt de Apostel, eer hij iets over de Morgenster zegt, over den Heer, gelijk hij Hem en die met Hem waren, in de heerlijkheid zijns koninkrijks gezien had. Door hetgeen zij toen, op den berg der verheerlijking, zagen, werd het profetische woord, 'twelk spreekt van zijn koninkrijk, van zijne macht en heerlijkheid, bevestigd. Jezus is het middelpunt van alle profetieën. Alle beloften ten op-

zichte van dit rijk en deszelfs heerlijkheid zullen in en door Hem hunne vervulling erlangen.

In Openb. II vinden wij dezelfde waarheid. Voordat de Heer zegt: „Ik zal hem de Morgenster geven," zegt Hij: „En die overwint, en mijne werken tot het einde toe bewaart, ik zal hem macht geven over de volken; en hij zal hen weiden met een ijzeren staf, gelijk pottebakkersvaten verbrijzeld worden, gelijk ook ik van mijnen Vader ontvangen heb." De Heer Jezus zal, volgens den tweeden Psalm, de volken ten erfdeel verkrijgen, en tot zijne bezitting de einde der aarde. Met een ijzeren schepter zal Hij hen verpletteren; als pottebakkersvaten zal Hij hen stuk slaan. Hij is „de Heer," aan wien alles behoort, en Hij zal hen, die overwinnen, deel geven aan zijne regeering.

In Openb. XXII leeren wij Hem, die zich voorstelt als de blinkende Morgenster, eerst kennen als de wortel en het geslacht van David. Hij is niet alleen uit David voortgekomen, maar Hij is zelfs de wortel, uit welke David ontsproten is. Als de zoodanige zal Hij eenmaal Davids rijk in bezit nemen.

Als de Heer Jezus in de volmaaktheid zijner genade voor de zijnen komt, dan brengt Hij den dag van de openbaring dier genade; en dan zal er geen spraak zijn van de gebreken in onzen wandel. Doch als Hij komt voor de wereld, wanneer het Woord spreekt van de *verschijning* van Christus, dan is er spraak van onze verantwoordelijkheid. Het is niet de „Heiland," die bij zijne verschijning de kroon der gerechtigheid geven zal, maar „de Heer, de rechtvaardige Rechter."

Ons deel is niet zoozeer de lamp, het profetische woord, als wel de morgenster. Het profetische woord is de lamp, die schijnt in een duistere plaats. Wil ik ten aanzien van hetgeen met deze wereld geschieden zal, licht hebben, dan neem ik het profetische woord. Doch de Christen heeft meer dan dit; hij staat buiten de duistere plaats, en heeft de de morgenster. Hij ziet in zijn hart door het geloof den opgang van de morgenster. De morgenster komt na middernacht. Welnu, het middernachtelijk uur is ook voor ons

voorbij. Het geroep: „De Bruidegom komt!" heeft weerklonken. Wellicht zal dit geroep nog sterker worden; maar de nacht is haast voorbij, de dag breekt aan. Wij wandelen in het licht van de morgenster. Jezus' komst staat voor onze oogen. Naar Hem verlangt ons hart.

In Openb. II vinden wij meer het persoonlijk deel van een ieder, die te midden van de hem omgevende verdorvenheid getrouw blijft en overwint. Het deel van een overwinnaar is niet alleen de komst des Heeren, die hem dáár brengt, waar Hij is, maar zijn deel is de Heer zelf. „Ik zal hem de morgenster geven." Het persoonlijk deel van iederen overwinnaar is de Heer zelf — niets minder dan dat.

Doch er is nog iets voor de gemeente als zoodanig. Aan haar, aan zijne bruid stelt Hij zich voor als de blinkende morgenster. Merken wij op, dat er niet staat: „Ik ben de morgenster;" maar „ik ben de *blinkende* morgenster." Hij geeft aan de gemeente een beschrijving van zichzelven. Hij stelt zich aan zijne geliefde bruid voor in zijne pracht, in zijnen glans en in zijne schoonheid, en trekt aldus hare opmerkzaamheid tot zich. En zoodra Hij zich aldus aan haar voorstelt, antwoorden de Geest en de bruid: „Kom!"

Ook in Jes. XIV is, gelijk ik reeds opmerkte, spraak van een morgenster; doch welk een tegenstelling met die, waarvan wij gesproken hebben; het is de helsche morgenster! Van den aanvang af heeft de satan nagemaakt, wat hij bij God ziet. God heeft een Zoon, die mensch geworden is; de satan zendt den mensch der zonde, den zoon des verderfs. God heeft een stad — Jeruzalem; de duivel maakt ook een stad — Babylon. God heeft een morgenster; de duivel heeft er ook een. Doch welk een tegenstelling! Jezus vernederde zichzelven, en werd daarna verhoogd in den hemel; deze verhoogt zichzelven tot den hemel boven de sterren Gods, doch wordt in de hel neder gestooten, aan de zijden van den kuil. Jezus zal de zijnen opnemen in zijne hemelsche heerlijkheid, deze zal alle ongeloovigen met zich mede voeren in den vreeselijken afgrond, waar zij eeuwiglijk zullen wonen.

Een onverdeeld hart voor den Heer.

In Daniel VI wordt ons een heilige, een getrouw dienstknecht des Heeren voorgesteld. Wij zien over het algemeen in de Schrift, dat de heiligen hier op aarde een nederige, geringe en lage plaats innemen, hier evenwel hebben wij een heilige voor ons, die een hooge plaats inneemt. Koning Darius had hem met twee andere vorsten over honderd en twintig stadhouders gesteld; en van deze drie vorsten zou Daniël de eerste zijn; want wij lezen van hem: „Toen overtrof deze Daniël die vorsten en die stadhouders, daarom dat een voortreffelijker geest in hem was; en de koning dacht hem te stellen over het geheele koninkrijk." Welk een hooge plaats bekleedde hij dus, omgeven door roem en eer! En van dien man lezen wij in dit hoofdstuk, welk een getrouwe dienstknecht des Heeren hij was. Kan dit ook van ons gezegd worden? Wandelen ook *wij* zoo getrouw als Daniël, een man onder het oude verbond? Wij moesten veel getrouwer wandelen. Wij hebben hier op deze aarde niets; wij zijn hier vreemdelingen en pelgrims; wij verwachten niets van deze aarde; onze blik is naar boven gericht, vanwaar wij onzen Heiland verwachten.

Daniël had nog veel, wat hem kon aftrekken en meêvoeren. Hij was een vorst, had groote macht, veel aanzien en veel wijsheid, want de Geest van God werkte in hem. Hij leefde onder het oude verbond. En wij, wij hebben hier niets meer te zoeken, wij zijn met Christus gestorven, in Hem gezet in den hemel; wij verwachten Hem uit den hemel; zoodat al wat ons omgeeft, hemelsch is. Voor ons is het veel gemakkelijker om als heiligen te wandelen, en ach! hoe beschamend voor ons, hoe zeer staan wij nog ten achteren bij Daniël! hoe dikwijls nemen de aardsche dingen de eerste plaats in onze harten in, rijkdom, eer en wereldschgezindheid!

Hoe schoon is het, Daniël in zijne openbaring na te gaan.

Daar de Geest Gods in hem werkzaam was, stond hij boven de twee andere vorsten, en dezen zochten iets tegen hem, daar zij hem benijdden. Hoe heerlijk is het déze getuigenis van hem te vernemen: „Toen zochten die vorsten en die stadhouders gelegenheid te vinden tegen Daniël vanwege het koninkrijk, maar zij konden geen gelegenheid of misdaad vinden, dewijl hij getrouw was, en geen vergrijping noch misdaad in hem gevonden werd." Schoon getuigenis. Zij konden geen enkelen misstap vinden. Kan de wereld dit ook van ons zeggen? De wereld ziet zoo scherp, zij merkt zoo spoedig onze gebreken op. Zij ziet zeer spoedig, of wij als heiligen wandelen, of dat wij hier nog iets zoeken. Hoe menigmaal zegt de wereld niet: ja, deze menschen kunnen er wel over spreken, maar zij brengen het niet in beoefening; zij openbaren zich evenals wij; zij jagen naar geld, naar winst, evenals ieder ander; wij zien geen onderscheid bij hen. En ach! hoe treurig is dit. Hoe bedroevend voor het harte Gods, ons alzoo te zien wandelen. Maar hoe liefelijk voor zijn hart, het getuigenis van Daniël, uit den mond zijner vijanden! Het steeg tot Hem op als een liefelijke reuk. Wanneer wij, even als Daniël, hier heneden als heiligen wandelen, als gestorvenen met Christus, en de wereld ook van ons moet zeggen: zij spreken over deze dingen en brengen het ook in beoefening, er valt niets op hen aan te merken, zij zonderen zich geheel en al af, zij jagen niet naar de dingen dezer wereld, zij leven alleen voor hunnen God; hoe kostelijk, hoe liefelijk, zou zulk een getuigenis voor zijn hart zijn!

Het komt slechts op ééne zaak aan, en die is: wat de eerste plaats in mijn hart inneemt. Of de Heer de eerste plaats inneemt, of dat het de dingen dezer aarde zijn. Neemt de Heer de eerste plaats in, gaat het ons alleen om zijnen wil te doen en zijnen Naam te verheerlijken, dan zullen wij als heiligen hier beneden wandelen. Zijn het daarentegen de dingen dezer wereld, dan zal er veel gebrek bij ons gevonden worden. Het eerste had bij Daniël plaats, en vandaar deze onberispelijke wandel. Zijne vijanden zochten, ja, bedenken wij het wel, zij *zochten*, maar konden niets vinden.

Zij legden alles nauwkeurig op de weegschaal, maar het baatte niets; de weegschaal ging ten allen tijde ten voordeele van Daniël over. Welk een heerlijk getuigenis! Ja, wij hebben wel reden ons te schamen, zooveel ontrouw, zooveel gelijkvormigheid aan de wereld bij ons te ontdekken, en wij zijn den Heer tot oneer.

Zooals wij gezien hebben, konden zij aangaande het leven van Daniël, aangaande zijnen wandel hier beneden, niets vinden. Daarop zochten zij gelegenheid tegen hem in de wet zijns Gods, in zijne dienst voor God. Alzoo gingen de vorsten en de stadhouders met hoopen tot den koning, en lieten hem een gebod onderteekenen, dat niemand in dertig dagen een verzoek mocht doen aan eenigen god of mensch, behalve aan den koning; daarbij voegende, dat al de vorsten des rijks zich beraadslaagd hadden, dit tot een gebod te stellen. Dit was een leugen. Want Daniël, die de hoogste der drie vorsten was, en die bij den koning zeer in aanzien was, dien hij zeer lief had, was hiervan geheel en al onbewust. Ja, het was zelfs om zijnen ondergang te doen. Door deze leugen wisten zij de oogen des konings te verblinden en hem in hun net te krijgen. De koning teekende het gebod, en nu was de ondergang van Daniël verzekerd.

Zooals wij lezen, had Daniël een zomerhuis, en daarin een opperzaal met opene vensters tegen Jeruzalem. Dáár was hij gewoon drie tijden 's daags op zijne knieën te vallen, te bidden en belijdenis te doen voor zijnen God. Daniël vernam het gebod des konings, en hij wist, dat het, naar de wet der Meden en Perzen, niet verbroken kon worden, en toch ging hij rustig zijnen gang, en liet zich in zijne eeredienst hierdoor niet storen. Wel wist hij, dat hem niets anders wachtte dan in den kuil der leeuwen geworpen te worden, maar nochtans wilde hij zijnen God loven en prijzen, zooals hij gewoon was. En wij lezen: „Toen nu Daniël verstond, dat dit schrift geteekend was, ging hij in zijn huis, (hij nu had in zijne opperzaal opene vensters tegen Jeruzalem aan) en hij knielde drie tijden 's daags op zijne knieën, en hij bad en deed belijdenis voor zijnen God, ganschelijk gelijk hij voor dezen gedaan

had. Toen kwamen die mannen met hoopen, en zij vonden Daniël biddende en smeekende voor zijnen God." Menigeen zou misschien anders gehandeld hebben, als hij in Daniël's plaats geweest was. Menigeen zou gedacht hebben: „ja, ik zal evengoed drie tijden 's daags bidden, ik zal mijne eeredienst niet verminderen, maar ik zal het nu 's morgens vroeg doen, wanneer niemand mij ziet, en 's avonds, wanneer allen slapen, vervolgens 's nachts om twaalf uur; zoo ga ik evengoed driemaal in het gebed, ik kan rustig mijn gang gaan, en niemand zal mij bespieden. Het is den Heer toch hetzelfde, of ik 's morgens of 's avonds bid, een uur vroeger of later." — Ja, zoo zou menigeen denken, maar Daniël dacht zoo niet. Hij deed, zooals hij gedaan had *voor dezen*. Het was niet, omdat hij juist op hetzelfde uur wilde bidden en danken; maar omdat zijn God de eerste plaats in zijn hart had, en koning Darius de tweede. Had hij naar het gebod geluisterd, of had hij de uren zijner godsdienstoefening veranderd, wijl dat gebod was uitgegeven, dan had koning Darius de eerste en zijn God de tweede plaats gekregen, dan had hij den koning meer gehoorzaamd dan God. Hoe treffend! Liever in den kuil der leeuwen, dan zijn God de tweede plaats te geven. Liever door de leeuwen opgegeten, dan den koning te gehoorzamen. Dit zien wij ook bij de drie jongelingen in den vurigen oven; zij wilden geen anderen god aanbidden dan *hunnen* God. Liever worden zij in den oven geworpen, dan het beeld te aanbidden; liever met vuur verbrand, dan Nebukadnezar te gehoorzamen, en hunnen God te verloochenen. Is dit ook zoo bij ons? Heeft de Heere God ook bij ons de eerste plaats in het hart? Daniël had alles voor Hem veil: eer, aanzien en rijkdom, en hij verkoos in den kuil der leeuwen geworpen te worden. Is Hij ons ook dierbaarder dan al het goud en allen rijkdom, eer en aanzien dezer wereld? Gaat het ons ook slechts om zijnen naam te verheerlijken, en zijn wij gewillig om smaad en hoon, vervolging en verachting voor Hem te ondervinden? Of zouden wij eerder het uur der aanbidding verzetten, ten einde er onbespied en zonder letsel af te komen? Hoeveel reden heb-

ben wij ons te schamen, wanneer wij het leven van Daniël nagaan, hij een man onder het oude verbond, die verstoken was van de vele voorrechten, welke wij bezitten.

Maar waarom kon Daniël aldus handelen, waarom nam zijn God de eerste plaats in zijn hart in? Wij lezen: „En hij knielde drie tijden 's daags op zijne knieën." Ja, driemaal 's daags bad hij tot zijnen God, driemaal 's daags oefende hij gemeenschap met Hem; en daarin vond hij zijne kracht; daardoor leerde hij zijnen God meer kennen; daardoor kreeg de Heer meer waarde voor hem. Ziedaar de oorzaak. Het gebed is voor ons zoo noodig; en ik vraag u: maakt gij er ook veel gebruik van? Hoeveel wordt het gebed nagelaten! 's Morgens is men te laat opgestaan, 's middags heeft men het te druk met zijne bezigheden, dan zijn de kinderen om ons heen; 's avonds, ja, dan moet men gaan slapen; men is te vermoeid; en op deze wijze wordt het gebed nagelaten. Hoe heerlijk is het echter, wanneer men alleen is in zijn kamertje om Hem te loven en te prijzen. Hoe aangenaam, wanneer 's avonds de kinderen zich ter ruste begeven hebben, en wij alleen zijn, en alles zoo stil om ons heen is, onze knieën te buigen voor onzen God en Vader, Hem te loven en te prijzen, en onze harten voor Hem uit te storten; ja, welk een kracht ligt daarin voor ons.

Daniël ging drie tijden 's daags, maar wij zullen het niet driemaal daags, maar zonder ophouden doen. Wij lezen: „Bidt zonder ophouden." — Wij moeten in een voortdurend gebed zijn, in een voortdurende gemeenschap met God, onze eenige gedachte zal steeds zijn: wat wil God, dat ik doen zal, waarmede kan ik zijnen Naam verheerlijken; dat zal de ware kracht voor onzen wandel zijn.

Dan zien wij, dat Daniël in zijn gebed slechts bad, loofde en prees. Geen angstgeschrei kwam over zijne lippen, geen vrees noch benauwdheid werd bij hem gevonden, geen roepen om verlossing; neen dank en lof! Hoe beschamend! Wanneer wij ons in zulk een toestand bevonden, wanneer ons niets anders te wachten stond dan de kuil der leeuwen, hoe geheel anders zou onze openbaring zijn. Als

wij in nood zijn, dan worden wij door angst gedreven, en roepen uit: „O God, verlos mij! o God, erbarm U over mij! o God, red mij uit deze benauwdheid!" Ja, wanneer ook anders geen gebed bij ons gevonden wordt, dán kunnen wij wel bidden; wanneer wij ook anders den Heer niet noodig hebben, dán loopen wij Hem aan. Maar waar wordt dan die lof, die dankzegging gevonden, welke bij Daniël gevonden werd? Daaraan denkt men zoo weinig. Zoo dikwerf denkt men slechts aan zichzelven. Ook al zijn er geen bepaald ernstige omstandigheden aanwezig, waarin angst en nood ons drijven, dan nog wordt er zoo weinig lof en aanbidding in ons gebed gevonden, ook dan zijn wij nog zoozeer met onszelven bezig. Bij Daniël is het niet alzoo; want terwijl hem het verschrikkelijkste te wachten staat, looft en prijst Hij nochtans zijnen God gelijk voorheen, toen hij nog in eer en aanzien was; en dit alleen, omdat zijn God de eerste plaats in zijn hart innam.

Daniël werd bespied door zijne vijanden, en hij werd ter dood veroordeeld. En was geen uitweg voor hem. Zij gingen tot den koning, en deelden hem dit mede. Koning Darius was zeer bedroefd, toen hij het hoorde, want hij beminde Daniël. Nu werd de leugen openbaar, maar nu was het laat. De koning was in het net gevangen; de wet der Perzen en Meden mocht niet verbroken worden. Ziedaar Darius in een beklagenswaardigen toestand! Hij had zich tot god laten maken. Aan geen god mocht eenig verzoek worden gedaan; alleen aan hem. Hij stond dus boven aan. Dertig dagen werd hij tot god gemaakt, en reeds op den eersten dag had hij er zich over te beklagen, reeds op den eersten dag moest hij zien, dat zijn knecht, welken hij liefhad, veroordeeld werd om in den leeuwenkuil geworpen te worden, en hij kon hem niet verlossen. Welk een arme god was Darius! Arme god! hij kon niet slapen, toen Daniël in den kuil was geworpen, alhoewel hij een zacht bed had. Arme god! wel had hij een groot paleis; pracht en sieraad omgaf hem, maar hij was bedroefd, hij liep onrustig heen en weer, hij liet geen vreugdespel voor zich brengen, hij bleef nuchteren.

Arme god! dáár zat zijn dienstknecht in den kuil der leeuwen, hij wilde hem uitredden, maar hij kón niet. Wij zien hierin, dat, hoe hooger de mensch zich verheft, hoe afschuwelijker hij wordt.

Maar Daniël, in den kuil der leeuwen, over wien Darius zich zoo beangstigde, was niet ongerust; hij zat rustig te midden der hongerige leeuwen; hij zat rustig, dáár waar niets dan een schrikkelijke dood hem wachtte. Hij had Darius niet tot god, neen! hij had een anderen God, die over alles te gebieden had, dien hij steeds diende, die hem liefhad. Waarom zat hij daar zoo rustig, vol vrede in het hart? Omdat hij overgegeven was aan zijnen God; omdat hij alles in diens handen stelde; omdat hij door zijne gemeenschapsoefening met Hem, zijne liefde en zijne trouw had leeren kennen. Hij had voorzeker gehoord van zijne trouw ten opzichte van de drie jongelingen. Die God kon ook hem uitredden uit den muil der leeuwen. Hetzelfde geloof vinden wij bij de drie jongelingen in den vurigen oven. Wij lezen in Daniël 3 : 16: „Sadrach, Mesach en Abednego antwoordden en zeiden tot den koning Nebukadnezar: Wij hebben niet noodig u op deze zaak te antwoorden. Zal het zoo zijn, onze God, dien wij eeren, is machtig ons te verlossen uit den oven des brandenden vuurs, en Hij zal ons uit uwe hand, o koning! verlossen. *Maar zoo niet*, u zij bekend, o koning! dat wij uwe goden niet zullen eeren, noch het gouden beeld, dat gij hebt opgericht, zullen aanbidden." — Volkomene overgegevenheid, volkomen vertrouwen op hunnen God! Hij had de eerste plaats in hunne harten; Hij moest verheerlijkt worden; al het andere stond ten achteren. Liever in den oven geworpen, liever levend verbrand, indien het niet anders kon zijn, dan hunnen God te onteeren of te verlagen. En zoo ook bij Daniël! Door zijnen omgang met God, door het voortdurend gebed had hij zijnen God in zijne almacht en trouw leeren kennen; hij was ook geheel en al aan Hem overgegeven.

Wij zien, dat ook Darius eenige hoop had, dat de God van Daniël hem zou verlossen, want hij zegt in vers 17:

„Uw God, dien gij geduriglijk eert, die verlosse u!" En toen hij in den morgenstond naar den kuil ging, riep hij: „O Daniël, gij knecht des levenden Gods! heeft ook uw God, dien gij geduriglijk eert, u van de leeuwen kunnen verlossen?" Een straal van hoop was in zijn hart, dat die God, dien Daniël geduriglijk eerde, ja eerde, terwijl de leeuwenkuil voor hem geopend was, een getrouwe God moest zijn, dat deze hem wel verlossen zou.

Darius daarentegen, die zichzelven tot god had laten verheffen, was vol droefheid en angst, hij kon niets doen. Hij kon de wet der Meden en Perzen niet verbreken; hij kon zijnen zoon niet geven om in Daniëls plaats in den kuil der leeuwen geworpen te worden. Hij had Daniël lief, doch kon geen vinger tot zijne verlossing uitsteken. Maar hoe schoon zijn de woorden van den knecht des levenden Gods: „Toen sprak Daniël tot den koning: O koning! leef in eeuwigheid! Mijn God heeft zijnen Engel gezonden, en Hij heeft den muil der leeuwen toegesloten, dat zij mij niet beschadigd hebben, omdat voor Hem onschuld in mij gevonden is; ook heb ik, o koning! tegen u geen misdaad gedaan. Toen werd de koning bij zichzelven zeer vroolijk, en zeide, dat men Daniël uit den kuil zou trekken. Toen Daniël uit den kuil opgetrokken was, zoo werd er geen schade aan hem gevonden, dewijl hij in zijnen God geloofd had." Ziedaar een man, die in zijnen God geloofde, en alles aan Hem overgaf. O, vanwaar zooveel onrust, angst en vrees bij ons, als *wij* in moeielijke omstandigheden zijn? Hebben wij niet veel heerlijker voorrechten? Weten wij niet, dat Daniëls God niet alleen onze *God*, maar ook onze *Vader* is? Daniël wordt vele malen de „zeer gewenschte man" genoemd door God, maar wij zijn „zijne geliefde kinderen;" en dit is veel meer. Wanneer ik een knecht heb, dien ik zeer op prijs stel, met wien ik vertrouwelijk omga, zoo kan ik hem van harte liefhebben; maar de band, die er tusschen mij en mijn kind bestaat, wordt toch niet gevonden. Zoo is het met ons. Daniël was „de zeer gewenschte man, de getrouwe knecht des Heeren," maar de innige band van een

kind tot zijnen vader bestond toen nog niet. Doch *wij* kunnen op Hem rekenen als op onzen liefhebbenden Vader. En welk een onuitsprekelijke liefde woont er in Hem voor ons! Wat Darius niet kon, vermocht Hij. Hij gaf zijnen eenigen, zijnen geliefden Zoon, opdat wij het oordeel niet zouden dragen. De Heer sprak tot Daniël door een engel, door droomen; maar dit behoeft niet meer, want Hij heeft zich aan ons geopenbaard door zijnen Zoon, en ons alles medegedeeld in zijn Woord. De Heer Jezus is ons Voorbeeld, Gods Woord het richtsnoer voor onzen wandel. Waarom wordt er dan bij ons zooveel vrees en angst gevonden? Weten wij dit alles niet? Ja, voorzeker; wij weten dit alles wel, maar wij wandelen nog zoo weinig als heiligen hier beneden; wij zoeken nog zoo zeer de dingen, die op deze aarde zijn; wij zijn nog zoo weinig overgegeven, en berusten nog zoo weinig in den wil van onzen Vader.

Daniël zat te midden der hongerige leeuwen, maar zijn hart was in rust; hij rustte in zijnen God; zooals Die het maakte, was het hem goed. Wanneer wij in nood zijn, wanneer de Heer ons iets ontneemt, wanneer onze zaken tegenloopen, wanneer smaad of vervolging ons wacht, welk een onrust, welk een gejaagdheid wordt er dan soms bij ons gevonden. Welk een smeeken tot God, in plaats van in zijnen wil te berusten, Hem de eerste plaats in ons hart te geven. Is dit het geval, dan zullen alle andere dingen moeten wijken; dan zullen wij alles voor schade en drek achten, dan zullen wij alles kunnen dragen, indien zijn Naam slechts verheerlijkt wordt, dan zal ons vertrouwen alleen op Hem gesteld zijn. De Heer Jezus zegt tot ons (zijne discipelen): „Deze dingen heb ik tot u gesproken, opdat mijne blijdschap in u blijve, en uwe blijdschap vervuld worde;" en: „opdat zij mijne blijdschap vervuld mogen hebben in zichzelven." De Heer wil, dat wij gelukkig zijn, vol vrede in het hart; en dit kan plaats hebben, wanneer wij in een voortdurend gebed zijn met onzen Vader, geen stap verder gaan zonder te vragen, wat Hij wil, en dan geheel en al overgegeven zijn.

Daarna zien wij, dat zij, die Daniël openlijk beschuldigd hadden, en hem meenden in het verderf te storten, op bevel des konings in den kuil geworpen werden, zij met hunne vrouwen en hunne kinderen, en dat de leeuwen, vóórdat zij nog op den grond waren, hen opaten. Het waren dezelfde leeuwen, in wier midden Daniël zoo rustig gezeten had, zoodat er geen schade aan hem gevonden werd, want God had hunnen muil toegestopt.

Wij leeren uit deze geschiedenis, hoe heerlijk het is, indien men als een heilige hierbeneden wandelt. „Ja, maar wij zijn zoo zwak, onze wandel is zoo gebrekkig," hoort men dikwijls zeggen. Al ben ik nog zoo zwak, mijne verantwoordelijkheid om als een heilige te wandelen, wordt daardoor niet weggenomen. Ontbreekt mij wijsheid, ik kan ze van God begeeren. Wij zien bij Daniël, dat een voortreffelijker Geest in hem was; en wij lezen in de Schrift: „indien aan iemand uwer wijsheid ontbreekt, hij begeere haar van God, die aan allen mildelijk geeft en niet verwijt, en zij zal hem gegeven worden." Een iegelijk van ons is verantwoordelijk. Bij Daniël zochten zij naar iets, waarvan zij hem beschuldigen konden, doch vonden niets. Kan dit de wereld ook van ons zeggen? Wandelen wij met onze kinderen, met onze dienstboden en knechten, in ons werk op zulk een wijze, dat zij ook bij ons niets vinden kunnen, ja, dat zij moeten zeggen: deze leeft geheel en al voor zijnen God, en dient Hem getrouw? De Heer Jezus is het Licht der wereld, en wij lezen in Joh. 1 : 5. „En het licht schijnt in de duisternis," en in Fil. 2 : 15: „Opdat gij moogt onberispelijk en rein zijn, onstraffelijke kinderen Gods in het midden van een verdraaid en verdorven geslacht, onder welken gij schijnt als lichten in de wereld." Wij moeten hier beneden als zijne getuigen wandelen, en dit zal strekken tot verheerlijking van God.

O, lieve lezer! moge de Heer toch de eerste plaats in onze harten innemen! Mogen wij toch ons gansche vertrouwen op Hem stellen! Hij is het zoo waard! Hij doet nimmer beschaamd uitkomen, die op Hem bouwen. Zoo God vóór

ons is, wie zal tegen ons zijn? Met Hem vermogen wij alles. Niemand kan voor Hem bestaan. Geven wij ons daarom met vast vertrouwen, met een onverdeeld hart aan Hem over! Rust en vrede zal dan ons deel zijn, en Gods Naam zal worden verheerlijkt.

De slaven.

IETS TOT RECHT VERSTAND VAN ENKELE PLAATSEN DER HEILIGE SCHRIFT.

In alle tijden — ook bij vele niet-christelijke volken van dezen tijd — werden slaven gevonden: menschen, die door oorlog, diefstal, aankoop, geboorte uit slavenouders, of andere oorzaken het eigendom waren geworden van anderen. Uit den aard der zaak was het lot dier slaven ellendig, en het werk hun opgedragen verachtelijk en zwaar. Alleen de goede gezindheid des meesters was, toevallig, hetgeen hun toestand minder beklagenswaardig en soms betrekkelijk gunstig maken kon.

Bij de oude Grieken bestond een Cryptia of geheime acte, waardoor het geoorloofd was, indien het toenemend getal slaven oorzaak tot beduchtheid gaf aan de meesters, ze zonder vorm van proces van kant te maken. Thucydides verhaalt, dat op eenmaal tweeduizend slaven, verdwenen waren zonder dat men er verder over sprak. Dat zulks ook in Egypte voorkwam, bewijst het bevel van Faraö om alle zonen, die aan zijne hebreeuwsche slaven geboren werden, om te brengen. (Exod. I.) In Rome liet men, ter verlustiging van den keizer en het volk, slaven tegen elkander vechten, tot er de dood op volgde.

Bij de Hebreërs had men twee soorten van slaven: die uit het volk zelf en de vreemde slaven. Beide soorten echter waren onderworpen aan een veel zachtere wet dan de slaven bij de andere oude of nieuwe volken. Men kan zelfs zeggen,

dat de slavernij slechts een gedwongen dienstbaarheid was voor een bepaald aantal jaren. De wet van Mozes schijnt een verzoening te hebben beoogd tusschen de slavernij en de persoonlijke vrijheid. Aan den eenen kant wordt erkend, dat de slaaf het eigendom is van zijnen meester; „want hij is zijn geld;" (Exod. XXI : 21.) aan den anderen kant wordt door talrijke bepalingen het recht des eigenaars beperkt, en aan den slaaf menige waarborg geschonken.

De vreemde slaaf, gevangen genomen in den oorlog, gekocht met geld, of geboren in het huis (Gen. XVII : 23; Lev. XXV : 44; Num. XXXI : 26.) moest als het ware genaturaliseerd worden. Hij werd besneden, moest het pascha mede eten, (Exod. XII : 44.) en was onderworpen aan de wet, (Exod. XX : 10.) De slavin, die door de oorlogskans in het bezit van een Hebreër geraakt was, kon zijne vrouw of de vrouw van zijnen zoon worden; maar dan moest zij een maand hebben om haren vader en hare moeder te beweenen. (Deut. XXI : 10—13.) Had de man later geen behagen meer in haar, dan was zij onmiddellijk vrij, en mocht niet voor geld verkocht, noch terwijl zij zwanger was, weggezonden worden.

De Hebreërs konden slaven worden op verschillende manieren: 1° ingeval van uiterste armoede, konden zij zich aan een ander verkoopen; (Lev. XXV: 39.) 2° de kinderen konden verkocht worden door hunne ouders; (Exod. XXI: 7.) 3° de schuldenaars, die niet konden betalen, werden soms verkocht; (Neh. V: 5; 2 Kon. IV: 1; Jez. L: 1.) 4° die gestolen had, mocht, als hij geen vergoeding kon geven, verkocht worden; (Exod. XXII : 3.) 5° soms werden zij krijgsgevangen ten gevolge van binnenlandsche oorlogen; of wel 6° werden zij gestolen en verkocht, gelijk het geval was met Jozef; 7° losgekocht uit handen van een heiden door een Hebreër, konden zij door dezen aan een anderen Hebreër wederverkocht worden.

In al die gevallen verleende de wet hun zoodanige bescherming, dat zij na hoogstens zes jaren arbeids vrijgelaten moesten worden; terwijl men hen dan *niet ledig* mocht heen-

zenden. (Deut. XV: 12, 13, 14.) Indien nochtans de slaaf, met zijnen meester ingenomen, zijne vrijlating niet begeerde, bracht de meester den slaaf naar de overheid, doorboorde hem het oor met een priem, hem hechtende aan de post zijner huisdeur, en dan bleef hij slaaf. De slaaf, die vrijgelaten werd, nam zijne vrouw niet mede, indien hij daarmede gehuwd was, terwijl zij slavin was bij zijnen heer; ook de kinderen bleven dan het eigendom des meesters. Gedurende al den tijd der slavernij hadden de slaven recht op de rust van den zevenden dag.

Een slaaf kon gestraft en zelfs geslagen worden wegens nalatigheid of ongehoorzaamheid; echter waren zekere perken gesteld om hem te beschermen tegen de ruwheid van een boozen of wreeden meester. Stierf de slaaf onder de slagen, dan werd de meester gestraft. Stierf de slaaf echter eenigen tijd na de slagen, dan werd de meester als genoegzaam gestraft beschouwd door het verlies van zijnen slaaf. Werd de slaaf verminkt, dan moest de meester hem vrijlaten. (Exod. XXI.)

Eenige feiten toonen nog, hoe de slaaf een betrekkelijk goede positie had. Hij kon voor zichzelven sparen en opleggen, en genoot van de vrucht des lands in het sabbatjaar, gelijk hij zijne aangewezen plaats had bij de feestmaaltijden. (Lev. XXV: 6; Deut. XII: 18; XVI: 11.) Hij bearbeidde den grond, bestemd tot voortbrenging van eigen onderhoud, waaruit volgt, dat hij beter behandeld werd, dan wanneer hij enkel een werktuig geweest was tot voortbrenging van handelsartikelen, wien de meester het voedsel zelf koopen moest.

Eliëzer, de oudste slaaf uit Abraham's huis, wordt door Abraham zelf genoemd de bezorger (eigenlijk „de zoon" der bezorging) van zijn huis, (Gen. XV: 2.) en in het derde vers „de zoon" van zijn huis, die „zijn erfgenaam" wezen zou, indien God hem geen eigen zoon gaf. In het vierentwintigste hoofdstuk wordt vermeld, dat deze Eliëzer „regeerde" over alles wat Abraham had, en dat „al het goed zijns heeren in zijne hand was." Een slaaf, met zulk een vertrouwen

vereerd, en wien de beschikking over een koninklijk vermogen vergund was, kon zelf als een man van aanzien beschouwd worden.

Ditzelfde was ook het geval met Jozef, die toch niet meer was dan een gekochte slaaf van Potifar, en die door dezen gesteld was over zijn huis, en al wat Potifar had, „gaf hij in zijne hand," „zoodat hij met hem geen kennis had, behalve van het brood dat hij at," en „niemand grooter was in dit huis dan Jozef." Ziba, een slaaf van Saul, had zelf twintig slaven, (2 Sam. IX.) waaruit blijkt, dat slaven soms niet alleen veel macht en aanzien, maar ook veel bezittingen konden hebben, en met den gewichtigen post van rentmeester over het goed van heeren of vorsten waren bekleed.

Dit alles moet worden in acht genomen bij het lezen der H. Schrift, daar wij anders gedeelten als de gelijkenis in Matth. XVIII: 23—34 en die in Matth. XXV: 14—30 onmogelijk kunnen verstaan, gevaar loopende onze begrippen over de slavernij, ontleend aan Oost- en Westindische toestanden, over te brengen op de Oostersche toestanden, waarbij het Woord Gods ons bepaalt. De woorden in 1 Kor. VII: „Zijt gij als slaaf geroepen, bekommer u daarover niet; maar wanneer gij ook kunt vrij worden, gebruik dat liever" zijn geheel van toepassing *op* en verklaarbaar *door* de oostersche slavernij, waarop zij doelen; en alleen in overdrachtelijken zin kan men ze heden ten dage toepassen. Zij leeren ons, dat iemand, bekeerd geworden, terwijl hij slaaf was, zich het slaaf-zijn niet aantrekken zou; doch indien het mogelijk was zijne vrijheid terug te krijgen, zou hij daarvan gebruik maken, daar ook het dienen van God in de positie van slaaf veel moeielijkheden kon baren. Dit „vrijworden" moest echter in den wettigen weg geschieden, zooals wij zien in hetgeen Paulus met Onésimus deed. Deze was een slaaf, weggeloopen van Filémon; maar die, door Paulus tot het Christendom gebracht, aan zijnen wettigen heer teruggezonden wordt, zij het dan ook met al de aanbeveling en voorspraak, waartoe het warme hart van Paulus zelfs voor een weggeloopen en vroeger onnutten slaaf in staat was.

In Hand. VI: 9 wordt gesproken van de synagoge, „genaamd die der Libertijnen," d. i. vrijgelatenen. Het meest aangenomen gevoelen daarover is, dat deze Libertijnen vrijgelaten slaven waren, die den naam van „vrijgelatenen," zoowel voor zich als voor hunne nakomelingen, hadden behouden. Zij kunnen dan òf vrijgelaten Romeinen zijn, die tot het Jodendom waren overgegaan, òf Joden, door Pompejus uit Palestina gevankelijk meegevoerd naar Italië, en die, zooals Tacitus ons mededeelt, hunne vrijheid herkregen hebbende, later door Tiberius uit Rome verdreven zijn, en waarschijnlijk in grooten getale zich in Jeruzalem hebben gevestigd.

Werpt uwe zorgen op den Heer!

Wijk, kommervol zorgen! —
Bij avond en morgen,
Bij nacht en bij dag
Zoekt gij mij te ontstellen,
Te slingeren, te kwellen;
Gij voedt het geklag.

Al zat ik verlegen,
Heeft God niet uit wegen
Van diepten gered?
Wijk, kommervol zorgen!
Ik stort in 't verborgen
Mijn pleitend gebed.

Mijn zorgen, mijn zuchten,
Mijn noodeloos duchten
Voor prangend gevaar,
Mijn schrikken en beven
Maakt altoos in 't leven
Mijn lasten te zwaar.

'k Moest d' Almacht steeds vreezen,
'k Moest zorgeloos wezen,
Toch niet zonder zorg!
'k Moest wijsheid meer eeren,
'k Moest volgen en leeren!
Gerust in mijn BORG.

Wat helpen de klachten?!
Benauwde gedachten
Verschrikken mijn geest.
Hoe vaak is 't bedillen,
Als God niet te willen,
Nadeelig geweest.

Wil God mij beproeven,
Door onspoed bedroeven,
Ik heb het verdiend!
Dan, hoe het mag loopen,
'k Blijf wachten en hopen;
Mijn God is mijn VRIEND.

Op hobb'lende baren,
In groote gevaren
Ziet VADER mij aan,
In kommer en nooden
Wordt bijstand geboden:
„Gods raad zal bestaan!"

Op drukkende wegen
Groeit menigmaal zegen:
Mijn JEZUS gaat meê.
Zijn GEEST wil mij leiden;
't Geloovig verbeiden,
Geeft blijdschap en vreê.

Wijk, kommervol zorgen,
Bij avond en morgen,
Bij dag en bij nacht,
'k Zal JEZUS gelooven;
Mijn weg wordt naar Boven,
Met JEZUS volbracht.

Korinthe en de secten.

In Korinthe waren, ten tijde der Apostelen, een aantal lieden, die in Jezus hadden geloofd, en, uit Joden en heidenen te zaam gebracht, door den Heiligen Geest tot één lichaam gedoopt waren. (1 Kor. XII : 13.)

Op elken eersten dag der week (om van andere gelegenheden niet te spreken) werden deze geloovigen door denzelfden Heiligen Geest te zamen vergaderd in den naam des Heeren, die beloofd had dan in hun midden te zijn, en tot wiens gedachtenis zij het brood braken. (Matth. XVIII : 20; Hand. XX : 7; 1 Kor. XI : 20, enz.)

Zij kwamen niet bijeen als een door den wil des menschen in het leven geroepen of gesticht genootschap, maar als de gemeente of vergadering Gods, als een lichaam, dat Hij gevormd had, en waarin ieder de bijzondere plaats innam, in welke God hem gezet had. Noch hunne eigene keus, noch de verkiezing der meerderheid, maar alleen de wil van God (1 Kor. XII : 18.) was daarin werkzaam geweest. Ook bevond zich toenmaals in Korinthe geen andere vergadering onder een christelijken naam, waardoor zij in verzoeking hadden kunnen komen een andere plaats in te nemen.

Uit het achttiende hoofdstuk van de Handelingen der Apostelen weten wij, dat de apostel Paulus het werktuig des Heiligen Geestes geweest was tot de eerste roeping dezer vergadering. Evenzoo weten wij, uit plaatsen in zijne brieven, dat zich in hun midden eenige begaafde personen bevonden, van wie de Apostel verklaarde, dat God dezulken in de gemeente had gesteld. (1 Kor. XII : 8—11; I : 7.)

Zij hadden in hun midden niets, wat geleek op hetgeen *thans* verstaan wordt onder een geordende of ingestelde bediening of ambt. Noch in de Handelingen, noch in de Brieven wordt een toespeling gevonden op een zoogenaamden

„geestelijke" of op een „voorzittenden ouderling," die in hunne bijeenkomsten de eeredienst leidde of regelde, of aan het avondmaal als uitdeeler bezig was. Het is integendeel bewezen, dat zulk een persoon er *niet* was, vooreerst uit het niet voorkomen van *eenige* toespeling op de zoodanigen in de vermaningen, onderwijzingen en groeten van den Apostel; ten tweede uit het feit (zie de hoofdstukken XI—XIV.), dat de vrije uitoefening der bediening in hunne bijeenkomsten niet door de tegenwoordigheid van welk gezaghebbend persoon ook verhinderd werd. Dat, bij het samenkomen om avondmaal te vieren, ieder vooruit zijn eigen deel *nam*, bewijst dat er geen uitdeeler was; en dat Paulus zijne vermaningen over de heerschende wanorde te zamen vat in de woorden: „derhalve wacht op elkander," bewijst, dat er, ook voor het vervolg, geen uitdeeler aangesteld werd. (1 Kor. XI : 21 en 33.) Als in het veertiende hoofdstuk (vs. 26.) door Paulus geconstateerd wordt, dat *een iegelijk* in hunne samenkomsten iets had, dan vat hij zijne vermaningen ten slotte samen niet in het verbod om zoo iets te doen, noch in het gebod om één man aan te stellen, die alles doet, maar in de woorden: „laat alle dingen welvoegelijk en met orde geschieden." (vs. 40.)

Wij zien verder duidelijk uit de Brieven, dat, ofschoon deze lieden „heiligen" genoemd werden, er in en onder hen toch nog immer een verkeerd beginsel was, 'twelk in de H. Schrift „vleesch" genoemd wordt, en 'twelk zijne aanwezendheid verried door althans eenige van de werken, welke de Apostel in Gal. V als daartoe behoorende opsomt. In het V^de^ hoofdstuk van zijnen eersten brief aan de Korinthiërs moest hij hen berispen over een der afschuwelijkste van deze werken, en hen voor vele anderen waarschuwen. In het XI^de^ hoofdstuk moet hij over hunne onmatigheid spreken, en nog wel over onmatigheid bij een gelegenheid, die ze als van den ergerlijksten aard stempelde, namelijk bij het avondmaal des Heeren. In hoofdst. I : 11 vermeldt hij hunne twisten; in III : 3 hunnen nijd; in IV : 19 hunne opgeblazenheid. Aan hunne vrouwen werd toegelaten in de vergadering te spreken, en wat tot stichting diende werd op den achter-

grond gedrongen door de zucht om met talen te schitteren.

Het blijkt verder, dat deze twist en nijdigheid tot het vormen van partijen begon over te slaan, zoodat de Christenen zich onder verschillende namen, als van Paulus, Apollos, Kefas bijeenvoegden, ja, zelfs de naam van Christus onder hen tot een partijnaam verlaagd werd.

Uit het zwijgen over dit onderwerp in den tweeden brief van Paulus mag wel worden afgeleid, dat de vermaning van den Apostel niet zonder uitwerking geweest was, maar de ontwikkeling van dezen sectarischen geest onderdrukte, eer hij nog tot openlijke afscheiding doorgewerkt had.

Stellen wij ons intusschen den stand van zaken voor, die zou ontstaan zijn, wanneer de Korinthiërs niet hadden gehoor gegeven aan de vermaning des Apostels. Dit kan ons helpen eenige gewichtige beginselen te verstaan, die op ons eigen standpunt betrekking hebben.

Vooronderstellen wij dan, dat de twisting in Korinthe ten laatste zoo de overhand had genomen, dat op zekeren eersten dag der week allen, die zich in het bijzonder naar Paulus, Apollos, Kefas en Christus noemden, tot het besluit gekomen waren, om, gescheiden van de overigen, aan een afzonderlijke plaats te vergaderen. Op dien dag zou men aldus, behalve de ééne oorspronkelijke vergadering, die ons tot nu toe voor oogen stond, in Korinthe nog vier andere vergaderingen gevonden hebben, elk in haar eigen lokaal en onder haar eigen naam van Paulianen, Apollianen, enz. Hoe zou men alsnu deze vijf vergaderingen te beoordeelen hebben?

Ten eerste waren dan vier verschillende vergaderingen aanwezig, elk met een afzonderlijken naam, dien men gekozen had om zich daardoor van alle andere Christenen in Korinthe te onderscheiden. Niet dat zij den christennaam hadden opgegeven, maar zij wenschten zich voortaan van hunne medechristenen, aan wier gemeenschap zij zich onttrokken hadden, te onderscheiden, en ook die medechristenen van hunne gemeenschap uit te sluiten, indien zij zich met hen op hun standpunt niet wilden vereenigen. Van dien tijd aan behoefden zij, behalve den christennaam, nog een anderen, die

hun bijzonder standpunt uitdrukte. Te voren was de christennaam voldoende, om hen te onderscheiden van Joden en heidenen; thans echter zoeken zij een naam uit om Christenen van Christenen te onderscheiden. Zij zijn nog wel altijd Christenen, maar Christenen van een bijzondere soort, Pauliaansche, Apolliaansche Christenen, enz. En waren zij dan nog plaatselijk gescheiden, zoodat elke partij haar eigen vergaderlokaal bezat, zoo ging die partijnaam ook daarop over, en ontstonden het Pauliaansche vergadergebouw, de Apolliaansche Kapel, enz. enz.

De grondstelling of het beginsel, volgens hetwelk eenigen zich in een of ander gebouw vergaderen, is de oorzaak, waarom zij juist dáár bijeenkomen. De heiligen of geloovigen in Korinthe vergaderden vroeger allen aan ééne plaats, omdat zij allen hetzelfde doel en een gemeenschappelijk middelpunt hadden. Hun doel was zich om den Heer te scharen en Hem te ontmoeten; de naam van Christus was de hunne; het middelpunt hunner vergadering was Christus alleen. Dit middelpunt, deze naam, dit doel scheidde hen van het heidendom aan den éénen, van het jodendom aan den anderen kant.

Eenmaal echter uit elkander gescheurd, zouden de oorzaken, waarom zij op verschillende plaatsen te zamen troffen, in plaats van aan ééne plaats en op éénen gemeenschappelijken grond, geheel andere geweest zijn. Indien aan een Pauliaan, als hij des zondags morgens zich naar het Pauliaansche gebouw begaf, gevraagd ware, waarom hij dáárheen, in plaats van waar hij vroeger gewoon was, zijne schreden richtte, zou zijn eerlijk antwoord hebben moeten wezen: „wijl hij een Pauliaan was, en de Paulianen zich daar ter plaatse vereenigden." Zij vereenigden zich, juist omdat zij Paulianen waren, in den naam van Paulus. Hun Christendom hadden zij niet weggeworpen, en zij zouden er zelfs op gestaan hebben nog altijd als Christenen te worden erkend; doch zij hadden aan hun Christendom iets toegevoegd. Voorondersteld zelfs, dat het niets meer dan een naam was, zoo werd daardoor toch een *soort* van Christendom ingevoerd, een nieuwe grondslag, waarop men verga-

derde. Het was niet „hetgeen van den beginne was", en derhalve niet het Christendom van Christus op het fondament Gods. Waren deze Paulianen tevreden geweest met het Christendom, zooals God het gaf, dan hadden zij noch een afzonderlijken naam, noch een afzonderlijke vergaderplaats noodig gehad, maar zich vergenoegd met hetgeen van den beginne was. Het was de nieuwe zaak, het nieuwe standpunt tegenover hunne medechristenen, de nieuwe grondslag, waarop men te zamen kwam, waardoor de nieuwe naam ontstond. Het standpunt dezer Paulianen tegenover hen, die nog altijd op den ouden grondslag waren blijven staan, zoowel als tegenover de Apollianen, enz. zou aldus aangegeven kunnen worden.

Tegenover beiden zouden zij beweerd hebben: Wij zijn evengoed Christenen als gij; wij komen in den naam des Heeren te zamen niet minder dan gijlieden, en hebben ook hetzelfde doel. Wij onttrekken ons van u, die zoo hoogst onverstandig er op blijft staan, niet meer dan Christenen te willen heeten, alleen dáárom, dewijl wij meenen in onze kerkordening en bediening eenige kleine wijzigingen te moeten invoeren, die Paulus, zooals wij stellig gelooven, zou billijken, al heeft hij ze ook niet rechtstreeks voorgeschreven. En daar gij dit niet goedkeurt, en *hierin* met ons geen gemeenschap hebben wilt, zoo zeggen wij u „vaartwel." Van nu voortaan vergaderen wij, voor zoovelen wij in deze zaak eenstemmig zijn, afzonderlijk op zulk een plaats, waar wij vrij zijn in dit punt te handelen, zooals ons goeddunkt. En om ons te onderscheiden van u, die op uw standpunt volhardt, zoowel als van de Apollianen, die wederom andere inzichten hebben, noemen wij ons Paulianen, dat wil zeggen Pauliaansche Christenen. Wij blijven Christenen; alleen is deze naam tegenwoordig niet voldoende om ons niet met u te doen verwisselen. Wat nochtans u, Apollianen enz., aangaat, wij erkennen ten volle uwe vrijheid te doen wat u bevalt; toch komt het ons voor, dat de wijzigingen, door u in de apostolische verordeningen gemaakt, niet zoo goed zijn als de onze; en daarom begrijpt gij, dat wij ook met u niet

verder kunnen samengaan. Uw standpunt is echter niet zoo bekrompen als van gindsche enghartige lieden, die geen duimbreed wijken willen van hetgeen geschreven staat. Wij moeten den toestand nu aanvaarden, verschillende opinies te hebben, en als gelijkgezinden ons te vereenigen. Gaarne willen wij zoo ruim van hart wezen, nu en dan iemand van u in onze bijeenkomst en aan onze avondmaalstafel toe te laten, en ook wij zullen een enkele maal bij u aanzitten om aan de wereld te toonen, dat wij, hoezeer gescheiden, toch altijd nog één zijn. Ook tegenover hen, die bij het oude blijven, zouden wij gaarne hetzelfde doen; maar bekrompen en uitsluitend als zij zijn, verkiezen zij niet dergelijke beleefdheden met ons te wisselen.

Dit zou, noodzakelijk, het standpunt van elk dezer nieuwe lichamen of vereenigingen tegenover de andere geweest zijn. En wat zou het standpunt van het oorspronkelijke lichaam wezen?

Zeker zouden zij tot hen, die zich waren gaan afzonderen, het volgende gezegd hebben: Wij hebben den brief van Paulus in handen, waarin hij ons voor namen, partijen en scheuringen waarschuwt, en ons zegt, dat er „één lichaam" is, en dat, volgens de gedachte en den wensch van God, geen scheuring in het lichaam mag plaats vinden, daar Hijzelf door den Geest dit lichaam gevormd, en „de leden gesteld heeft, elk van dezelve aan het lichaam, gelijk Hij gewild heeft." Wij kunnen daarom nooit onze goedkeuring hechten aan het nemen van proeven om verbetering aan te brengen aan hetgeen God gedaan heeft. Indien Hij die dingen, welke gij ingevoerd hebt, voor noodig en goed beschouwd had, zou Hij ze ons aangewezen hebben, en wij zouden ze in zijn Woord vermeld vinden. Zoolang Paulus hier was, konden wij ons op hem beroepen; maar ofschoon hij is heengegaan, hebben wij toch de geschriften van hem en de andere apostelen, en kunnen niets aannemen, wat daarop niet gegrond is. Wanneer wij dit deden, zouden wij den grond verlaten, waar God ons op geplaatst heeft. Wij ontkennen niet, dat uwe bedoeling goed is, en dat gij oprecht zijt in hetgeen gij vastgesteld hebt, ja, wij moeten met

droefheid en tot onze schande belijden, dat de wanorde, die van tijd tot tijd, door nalatigheid in het oordeelen van onszelven en door vleeschelijke zorgeloosheid, onder ons ontstaan is, tot verootmoediging en berouw aanleiding geven. Wij stemmen geheel toe, dat het voorkomen van dronkenschap en dergelijke schandelijke dingen aan de tafel des Heeren vreeselijk is, en dat gij reden hebt om dit diep te gevoelen. Doch wanneer gij, als geneesmiddel daartegen, iets bedenkt en invoert, waartoe het Woord u geen recht geeft, een persoon kiezende, die aan de tafel des Heeren voorzit, om uit te deelen, wat gij thans een sacrament noemt, zoo is het openbaar, lieve broeders! dat wij onmogelijk met u daarin kunnen samengaan, of ook zelfs de minste gemeenschap met u daarin hebben mogen. Gij verheft u tegen Gods ordening, en zonder zijne bevelen kunnen wij niet handelen. Deden wij dit, dan hielden wij op de ware plaats als gemeente van God op deze aarde in te nemen.

Op hetzelfde oogenblik, dat wij *onze* wijsheid of *onzen* wil zouden veroorloven, een eigene inrichting te vormen, zouden wij tot een vrijwillig gevormd genootschap afdalen, waarin de menschelijke gedachte werkzaam is; terwijl wij als vergadering Gods, als een lichaam, dat Hij gevormd heeft, en welks inrichting van Hem komt, geen anderen wil erkennen of opvolgen kunnen dan den zijnen in alles, wat onze regeling of den grondslag betreft, waarop wij staan.

Vervolgens, wanneer sommigen uwer van gedachte zijn, dat men ter voorkoming van misbruiken in de bediening des Woords, van onwetendheid of moeielijkheid van zich uit te drukken, enz. een bijzondere klasse van personen tot de bediening moet opleiden en ordenen, ten einde aan hen alle godsdienstige verrichtingen over te dragen, dan twijfelen wij ook hierin niet, dat gij het goed meent, en volgens menschelijke beschouwing over geschiktheid schijnt uwe regeling juist te zijn. Maar wij hebben geen woord van God omtrent zoodanige regeling, en wij wagen het niet buiten dat Woord te gaan, en menschelijke geschiktheid in plaats van goddelijke aanstelling voldoende te achten. Wij schrikken er voor

terug van den wil des Heeren af te wijken. Wij vergeten niet, dat deze wanordelijkheden, die gij thans zoekt te voorkomen, zich reeds vroeger openbaarden, en gij weet hoe reeds in zijnen eersten brief Paulus ons daarover vermaand heeft. Ware nu de regeling, die gij getroffen hebt, het beste of overeenkomstig de gedachte Gods, dan zou Paulus door den Geest geleid zijn geworden om het noodige hieromtrent te verordenen, doch nu hij dit niet deed, kunnen wij het nog minder doen.

Al smart het ons zeer, dat gij om zulke redenen u van ons afscheidt — en wij gevoelen, dat de Heer er zeer door onteerd wordt — zoo wagen wij het toch niet zelfs een zoo kostelijk iets, als de eenheid is, ten koste van de waarheid en van de gewichtigste beginselen der „gemeente Gods" te koopen. Uwe nieuw gevonden regeling stelt feitelijk Gods eigen regeling ter zijde; Hij heeft het „ééne lichaam ingericht, gelijk Hij heeft gewild, en ons in zijn woord de volledige openbaring van zijnen wil hieromtrent nagelaten. Indien gij u in afzonderlijke eigenwillig ingerichte genootschappen oplost, maakt gij Gods Woord, dat er „één lichaam" is, te schande, en wij kunnen noch deel met u hebben in deze zaak, noch uwe handelwijs erkennen. Gij noemt ons bekrompen en uitsluitend, dewijl wij geen gemeenschap met u kunnen hebben aan deze tafels, die gij hebt opgericht; maar wij moeten onzen Heer getrouw zijn, welken smaad wij daarvoor ook beloopen.

Wat nu ulieden betreft, die de uitlegging der Schrift ten opzichte van leerstellingen tot grondslag uwer scheiding van anderen en uwer vereeniging met gelijkdenkenden maakt, wij kunnen even zoo min met u samengaan als met de overigen. Wij geven toe, dat het te bejammeren is, wanneer wij over den zin van Gods Woord verschillende gedachten hebben; en wij gelooven, dat, waar verschil van opvatting heerscht, de verduisterende werking van het vleesch op de een of andere zijde zich gelden doet, wijl het Woord Gods slechts éénen zin hebben kan. Wij herinneren ons zeer goed, dat de apostel ons ernstig vermaant „allen hetzelfde te spreken", (1 Kor. I : 10.) „dezelfde liefde te hebben" en „één van ziel en één van zin te zijn"; (Fil. II : 2.) maar niet

minder herinneren wij ons, dat het Woord ons gegeven is, niet opdat zij, die in denkbeelden daaromtrent overeenstemmen, zich in onderscheidene secten vereenigen, doch opdat „geen scheuringen" onder ons zijn. Het is een verkeerde manier van handelen, wanneer wij ons door onzen ijver voor eenstemmigheid omtrent moeielijke punten in de leer of uitlegging der Schrift er toe laten vervoeren juist datgene te doen, om hetwelk te verhoeden zoozeer op gelijkgezindheid aangedrongen wordt. Waar Gods Woord eenvoudig, duidelijk en beslist spreekt, aarzelen wij niet ons te onderwerpen; geheel ongezind zijn wij nochtans daartoe, waar de gevolgtrekkingen, door menschelijke wijsheid uit het Woord gemaakt, op ééne lijn met het Woord zelf worden gesteld.

Wij zien, dat gij u, op grond uwer vaste overtuiging van de juistheid der gevolgtrekkingen, uit zekere schriftuurplaatsen gemaakt, *in twee partijen scheurt, die zich van ons en van elkander* afzonderen, en onder hunne eigenaardige partijnamen genootschappen vormen met een zelfuitgedachte organisatie. Zonder twijfel beschouwt gij uwe opvattingen voor zeer gewichtig, en meent gij recht te handelen en in Gods weg te zijn. Maar gij ziet over het hoofd, dat uw ijver voor gevolgtrekkingen *uit* de waarheid er u toe gebracht heeft de duidelijke en vastgestelde *waarheid zelve* klein te achten; want scheuringen heeft God duidelijk verboden, en gijlieden scheurt u van elkander los. Tot onze droefheid moeten wij nu wel erkennen, dat wij tegenwoordig niet allen hetzelfde gevoelen over sommige punten hebben; doch wij kunnen en mogen dit kwaad niet zoeken te genezen door uitoefening van dwang over het geweten onzer broederen. Er komen zeker minverblijdende toestanden voort uit het gemis van overeenstemming omtrent die punten; maar wij mogen de zaak niet in onze eigene handen nemen, gelijk gij gedaan hebt, en het ons gemakkelijker maken door een eigene secte te organiseeren, en ons met de zoodanigen te vereenigen, die juist denken zooals wij. Dat is niet Gods geneesmiddel, maar een menschelijk; en door hierbij baat te zoeken, lieve broeders! zijt gij tot secten geworden, en hebt Gods fondament verlaten, zoodat wij,

om getrouw te zijn, niets met uwe inrichting te doen mogen hebben, dewijl Gods Woord ons waarschuwt acht te hebben op hen, die „tweedracht en ergernis" verwekken, en ons aan die te onttrekken. (Rom. XVI : 17.)

Aldus, geliefde broeders! moeten wij tot een iegelijk van u en tot u allen zeggen: wij erkennen ulieden persoonlijk als onze medechristenen, en zullen ons verheugen, u weder op uwe plaats in de gemeente Gods en aan de avondmaalstafel welkom te heeten; wij erkennen echter niet uwe eigengemaakte vereeniging, en hebben daarin geen gemeenschap met u. Door de genade Gods zullen wij onwikbaar blijven, waar Hij-zelf ons geplaatst heeft in de eenheid des lichaams van Christus; wij zullen geen veranderingen invoeren, maar ons vasthouden aan het geschreven woord in alles, wat op ons vergaderen betrekking heeft; terwijl wij tegelijkertijd aan onze broeders vrijheid laten in dingen, waarin God ons niets bepaalds heeft voorgeschreven. (Rom. XIV : 1—5.)

Het velerlei gebrek onder ons willen wij noch loochenen noch verontschuldigen, integendeel willen wij er ons voor den Heer over verootmoedigen en Hem om genade bidden, ten einde daarin te handelen volgens zijne eigene goddelijke aanwijzing. Kwam het te eeniger tijd tot dwaalleer of tot loochening van de grondwaarheden der „leer van Christus," dan hadden wij daartegen te werk te gaan, zooals Johannes ons in zijnen tweeden brief onderricht. Openbaarden zich dergelijke dingen, als waarover Paulus schrijft in zijnen eersten brief aan ons, (Hst. V.) dan zouden wij om kracht smeeken nogmaals te doen, zooals wij reeds op zijne aanwijzing eenmaal gedaan hebben. In meer ondergeschikte dingen willen wij onder het oordeelen van onszelven, de getrouwheid jegens elkander en het gemeenschappelijk gebed er op bedacht zijn het vleesch ten onder te houden en te verhinderen.

Hier hebben wij dus — volgens onze vroegere vooronderstelling — in de stad Korinthe vijf verschillende vergaderingen van Christenen: de eene houdt vast aan den naam, den grondslag en de orde, waarin God ze van den beginne af gesteld heeft; de andere vier zijn partijen of secten, die den

oorspronkelijken grondslag hebben verlaten om een bijzondere regeling of een bijzondere opvatting van een leerstuk voor te staan, die men als belangrijk genoeg beschouwde, om er een grond van gemeenschap uit te maken. Het vooropstellen van die regeling of die opvatting trekt een muur op, welke eenerzijds insluit allen, die het met die regeling of die opvatting eens zijn, en anderzijds buitensluit allen, die het daarmee niet eens zijn. Ziehier het onderscheid tusschen den goddelijken en den sectarischen grond van gemeenschap. De goddelijke grond van gemeenschap sluit allen *in*, die God als in te sluiten aanwijst, namelijk alle kinderen Gods, die niet door ketterijen aangestoken, noch door een onheilig leven verontreinigd zijn. Hij sluit allen *uit*, die niet Gods kinderen zijn, en ook zulke kinderen, die door het kwade ten opzichte van leer of wandel besmet zijn.

De sectarische grond van gemeenschap sluit allen *in*, die de mensch als in te sluiten aanwijst, namelijk allen, die overeenstemmen in zekere bijzondere regeling of leer. Hij sluit allen *uit*, die weigeren zulks te doen. (*) De hoogte, tot waarop Gods eigen voorschriften betrekkelijk de gemeenschap worden in acht genomen, kan bij de eene of de andere secte veel verschillen. Eenigen kunnen volhouden slechts ware kinderen Gods onder zich te hebben, die hunne grondstellingen hebben aangenomen; anderen nemen misschien iedereen op, die bedoelde stellingen aanneemt, zonder er op te letten of hij een kind Gods is, ja dan neen. In beide gevallen echter, omdat men op sectarischen bodem staat, is niet zuiver en alleen het Christendom der toegelatenen, maar de overeenstemming met de grondstellingen der secte het fondament der gemeenschap of vereeniging. Stellen wij ons nu voor, dat de apostel eens op den dag des Heeren te Korinthe kwam, terwijl dergelijke toestand aanwezig was. Hoe zou hij gehandeld hebben? Waar zou hij gegaan zijn om het brood te breken? Gewis behoeven wij geen oogenblik met ons antwoord te aar-

(*) Misschien wel niet van gemeenschap bij bijzondere gelegenheden, maar toch van erkende en volledige gemeenschap.

zelen. Hij zou de oorspronkelijke vergadering hebben opgezocht, die hijzelf had gegrond, en die hij als „de gemeente Gods, die te Korinthe is," had toegesproken. Zou hij eenigszins deze afgescheurde samenkomsten erkend hebben? Het laat zich niet denken. Veeleer kunnen wij ons voorstellen, met welke kracht hij tegen hunne ongehoorzaamheid getuigd, en hoe hij Gods grond van gemeenschap gehandhaafd zou hebben, indien zij tot hem gekomen waren, om hem tot hunne vergaderingen en hunne avondmaalstafel uit te noodigen. En hadden zij hem misschien verweten, dat hij de christelijke liefde te kort deed, en het Christendom betwijfelde van vele lieve kinderen Gods, wier gemeenschap hij verwierp, zoo kan men vermoeden, dat hij tot hen gezegd zou hebben: „Dat gij Christenen, kinderen Gods, zijt ontken ik niet. Doch gij zijt ongehoorzame, eigenwillige, vermetele kinderen. Gij beschouwt uzelven wijzer dan God, en meent bekwaam te zijn tot verbetering van hetgeen Hij u gegeven heeft. Zijne regeling hebt gij verworpen, en op een in het oogvallende wijze hebt gij de christelijke liefde en gemeenschap gekwetst, die gij voorgeeft te oefenen, en die gij mij verwijt niet te betrachten. Weet gij niet, dat ik u door den Heiligen Geest schreef: „de liefde verblijdt zich niet over de ongerechtigheid, maar verblijdt zich met de waarheid?" En gij, die u van de waarheid Gods afgewend hebt, zoudt nu willen, dat ik uit liefde de oogen zou sluiten voor uwe ongerechtigheden en met u daarin gemeenschap zou hebben? Neen, broeders! ik versta beter wat christelijke liefde is, en de oprechtste, heiligste en wezenlijkste liefde, die ik u betoonen kan, bestaat hierin, dat ik getuig tegen uwe ongehoorzaamheid jegens God, dat ik geen gemeenschap met u houde, totdat gij u van uwe booze wegen afkeert, elke uwer nieuwigheden opgeeft, en opnieuw u stelt op den eenvoudigen grond van God en zijne gemeente. Ik heb u en mijnen Heer te zeer lief dan dat ik mij met u vereenigen kan, alvorens gij dit gedaan hebt. Ik verheug mij, dat ik u persoonlijk als broeders in den Heer — nochthans als dwalende broeders — kan beschouwen, maar uwe inrichtingen wil ik niet erkennen, noch er iets mee te doen hebben."

Misschien voert de lezer ons te gemoet: Welnu, wij erkennen, dat dit alles waar is. Het zou ongetwijfeld eenigermate alzoo geweest zijn in het geval, dat vooronderstelde is geworden; doch dit geval komt niet overeen met hetgeen, waarop gij het toepassen wilt. Gij zegt, dat de gansche gemeente zich van het fondament Gods verwijderd heeft; en toen gij begonnen zijt met vergaderen, was er geen vergadering, die nog op den wezenlijken grond staande was gebleven. Zoolang als dit laatste het geval was, bestond er geen moeielijkheid; maar nu is de toestand een gansch andere.

Nu, wij zijn bereid dit verschil tusschen de toestanden ten tijde van de apostelen en dezen tegenwoordigen oogenblik te erkennen, ofschoon dit het beginsel niet wegneemt. Nochtans hopen wij aan te toonen, dat in werkelijkheid beide gevallen tot één teruggebracht moeten worden.

Wij nemen onze vooronderstelling weer op, zooals wij ze eerst gemaakt hebben, van Korinthe met een oorspronkelijke en vier sectarische vergaderingen. Wij nemen aan, dat deze secten uit werkelijk ernstige menschen bestaan, die op hunne wijze een oprechten ijver voor Christus en liefde tot de zielen hebben. Hun ijver brengt hen tot ernstige zendingsondernemingen, en zij verbreiden de waarheid des evangelies, terwijl zielen door hen behouden worden, die door hen, natuurlijk volgens hunne bijzondere beginselen, onderwezen, en onder zekere vormen en namen tot genootschappen of kerken georganiseerd worden.

Nemen wij aan, dat alle vier in zekere stad, ver van Korinthe verwijderd, en waar het Christendom voorheen onbekend was, hunne partij gevestigd hebben, uit eenige honderden bekeerden gevormd. Deze bekeerden hebben, zooals vanzelf spreekt, hunne begrippen aangaande het Christendom van hen verkregen, die hun het evangelie verkondigden; en hoewel hun de Schrift in handen gegeven was, hebben zij toch zoodanige uitleggingen aangenomen, als hunne leeraars hun hebben gegeven. En zoo gaan zij in hunne verschillende vereenigingen voort, misschien bij gelegenheid een weinig dispuut met elkander voerende over punten, omtrent welke zij verschil van inzicht hebben.

Intusschen begint een ernstige Pauliniaan, die de Schriften onderzoekt, op zekeren dag onder het lezen de ontdekking te doen, dat alles niet in het rechte spoor loopt, zooals men hem geleerd had te gelooven. Hij vindt in de Schrift, dat het lichaam van Christus één, en dat scheuring zonde is. Hij denkt na, leest en bidt, en altijd vaster wordt de overtuiging bij hem, dat de dingen niet zijn, zooals zij behooren. Hij zoekt zich op de hoogte te stellen van de verschillende kerkelijke stelsels, en merkt op, dat de punten, die ze van elkander scheiden, in het geheel niet de zoodanigen zijn, welke in het Woord Gods worden gevonden; en dat over hetgeen werkelijk in dat Woord geschreven staat, niet zooveel verschil van meening heerscht, als over de punten, waar Gods Woord over zwijgt. Hij gaat daarover met anderen spreken, doch men ziet hem met verbazing aan, of lacht hem uit. Sommigen denken, dat de feitelijke toestand de rechte is. Anderen geven toe, dat er veel verkeerds bestaat, maar gelooven niet, dat er verbetering mogelijk is. Niemand schijnt bereid door onderzoek der waarheid en het opvolgen daarvan zijne vraag op te lossen. Het geweten van den broeder wordt bezwaard en onrustig. Hoe meer hij leest en bidt, des te erger komt hem de zaak voor, tot hij op zekeren tijd stil staat bij 2 Tim. II: 19, waar Paulus beveelt, dat „ieder, die den naam des Heeren noemt, afsta van ongerechtigheid." Hij kan niet twijfelen, dat het ongerechtigheid is, te doen wat God verbiedt; en alzoo schijnt het hem toe, dat hij zich van zijne tegenwoordige verbindingen moet losmaken, die — zooals hij *nu* inziet — geheel op valschen bodem staan. Maar wat moet hij doen, waarheen zal hij gaan? Hij heeft nooit van iets anders gehoord, en weet niet, of er nog eenige oorspronkelijke gemeente bestaat, dan of alle denzelfden weg zijn opgegaan. Hij is in groote verlegenheid. De zondagmorgen breekt aan, en hij moet beslissen, of hij opnieuw zal gaan naar de plaats, waar zijn geweten, door de H. Schrift voorgelicht, beslist tegen is opgekomen. Hij voelt, dat hij het niet doen kan, en blijft aldus stil in zijne kamer, alleen met God en met zijn Woord. (Hand. XX: 32.)

Spoedig daarop ontmoet hij een Apolliaan, met wien hij vroeger bekend was, doch dien hij sedert eenigen tijd niet gezien heeft. Daar hij hem als een godvreezend Christen kent, die, hoewel tot een andere gemeenschap behoorende, den Heer liefheeft, zoo begint hij, al aarzelend, met hem over de zaak te spreken, ter wille waarvan hij zooveel harde woorden van de medeleden zijner secte heeft moeten aanhooren. Tot zijne verbazing bespeurt hij, dat zijn vriend dezelfde overdenkingen gehad heeft, tot hetzelfde resultaat gekomen is, en sedert eenigen tijd zich eveneens aan de vergaderingen en handelingen zijner partij onttrokken heeft. Zoo rijst de vraag bij beiden op: Zouden wij den volgenden Zondag niet kunnen te zamen komen tot gedachtenis des Heeren, naar de eenvoudige aanwijzing van het Woord: Matth. XVIII: 20? Zij zien niet in, waarom zij dit niet zouden doen, en zoo besluiten zij daartoe. Eer de volgende Zondag is aangebroken, heeft ieder een vriend gevonden, die evenzoo gezind is, zoodat zij met hun vieren op den bepaalden morgen in den naam des Heeren vergaderd zijn. Alles ter zijde latende, wat tot hunne bijzondere secte behoort, vertrouwen zij op den Heer, dat Hij hen leiden zal door zijn Woord; en de Heer blijft ook niet in gebreke. Zij hebben zich geplaatst op den bodem Gods; de Geest leidde hen daarheen en daarbij door het Woord.

Niet zoodra raakt dit bekend, of er ontstaat groote opschudding onder de verschillende secten; zij worden als eigengerechtig en vermetel berispt, als scheurmakers, stichters eener nieuwe secte, verachters van de orde, enz. nagewezen. Hunne volharding brengt niettemin enkelen er toe de Schrift te gaan onderzoeken en overdenken, en deze en gene komt tot de erkentenis, dat zij gelijk hebben het geschreven Woord te gehoorzamen, zonder iets bij of af te doen, en dat zij alzoo op den bodem staan, waarop de gemeente oorspronkelijk gesteld was. Zoo doende breidt zich de kleine vergadering langzamerhand uit.

Stellen wij ons nu voor, dat Paulus op zijne reizen eens in deze streek aankwam, en zich op een Zondagmorgen bevond in de stad, waar het aldus toegegaan was. Waar zou hij

zich heen begeven? Zou hij in die vergaderingen gegaan zijn, die hij in Korinthe afgekeurd had? Zou verschil van plaats ook verschil van beginsel bij den apostel des Heeren kunnen teweegbrengen? Zeker niet. Hij zou onderzocht hebben; en had hij bespeurd, dat verschillende secten daar hunne vergaderingen hadden, dan zou hij zich met droefheid daarvan afgewend hebben. En indien dan melding gemaakt ware van zekere secte, die aan alle andere zich onttrokken had, hij zou eerst wel gevreesd hebben, dat het booze zich daarin misschien nog in veel erger vorm openbaren zou. Doch had hij vernomen, hoe zich alles toegedragen had, dan zou hij tot hen gegaan zijn, en zich verblijd hebben hen, hoezeer onbeduidend in getal en aanzien, te kunnen erkennen als de wezenlijke vertegenwoordigers der gemeente Gods aan die plaats.

Had hij opgemerkt, dat zij onder zich toelieten dàt kwaad, hetwelk God tot een grond van uitsluiting gemaakt heeft, (b. v. ketterij, hoererij, dronkenschap Tit. III : 10, 1 Kor. V : 11.) hij zou hen niet hebben kunnen erkennen. Wanneer hij echter alleen gebrek aan eensgezindheid, zwakheid, onkunde in vele dingen of andere dergelijke verkeerdheden onder hen aantrof, die, volgens Gods Woord, geen grond tot uitsluiting opleverden, zoo zou hij daarin geen reden gevonden hebben een der verschillende secten boven hen te verkiezen, zelfs al had hij in deze secten veel minder van genoemde verkeerdheden aangetroffen dan bij hen, die op den grondslag van God stonden. Hij zou alleen tegen deze verkeerdheden geijverd en tot hare uitroeiing gebeden en gewerkt hebben.

Nemen wij aan dat de landstreek, waarover wij gesproken hebben, de landstreek zij, in welke de lezer woont, en de tijd het negentiende in plaats van het eerste eeuwtal, en dat *hij-zelf*, in plaats van Paulus, een keuze had te doen.

Wat zou des lezers keuze zijn?

Deze vraag beantwoorde hij voor het aangezicht van Hem, die „alle dingen" weet.

De dienende Jezus.

„Want ook de Zoon des menschen is niet gekomen om gediend te worden, maar om te dienen, en zijn leven te geven tot losprijs voor velen." Mark. X : 45.

„Jezus stond op van den maaltijd, en legde de kleederen af, en een linnen doek genomen hebbende, omgordde zichzelven." Joh. XIII : 4.

„Welgelukzalig die slaven, welke de heer, als hij komt, wakende zal vinden. Voorwaar, ik zeg u, dat hij zich zal omgorden, en hen zal doen aanzitten, en naderkomende, zal hij hen dienen." Luk. XII : 37.

1. Het onuitsprekelijk aantrekkelijke in den persoon onzes Heeren ligt wel voornamelijk hierin, dat zijne liefde haren beweeggrond heeft niet in hare voorwerpen, maar in Hemzelven. Bij ons is dit in den regel anders. Het voorwerp, dat wij liefhebben, moet iets hebben, dat ons aantrekt, ja, dat ons *blijft* aantrekken, zullen wij er onze liefde op gevestigd houden. Beantwoordt het voorwerp onzer liefde en goedheid niet langer aan de verwachtingen, die wij er van meenden te mogen koesteren, dan zeggen wij dikwerf: „Hadden wij dit vooruit geweten, dan zouden wij ons zooveel opoffering of moeite niet getroost hebben." Bij den Heer is dit anders. *Hij heeft vooruit geweten*, hoe wij zijn zouden, zelfs na al hetgeen Hij voor ons volbracht, stervende aan het hout des kruises; en toch kan Hij niet ophouden ons lief te hebben, want zijne liefde, niet opgewekt door onze deugden, kan niet worden uitgebluscht door onze ondeugden. Zijne liefde is goddelijk. Bij menschen kon slechts menschelijke liefde plaats vinden. Voor den goede zal „mogelijk" een mensch bestaan te sterven; de goddelijke liefde stelde in staat te sterven voor den zondaar, voor hem die niet goed was.

Indien wij den aard der liefde onzes Heeren, de gezindheid van zijn hart, wel onderscheiden, dan kunnen wij verstaan, dat het voornemen, om voor ons te komen lijden

en sterven, wel zijne aanleiding vond in *onze* behoeften als zondaren, maar dat het zijne oorzaak vond in *zijne* behoefte om liefde te betoonen. Ware het niet alzoo, dan zou de werkzaamheid zijner liefde ophouden, zoodra wij die niet meer behoefden; doch dit is juist het heerlijke, dat zij niet ophouden *kan*, omdat zijne liefde zelve zonder einde is. Een van de kenmerken der „liefde" is, dat zij „zichzelve niet behaagt," en „het hare niet zoekt," gelijk wij weten, dat Christus dit niet gedaan heeft. Zij „zoekt wat des anderen is;" zij „behaagt" aan haar voorwerp. Zij vraagt niet wat haar voorwerp haar aanbrengen kan, maar wat zij kan aanbrengen aan haar voorwerp, met andere woorden: „de liefde dient," gelijk Christus — de goddelijke liefde in menschelijke gestalte — niet gekomen was „om gediend te worden, maar om te dienen."

Deze treffende woorden sprak de Heer juist op het oogenblik, dat zijne discipelen onder elkander om den voorrang streden, en niet zochten wat des anderen, maar wat voor henzelven was. Tegenover deze openbaring van het zondig-menschelijke bestaan, dat boven anderen, en, waar het doorwerkt, zelfs boven God wil staan, openbaarde zich de Heer uit den hemel in de gestaltenis en de gezindheid van een slaaf. De eenige, die recht had om te heerschen, was gekomen om te dienen. De gansche tijd van zijne omwandeling hier op aarde was de openbaring van deze gezindheid. „Dagelijks," kon Hij zeggen, „was ik bij U leerende." Onvermoeid was Hij dag aan dag bezig hunne kranken te genezen, het evangelie te verkondigen, bedroefden te vertroosten, zondaren genade te bewijzen. Zat Hij vermoeid aan de Jakobsbron, wachtende op het brood, dat zijne discipelen waren gaan koopen, en smachtende naar een dronk water, dan vergat Hij honger en dorst door de vreugde van een zondares te kunnen redden. Had Hij behoefte, om met de zijnen eens alleen te zijn, en was het der schare gelukt Hem uit te vinden, in onverstoorbare zachtmoedigheid en vriendelijkheid „begon Hij hun vele dingen te leeren", en vergat Hij zelfs hunne lichamelijke behoeften niet. (Mark. VI.)

Zag Hij den eenigen zoon eener weduwe uitdragen, Hij

kon niet doorgaan zonder de treurende vriendelijk en medegevoelend toe te spreken, en daarna haar den betreurde terug te schenken. Doch zijn dienen kon zich, terwijl Hij als mensch hier beneden vertoefde, niet bepalen tot het beschikbaar stellen voor den zondaar van al de schatten, die zijn warm hart voor hem bevatte, schatten van genade, lankmoedigheid, geduld, zachtmoedigheid, ootmoedigheid, goedertierenheid, hulpvaardigheid. Omdat de mensch een zondaar was, en Hij menschen tot God wilde brengen, moest Hij sterven in hunne plaats. De zonde stond in den weg om den mensch gelukkig te maken. Tusschen den Heilige en de onheiligen kon de verbinding niet tot stand komen, die de Liefde op het oog had. Al zijn betoon van goedheid, al de verklaringen die Hij aflegde, van wat in des Vaders hart voor arme menschenkinderen aanwezig was, al zijn nederbuigen tot het doen van het onvermoeidste slavenwerk, vermocht niet tot stand te brengen, wat God omtrent ons had besloten, om ons den beelde zijns Zoons gelijkvormig, en met dien Zoon tot één lichaam te maken, waarvan Hij het Hoofd is. Daarom had Hij van den Vader „het gebod" ontvangen (Joh. X : 18.) om zijn leven af te leggen, en het daarna wederom te nemen. En Hij was gekomen met de bepaalde bedoeling om dien wil zijns Vaders te volbrengen. Zou ons de ongerechtigheid niet toegerekend worden, dan moest zij Hem worden toegerekend. Zou er plaats zijn voor een nieuwen toestand van gerechtigheid en leven, dan moest de oude toestand van ongerechtigheid en dood eerst een einde nemen. En in Hem zou dit plaats grijpen. Hij moest „der zonde sterven;" op Hem moest de straf zijn; zijn leven moest geofferd worden. Wij waren onder de macht der zonde, des doods, van den duivel, — om voor God afgezonderd, Hem onderworpen en zijn eigendom te zijn, kon geen andere, geen mindere losprijs gelden dan het eigen leven van den dienenden Jezus. Doch nu dit gevorderd werd, aarzelde Hij niet. Moest zijn dienen zóóver zelfs zich uitstrekken, dat Hij zijne ziel uitstortte, dat Hij niet iets van zich, maar dat Hij zichzelven gaf, Hij deinsde daarvoor niet terug. Hij was er voor gekomen om dat te doen. Zoolang er adem in Hem was, deed

Hij goed, en was Hij ten dienst voor iedereen. Ten laatste hield dit hierdoor op, dat Hij den adem uitblies aan het kruis, stervende als het offer voor ons. Welk een Jezus is Hij toch! Zijn leven, zoowel als zijn sterven, was ten behoeve van anderen. Wij, die Hem onzen Jezus kunnen noemen, wij waren in zijne gedachten gedurende al de dagen, die Hij hier onder ons geslacht doorbracht, wij waren in zijn hart, toen Hij — hangende tusschen hemel en aarde, van menschen verworpen en verlaten door God — aan het schandhout zijn leven gaf. Heerlijk is het te denken aan zijn werk, heerlijker nog is het te denken aan de liefde, die Hem tot zijn werk in staat stelde. Schoon is de vrucht en kostbaar, die zijne opoffering voor ons afwierp, schooner en kostbaarder voor ons hart is de gezindheid, die Hem tot deze zelfopoffering kon vaardig maken.

Indien wij echter denken aan zijne dienende liefde, door Hem uitgeoefend toen Hij op aarde was, dan ligt het ons bij om ons voor te stellen, dat de toestand van vernedering, waarin Hij verkeerde, als vanzelf meêbracht, dat Hij zoo diep afdaalde van ons te dienen en „in de gestaltenis van een slaaf" op te treden. Wij hebben Jezus allereerst leeren kennen, zooals Hij ons in de Evangeliën afgeschilderd wordt, als mensch onder menschen, als degeen, die zijne macht om te oordeelen en te heerschen niet kwam gebruiken, als de vernederde, de zwakke, zoodat het ons niet meer verwondert, maar wij het natuurlijk zijn gaan vinden, dat Hij de laagste plaats innam. Wij meenden, en eensdeels met recht, dat het niet anders kon, of Hij moest zich tot onze dienst aflaten. Wij hadden behoefte aan zijn dienen; wij waren zondaren, wij moesten gered, verlost, vrijgekocht worden. Indien Hij nu niet tot onze dienst bereid, tot sterven zelfs besloten was, zoo had zijne verschijning op zichzelve ons niets aangebracht. De plaats, waar wij stonden, de toestand, waarin wij waren, maakte zijne dienst noodwendig. Doch hoezeer dit alles aan de ééne zijde waar is, zoo is er nog een andere zijde aan de zaak, namelijk dat de behoefte om te dienen voortkwam uit zijn eigen hart, dat Hij, om zoo te zeggen, moest dienen. De liefde, die Hij tot ons had, was de wor-

tel, waarop zijne dienende werkzaamheid groeide. De toestand, waarin wij waren als zondaars, maakte het wel noodig, dat zijn dienen den vorm aannam, voor onzen toestand gepast, namelijk dat Hij zich boog onder allen en onder alles, tot zelfs onder het kruis; maar de liefde kan niet anders dan zich ten dienst te stellen voor haar voorwerp, al regelt zich die dienst naar de oogenblikkelijke behoeften van dat voorwerp. Het dienen van Jezus wordt, zóó beschouwd, des te heerlijker voor ons, omdat niet de behoeften, die wij hadden als zondaars, maar de behoefte, die Hij had als de persoonlijke Liefde, het dienen te voorschijn riep. De menschelijke zelfzucht, door de zonde natuur geworden, heeft het onmogelijk gemaakt, dat iets dergelijks onder menschen gezien werd, ja, maakt het zelfs moeielijk een rechte voorstelling ons daarvan te vormen; en daarom moest de goddelijke liefde in menschengestalte op aarde komen om ons het beeld daarvan te vertoonen. En dit *is* geschied. De menschenliefde van God, onzen Verlosser, *is* verschenen. (Tit. III : 4.) God is geopenbaard in het vleesch; en toen God zich openbaar maakte, was het als de dienende liefde. De liefde komt niet vragen, maar geven, en waar zij nochtans ontvangt, daar is zulks door haar geven gewekt. Neen, niet hierom diende Jezus, wijl onze toestand Hem tot dienen bewoog, maar dáárom, dat wij ellendige zondaars waren, nam zijn dienen den vorm aan van het jukdragen eens slaafs en het sterven eens slachtoffers.

2. Dewijl alzoo het dienen van Jezus niet een toevallig gevolg van onze zondaarsbehoeften, maar een werkelijke uiting van zijne goddelijke liefde was, zoo kon dan ook dit dienen niet ophouden, nadat Hij als mensch op aarde zich ten onzen behoeve neergebogen en opgeofferd had. Onze zondaarstoestand maakte deze wijze van dienen in de eerste plaats noodig, daar wij anders niet hadden kunnen verlost worden; doch zijne dienst op aarde volbracht hebbende, zette Hij die voort in den hemel. In het dertiende hoofdstuk van Johannes geeft Jezus een voorstelling van hetgeen Hij doen zou, als Hij heengegaan zou zijn tot den Vader. „Wetende, dat hij uit deze wereld zou overgaan tot den Vader, alzoo hij

de zijnen, die in de wereld waren, liefgehad had, zoo heeft hij hen liefgehad tot het einde." Dat wil zeggen: Nadat Hij de zijnen, toen Hij bij hen op aarde was, had liefgehad, zou Hij voortgaan, zonder ophouden voortgaan, ook als Hij bij den Vader was voortgaan, met hen lief te hebben. Aan zijne liefde kwam met zijn heengaan tot den Vader geen einde. Aan zijne liefde *is* geen einde, waarom zij ook, zooals Paulus zegt, „de kennis te boven gaat." En in Johannes XIII stelt Jezus nu voor oogen, hoe Hij zijne nimmer eindigende liefde openbaart, wanneer Hij niet meer hier beneden vertoeft als de zwakke, afhankelijke, nederige mensch, maar wanneer Hij daarboven plaats genomen heeft aan de rechterhand des Vaders, die hem „alle dingen" in de handen gegeven had. Wat doet Hij daarom? Opgestaan van den maaltijd, legt Hij de kleederen af, en een linnen doek genomen hebbende, omgordt Hij zichzelven. Daarna giet Hij water in het bekken, en begint de voeten der discipelen te wasschen. Met andere woorden: Hij neemt de houding en gedaante van een slaaf aan, (de aflegging zijner kleederen en de omgording met den linnen doek,) en verricht *in die houding* het werk van een slaaf, wien in de oostersche huizen het wasschen der voeten van de aanzittende gasten opgedragen was. „Ziet," wil Hij zeggen, „ik ga wel naar boven, maar mijne liefde gaat door; en omdat mijne liefde doorgaat, houdt ook mijn dienen niet op. Op aarde heb ik gediend, maar als ik in den hemel ben, dien ik u ook; omdat, zooals ik u liefhad, toen ik op aarde was, ik u ook liefhebben blijf, terwijl ik in den hemel ben. Omdat ik niet ophouden kan u lief te hebben kan, ik ook niet ophouden u te dienen. De aard van mijn dienen verandert wel, maar het dienen zelf blijft. Toen ik beneden was, stierf ik voor u; als ik naar boven ga, leef ik voor u. Ja, altijd leef ik om voor u tusschenbeide te treden. (Hebr. VII : 25.) Bij den Vader ben ik, de rechtvaardige, die het zoenoffer heb willen zijn, toen ik op aarde was, de Voorspraak voor u. Ik sla acht op u, terwijl ik bij den Vader ben, ik bemoei mij met u, ik merk het op, als gij u bezoedelt, terwijl uwe voeten het stof aanraken. En niet maar dat ik opmerk, doch ik neem hetgeen u bezoedelt ook weg. Ik ben de Heerlijke;

en ik wil zorg dragen, dat gij, zwakke, falende discipelen, met mij deel kunt hebben waar ik ben, gelijk ik vroeger deel met u had waar gij zijt. Met één woord: ik wasch u de voeten, u, die gebaad zijt; u geschikt zijt te maken om met mij te verkeeren in de heerlijkheid, waar ik ben, neem ik op mij. Ik wasch u de voeten, dat is: ik doe het werk eens slaafs aan u; ik dien u, waar ik mij ook bevinde."

Is het niet kostelijk alzoo Jezus te aanschouwen, terwijl Hij, rustende van het verzoeningswerk, niet rust van het bidden voor ons? (Rom. VIII : 34.) En is het hierdoor niet bewezen, dat zijn dienen niet een gevolg was van de vernedering, waaraan Hij als mensch onderworpen was, maar dat het voortvloeide uit de volheid der liefde zijns harten tot ons. Noch de toestand, waarin wij zijn, noch de plaats, die Hij inneemt, kan een einde stellen aan zijn dienen.

Hadden wij in de eerste plaats verlossing noodig, Hij kwam „om te dienen en zijn leven te geven tot een losprijs voor velen." Hadden wij, na verlost te zijn, behoefte aan reiniging, Hij ging heen naar den Vader, om daar voor ons een voorspraak te zijn en tusschenbeide te treden. Was Hij mensch op aarde, in nederigheid en zwakheid, Hij diende. Is Hij verheerlijkt in den hemel, aan de rechterhand des Vaders, Hij dient ons ook daar. Voorwaar, te dienen, als men in zwakheid en nederigheid verkeert, is betrekkelijk licht. Het komt dan zoo natuurlijk voor. Te dienen echter, als men op den troon zit, en met heerlijkheid en eer is gekroond, dat is wel een bewijs, dat men in dienen lust vindt. Indien wij zelven, vroeger afhankelijk, anderen hadden gediend, zouden wij het dienen niet vergeten, wanneer wij, op een troon verheven, met heerlijkheid bekleed waren? Met onzen Heer is dit niet zoo. Hij kan niet ophouden met ons te dienen, omdat Hij niet ophouden kan ons lief te hebben; en de liefde heeft er behoefte aan om voor haar voorwerp te leven en te zijn. Hij is degeen, die „ronduit" gezegd heeft: Ik heb mijnen heer, mijne vrouw en kinderen lief; *ik wil niet vrij uitgaan.* (Ex. XXI: 5.)

Gezegende gedachte, dat wij om te zien, hoe Jezus om onzentwil bemoeid is, hoe wij de voorwerpen zijn, waarvoor

Hij bezig is, niet alleen ons hebben terug te denken in den tijd, toen Hij hier rondging „goeddoende;" maar dat wij weten, hoe Hij ook thans, ook in dezen zelfden oogenblik, waarop dit geschreven wordt, of waarop gij dit leest, bezig is met ons, bemoeid is om onzentwil, ja, dat Hijzelf en niet een der tienduizende engelen, welke Hem ten dienste staan — het nederige werk der „voetwassching" aan ons verricht.

3. Hoe zal het echter wezen, wanneer Hij teruggekeerd zal zijn tot deze aarde, wanneer de heerlijke tijd is aangebroken, dat Hij „wederkomen zal van de bruiloft," nadat de gezegende vereeniging tusschen Hem en zijne bruid in den hemel tot stand gekomen is? De slaven, welke de Heer, als Hij tot deze aarde terugkomt, wakende zal vinden, zal Hij doen aanzitten, en naderkomende, zal Hij hen dienen. Wat wij in Johannes XIII lezen, dat Hij deed, alvorens Hij met de voetwassching aanving, lezen wij ook in Lukas XII, dat Hij doen zal, alvorens Hij hen zal doen aanzitten in het duizendjarig rijk, om dan, naderkomende, hen te dienen. „Hij zal zich omgorden." Niet dienen slechts, maar de houding, de gezindheid van een, die dient. Hebben zijne slaven Hem gediend, terwijl Hij afwezig was, Hij zal zijne slaven dienen, als Hij wedergekeerd zal zijn.

De eerste maal, dat Hij tot den mensch kwam, vertoevende op de aarde, kwam Hij „om te dienen, en zijn leven te geven tot een losprijs voor velen;" de tweede maal dat Hij tot deze aarde komt, zal Hij naderkomen om hen „te dienen." Waarin zijne dienst in dien gezegenden tijd bestaan zal? Gewisselijk hierin, dat Hijzelf de heerlijkheden, de zegeningen van de duizendjarige periode van vrede en rust uitdeelen en aan zijne getrouwen te genieten geven zal. Zooals Hij vroeger, toen de bruiloft zou beginnen, zelf nedergedaald is van den hemel (1 Thess. IV: 16.) om de zijnen op te nemen, zal Hij dan, als Hij „van de bruiloft zal wederkomen," *zelf* zich omgorden, *zelf* hen doen aanzitten en *zelf* hen dienen. Hetgeen zijne getrouwen zullen ontvangen en genieten, hetgeen hun deel wezen zal, dat zij zullen smaken, het zal hun toegereikt worden door den Heer zelven.

Dat zij het bezitten en genieten, is op zichzelve voor zijn hart niet genoeg, Hij wil zich het genoegen voorbehouden zelf de uitdeeler dier genietingen en zegeningen te zijn. Dat zal plaats hebben in de toekomst, in den tijd der heerlijkheid op aarde, als de tijd zijner machtsoefening is aangebroken, als Hij niet meer in zwakheid en vernedering, maar in kracht en eer zal wezen, als niet het kruis, maar de „troon Davids" de plaats zal zijn, waarop Hij verhoogd is. Zóó sterk en zóó innig is de liefde des Heeren voor de zijnen, dat *zijne vreugde* er aan verbonden is de bemiddelaar *onzer vreugde* te zijn. Hij zal het dan ook wezen, die de gemeente in het Vaderhuis invoert, en haar de zalige genietingen van dat Vaderhuis toedeelt, die haar inleidt en rondleidt in het genot van al het heerlijke, dat dit Vaderhuis bevat, zooals Izaäk zelf de bruid, door Eliëzer gevoerd op de reize, inbracht in de ouderlijke tent.

En zooals voor Rebekka de rijkdommen en heerlijkheden, waarvan Izaäk de erfgenaam en bezitter was, dubbel rijk en dubbel heerlijk waren, wijl Izaäk's hand ze haar schonk, zal ook voor ons, die gelooven, het genot, dat wij in de heerlijkheid van het Vaderhuis smaken zullen, een dubbel genot zijn, wijl het Jezus wezen zal, die neerdaalt om ons te halen en in te voeren in de woningen daarboven. Zijne hand, door zijn hart bestuurd, zal, na alles voor ons gereed gemaakt te hebben, ook alles aan ons toebedeelen. En als *zijne* hand de kroon op ons hoofd zal hebben gedrukt, dan zal *onze* hand die kroon nederwerpen voor den troon. Waar, en in welken toestand wij alzoo den Heer gadeslaan, overal en altijd vinden wij Hem als de dienende Liefde.

Op deze aarde de eerste maal neergekomen, met het doel om „in zwakheid gekruisigd" te worden, (2 Kor. XIII: 4.) of na het werk des kruises in den hemel met heerlijkheid gekroond, of na de viering der bruiloft (Openb. XIX.) voor de tweede maal tot deze aarde gekomen, om hier te regeeren in gerechtigheid, is en blijft het zijn werk om de zijnen te dienen. Onverschillig welke plaats Hij inneemt, 't zij de aarde, 't zij den hemel, dienen is zijn lust. Is Hij in „de gestaltenis van een slaaf", (Fil. II.) of is zijn aangezicht, „gelijk de zon schijnt in hare kracht", en komt hij, op een

wit paard gezeten, om het oordeel in gerechtigheid uit te oefenen, altijd is de zijnen te dienen een behoefte voor zijn hart. Zijne positie moge veranderen, zijne gezindheid verandert niet. Verschillend is het karakter, waarin Hij optreedt, zijne liefde blijft dezelfde.

Hoe gelukkig zijn wij dit te weten! Wij behoeven niet, om aan zijne dienende liefde te denken, achterwaarts te zien naar het kruis alleen; ook heden dient Hij ons; en in de toekomst zal Hij ons nog dienen. De Zoon van God, voor wiens heerlijkheid de engelen zich bedekken, (Jes. VI.) is en blijft voor ons de vriendelijke, dienende, zich tot ons neerbuigende Jezus. Toen er „geen gedaante of heerlijkheid aan Hem" was, sprak Hij tot de vreesachtigen: „vreest niet"; en als Hij oogen heeft „als een vlam vuurs", zegt Hij tot Johannes, die als dood aan zijne voeten valt, hetzelfde „vrees niet." Zonder ophouden en zonder verzwakking klopt zijn hart voor ons; en zonder ophouden stelt Hij zich ons ten dienste.

O, indien iets van deze „dienende liefde" ons hart verkwikt en verwarmt, zullen wij in staat zijn, al is het op oneindigen afstand en in onze geringe mate, „elkander te dienen door de liefde." (Gal. V: 13.) Bedenken wij, dat de Zoon van God tot zóó laag zich neerbuigt van ons te dienen, laat ons daarom niet zóó hoog ons stellen, dat wij door anderen ons laten dienen, in plaats dat wij hen dienen. Al zijn wij ten opzichte van anderen inderdaad „hooggeplaatst," laat het geen reden zijn om niet te dienen, die verre beneden ons staan. De Heer is niet hooggeplaatst, maar „het hoogst geplaatst," en Hij dient den geringste van de kinderen Gods, zoowel als den hoogste in aanzien hier beneden. Het valt Hem niet zwaar zulks te doen, het is zijn lust. Indien wij in zijne liefde blijven, zal het ons niet zwaar vallen, maar een behoefte zijn, om, wat wij van die liefde ontvangen en genieten, weder te doen keeren in lof en aanbidding tot Hem en in dienstbetoon tot anderen.

Wij leven in een zelfzuchtige wereld en hebben een zelfzuchtig bestaan, God kwam zich aan ons openbaren als de liefde, die dient. De macht der wereld bestaat in heerschen; de Almacht zelve kwam en boog zich neer tot ons. De

zelfzuchtige is nooit bevredigd van te ontvangen; de liefde wordt nooit moede van te geven, en „het is zaliger te geven dan te ontvangen." Bovendien wij waren zondaars. Het eerste, wat voor ons door de Liefde gegeven moest worden, was haar leven. God gaf zijnen eigen Zoon; Christus gaf zijn eigen leven. En nadat Hij zijn leven gegeven heeft tot een losprijs voor ons, geeft Hij ons zijnen vrede, zijne vreugde, zijne rust, en weldra ook zijne heerlijkheid!

De reine en onbesmette godsdienst.

Niets is voor den waren Christen belangrijker, dan het dienen van God. Dit is het doel zijns levens geworden, daar hij door de nieuwe geboorte het leven van Christus heeft ontvangen, en daardoor in gemeenschap met God is gebracht. Het is duidelijk, dat, wanneer wij van godsdienst spreken, wij alleen bedoelen de reine en onbesmette godsdienst, welke uitsluitend door den waren Christen kan beoefend worden, daar de godsdienst der wereld — ook der zoogenaamde christelijke wereld — niet bestaat in het dienen van God, maar in het dienen van zichzelve. Hare godsdienst is een dienst van het vleesch, en derhalve een gruwel voor God. Wanneer wij dus van godsdienst spreken, dan bedoelen wij daarmede de dienst, welke de ware Christen aan den Vader toebrengt, zooals Jakobus zegt: „DE REINE EN ONBESMETTE GODSDIENST VOOR GOD EN DEN VADER IS DEZE: WEEZEN EN WEDUWEN TE BEZOEKEN IN HUNNE VERDRUKKING; ZICHZELVEN ONBEVLEKT TE BEWAREN VAN DE WERELD." (Jak. 1 : 27.)

Ziedaar op een duidelijke wijze ons voorgesteld, waarin de reine en onbesmette godsdienst bestaat. Staan wij er een oogenblik bij stil, en vestigen wij onze aandacht op de twee punten, die wij hier vinden: Het dienen van God bestaat: 1° „in het bezoeken van weezen en weduwen in hunne verdrukking", en 2° „in het zich onbevlekt bewaren van de wereld."

Aan geen van beide kan de mensch beantwoorden, zoo hij niet weet, dat hij in Christus geplant, met Hem gestorven, begraven en opgewekt is. De natuurlijke mensch zoekt slechts

zichzelven, zijne eigene eer, en daarom is het voor hem onmogelijk aan het eerste vereischte te voldoen, dewijl daartoe zelfverloochening noodig is. Het dienen van God bestaat in het verloochenen van zichzelven, in de *geheele* overgave van het eigen-ik, van al onze gaven en krachten ter eere van dien Heer, die ons gekocht heeft met zijn bloed. Alle nevenbedoelingen, alle eigen eer en roem moeten wegvallen; de Christen moet zich geheel en al ten dienste stellen van zijnen God en Vader, en ook van zijne broeders en zusters in den Heer, ja, van alle menschen, om hun geestelijk en lichamelijk heil te bevorderen. Die met Christus is gestorven, zoekt voortaan niet meer zichzelven, maar God te verheerlijken; hij is der zonde gestorven; hij is opgestaan tot een nieuw leven, tot een leven ter eer van God en van Christus. Het dienen van God bestaat echter niet in het wettisch volbrengen van zekere geboden en plichten; neen! het is een dienst in geest en in waarheid, het is een volbrengen van „de volmaakte wet, *die der vrijheid is.*" De Christen is door het offer van Christus ontheven van de volbrenging der mozaïsche inzettingen, en heeft daarvoor in de plaats gekregen een dienst in geest en in waarheid; een dienst, die niet meer bestaat in schaduwen en afbeeldingen, maar in een naderen tot God als den Vader in Christus, in een gehoorzamen van dien Vader, waartoe de volmaakte wet der vrijheid ten grondslag ligt. Wij moeten God dienen, evenals een kind zijnen vader dient, uit het beginsel der liefde. Die dienst nu moet zich openbaren in liefde tot de broederen, want, zegt Johannes: „een iegelijk, die liefheeft, is uit God geboren en kent God, die niet liefheeft, die heeft God niet gekend, want God is liefde." Ja, zelfs in liefde tot alle menschen, want God is een Onderhouder aller menschen, en Hij wil dat alle menschen behouden worden. Tot zulk een liefdebetoon nu is zelfverloochening het eerste vereischte; want het zijn niet alleen de broeders, die in voorspoed zijn, welke men moet liefhebben, maar bovenal de verdrukte broeders — de weduwen en weezen, die door de wereld veracht en verlaten zijn. Dit is het, wat Jakobus bedoelt, als hij zegt, dat de dienst van God bestaat in het bezoeken van weduwen en weezen in hunne verdrukking. De

Christen nu moet dit alleen doen, omdat de liefde van Christus hem dringt, en geenszins om zijne eigene eer te bedoelen; zoodra die in het spel komt, is de dienst van God verloren, en treedt de werelddienst weder op.

Onderzoeken wij onszelven nauw, of wij wel aan dit vereischte beantwoorden; of onze godsdienst wel een dienst in geest en in waarheid is. O, als wij rondom ons en in ons zien, hoeveel schijn van godsdienst is er dan niet, terwijl het wezen vergeten wordt! Hoe weinig ziet men de reine en onbesmette godsdienst in beoefening gebracht! Hoe weinig liefde en eenheid ziet men onder de leden van hetzelfde lichaam — en toch „die niet liefheeft, die heeft God niet gekend." Laat ons allen opstaan en ons voor God verootmoedigen in deze allerbelangrijkste zaak! Laat de band der liefde — der liefde van Christus — ons allen vereenigen, opdat onze godsdienst rein en onbesmet zij, en opdat wij, geen vergetelijke hoorders zijnde, maar daders des werks, welgelukzalig mogen zijn in al ons doen.

Ten tweede bestaat de reine en onbesmette godsdienst in het „ZICHZELVEN ONBEVLEKT BEWAREN VAN DE WERELD." Het eerste, waarop wij hierbij onze aandacht moeten vestigen, is op het woord wereld. Wat is de wereld? Dit blijkt uit de geschiedenis, die de Heilige Geest ons in den Bijbel mededeelt. Na den val van Adam zien wij de boosheid der menschen hoe langer zoo meer toenemen, zoodat God eindelijk tot verdelging van het gansche menschengeslacht besluit, alleen Noach, den prediker der gerechtigheid, met zijn gezin sparende. Hoewel men nu vermoeden zou, dat de mensch door dit verschrikkelijke oordeel zou geleerd hebben, zoo bleek het ten volle uit zijne vernieuwde afwijking van God, dat hij geheel in vijandschap tegenover God stond, en er geen verandering in zijnen toestand was gekomen. In zijne liefde roept nu de Heer Abraham uit Ur der Chaldeën om hem tot een groot volk te stellen, 'twelk zijnen naam op aarde zou bewaren. De heerlijkste beloften worden aan dit volk gegeven; Jehovah verschijnt hun op Sinaï, geeft hun zijne wet, schenkt hun een eeredienst, richters, profeten, koningen, enz., en niettegenstaande dit alles wijken zij gedurig van Hem af, en dienen andere goden, totdat hunne maat

eindelijk was volgemeten, en zij tot straf hunner ongerechtigheid in ballingschap worden weggevoerd. — Uit die ballingschap teruggekeerd houden zij wel den schijn der godsdienst, maar het wezen is geheel verloren. God neemt nu een laatste proef met het menschdom, en zendt zijnen eenigen Zoon — en zie hier nu het toppunt zijner vijandschap tegen God bereikt: die Zoon wordt door Israël en Rome verworpen en gekruisigd. De Zoon des Vaders, die één met den Vader was, wordt uit de wereld verbannen. Derhalve was het duidelijk gebleken, dat niets dan vijandschap tegen God in het menschelijk hart woont. Onze Heer Jezus zegt dan ook: „DE WERELD IS ALREEDE GEOORDEELD." God heeft daarom met de wereld in massa afgehandeld; wat haar wacht, is het oordeel; Hij gaat echter in zijne lankmoedigheid voort het evangelie des behouds te prediken, niet meer aan de wereld als zoodanig, maar aan de bijzondere personen, en dat wel als aan veroordeelden. Ziedaar den toestand der wereld! Van haar moet de Christen zich onbevlekt bewaren, alsdan zal zijne godsdienst rein en onbesmet zijn.

De Christen is door Gods genade uit de duisternis gebracht, tot zijn wonderbaar licht; hij is getrokken uit de macht des satans, den vorst dezer wereld, om voortaan geen anderen Heer te dienen dan den eenigen, waarachtigen God en Jezus Christus, zijnen Zoon; hij behoort niet meer tot deze wereld, maar heeft zijnen wandel in den hemel. Derhalve moet hij van nu af aan afgescheiden leven van die wereld, waartoe hij niet meer behoort, en dit in al zijne daden en handelingen openbaren; want hij moet zich *onbevlekt* bewaren van de wereld.

Het beginsel der wereld is vijandschap tegen God — dat van den Christen *liefde tot God.* De wereld ziet den persoon des menschen, zijn rijkdom, eer en macht aan — bij den Christen zijn allen in Christus één; bij hem is geen aanneming des persoons; hij ziet alleen op de gaven des Geestes en niet op rijkdom of macht; want allen, zoowel rijken als armen, zijn leden van het lichaam van Christus. In de wereld heerscht de een over den ander — bij den Christen is de meeste een dienaar van allen; bij hem geen heerschappij of macht, hij erkent slechts één Hoofd, Christus.

De wereld laat zich leiden door den satan — de Christen door den Heiligen Geest, die hem in alles bestuurt, die in hem woont, aan wiens werking hij zich geheel en al overgeeft. Bij de wereld . . . . . doch alle verdere vergelijking wordt overbodig, daar het onderscheid duidelijk en de kloof onoverkomelijk is. En nu een vraag aan ons geweten: Is dit bij de Christenen alzoo? Helaas! als wij rondom ons zien, welk een verschil met hetgeen zoo *moest* zijn! De geloovigen zijn, helaas! in vele opzichten aan de kinderen dezer wereld gelijkvormig geworden. Jakobus waarschuwt er de heiligen reeds voor, dat zij het geloof niet zouden hebben met aanneming des persoons; en wat zou hij thans wel zeggen — ja, wat zal de Heer wel zeggen — als hij overal datzelfde wereldsche beginsel in beoefening ziet brengen? Hij zou zeker veel sterkere woorden bezigen dan die, welke Jakobus in zijnen brief schrijft: „Hebt gij dan niet onder uzelven onderscheid gemaakt, en zijt rechters geworden met booze overleggingen, als gij, wanneer er in uwe synagoge een man kwam met een gouden ring, in een sierlijk kleed, en ook een arme in een schamel kleed, en gij zoudt zien op hem, die het sierlijke kleed draagt, en zoudt tot hem zeggen: Zit gij hier op een goede plaats! en gij zoudt zeggen tot den arme: „Sta gij daar of zit hier onder mijne voetbank!" Zou hij nog niet op erger zaken te wijzen hebben! Zou hij niet moeten wijzen op het samenwerken van de kinderen Gods met de kinderen der wereld? Zou hij niet moeten verklaren, dat een dienen van God in gemeenschap met de wereld een gruwel voor Hem is? De Heer toch neemt niet den schijn van godsdienst, maar het wezen aan. Elk samenwerken met zijne vijanden, hoe zij zich ook voordoen, onder welken vorm zij hunne vijandschap ook verbergen, is een verloochenen van de verlossing, door Christus voor ons teweeg gebracht, en is een bedroeven van den Heiligen Geest, die niet meer kan tegengestaan worden, dan juist door een gemeenschap met de ongeloovigen. Wij zeiden: een verloochenen van de verlossing, door Christus voor ons teweeg gebracht, en wel daarom, omdat Christus in de wereld is verschenen om ons te behouden van dit boos en verkeerd geslacht, om ons te trekken uit deze booze

tegenwoordige wereld en ons over te plaatsen in het rijk van licht en vrede. Zoodra wij ons dus vereenigen met de lieden der wereld, dan doen wij evenals of wij nog tot haar behooren, en verloochenen aldus de genade, die God ons bewezen heeft, om ons van haar te verlossen. En zou er iets kunnen zijn, 'twelk den H. Geest meer bedroeft dan deze verloochening? Hij is de Geest der waarheid, die van den Vader, na Jezus' hemelvaart, op aarde is gekomen, om aldaar Christus' gemeente te leiden en te besturen. O, dat wij ons altijd aan zijne leiding mochten overgeven!

Laten wij allen aan onze roeping beantwoorden! Wandelen wij door het geloof *in den hemel*, waar Jezus zit ter rechterhand Gods, — die ons *uit de wereld* kocht met zijn bloed, en die weldra komt om ons tot zich te nemen! Toonen wij onze liefde tot God door de broeders — de verdrukte broeders — de weduwen en weezen — lief te hebben en op te zoeken; door niet het geloof te hebben met aanneming des persoons, door ons aan het eenige Hoofd der gemeente, Christus, te onderwerpen, zonder menschelijke instellingen of wetten; door ons alleen te laten leiden door den Geest der waarheid, die van den Vader uitgegaan is, en door ons *onbevlekt* te bewaren van de wereld, die in het booze ligt, en die ten vure bewaard wordt voor den dag des oordeels. God geve, dat al zijne kinderen zich mogen afscheiden van de wereld! Ach, de beginselen der wereld worden zoo licht gehuldigd! Wij hebben zoo waakzaam te zijn. De duivel is altijd bezig ons tot de wereld te trekken, en de dienst der wereld is zoo aantrekkelijk voor onze natuur. Alleen door de kracht des Heiligen Geestes kunnen wij bewaard worden. Laat ons waken en bidden! Vergenoegen wij er ons niet meê, wanneer wij ons uitwendig van de wereld hebben afgezonderd, ook ons hart moet gescheiden van de wereld zijn. „Hebt de wereld niet lief, noch hetgeen in de wereld is," zegt Johannes. „Indien iemand de wereld liefheeft, de liefde des Vaders is niet in hem, want al wat in de wereld is: de begeerlijkheid des vleesches, en de begeerlijkheid der oogen en de grootschheid des levens is niet uit den Vader, maar is uit de wereld. De wereld gaat voorbij en hare begeerlijkheid, maar die den wil van God doet, blijft tot in eeuwigheid."

Geen vereeniging van de menschheid met Christus in zijne menschwording.

Het onderwerp, hetwelk ik in deze regelen wensch te behandelen, staat in onmiddellijk verband met het karakter en het wezen van het Christendom. Er is hier sprake van een beginsel, hetwelk aan den eenen kant volslagen ongeloof doet geboren worden, en aan den anderen kant den grondslag legt tot allerlei afschuwelijke ketterijen; hoewel er velen gevonden worden, die wel het beginsel huldigen, doch de gevolgtrekkingen verwerpen. Men kan gerust zeggen, dat deze treurige leer (der vereeniging van de menschheid met Christus in zijne menschwording) zich over het grootste gedeelte van de christelijk evangeliesche wereld verspreid heeft, en dat zij onder den vorm, waarin vooral de theologen in Duitschland haar voorstaan, den grond heeft gelegd voor het schrikkelijkste ongeloof.

De kwestie is deze: Heeft Christus zich, in zijne menschwording, één gemaakt met de menschelijke natuur om haar te veredelen en te vernieuwen; of wél, is het leven der geloovigen, in elk opzicht, een geheel nieuw leven? en wat de Gemeente aangaat: zijn de geloovigen, door den Heiligen Geest, vereenigd met den verheerlijkten Christus?

Velen, die over het algemeen rechtzinnig zijn, gaan niet verder dan de vernieuwing van den eersten mensch te prediken; doch in hare volle ontwikkeling bevat deze leer niets anders dan de vereeniging van Christus met de gevallen menschelijke natuur.

Daarom is deze kwestie van het grootste belang. Het maakt een groot verschil, of men aan den eenen kant leert, dat God den gevallen mensch, den eersten Adam, als zoodanig, tot het voorwerp maakt van alle zegening; met wien alzoo het Woord zich vereenigd heeft, en dat wel in den

zondigen toestand des menschen vóór de verlossing (alhoewel men blijft beweren, dat Christus persoonlijk geen zonde gekend heeft); dan of aan den anderen kant geleerd wordt, dat de mensch in het vleesch geheel en al verwerpelijk en verloren is, dat Christus, hoewel *waarachtig* mensch, geheel alleen gestaan heeft, totdat Hij de verlossing had teweeggebracht; dat Hij, na deze verlossing, tot de rechtvaardiging en het leven der geloovigen, zoowel van die vóór als van die na het kruis, volbracht te hebben, hun een geheel nieuwe natuur heeft deelachtig gemaakt, waardoor zij deelgenooten zijn van de voorrechten en zegeningen dezer verlossing; en dat er voor hen, die de Gemeente vormen, door den Heiligen Geest een vereeniging met den verheerlijkten Christus, als leden van zijn lichaam, is tot stand gebracht.

De Wesleyanen leeren, voor zoover ik weet, deze vereeniging van Christus met de gevallen menschelijke natuur niet; doch in de praktijk vereenigen zij zich met de gevolgen van die leer, aangezien zij beweren, dat er in den gevallen mensch nog iets goeds gevonden wordt, en dat de vrucht der verlossing is, de herstelling van den eersten Adam, en niet de mededeeling van een geheel nieuw leven. De theologen in Duitschland stemmen hierin met hen overeen. Zonder dat, zeggen zij, zou er geen aanrakingspunt bij den mensch zijn, niets waardoor de genade eenige macht op hem zou kunnen uitoefenen.

De waarheid is evenwel, dat God werkt door middel van de kennis, welke de mensch bezit aangaande het goed en het kwaad, dat wil zeggen op het geweten, terwijl een nieuw leven wordt medegedeeld. Christus, de laatste Adam, die ons leven wordt, behoeft in tegenstelling met den eersten Adam geen aanrakingspunt.

Zonder stil te staan bij de veelvuldige vormen, waaronder de anti-schriftuurlijke leer van de vereeniging van Christus met de gevallen menschelijke natuur in zijne menschwording of de niet minder tegenschriftuurlijke leer van het herstel van den eersten Adam voorkomt, wensch ik aan te toonen, wat het Woord van God ons omtrent deze vraagstukken leert.

Welk een verschil, welk een opvallend onderscheid bestaat

er tusschen de beschouwingen der menschen, — vrucht van de afdwalingen hunner verbeelding — en de kalme, schoone eenvoudigheid van het verhaal van het leven van Christus, zooals wij dit in de Schrift vinden opgeteekend! Beschouwen wij, in de eerste plaats, de wijze, waarop zij ons de menschwording van Christus voorstelt. Nadat Johannes verklaard heeft, wie Christus was — het Woord *was* God — zegt hij ons verder, wat Hij *geworden is*. „En het woord is vleesch geworden, en heeft onder ons gewoond." En in Hebr. 2 : 14 lezen wij: „Dewijl dan de kinderen bloed en vleesch deelachtig zijn, zoo heeft ook hij desgelijks deel daaraan genomen, opdat hij door den dood te niet zou doen hem, die de macht des doods had, dat is den duivel." Hij werd mensch, Hij werd een weinig minder dan de engelen, opdat Hij zou kunnen sterven. (Hebr. 2 : 9.) Doch het is door de kracht des Heiligen Geestes, dat Hij geboren werd, opdat Hij *heilig* zou zijn, gelijk de engel tot Maria zeide: „De Heilige Geest zal over u komen, en de kracht des Allerhoogsten zal u overschaduwen; daarom zal ook dat *heilige*, dat geboren zal worden, Gods Zoon genoemd worden." (Luk 1 : 35.) Ook als mensch was Hij heilig, de Zoon van God; wat uit Maria geboren werd, was heilig. Door de goddelijke kracht en door de werking van den Heiligen Geest op deze gehoorzame en door den Heer gezegende maagd werd Hij heilig geboren; hetgeen Hij had aangenomen, was niet het zondige vleesch. Hij was „geworden uit een vrouw, geworden onder de wet, opdat hij hen, die onder de wet waren, zou vrijkoopen, opdat wij het zoonschap ontvangen zouden." (Gal. 4: 4, 5.) Derhalve is kinderen Gods te worden voor ons de vrucht der verlossing. „Aan allen, die geloofd hebben," en aan geen anderen heeft Hij het recht gegeven deze plaats in te nemen. Wij zien dus uit de Schriftuurplaatsen, hierboven aangehaald, dat er geen spraak kan zijn van eenige vereeniging van Christus met de menschheid, maar zij stellen ons in Hem — en dit is geheel eenig — een mensch zonder zonde voor, heilig, op een wonderbare wijze geboren. Wat anderen betreft, die zijn slechts zonen, omdat zij het gemaakt zijn.

Het tweede hoofdstuk van den brief aan de Hebreërs leert ons dezelfde waarheid. „Zie hier ik," lezen wij daar, „en de kinderen, die God mij gegeven heeft." Van dezen alleen wordt hier gesproken. Deze kinderen hadden deel aan het bloed en het vleesch, daarom heeft ook Hij daaraan deelgenomen; doch zij, van wie hij hier spreekt, zijn zeer nauwkeurig onderscheiden van alle andere menschen. Ik twijfel er geenszins aan, of Christus voor allen gestorven is, integendeel, ik geloof dit vast. Doch wanneer er gezegd wordt, dat Hij alle menschen tot zich trekt, dan is het door zijnen dood en niet door zijne menschwording. En omdat Hij de verlossing heeft teweeggebracht, nadat de mensch Hem veracht en verworpen had, is de wereld geoordeeld en ligt in het booze. (1 Joh. 5 : 19.) Hij moest hen, die, in plaats van met Hem vereenigd te zijn, verre van Hem verwijderd waren, tot zich trekken. (Joh. 12 : 32.) Ik heb zooeven gezegd, dat zij, van wie in Hebr. 2 : 13 gesproken wordt, zeer nauwkeurig onderscheiden zijn van de anderen, om zoodoende het denkbeeld van een vereeniging met het menschelijk geslacht geheel buiten te sluiten. Het zijn de kinderen, die God Hem gegeven heeft. Hij neemt de engelen niet aan, dat wil zeggen, Hij neemt niet de zaak der engelen op zich, maar Hij neemt het zaad Abrahams aan. Juist zooals zij waren in het vleesch, zóó neemt Hij hen aan; maar er is geen woord over de vereeniging met de menschheid. Wat meer zegt, er wordt ons hier van hen, die met Hem door dezen band der eenheid verbonden zijn, gezegd: „en hij, die heiligt, en zij, die geheiligd worden, zijn allen uit één." Dit heeft betrekking op hen, die geheiligd zijn. Zij zijn de zoodanigen als geheiligden. Het is waar, dat Hij den dood gesmaakt heeft voor alle menschen, doch er bestaat geen vereeniging met den mensch; deze gedachte is aan de Schrift geheel en al vreemd. Men spreekt van Hem als zijnde vleesch van ons vleesch, en been van onze beenen. Dit is echter geheel onjuist. Van ons wordt gezegd, (Ef. 5 : 3.) dat wij zijn van zijn vleesch en van zijne beenen; doch dit is na zijne verheerlijking. Ook Adam zegt van Eva, dat zij was

been van zijne beenen, en vleesch van zijn vleesch; dit kon Eva echter niet zeggen van Adam. Gij ziet dus, dat deze theorie, onder welken vorm zij zich ook voordoet, en van welke zijde men ze ook beschouwt, even ongegrond als schadelijk is.

Een ander vers van hetzelfde hoofdstuk bevestigt dezelfde waarheid. „Ik zal Uwen naam mijnen broederen verkondigen." Dit had eerst plaats na de opstanding van den Heer, gelijk ons de twee en twintigste Psalm duidelijk aantoont. Ook in het twinstigste hoofdstuk van het Evangelie van Johannes wordt ons deze waarheid zoo schoon en zoo treffend, als in vervulling getreden voorgesteld. Hetgeen volgt neemt allen twijfel aangaande deze kwestie weg. „In het midden der gemeente zal ik U lofzingen."

De slotsom van dit alles is: dat wij nergens in de Schrift eenigen grond hebben, om de gedachte te koesteren, dat Christus zich op eenigerlei wijze hetzij met de menschen, hetzij met de menschelijke natuur vereenigd heeft. Hij was waarachtig mensch, maar er bestond niet de minste betrekking tusschen Hem en den mensch in zijne zonden. De eenige betrekking tot den mensch, welke mogelijk zou kunnen aangehaald worden, vindt men in dezen tekst: „Christus is het hoofd van iederen man;" (1 Kor. 11.) doch hier is spraak van gezag, van betrekkelijke waardigheid, en niet van eenheid. Te beweren, dat er eenige vereening bestond, voordat het werk der verlossing volbracht was, is een gedachte, die het Christendom en den toestand der menschen in een verkeerd daglicht stelt. Om het leerstelsel, zooeven toegelicht, te verdedigen, heeft men de woorden aangehaald, dat wij „met hem gekruisigd zijn." Doch hier wordt ons eenvoudig den toestand voorgesteld, waarin God ons in Christus ziet, in zooverre Christus voor ons gestorven is, en wij deze waarheid door het geloof omhelsd hebben. Maar juist dit feit bevestigt de groote waarheid, welke ik hier wil ontvouwen. Wie is er dan met Christus gekruisigd? De geloovige, en de geloovige alleenlijk. Zijn de goddelooze zondaren, die in hunne zonden gestorven zijn, of zij, die nooit iets gehoord hebben van Christus, met Christus gekruisigd?

Dat Hij het zoenoffer geweest is voor de geheele wereld, lezen wij in 1 Joh. 2, maar toen was Hij alleen, en nam de plaats voor anderen in. Dit zoenoffer werd gebracht voor God; het bloed voor den genadetroon gebracht, opent de deur des evangelies voor iederen zondaar. Maar hierdoor wordt geenszins de vereeniging voorondersteld van Christus met de menschheid. De verzoening werd aangebracht *voor* de menschen, en niet *met* hen.

Wanneer het Woord ons aantoont, dat de naam van Zoon des menschen den Heer toekomt, dan zien wij tegelijkertijd, dat Hij zich dezen naam verwerft door den dood. Telkenmale wanneer Hij veracht en verworpen wordt, zorgt de Vader er voor, dat een getuigenis wordt afgelegd van hetgeen Hij is. De opstanding van Lazarus leverde het sprekendst bewijs, dat Hij de Zoon van God was; zijn intocht in Jeruzalem getuigde van zijne heerlijkheid als Zoon van David, doch toen de Grieken kwamen, en Hem begeerden te zien, zeide de Heer: „De ure is gekomen, dat de *Zoon des menschen* zal verheerlijkt worden." (Joh. 12 : 23.) Hier is spraak van de menschheid als geslacht; en wat zegt Jezus? „Voorwaar, voorwaar, ik zeg u: Indien het tarwegraan in de aarde niet valt, en sterft, blijft het alleen, maar indien het sterft, draagt het veel vrucht." Hij was de Zoon van God, en de Koning Israëls, gelijk de tweede Psalm ons leert; doch om zijne plaats als de Zoon des menschen, in de heerlijkheid, waarop Hij als zoodanig aanspraak had, te kunnen innemen, (zie Psalm 8.) moest Hij sterven. Zijn geest verplaatst zich vooruit in dit tooneel, en Hij waarschuwt zijne discipelen, dat zij Hem in hetzelfde voetspoor moeten volgen. Met volkomene onderworpenheid buigt Hij zich onder den wil des Vaders; Hij zoekt alleen Diens verheerlijking, en, gelijk altijd, opent deze volkomene zelfverloochening voor zijn oog het uitzicht op die heerlijkheid, welke voor Hem daaruit voortvloeide. „En ik," zegt Hij, „wanneer ik van de aarde zal verhoogd zijn, zal allen tot mij trekken," want zij waren inderdaad verre van Hem verwijderd. Van vereeniging met de menschheid is hier in de verste verte geen spraak. Het is toch als geheel en al verworpen en verstooten van deze

aarde, als verhoogd, en van haar gescheiden, dat Hij de menschen tot zich zou trekken. Nadat de mensch Hem van zich verstooten en verworpen had, en de wereld tengevolge daarvan geoordeeld was, (Joh. 12 : 31.) eerst toen werd Hij, Jezus, de Gekruisigde, na den dood gesmaakt te hebben, voor haar het middelpunt, tot hetwelk de genade alle menschen heentrekt. De zonde van den mensch en zijne volkomen verwijdering van God aan den eenen kant, en de liefde van God, krachtig werkzaam tot behoudenis van zondaren aan den anderen kant, moesten beiden ten volle geopenbaard worden in den dood van het Lam Gods, voordat er eenige band van vereeniging tusschen God en den mensch kon gelegd worden. De verlossing is de eenige grondslag der zegening. Een Heiland, levende op deze aarde, was, als zoodanig, de Zoon van God, de Messias, die aanspraak had om als Koning van Israël op te treden. De Zoon des menschen, gestorven en opgestaan, Hij alleen heeft recht op deze wereld als Verlosser en Zaligmaker. „Die nedergedaald is, is dezelfde, die ook opgevaren is boven al de hemelen, opdat hij alle dingen vervullen zou;" (Efez. 4 : 10.) en, in dit karakter, aanvaardt Hij de plaats van macht en heerlijkheid, welke Hem alleen toekomt. Daarom dan ook, toen zijne ure in werkelijkheid was aangebroken, (Luk. 9 : 54.) nadat de discipelen Hem erkend hadden als den Christus Gods, wend Hij zich met gezag tot hen, en gebood hun scherpelijk en beval, dat zij dit niemand zeggen zouden, zeggende: „De Zoon des menschen moet veel lijden, en verworpen worden door de oudsten en overpriesters en schriftgeleerden, en gedood worden, en ten derden dage opstaan, (Luk 9 : 20—22.) en eerst daarna doet Hij hun een blik werpen op zijne heerlijkheid.

Niemand zal het betwijfelen, dat Hij, als de Zoon, kan levend maken, wien Hij wil. Dit heeft Hij gedaan van den tijd van Adam af. Doch wij moeten niet vergeten, dat, zoodra er van den Heer spraak is, het leven alleen door de opstanding komt, en alzoo nadat Hij gestorven is. Hij is niet *het leven en de opstanding*, maar *de opstanding en het leven.* (Joh. 11 : 25.) Daarom legt de Heer in het zesde hoofdstuk

van Johannes' Evangelie, alwaar Hij zich het brood des levens noemt, zulk een nadruk op de opstanding ten laatsten dage. Hij komt er telkens op terug. De zegeningen, uitgestort over den mensch, gaan nu van een gansch ander standpunt uit, en zijn gegrond op zijn sterven. (zie vers 39, 40, 44, 51.) Hij geeft zijn vleesch voor het leven der wereld, en tenzij men het vleesch van den Zoon des menschen eet, en zijn bloed drinkt, zoo heeft men het leven niet in zichzelven. De vereeniging met de menschheid en met de zondige menschelijke natuur, zonder dat het leven is medegedeeld of de verlossing is geschied, is niets anders dan een sociniaansche dwaling.

„Indien het tarwegraan in de aarde niet valt, en sterft, *blijft het alleen.*" Christus heeft vleesch en bloed aangenomen, maar Hij is alleen gebleven. Wel is waar, als de Zoon van God, maakte Hij levend, wien Hij wilde; doch als mensch in het vleesch, bleef Hij *alleen* in de positie, welke Hij had ingenomen, totdat Hij door den dood, rechtens, anderen met zich kon vereenigen, en totdat Hij de verlossing had teweeggebracht, zonder welke niemand, uitgenomen Hijzelf, voor God kon bestaan. Nergens stelt ons de Schrift den Zoon des menschen, levende in de dagen zijns vleesches, in vereeniging met de menschheid voor, zonder dat Hij het leven had gegeven, en zonder dat Hij rechtvaardiging en verlossing had teweeggebracht. Ook leert zij ons nergens een vereeniging van Christus met den zondigen mensch, aan wien Hij het leven, de verlossing of de rechtvaardiging mededeeelt, voordat Christus den dood gesmaakt had. „En ik, wanneer ik van de aarde zal verhoogd zijn, zal allen tot mij trekken." Een vereeniging van Christus met den zondaar wordt nergens in de Schrift geleerd, en is van elken grond ontbloot. Welke waren dan vroeger de wegen van God met den mensch? Ongetwijfeld heeft Hij, na den val van Adam, zielen levend gemaakt; doch in zijne handelingen met den mensch heeft Hij, tot diens leering, den toestand, waarin de mensch zich bevond, op de proef gesteld. In de eerste wereld had Hij den onschuldigen Adam in den hof van Eden gesteld. Adam viel,

en van dien tijd af tot op den zondvloed, waren de menschen zonder bijzondere voorschriften, nochtans niet zonder getuigenis van de zijde Gods. Deze wereld werd echter zóó boos, dat zij door een zondvloed moest teniet gedaan worden. Op de nieuwe wereld, uit de wateren te voorschijn gekomen, werd de heerschappij aan Noach toevertrouwd; daarna werd de belofte gegeven aan Abraham, die geroepen werd om zich van de algemeene afgoderij af te scheiden; vervolgens kwam de wet, bestemd om den mensch te beproeven, tengevolge waarvan de overtreding ontstond; en eindelijk stonden de profeten op, om aan de wet te herinneren en van Christus te getuigen.

Ten laatste zeide God: Ik heb nog een Zoon, voor mijnen Zoon zullen zij wellicht ontzag hebben. Maar toen zij Hem zagen, zeiden zij: „Deze is de erfgenaam, laat ons hem dooden, opdat de erfenis onze worde." Niet alleenlijk waren de menschen goddeloos zonder wet, en overtreders onder de wet, maar, toen de genade verscheen in den aanbiddelijken persoon van den Zoon van God, wilden zij Hem niet aannemen. De tegenwoordigheid van een goddelijk persoon openbaarde slechts de vijandschap van het hart des menschen tegen God. De Heer Jezus zegt: „Nu hebben zij zoowel gezien als gehaat beide mij en mijnen Vader." Wel verre dus, dat er een vereeniging met de menschheid, of met den mensch als geslacht tot stand kwam, was het de laatste proefneming, waardoor de toestand van den mensch ten volle aan het licht zou treden. God kwam in de volheid zijner genade, als een mensch in het midden der menschen, en het gevolg daarvan was: „Nu is het oordeel dezer wereld."

Het is daarom, dat de Apostel, sprekende van den dood van Christus, zegt: „Maar nu is hij eenmaal in de voleinding der eeuwen geopenbaard." (Hebr. 9 : 26.) In zedelijk opzicht zien wij daar het einde van de geschiedenis des menschen. Het was geenszins de mededeeling van het leven aan de menschheid als geslacht, noch de wederopheffing tot den oorspronkelijken toestand in vereeniging met dit leven; integendeel, als Hij, die het leven was, geopenbaard wordt, dan

is het om geheel en al door de menschen verworpen te worden. Deze waarheid wordt ons geleerd in Joh. 1 : 5: „In hetzelve was het leven, en het leven was het licht der menschen." Dit was Hij in den rechten zin des woords; maar „het licht schijnt in de duisternis, en de duisternis heeft het niet begrepen..... Hij was in de wereld, en de wereld is door hem geworden, en de wereld heeft hem niet gekend. Hij is gekomen tot het zijne, en de zijnen hebben hem niet aangenomen; maar zoo velen hem aangenomen hebben, hun gaf hij het recht kinderen Gods te worden;" doch dezen zijn „niet uit den bloede, noch uit den wil des vleesches, noch uit den wil des mans, maar uit God geboren." Christus had niets te doen met den eersten Adam en zijne natuur. Indien Hij werd aangenomen, dan was het alleen door hen, die uit God geboren waren. Het licht was in de wereld gekomen, maar de menschen hebben de duisternis liever gehad dan het licht, want hunne werken waren boos. Dat licht was het leven; doch niettegenstaande het getuigenis van Johannes den dooper en de werken van Christus, niettegenstaande het getuigenis van den Vader en van de Heilige Schrift, wilden zij tot Christus niet komen om het leven deelachtig te worden. Er is dus geen vereeniging van den eersten met den tweeden Adam, geen verbetering van den eersten door den tweeden, maar een volkomene verwerping van den tweeden mensch door den eerste, en het oordeel der wereld, van zonde overtuigd door de verwerping van Christus. De vereeniging van Christus met de menschheid in zijne menschwording is niet anders dan een grove dwaling; het is noodzakelijk, dat de mensch wederom geboren worde.

Deze gedachte leidt mij tot het tweede punt mijner beschouwing, — den vorm welken deze dwaling aanneemt, daar waar de vereeniging van Christus in zijne menschwording met den zondigen mensch niet zoo openlijk geleerd wordt. Men beweert, dat den mensch niets nieuws gegeven wordt, dat de oude mensch en de nieuwe mensch niet in voortdurende vijandschap tegenover elkander staan bij dengene, die

vernieuwd is, maar dat er eenvoudig een verandering plaats grijpt in zijne genegenheden, in zijne gedachten en in zijne gansche ziel. Dit is de leer der Wesleyanen, en dit is ook de grondslag van het perfectionisme, d. i. de volmaaktbaarheidsleer. Deze leer is het, welke wordt aangehangen door het meerendeel der geloovigen zoowel als door hen, die hen onderwijzen. Het is een leer, die den eersten mensch verheerlijkt, terwijl zij de volle en kostbare waarheid van de genade in den tweeden mensch te kort doet. Bij velen, zooals bij voorbeeld bij de Wesleyanen, openbaart zij zich op de volgende wijze: de mensch, lichaam, ziel en geest, was vóór den val in een goeden toestand; daarna evenwel in een slechten toestand; en door de werking des Heiligen Geestes wordt hij wederom in zijnen vorigen toestand hersteld. Als noodzakelijke gevolgtrekking beweren zij dan, dat men verscheidene malen per week kan wederom geboren worden, en ook dat men volmaakt kan zijn. Als zij dit beweren, dan denken zij evenwel aan de volmaaktheid van den eersten mensch, en niet aan de volmaaktheid van Christus in de heerlijkheid; terwijl daarentegen de gelijkvormigheid aan den verheerlijkten Christus het eenige doel is, hetwelk ons in de Schrift wordt voorgesteld. Voor hen, die deze vereeniging zijn toegedaan, al verschillen zij ook in bijzonderheden van elkander, is de begeerlijkheid geen zonde meer, zoo de wil er ten minste niet mede overeenstemt; voorwaar een afschuwelijke en onheilige leer, welke loochent, dat de zonde in het vleesch moet geoordeeld worden, en welke de waarheid, aangaande den toestand van den val des menschen, geheel en al wegcijfert. — Doch, wat ik mij ten doel gesteld heb, is niet om stil te staan bij de valsche leer zelve, maar om duidelijk te maken, hetgeen de Schrift ons hieromtrent leert.

De Schrift leert ons uitdrukkelijk, dat het goddelijk leven iets geheel nieuws is, altijd in volstrekten strijd met het vleesch, hetwelk onmogelijk anders dan door den dood te niet gedaan kan worden. Wel is het te verwonderen, dat deze waarheid bestreden wordt; en behalve wellicht door de Wesleyanen werd nog voor enkele jaren de strijd tusschen het

vleesch en den Geest door het meerendeel der Christenen erkend. Doch laat ons het Woord van God aanhalen. In de eerste plaats wensch ik u te bepalen bij den bekenden tekst, dien wij in Joh. 3 vinden: „Tenzij iemand opnieuw geboren wordt," geheel opnieuw, in zijn oorsprong en in zijne bron, want het grieksche woord beteekent van het begin, van het uitgangspunt af, gelijk wij in Lukas 1 : 3 vinden, waar hetzelfde woord vertaald is door „van voren aan." Met deze woorden antwoordde de Heer Nikodemus, die meende, dat hij in deze dingen zou kunnen onderwezen worden; en zoodoende alles in orde kon brengen. Later toen de Heer op deze waarheid bij Nikodemus aandringt, die niet begreep, hoe zulk een geheel nieuw leven mogelijk was, en die dacht aan een natuurlijke geboorte, welke opnieuw zou moeten plaats hebben, verklaart de Heer: „hetgeen uit het vleesch geboren is, is vleesch" — hetgeen op deze wijze geboren wordt, is overeenkomstig de natuur van het vleesch, evenals elk dier, dat geboren wordt, van hetzelfde ras is als dat, waaruit het geboren is — „maar hetgeen uit den Geest geboren is, is geest," dat wil zeggen, heeft de natuur van den Geest. Het bedenken des vleesches (Rom. 8.) is vijandschap tegen God, want het onderwerpt zich der wet Gods niet, want het *kan ook niet;* zoodat zij die in het vleesch zijn, Gode niet kunnen behagen. „Want die naar het vleesch zijn, bedenken wat des vleesches is;" „doch," zegt de Apostel tot de geloovigen, „gij zijt niet in het vleesch, maar in den Geest, indien namelijk de Geest Gods in u woont." Is dit geen geheel nieuwe toestand? „Maar indien iemand den Geest van Christus niet heeft, die behoort hem (Christus) niet toe." Het is derhalve duidelijk genoeg, dat niet allen dezer gave deelachtig zijn. „Indien nu Christus in u is, zoo is wel het lichaam dood om der zonde wil, maar de Geest is leven om der gerechtigheid wil." Is het niet iets geheel nieuws, dat de Geest het leven in ons is, dat Christus in ons is?

Verder lezen wij in 1 Joh. 5 : 11, 12: „En dit is de getuigenis: dat God ons het eeuwige leven gegeven heeft, en dat leven is in zijnen Zoon. Die den Zoon heeft, heeft

het leven; die den Zoon van God niet heeft, heeft het leven niet." Den Zoon te bezitten, is dat niet een geheel nieuwe toestand voor den zondaar? Het is niet alleen, dat de genegenheden en gedachten veranderd zijn; maar die den Zoon heeft, heeft het leven; die den Zoon niet heeft, heeft het leven niet. Daarom zegt Christus: „Omdat ik leef, zult ook gij leven." (Joh. 14 : 19.) Hij geeft zijne schapen het eeuwige leven. (Joh. 10.) Hij-zelf is dat eeuwige leven, hetwelk bij den Vader was, en ons geopenbaard is. (1 Joh. 1 : 2.) De laatste Adam is een levendmakende geest. (1 Kor. 15 : 45.) „Wanneer Christus zal geopenbaard zijn, die uw leven is;" zegt de Apostel, (Kol. 3 : 4.) en, „Ik leef, niet meer ik, maar Christus leeft in mij." (Gal. 2 : 20.) Een leven wordt ons gegeven, een leven in Christus, door de kracht des Geestes. De natuur en het karakter van dit leven wordt ons in de volgende woorden aangetoond: „want de wet van den Geest des levens in Christus Jezus." (Rom. 8 : 2.) „Wij zijn Gode levende" niet in Adam, maar „in Christus Jezus." „De gave van God in Christus is een fontein van water, springende tot in het eeuwige leven," (Joh. 4 : 14.) in zijn toppunt van eeuwige heerlijkheid. Zoodra men verstaat en geniet, wat het waarachtige en volmaakte standpunt des Christens is, dan weet men, dat het een leven is, waarvan God de oorsprong is. Wij zijn uit God geboren door den Geest, en de Geest woont in ons, geeft ons de macht en de vrijmoedigheid tot dit leven met God, ons vrijmakende van de zonde door de verlossing, welke is in Christus Jezus. Doch ik kan hier niet verder over dit punt uitwijden.

Hetgeen hemelsch en goddelijk, en nochtans geschikt voor den mensch is, en het deel, dat hem geschonken is, indien hij namelijk in Christus is, wordt ons medegedeeld door het Woord tot heiliging van onze genegenheden en gedachten; het is een natuur geschikt om te genieten, hetgeen ons aldus wordt geopenbaard en medegedeeld, als wij namelijk uit God geboren zijn. „Naar zijnen eigenen wil," alzoo staat er geschreven, „heeft Hij ons gebaard door het woord der waarheid, opdat wij als eerstelingen zijner schepselen zouden zijn." Wij zijn weder-

geboren „uit onvergankelijk zaad, door het levend en blijvend woord van God." (1 Petr. 1 : 23.) Want wij allen zijn zonen Gods door het geloof in Christus Jezus. (Gal. 3 : 16.) De dingen, geopenbaard door den Geest, worden medegedeeld in woorden, geleerd door den Geest; (1 Kor. 2.) en, voor zooverre een mensch in waarheid leeft, leeft hij van alle woord, dat door den mond Gods uitgaat. (Matth. 4 : 4.) Deze levendmaking, en deze vorming der christelijke genegenheden door het Woord, hetwelk de dingen, die boven zijn, openbaart, is een waarheid, welke, naar ik vertrouw, door mijne lezers ten volle zal erkend en genoten worden. Het onderzoek der Schrift leert ons, dat het vleesch of de oude mensch ten eenen male boos is, en geoordeeld en verworpen is door God, dat het door het geloof voor dood gehouden wordt krachtens den dood van Christus, omdat het nooit vernieuwd of veranderd wordt. De geschiedenis van den ouden mensch volgens de Schrift leert ons, dat hij slecht en hopeloos verdorven is, goddeloos, toen hij aan zichzelven werd overgelaten; een overtreder, toen de wet gegeven werd; een vijand van Christus, toen deze in genade op aarde gekomen was; een tegenstander van den Heiligen Geest, toen de Geest in de geloovigen woonde, ja, zoo hopeloos verdorven is het vleesch dat, wanneer iemand opgetrokken is geweest in den derden hemel, hij nog bloot staat om zich op de uitnemendheid der openbaringen te verhoovaardigen. Wij zijn niet alleen zondaren, maar zulke zondaren, die God met het grootste geduld gedragen en behandeld heeft, een geduld, waardoor den door en door slechte toestand van den mensch ten volle geopenbaard is; wij zijn van nature kinderen des toorns.

In de eerste plaats is derhalve hetgeen uit het vleesch geboren is, vleesch." (Joh. 3.) Dit is een bepaalde en bijzondere natuur, welke hare eigene begeerten en genoegens heeft. Hare werken zijn openbaar, zij kunnen gezien worden. (Gal. 5 : 19—21.) Het bedenken des vleesches is vijandschap tegen God. De taal van den wedergeboren mensch luidt als volgt: „Want ik weet, dat in mij, dat is in mijn vleesch, geen goed woont." (Rom. 7 : 18.) De vrucht des Geestes

staat in besliste tegenstelling tot de werken des vleesches; en niet alleenlijk dit, maar „het vleesch begeert tegen den Geest, en de Geest tegen het vleesch, en deze staan tegenover elkander." (Gal. 5 : 17.) „Want die naar het vleesch zijn, bedenken wat des vleesches is; en indien wij naar het vleesch leven, zoo zullen wij sterven. Maar indien wij door den Geest de werkingen des lichaams dooden — want het is een natuur, die hare eigene werkingen heeft — zoo zullen wij leven." (Rom. 8.) Is er dan geen vergeving, geen verbetering, geen middel, dat toegepast kan worden? Neen geen enkel.

Alle zonden, één uitgezonderd, kunnen vergeven worden, doch er is geen vergeving voor een slechte natuur. „God, zijnen eigenen Zoon zendende in gelijkheid des zondigen vleesches en voor de zonde, heeft de zonde in het vleesch veroordeeld." (Rom. 7 : 3.) „De zonde in het vleesch" is de natuur en de toestand van den eersten Adam, en als wij in deze natuur, in dien toestand gevonden worden, dan zijn wij in het vleesch. Bestaat er dan een geneesmiddel? en welk is dat? Er is maar *één middel* — indien ik het zoo noemen mag — en dat is de dood. Een menigte van teksten staven deze waarheid. „Want die gestorven is, is gerechtvaardigd van de zonde." (Rom. 6 : 7.) „Ik ben met Christus gekruisigd, en ik leef; niet meer ik, maar Christus leeft in mij." (Gal. 2 : 20.) „Maar die van Christus zijn, hebben het vleesch gekruisigd met de hartstochten en begeerten." (Gal. 5 : 24.) „Dit wetende, dat onze oude mensch met hem gekruisigd is." (Rom. 6 : 6.) „Indien wij nu met Christus gestorven zijn." (v. 8.) „Want gij zijt gestorven, en uw leven is met Christus verborgen in God." (Kol. 3 : 3.) Daarom is voor het geloof onze ware plaats om ons voor de zonde dood te houden, (Rom. 6 : 11.) en daar het vleesch nog altijd in ons woont, en begeert tegen den Geest, is het goed om ten allen tijde en allerwege „de dooding van Jezus in het lichaam om te dragen, opdat ook het leven van Jezus in ons lichaam openbaar worde." (2 Kor. 4 : 10.)

Daar Christus gestorven is, zoo is het dan ook voor ons,

door het geloof, en ten opzichte van het leven van Christus in ons, alsof ook wijzelven gestorven waren. Wij houden onszelven als gestorven, als gekruisigd met Hem, der zonde gestorven, der wet gestorven, der wereld gekruisigd, en de wereld gekruisigd aan ons. Christus leeft in ons, en wij zijn levend voor God — niet in Adam, want onze oude mensch is met Christus gekruisigd — maar Gode levende door Christus Jezus, onzen Heer.

De Schrift is, in hare uitspraken, zoo duidelijk en beslist mogelijk. Het vleesch begeert tegen den Geest, en deze beide staan tegenover elkander in voortdurende vijandschap; doch wij hebben het recht en de verplichting om ons als gestorven te beschouwen, te meer daar in ons, dat is in ons vleesch, geen goed woont. Nu Christus woning in ons gemaakt heeft, is het lichaam dood om der zonde wil — de dood is de eenige vrucht van de zonde, indien wij leven in het vleesch — maar de Geest is leven om der gerechtigheid wil. Daarom kunnen wij zeggen, dat wij „afgelegd hebben den ouden mensch, die verdorven wordt naar de begeerlijkheden der verleiding," en „aangedaan hebben den nieuwen mensch, die naar God geschapen is." En merkt wel op, dat er niet alleen gedacht wordt aan „de werken," maar aan „den ouden mensch met zijne werken," welken wij afgelegd hebben. (Ef. 4: 22—24; Kol. 3: 9, 10.) De waarheid, zooals zij in Jezus is, behelst den volgenden regel, „den ouden mensch af te leggen en den nieuwen mensch aan te doen."

Indien wij den brief aan de Romeinen nagaan, dan zullen wij vinden dat, terwijl het eerste gedeelte handelt over den doemschuldigen toestand van den mensch, en over de vergeving onzer zonden door den dood van Christus, in het tweede gedeelte daarentegen gesproken wordt over ons gestorven zijn met Hem, zoodat wij Gode leven door Hem. De Schrift is beslist en duidelijk, wanneer zij ons aantoont het onderscheid tusschen het vleesch en den Geest, den ouden en den nieuwen mensch; maar wij hebben het recht om den eerste als dood te beschouwen, en wij bezitten Christus

en niet het vleesch als ons leven. Alzoo, voor God, zijn wij „niet in het vleesch, maar in den Geest, indien namelijk de Geest Gods in ons woont." (Rom. 8 : 9.)

Indien wij dan loochenen, dat een nieuw leven ons geschonken is, en dat de oude mensch, het vleesch, ten allen tijde strijdt tegen den Geest, zoo weerspreken wij een der stelligste uitspraken van de Schrift. Ons voorrecht en onze plicht, als namelijk de Geest van God werkelijk in ons woont, is, dat wij in Christus zijn en niet in het vleesch; wij moeten ons voor gestorven houden, daar de oude mensch met Christus gekruisigd is, wetende dat dit voor ons een van de vruchten is van zijnen dood. Het eind-gevolg, in zijne volmaaktheid, zal zijn: Christus gelijkvormig te wezen in zijne heerlijkheid, welke aan de discipelen bij zijne verheerlijking op den berg getoond werd. Er bestaat voor den Christen geen andere volmaaktheid dan deze; alleenlijk wij moeten hier beneden verwezenlijken, dat Christus in ons de hoop der heerlijkheid is. Welnu, zoo Christus in ons woont als ons leven, is dit dan niet een geheel nieuwe toestand? Wij zijn in Hem, wat betreft onze aanname bij God; Hij is echter in ons als ons leven en voor onzen wandel. Om de volle ontwikkeling van dit leven te leeren verstaan, is het goed Kol. 3 : 5—17 te lezen. Merkt op, dat in het tweede hoofdstuk, vers 20, ons gestorven zijn met Christus wordt voorgesteld op een wijze, volgens welke het niet geoorloofd is ons als levende in deze wereld te openbaren; en dat in het eerste vers van het derde hoofdstuk onze opstanding met Christus als de grond van ons leven wordt voorgesteld. Wij zijn vereenigd in het leven met den opgestanen Christus; en nu Hij verheerlijkt is, is ons leven met Hem verborgen in God. De Schrift geeft nergens aanleiding om te denken, dat het oude leven, het leven van Adam, nog in eenig opzicht is behouden gebleven, noch dat dit leven in Christus wordt opgenomen, of dat Hij, om zoo te spreken, het zijne in ons legt; integendeel, zij leert ons, dat wij gestorven zijn, en wel met betrekking tot ons vroeger leven. Christus is ons leven, en derhalve behoort dat

leven te huis in den hemel, waar Hij is, hoewel wij, wat ons aangaat, er nog niet zijn.

Er blijft mij nog over melding te maken van de stellige verklaring, dat onze vereeniging als geloovigen met Christus in de heerlijkheid is. Reeds met enkele woorden heb ik hierop gewezen, toen ik namelijk sprak over de beweerde vereeniging van Christus met ons in zijne menschwording, (Hebr. 2.) en ik heb toen doen opmerken, dat alleenlijk zij, die geheiligd zijn, één zijn met Hem. Doch ik wil nog enkele Schriftuurplaatsen aanhalen, welke ten stelligste over deze waarheid handelen, en dezelve bekrachtigen.

In Joh. XIV—XVI wordt ons de Trooster beloofd; doch diens komst wordt geheel afhankelijk gesteld van het heengaan van Christus naar den Vader. In het zevende hoofdstuk lezen wij: „Want de Geest was nog niet, omdat Jezus nog niet verheerlijkt was." Wanneer hij zou gekomen zijn, „in dien dag," zegt Jezus, „zult gij erkennen, dat ik in mijnen Vader ben, en gij in mij, en ik in u." (Joh. 14 : 20.) Van wien wordt dit hier gezegd? Van de menschheid? Neen, van de discipelen alleen. De Trooster was niet voor de wereld; „dien de wereld niet kan ontvangen, want zij ziet hem niet, en kent hem niet, want hij blijft bij u, en zal in u zijn." (Joh. 14 : 17.) Dit gaat nog verder dan hetgeen wij in het eerste gedeelte van dit hoofdstuk lezen, waar de Heer spreekt van den Vader als zijnde in Hem, en Hij in den Vader; hier wordt gezegd, dat de discipelen in Hem zullen zijn, en Hij in hen. Dit behoort tot den tegenwoordigen tijd, waar Jezus verheerlijkt en de Heilige Geest gekomen is.

Dezelfde hoofdwaarheid wordt ons ook geleerd in Rom. 8. Daar lezen wij: „Zoo is er dan nu geen verdoemenis voor hen, die in Christus Jezus zijn." Nu kan men alleen in Christus Jezus zijn door de tegenwoordigheid des Heiligen Geestes, de wet van den Geest des levens, als gevolg van den dood van Christus. „Doch gij zijt niet in het vleesch, maar in den Geest, indien namelijk de Geest Gods in u woont. Maar indien iemand den Geest van Christus niet

heeft, die behoort hem niet toe. Indien nu Christus in u is, enz." Hier vinden wij vereeniging, en dat wel door den Geest. Nu Christus verheerlijkt is, zijn wij in Hem en is Hij in ons. Daarom wordt in 1 Kor. 6 : 17 gezegd: „Maar die den Heer aanhangt, is één geest met hem." En wederom: „Maar die ons met u bevestigt in Christus, en die ons gezalfd heeft, is God, die ons ook verzegeld, en het onderpand des Geestes in onze harten gegeven heeft." (2 Kor. 1 : 21, 22.) „Derhalve, indien iemand in Christus is — een nieuwe schepping; het oude is voorbijgegaan, zie, het is alles nieuw geworden." „En alle dingen zijn uit God, die ons met zichzelven verzoend heeft door Christus." (2 Kor. 5 : 17.)

In een meer bijzonder karakter van deze vereeniging, dat wil zeggen als leden van zijn lichaam, zijn wij vereenigd met Christus, gelijk Hij is opgewekt uit de dooden door de kracht van God, en gezet is aan zijne rechterhand. En wij zijn, door dezelfde kracht, met Hem levend gemaakt, met Hem opgestaan uit de dooden, en in Hem gezet in de hemelsche gewesten. Ook heeft God hem aan de gemeente gegeven als hoofd boven alle dingen, de volheid desgenen, die alles in allen vervult. Hetzelfde vinden wij in hoofdstuk 2 : 12—18, en in hoofdstuk 5, alwaar deze vereeniging vergeleken wordt bij den band, die er gelegd is tusschen man en vrouw, tusschen Adam en Eva. Ook in 1 Kor. 12 wordt dit onderwerp ontwikkeld. „Want ook wij allen zijn door éénen Geest tot één lichaam gedoopt."

De fondamenteele leer van het Nieuwe Testament, de waarheid, welke ons daar geleerd wordt, is, dat Christus, hoewel waarachtig mensch, alleen gebleven is, afgezonderd van de menschheid, totdat Hij de verlossing had teweeggebracht, en dat toen, nadat Hij verheerlijkt was geworden, de geloovigen met Hem vereenigd zijn door den Heiligen Geest; Hij het hoofd en zij de leden. Johannes stelt ons de geloovigen voor als zijnde persoonlijk in Hem. Paulus gaat een stap verder, en spreekt over onze vereeniging met Hem als lichaam; wij zijn de levende leden van zijn lichaam, terwijl Hij het verheerlijkte hoofd in den hemel is.

Het resultaat van ons onderzoek is: de vereeniging van Christus met een zondige menschheid is een leer, welke geheel en al in strijd is met de Schrift.

Het leven, dat den Christen medegedeeld is, is een geheel nieuw leven; hij is opnieuw geboren, „hetgeen uit het vleesch geboren is, is vleesch; en hetgeen uit den Geest geboren is, is geest. Die den Zoon heeft, heeft het leven; die den Zoon van God niet heeft, heeft het leven niet. God heeft zijnen eeniggeboren Zoon gegeven, opdat een iegelijk, die in hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe." Geen sprake dus van vernieuwing of verbetering van het vleesch. Het vleesch is vijandschap tegen God, en kan zich der wet Gods niet onderwerpen.

Onze vereeniging is met den verheerlijkten Christus, in het nieuwe leven in Hem, door de inwoning van den Heiligen Geest, van wien onze lichamen tempelen zijn, en tegen wien het vleesch altijd begeert.

Ik wil hier nog bijvoegen, dat God in de geschiedenis, welke Hij ons geeft van den mensch, heeft aangetoond, wat het vleesch is, maar ook wat het schepsel is, wanneer dit aan zichzelven is prijs gegeven. De mensch heeft ten alle tijde bedorven, hetgeen God had ingesteld, en hetgeen volkomen goed was. Het eerste, wat ons van den mensch gezegd wordt, is, dat hij gegeten had van de verboden vrucht. Noach, nadat hij uit den zondvloed was gespaard gebleven, en Gode zijnen dank had toegebracht, plantte een wijngaard, en werd dronken. Israël richtte het gouden kalf op, zelfs voordat Mozes van den berg was nedergedaald. Nadab en Abihu offerden den eersten dag na hunne heiliging vreemd vuur op het altaar, en Aäron trad nimmer het heilige der heiligen binnen, bekleed met zijne prachtige, priesterlijke kleederen. De zoon van David, Sálomo, beminde de vreemde vrouwen, en het koninkrijk werd verdeeld. Nebukadnézar, het gouden hoofd van de heerschappij der volken, onderdrukt de godvreezende menschen, en wordt een beest. En wat zullen wij zeggen van de gemeente? Weldra zocht een ieder zijn eigen belang, niet de verheerlijking van Jezus Christus; en zij

verlieten den getrouwen en aan God toegewijden Apostel. Johannes kon zeggen: „Zoo zijn ook nu vele antichristen geworden, waaruit wij weten, dat het de laatste ure is." Doch in weerwil van dit alles, heeft God in genade gehandeld, om te doen zien, wie Hij is, vol van lankmoedigheid, goedheid en geduld. Al deze dingen, alles wat nu verijdeld is geworden — de mensch, de wet, het priesterambt, de koninklijke waardigheid van den zoon van David, die als koning heerschen zal over de volken, die verheerlijkt zal worden in zijne heiligen — dit alles, zeg ik, zal zijne vervulling vinden in den tweeden Mensch, den laatsten Adam. Eeuwig geprezen zij zijn naam! „Zooals de stoffelijke is, zoo zijn ook de stoffelijken, en zooals de hemelsche is, zoo zijn ook de hemelschen. En gelijk wij het beeld des stoffelijken gedragen hebben, zoo zullen wij ook het beeld des hemelschen dragen ..... En in de toekomende eeuw zal hij betoonen den uitnemenden rijkdom zijner genade in goedertierenheid over ons in Christus Jezus."

De Gemeente

OF

„Eén lichaam en één Geest."

(Efeze 4 : 4.)

De Heer Jezus had, zoowel vóór zijnen dood als ná zijne opstanding, aan zijne discipelen de belofte des Vaders gegeven — dien anderen Trooster, die komen zou, gegeven door den Vader en gezonden door den Zoon. (Joh. 14, 15, 16.) „Het is u nut, dat ik wegga; want zoo ik niet wegga, zal de Trooster tot u niet komen; maar zoo ik heenga, zal ik hem tot u zenden." De discipelen hadden alles voor Jezus verlaten; en Jezus was alles voor hen geweest. En nu stond Hij op het punt van hen weg te gaan. Wat kon

zulk een treurig verlies tot een zekere winst maken? De tegenwoordigheid van den Heiligen Geest, die van den hemel zou gezonden worden.

Het is onmogelijk uit deze en andere gelijkluidende plaatsen der Schrift iets anders dan zijne persoonlijke tegenwoordigheid te verstaan. Over uitvloeisels en openbaringen wordt op andere plaatsen gehandeld, doch daarover wordt hier niet gesproken. Het was dan ook niet mogelijk, dat een geestelijke *invloed* tegen de vertroosting van Jezus' tegenwoordigheid kon opwegen. Doch de Geest werd persoonlijk beloofd; geen *vertroosting* alleen, maar *de Trooster zelf*. Een die beschreven kon worden als Leeraar, Indachtigmaker, Getuige en Overtuiger. Een die voortaan *in* en *met* de discipelen zou werken; die den hemel verlaten heeft, nadat Jezus ten hemel is opgevaren; en die zijne plaats bekleedt op grond van een volbrachte verlossing, te midden van hen, die Jezus' naam belijden en op Jezus' wederkomst wachten. Toen de Heer nog hier op aarde vertoefde, kon Hij alleen van zijn eigen lichaam als van Gods tempel spreken. (Joh. 2.) Doch nadat Hij Gods toorn gedragen, en door den dood de macht des duivels vernietigd had, kon Hij rechtvaardiglijk van de rechterhand Gods den beloofden Heiligen Geest zenden, om in de geloovigen op aarde te wonen. „Weet gij niet, dat gij Gods tempel zijt, en dat de Geest Gods in u woont?" (1 Kor 3 : 16.)

In beginsel was derhalve het komen van den beloofden Geest afhankelijk van het heengaan van Jezus, en *feitelijk* werd de Heilige Geest gezonden, toen Jezus als verheerlijkt mensch in den hemel gezeten was. Met zijne discipelen vóór zijne hemelvaart vergaderd zijnde, beval de Heer hun, dat zij zich niet van Jeruzalem verwijderen zouden, maar de belofte des Vaders zouden verwachten, „die gij, zeide Hij, van mij gehoord hebt. Want Johannes doopte wel met water, maar gij zult met den Heiligen Geest gedoopt worden, niet vele dagen na dezen." (Hand. 1 : 4, 5.) Het volgende hoofdstuk vermeldt de vervulling dier belofte op den dag van het Pinksterfeest. De Trooster was gegeven. De derde persoon van de Drieëenheid was thans voortdurend en even waar-

achtig in hen blijvende, als de tweede persoon met hen geweest was, vóór dat Hij opvoer ten hemel. De Heilige Geest was de groote getuige van Jezus' verheerlijking in den hemel, gelijk zijne tegenwoordigheid in de discipelen de nieuwe wonderbare vrucht daarvan was. Wordt hierdoor ontkend, dat de Geest van God van den beginne af heeft gewerkt? Geenszins. De Schepping, de Voorzienigheid en de Verlossing spreken allen van Hem. Zijne kracht openbaart zich in al Gods handelingen. Wie zweefde op de wateren? Wie twistte met den mensch vóór den zondvloed? Wie vervulde Bezáleël met wijsheid en met verstand in alle handwerk? Wie maakte Mozes bekwaam, om den last van Israël te dragen? En wie stelde anderen in staat dien last met hem te deelen? Door wien werkte Simson? Door wien profeteerde Saul? Het geschiedde alles door den Geest des Heeren. En even als zijn goede Geest het volk in het begin van hunne nationale geschiedenis onderrichtte, zoo kon ook de profeet Haggaï het arme terugkeerende overblijfsel betuigen: „met het woord, in hetwelk Ik met ulieden een verbond gemaakt heb, als gij uit Egypte uittrokt, en mijn Geest staande in het midden van u, vreest niet." Waren er sommigen wedergeboren? Voorzeker. Zij waren uit den Geest geboren; en de heerlijke geloofsdaden van de heiligen, die volgens Hebr. 11 : 39 „een goed getuigenis verkregen," waren onwedersprekelijk de vruchten van de werking des Heiligen Geestes. In zooverre is de weg Gods, en dat noodwendig, dezelfde. De Heer Jezus ontkende geenszins de noodzakelijkheid van de werking des Geestes. Integendeel, Hij verkondigde die noodzakelijkheid als een bepaalde, onomstootelijke waarheid: „Zoo iemand niet geboren wordt uit water en Geest, hij kan in het koninkrijk Gods niet ingaan." Doch leven, vrede en blijdschap (hoewel alleen gekend en medegedeeld door de krachtige werking des Heiligen Geestes) zijn nog op geenerlei wijze de tegenwoordigheid van den Trooster zelven. De discipelen waren, vóór Jezus' hemelvaart, deze voorrechten deelachtig. Zij zijn alzoo geheel onderscheiden van de belofte des Vaders, die de discipelen *niet* bezaten, en die niemand bezat of *kon* bezitten, vóór dat

Jezus verheerlijkt was. (Joh. 6 : 39.) De tegenwoordigheid van den Trooster is klaarblijkelijk de bijzondere zegen sedert het Pinksterfeest. Nooit was die te voren genoten, hoewel de Geest gewerkt, ja zaligmakend gewerkt had, ten aanzien van de geloovigen door alle tijden heen.

Maar toen Jezus zijne plaats innam in den hemel als het verhoogde Hoofd, toen werd de Heilige Geest op aarde gezonden, niet slechts tot een zegen voor de geloovigen in het bijzonder, maar met het doel, om de geloovigen tot één lichaam hier beneden te vergaderen. Dit, en dit alléén wordt in de Heilige Schrift „de Gemeente Gods" genoemd, en hare eenheid, afhankelijk van den doop des Heiligen Geestes, is „de eenheid des Geestes." In Matth. 16 : 18 komt voor het eerst in het N. Testament de benaming „gemeente," (d. i. vergadering) voor. Doch daar wordt van de gemeente gesproken, niet alleen als van iets, dat nog niet openbaar gemaakt of geregeld was, maar ook als van iets, dat nog niet bestond. Die gemeente *was* nog niet, en zou ook toen nog niet terstond gebouwd worden. „Op deze petra (rots) zal ik mijne gemeente bouwen," spreekt de Heer. Deze gemeente, men lette hier wel op, is geheel onderscheiden van „het koninkrijk der hemelen," van welk koninkrijk (en niet van zijne gemeente) de Heer Jezus de sleutelen aan Petrus beloofde.

Doch al is het waar, dat de eenheid van de gemeente als het lichaam van Christus, eerst volmaakt geopenbaard zal worden in de bedeeling van de volheid der tijden, wanneer God wederom alles onder één hoofd zal te zamen brengen in Christus, wat in den hemel, en wat op de aarde is, (Efez. 1 : 10.) zoo was het echter de bedoeling van God, dat er een getuigenis van die éénheid zou worden gegeven en geopenbaard, door de kracht des Heiligen Geestes, in één lichaam op aarde. Wanneer de apostel spreekt van de heiligen, als zijnde „te zamen opgebouwd tot een woonstede Gods in den Geest," dan was dit niet een denkbeeldige of toekomstige zaak, die alléén in den hemel tot stand zou komen. Neen, het was een werkelijk, een tegenwoordig feit, 't welk door den Heiligen Geest, die van den hemel gezonden was,

hier op aarde waar gemaakt zou worden. Daarom lezen wij in Efez. 3 : 10: „Opdat *nu* door de gemeente bekend gemaakt worde aan de overheden en de machten in de hemelsche gewesten de veelvoudige wijsheid Gods." En de „eenheid des Geestes," die de heiligen zich moesten beijveren te bewaren, waar was die, indien zij niet op aarde was? De heiligen waren op aarde, en op aarde waren ook de apostelen, profeten, evangelisten, herders en leeraars, die door Christus zelf waren-gegeven, door Christus, die nu ver boven alle hemelen op gevaren was. Op aarde gaat de volmaking der heiligen voort, het werk der bediening en de opbouwing des lichaams van Christus. Het is op aarde, dat wij de bedriegerij der menschen ontmoeten, „die door arglistigheid tot dwaling brengen." (Efez. 4 : 14.) Op aarde moeten „wij in alles opwassen tot Hem, die het hoofd is, Christus; uit wien *het gansche lichaam* te zamen gevoegd en verbonden door alle ondersteunende geledingen, naar de werking van elk deel in zijne maat, den wasdom des lichaams bewerkt, tot zijns zelfs opbouwing in de liefde." (Efez. 4 : 16.) Het is op aarde dat „het geheele lichaam, door de ondersteunende geledingen te zamen gevoegd en verbonden, opwast met den wasdom Gods," (Kol. 2 : 19.) gelijk het voorzeker ook op aarde is, dat de vrede van Christus moet heerschen in onze harten, tot welken wij ook geroepen zijn in één lichaam. (Kol. 3 : 15.)

Evenzoo schrijft de apostel in Rom. 12 : 4, 5 aan de heiligen te Rome: „Want gelijk wij in één lichaam vele leden hebben, en de leden allen niet dezelfde werking hebben; alzoo zijn wij velen één lichaam in Christus, maar elkeen zijn wij elkanders leden." Klaarblijkelijk is hier geen sprake van een verbintenis, die nog tot stand moest komen, maar van een reeds bestaande betrekking. Het is geen lidmaatschap van de een of andere plaatselijke gemeente, maar van *de* gemeente, *het lichaam van Christus*. (Hand. 2 : 47.) Hoewel aan den anderen kant, wanneer iemand niet in gemeenschap is met de vergadering van de leden van Christus in zijne eigene woonplaats, er ook voor hem geen zoodanige gemeenschap elders kan zijn.

Kan er een beslister en meer afdoende uitdrukking ge-

bezigd worden, dan die van 1 Kor. 12: „Doch al deze dingen werkt één en denzelfde Geest, aan een iegelijk in het bijzonder toebedeelende, gelijk hij wil." „Want gelijk het lichaam één is, en vele leden heeft, en al de leden des lichaams, hoewel vele, één lichaam zijn, zoo ook Christus. Want ook wij allen zijn door éénen Geest tot één lichaam gedoopt, hetzij Joden, hetzij Grieken, hetzij slaven, hetzij vrijen; en wij allen zijn tot éénen Geest gedrenkt." De samenvoeging van dit ééne lichaam hangt af van den doop des Heiligen Geestes. Door Hem worden wij, Joden, Grieken, slaven of vrijen, onverschillig wat wij zijn, tot het lichaam van Christus gedoopt. Jezus oefent zijne hemelsche rechten uit. Hij doopt met den Heiligen Geest; en zij die aldus gedoopt zijn, worden de onmiddellijke en bijzondere voorwerpen van zijne tegenwoordigheid en van zijne werking — leden van het lichaam van Christus. De verscheidenheid van gaven, van bedieningen en van werkingen zal niet in den hemel zijn; zij vindt hare plaats in de gemeente op aarde. Aldaar is het, dat de openbaring des Geestes gegeven wordt aan een iegelijk mensch (in de gemeente) tot hetgeen nuttig is. Het is één en dezelfde Geest, die al deze gaven werkt, deelende aan ieder lid in het bijzonder gelijk Hij wil. Want de vele leden maken slechts één lichaam uit — „door éénen Geest zijn wij tot één lichaam gedoopt."

Het groote belang dier woorden zullen wij des te beter bevatten, wanneer wij ze met Handelingen 1 : 4, 5, vergelijken. „Gij zult met den Heiligen Geest gedoopt worden, niet vele dagen na dezen." De discipelen waren reeds geloovigen, toen dit uitgesproken werd. Zij hadden geestelijk leven, ja, het leven in overvloed. Jezus, de levendmakende Geest, had op hen geblazen, zeggende: „Ontvangt den Heiligen Geest." (Joh. 20.) Hij had ook hun verstand geopend, opdat zij de Schriften zouden kunnen verstaan. (Luk. 22.) Doch geen van deze beide dingen is de doop des Heiligen Geestes. Het Pinksterfeest eerst zag de vervulling van de belofte des Vaders. Toen, en niet vroeger, werden de geloovigen met den Geest gedoopt. En deze doop is het, die ons deelge-

noot maakt van het ééne lichaam, en die het lichaam vormt. Het is de Geest, aldus tegenwoordig en doopende, die het lichaam van Christus *als lichaam* schept, de afzonderlijke leden te zamen en tot volkomenheid brengt. Vandaar, dat wij voor het eerst in Gods Woord van dit nieuwe lichaam en van deelgenootschap daaraan, in overeenstemming met dezen doop des Heiligen Geestes, lezen.

Wat ook de voorrechten zijn (en die voorrechten zijn velerlei) welke te voren reeds gegeven waren, datgeen wat in den Bijbel „de gemeente Gods" genoemd was, ontstond hier beneden als het gevolg van de zending des Heiligen Geestes uit den hemel, wonende in de discipelen, en allen, hetzij Joden of Heidenen, tot één en hetzelfde lichaam doopende.

Zonder twijfel is het waar, dat de apostel schreef aan de gemeente Gods, die te Korinthe was, en even duidelijk is het, dat het Nieuwe Testament dikwerf van de gemeente in deze of gene bijzondere plaats spreekt. (Vergelijk Rom. 16 : 1, 5; Gal. 1 : 2, 22; Kol. 4 : 15, 16; 1 Thess. 1 : 1; 2 : 14, enz.) Doch behalve deze aangehaalde teksten, staan er vele anderen (zie bijv.: Hand. 2 : 47; 1 Kor. 10 : 32; 12 : 28; 15 : 9; Efez. 1, 2, 3 en Kol. 1; 1 Tim. 3 : 15.) als bewijzen van een anderen zin, zooals die in de brieven van Paulus gezien wordt: namelijk de gemeente als één lichaam hier beneden, zóó groot in uitgebreidheid als de doop des Heiligen Geestes die maakt. Derhalve was, om nu slechts op één der aangehaalde teksten terug te komen, de gansche vergadering, waarin de Heilige Geest woonde en werkte, niets anders dan *de gemeente*, waarin God apostelen, profeten, leeraren, enz. gesteld had. Onmogelijk kan men zeggen, dat Hij al deze dingen slechts aan de Korinthische gemeente had gegeven, en evenmin kon het de meening zijn, dat de Heer die bedieningen aanstelde in de gemeente der eerstgeborenen, die in de hemelen vergaderd is. In een algemeenen zin is er dus spraak van „de gemeente," waaraan toegekend wordt: éénheid van al de leden van Christus, die op een gegeven tijd in de wereld aanwezig zijn, hoe ver, of hoe nabij de afstand ook zijn moge, die hen lichamelijk van elkander scheidt;

en dat als vrucht van éénen Geest, die ze allen tot één lichaam doopt. Het lichaam van Christus is, evenals het natuurlijk lichaam, vatbaar voor toeneming; doch gelijk de identiteit van het natuurlijk lichaam blijft bestaan, zelfs dan wanneer de oude stofdeeltjes plaats gemaakt hebben voor nieuwe, zoo is en blijft ook het lichaam van Christus „het lichaam," wat ook de verandering der leden in het bijzonder moge zijn. Hij, die door zijne tegenwoordigheid in den beginne eenheid mededeelde, bewaart ook die eenheid door zijne inwoning. Hij werd den discipelen gegeven, om eeuwig bij hen te blijven.

Ten slotte merke men op, dat onder „de gemeente" niet verstaan wordt de bijeenverzameling tot verschillende genootschappen; maar de toevergadering tot één lichaam — het lichaam van Christus, hetwelk op aarde dezelfde voorrechten, dezelfde roeping en verantwoordelijkheid bezit en hetwelk wacht op dezelfde heerlijkheid in den hemel als de Bruid van Christus. Indien iemand door den Geest gedoopt was, werd hij daardoor tot een lid van de gemeente Gods gemaakt. Bezat hij een gave, dan was het, om die in beoefening te brengen, volgens de mate des geloofs, ten nutte van het geheele lichaam. Er is geen lidmaatschap, geen bediening, behoorende slechts tot *een* gemeente — maar wel behoorende tot *de* gemeente; ieder lid behoort tot het geheele lichaam, en het geheele lichaam behoort tot ieder lid.

Gelijk in vorige dagen Israël ontrouw geweest is aan zijne roeping, zoo is het Christendom ook ontrouw. De volken uit de heidenen zijn niet in de goedertierenheid Gods gebleven; zij hebben alzoo geen ander vooruitzicht, dan afgesneden te worden, wanneer het oogenblik daartoe naar Gods wijsheid aanbreekt. (Rom. 11.) Doch evenals eenmaal de godvreezenden uit Israël vasthielden aan de aloude godspraken, die aan de Joden geopenbaard waren, zoo behooren de geloovigen ook nu op Gods beloften te pleiten en aan Gods Woord zich vast te houden.

Indien zoowel Roomsch-Katholieken als Protestanten in verschillende mate en op onderscheiden wijs ontrouw geweest zijn

aan het Woord Gods of aan den Heiligen Geest; indien overal de schriftuurlijke grondslag van de gemeente Gods, in beginsel, uit het oog verloren, en in de praktijk verloochend is, zoo is het des te meer plicht voor hen, die den Heer vreezen en zijnen naam liefhebben, om ten eenen male en in alle opzichten de algemeen heerschende dwalingen te ontvlieden, en zich zonder terughouding aan den geopenbaarden wil van God te onderwerpen. Niets kan het volharden in een gekende zonde rechtvaardigen. En bijaldien God den naam des Heeren Jezus Christus niet enkel tot verlossing, maar tevens als middelpunt gegeven heeft voor de vergadering van de zijnen op aarde, door de erkentenis van de tegenwoordigheid des Heiligen Geestes, en van zijne werking in die vergadering, wat is alsdan elk ander punt van vereeniging anders dan aanmatiging en opstand tegen God, die elk Christen gehouden is te verwerpen.

Wat is onze toevlucht? En hoe voorziet God in onze nooden? „Waar twee of drie vergaderd zijn in *mijnen* Naam, daar ben ik in het midden van hen." (Matth. 18 : 20.)

Toewijding aan den Heer.

Toewijding aan den Heer, ja, dat is het heerlijkste, wat men bedenken kan. Gelukkig hij, die zijn hart geheel aan den Heer toewijdt, wiens bezigheid, wiens eenige beweegreden van zijne handelingen het is zich bezig te houden met de dingen des Heeren, en Hem welbehagelijk te leven!

Ziedaar, het leven van een Christen, wiens hart voor den Heer klopt, wiens gedachten met Hem vervuld zijn,

wiens oog alleen op Hem gericht is, en die geene andere belangen heeft dan de Zijne, en wiens eenig doel het is den Heer te verheerlijken. De herdershond legt zich neder naast het kleed zijns meesters, en blijft daar uren achtereen op dezelfde plaats liggen; hij verdraagt koude en honger; doch verwijdert zich daarom niet van dat voorwerp, totdat de persoon, wien het toebehoort, terugkeert. Hij is bezorgd over de dingen zijns meesters, en zijne gedachten zijn er alleen mede bezig om hem te behagen.

Dit is misschien oppervlakkig beschouwd van weinig beteekenis, maar hij doet het voor zijnen meester; en dat is genoeg. Hij denkt er niet aan, of het een *groote* of een *kleine* dienst is. Als hem een haas of een hert voorbijgaat, dan denkt hij niet aan het voordeel zijns meesters, maar blijft rustig liggen, en denkt alleen aan zijn plicht om het kleed te bewaren. Niets kan hem bewegen zijne plaats te verlaten, want hij moet het goed zijns meesters bewaken, zoolang deze afwezig is.

Zie, dat wordt in onze dagen zoo zeer gemist, er is geen eenvoudige toewijding des harten, geen hart, dat bezorgd is over de dingen des Heeren, omdat zij Hem toebehooren, evenals de hond het kleed zijns meesters kent. Niemand zou den hond kunnen overtuigen, dat het kleed niet het eigendom zijns heeren was. De schoonheid van dat kleed bestaat slechts daarin, dat het 't kleed zijns meesters is; alle andere gevoelens en belangen zijn hem vreemd; hij bekommert er zich niet om. Hoe velen zoeken in deze dagen liever een groote vangst te doen, dan door geheele toewijding des harten alleen dat te doen, wat den Heere aangenaam is. Zoodra dit het geval is, let men noch op tegenspoeden, noch op moeielijkheden, maar gaat eenvoudig zijnen weg. De hond kent het kleed zijns meesters door het slechts te besnuffelen, alzoo kent ook de Christen, die den Heer toegewijd is, de dingen zijns Heeren door de innige gemeenschap, die hij met Hem oefent. De innige toegenegenheid kent altijd hetgeen den door hem geliefden persoon toebehoort, en is bezorgd

over hetgeen hem welbehagelijk is. Ontmoet hem lijden, dan komt de beweegreden, waardoor hij gedreven wordt, des te meer openbaar. Zijn doel is hetzelfde, al wordt er geen lijden op zijn weg gevonden. Hij wenscht zijnen Heer te dienen, maar juist door het lijden wordt zijne opoffering meer openbaar.

Bij voorbeeld, wanneer op een schoonen dag en zonder gevaar de hond het kleed zijns meesters moest bewaken, zou hij niet zóó het bewustzijn zijner toewijding in zich omdragen, als wanneer het nacht is en zijn leven in groot gevaar verkeert, en men hem zijn pand wil ontnemen. Wat zou dan zijne toewijding aan zijnen meester uitblinken. Alzoo ook met het hart, dat de dingen des Heeren kent. Indien hem iets daarvan is toevertrouwd, zal zijne ziel genieten naar de mate hij zich opofferingen getroost en lijden ontmoet. Men vertelde onlangs van een reiziger, die zich in een groote woestijn bevond, en uitgeput was van dorst, dat hij, toen hij ten laatste een fontein ontdekt had, eerst zijne dienstknechten verzorgde, voordat hij zijne eigene lippen bevochtigde. Dit is ware toewijding, zooals wij die voor Christus moeten hebben. Verliezen en ontberingen te verdragen met het doel om anderen te behouden. Niet te zoeken om uit te munten, en om een naam te verwerven door onze dienst.

De vrouwen blinken vooral in deze dienst uit. Zij dienden onzen Heer, evenals Abigaïl David diende, toen Nabal zich daartegen verzette. Het is een onovertrefbare dienst bezorgd te zijn over de dingen des Heeren, dingen, die men geleerd heeft door de innige gemeenschap met Hem, en om de eenvoudige reden dat zij van Hem zijn, en men daarom Hem welbehagelijk leeft. De eerzuchtige mensch staat nooit hoog genoeg; de gierigaard heeft nooit geld genoeg; de geestelijke mensch daarentegen zoekt altijd meer Christus te verheerlijken. Hoe meer iemand Hem toegewijd is, hoe meer hij voor Hem lijdt, en miskend en veracht wordt, des te meer vermeerdert zijne zorg voor de dingen zijns Meesters, en ook naar die mate zal zijn hart zich verheugen in de vele voor-

rechten, die hij deelachtig is en in de positie, die hij ingenomen heeft met den Heer buiten de legerplaats, verwijderd van dit wereldsche tooneel. Want hij die er zich op toelegt, om in godsdienstige dingen uit te munten, is onverschillig aangaande de heerlijkheid van het toekomend koninkrijk; hij evenwel, die zichzelven verloochent en zich bekommert over de dingen zijns Meesters, zal zijn oog gericht hebben op de toekomst en voor hem zal Christus de hoop der heerlijkheid zijn.

O, lieve lezer! wijd uw gansche leven den Heer toe, en bied Hem niets aan, wat u niets kost.